

Projekt

z dnia 21 października 2024 r.
Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ PNIEWY**

z dnia 30 października 2024 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033

Na podstawie art. 10f ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465) Rada Miejska Pniewy uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.



STRATEGIA ROZWOJU GMINY PNIEWY NA LATA 2024-2033

Załącznik do Uchwały



Opracowanie:

Urząd Miejski Pniewy

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Strategię Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 opracowano w oparciu o analizę materiałów źródłowych (aktualnych dokumentów planistycznych i sprawozdań) Urzędu Miejskiego Pniewy i gminnych jednostek organizacyjnych, dane statystyczne ujęte w formie wskaźników, wykresów i tabel porównawczych oraz informacje pozyskane w procesie partycypacji społecznej.

Strategia Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 zawiera najaktualniejsze dane w momencie opracowywania niniejszego dokumentu, a więc dane według stanu na 31 grudnia 2022 roku (o ile nie zaznaczono inaczej).

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	4
CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY PNIEWY.....	8
1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej	9
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej	13
3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej.....	18
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych.....	24
4.1. Ocena sytuacji Gminy	26
4.2. Pożądane priorytety rozwojowe	31
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej ..	35
CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY PNIEWY	38
1. Misja i wizja	39
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia.....	42
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Pniewy oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie.....	56
4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań .	62
5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	68
6. Ramy finansowe i źródła finansowania	72
ZAŁĄCZNIKI	75
Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej	76
Gminy Pniewy.....	76
Załącznik 2: Wzór ankiety	157
Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna	164

WPROWADZENIE



Strategia Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 stanowi kluczowe narzędzie długofalowego zarządzania Gminą. Dokument ten wytycza strategiczne kierunki rozwoju Gminy do roku 2033, co pozwoli zapewnić stabilność i ciągłość działań władz lokalnych, niezależnie od zmieniającej się sytuacji politycznej. Strategia umożliwia również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: zasoby ludzkie, środowisko przyrodnicze i kulturowe, infrastruktura czy finanse. Ponadto dokument ten stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 ma status dokumentu nadrzędnego w stosunku do innych planistyczno-strategicznych dokumentów obowiązujących w Gminie. Jest również w pełni zgodna z wyższymi dokumentami, takimi jak Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 i Strategia Rozwoju Regionalnego 2030. W rezultacie stanowi ona spójną całość w kontekście strategicznego rozwoju na różnych poziomach administracyjnych.

Dodatkowo, Strategia Rozwoju Gminy Pniewy będzie stanowiła ramy dla tworzenia planów i programów lokalnych, które będą realizowane w ciągu jej obowiązywania. Dzięki temu dokument ten będzie zawierał wytyczne i punkt odniesienia dla wszelkich inicjatyw i działań podejmowanych na poziomie lokalnym w Gminie Pniewy, mających na celu wspieranie rozwoju w okresie od 2024 do 2033 roku.

Strategia Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 została opracowana w sposób kompleksowy, wykorzystując różnorodne dane i dokumenty jako podstawę dla jej tworzenia. Dokument powstał w oparciu o aktualne dokumenty planistyczne, sprawozdania oraz dane statystyczne, co umożliwiło rzetelne i uzasadnione podejście do wyznaczenia celów i priorytetów rozwojowych dla Gminy Pniewy w określonym czasie. Kluczowym dokumentem prawnym, który był wykorzystywany w procesie przygotowania Strategii, była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ustawa ta stanowi podstawę prawną dla funkcjonowania samorządów lokalnych (w tym Gminy Pniewy) i określa ich zakres kompetencji oraz zasady działania. Wykorzystanie tego aktu prawnego pozwoliło na stworzenie Strategii Rozwoju uwzględniającej istniejące ramy prawne i możliwości działania Gminy w zakresie jej rozwoju na lata 2024-2033.

Prace nad Strategią rozpoczęto w czerwcu 2023 roku – Burmistrz Gminy Pniewy podjął decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Kolejnym krokiem było podjęcie uchwały nr LVII/439/23 Rady Miejskiej Pniewy z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033, w tym trybu konsultacji.

Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Proces tworzenia dokumentu poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy. Analiza pogłębiona została o wnioski z przeprowadzonego badania ankietowego oraz informacji pozyskanych podczas warsztatu diagnostycznego i strategicznego, w których udział wzięli członkowie Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Pniewy. Na spotkania zaproszeni zostali również pracownicy Urzędu Miejskiego i gminnych jednostek organizacyjnych (oświaty, pomocy społecznej, kultury, sportu), radni oraz sołtysi. Podczas spotkania diagnostycznego pracowano nad wyznaczeniem mocnych i słabych stron Gminy oraz szans i zagrożeń z jakimi może się zmierzyć (w formie analizy SWOT), na podstawie których wyznaczone zostały później obszary problemowe. Następnie, podczas warsztatu strategicznego, sformułowano cele strategiczne, które podzielono na cele operacyjne, a dla nich wyznaczone zostały kierunki działań. Podczas spotkania strategicznego wypracowane zostały również założenia misji i wizji rozwoju Gminy Pniewy.

Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Dokument powstał przy wsparciu ekspertów z Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju z Poznania, w składzie:

- **Dominika Gałęcka**, Ekspertka ds. Strategii i rozwoju lokalnego – koordynatorka projektu,
- **Irma Kuznetsova**, Dyrektor Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- **Iwona Nowacka**, Zastępca Dyrektora Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- **Joanna Mucha**, Młodsza Specjalistka ds. Strategii i rozwoju lokalnego,
- **Aleksander Orbach**, Młodszy Specjalista ds. Strategii i rozwoju lokalnego.



Powyżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategią.

CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY PNIEWY



1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Informacje ogólne

Gmina Pniewy położona jest w zachodniej części województwa wielkopolskiego, w powiecie szamotulskim. Jednostka graniczy od północy z Gminą Wronki, od południa z gminami Duszniki i Lwówek, od zachodu z Gminą Kwilcz, a od wschodu z Gminą Szamotuły. Według danych statystycznych GUS w 2022 roku jednostkę zamieszkiwało 12 449 osób, co w przeliczeniu na powierzchnię (159 km²) wynosiło 78,6 os./km².

W skład Gminy wchodzi 21 sołectw: 1. Chełmno; 2. Dębina, Buszewko, Szymanowo; 3. Dęborzyce, Buszewo; 4. Jakubowo; 5. Karmin; 6. Kikowo; 7. Konin; 8. Koninek, Konin Huby, Psarki; 9. Koszanowo; 10. Lubocześnica; 11. Lubosina, Lubosinek, Przystanki; 12. Nojewo, Podborowo; 13. Nosalewo; 14. Orliczko; 15. Podpniewki; 16. Psarce; 17. Psarskie; 18. Rudka; 19. Turowo; 20. Zajączkowo; 21. Zamorze, Dąbrowa, Berdychowo.

Najmniejsze zaludnienie występowało w środkowo-zachodniej części Gminy, w bezpośrednim sąsiedztwie Sierakowskiego Parku Krajobrazowego.

Gmina Pniewy oddalona jest od stolicy powiatu – Szamotuł, o około 30 km, a podróż samochodem zajmuje mniej więcej pół godziny. Z kolei od stolicy województwa wielkopolskiego – Poznania, Gminę dzieli ponad 50 km, a dojazd zajmuje niespełna godzinę. Przez teren badanej jednostki przebiegają drogi krajowe nr 24 (relacji Pniewy-Rudnica) i nr 92 (relacji Rzepin-Poznań). Sieć transportową Gminy uzupełniają również drogi wojewódzkie nr 187 i 116. Dodatkowo w odległości 20 km na południe od Pniew przebiega autostrada A2.

Przez teren badanej jednostki przebiegają także dwie linie kolei jednotorowej, jednak są one wyłączone z użytkowania. Transport publiczny w Gminie realizowany jest zatem z wykorzystaniem komunikacji autobusowej. Głównymi kierunkami dojazdu pasażerów są miasto Poznań oraz gminy powiatu poznańskiego. Na terenie badanej jednostki znajduje się 9 przystanków PKS. Dodatkowo Gmina Pniewy jest członkiem międzygminnego porozumienia Publiczny Transport Zbiorowy, na mocy którego powstało 10 linii autobusowych, które obejmują wszystkie miejscowości zlokalizowane na terenie badanej jednostki.

Wnioski:

1. Jednostka charakteryzuje się dobrą dostępnością komunikacyjną ze względu na bliskie sąsiedztwo autostrady A2 oraz bezpośredni przebieg dwóch dróg krajowych na jej terytorium – drogi krajowe nr 24 i 92.
2. W Gminie funkcjonuje publiczny transport autobusowy, który zapewnia mieszkańcom bezpośrednie połączenie komunikacyjne z wybranymi ośrodkami regionalnymi, takimi jak Poznań czy Szczecin. Dodatkowo skomunikowane zostały ze sobą wszystkie miejscowości położone na terenie badanej jednostki, co ogranicza ryzyko związane z występowaniem obszarów wykluczonych komunikacyjnie. Dostrzega się jednak ograniczenie związane z brakiem połączeń kolejowych. Ponadto mieszkańcy zwrócili uwagę, że należy dalej rozwijać sieć połączeń komunikacyjnych oferowanych w ramach transportu publicznego.

Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Na podstawie Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego (Uchwała nr V/70/19 z dnia 25 marca 2019 r. Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego) Gmina Pniewy zdiagnozowana została jako Obszar Wiejski wymagający wsparcia procesów rozwojowych, który obejmuje wszystkie gminy z regionu znajdujące się poza bezpośrednim oddziaływaniem Miejskich Obszarów Funkcjonalnych.

Głównym dokumentem regulującym politykę przestrzenną w Gminie jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (przyjęte w 2023 roku). W dokumencie tym zawarte zostały kierunki zagospodarowania przestrzennego jednostki oraz lokalne zasady gospodarowania przestrzenią.

Do 2022 roku na terenie Gminy Pniewy uchwalono 85 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które swoim zasięgiem objęły 5,8% powierzchni jednostki (ok. 9,2 km²).

W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne, które zajmują ok. 70% powierzchni całkowitej Gminy. W ogólnej powierzchni użytków rolnych największą grupę stanowiły grunty rolne oraz łąki trwałe. Na obszarze jednostki dominują przede wszystkim gleby III i IV klasy bonitacyjnej, utworzone na podłożu gliniastym.

Sieć osadnicza w Gminie Pniewy składa się przede wszystkim z niskiej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Głównym skupiskiem ludności jest miasto Pniewy, które zamieszkuje ok. 65% wszystkich mieszkańców Gminy.

Wnioski:

1. Gmina Pniewy włączona została do Wiejskiego Obszaru Funkcjonalnego województwa wielkopolskiego na mocy Planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Oznacza to, że rozwój społeczno-gospodarczy Gminy powinien opierać się na kierunkach działań, które sformułowano dla Obszarów Wiejskich.
2. Miasto Pniewy stanowi centrum administracyjno-usługowe badanej jednostki oraz jednocześnie największe skupisko ludności na terenie Gminy.
3. Gmina Pniewy charakteryzuje się uregulowaną polityką przestrzenną, o czym świadczy m.in. aktualność Studium oraz mała liczba wydawanych decyzji o warunkach zabudowy. Zauważa się jednak konieczność zwiększenia pokrycia terenu Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Walory przyrodnicze i kulturowe

Gmina Pniewy charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem rzeźby terenu – występują tu zarówno tereny pagórkowate, jak i płaskie. Przez Gminę przepływają także dwie rzeki: Oszczynica (lewobrzeżny dopływ Warty) i Mogilnica (prawobrzeżny dopływ Wieprza).

W północno-zachodniej części badanej jednostki, fragmentarycznie znajduje się Sierakowski Park Krajobrazowy, który chroni krajobraz polodowcowy z licznymi kompleksami leśnymi. Dodatkowo na terenie Gminy zlokalizowane są trzy obszary Natura 2000 – „Puszcza Notecka” PLB300015 (Obszar Specjalnej Ochrony ptaków), „Ostoja Międzychodzko-Sierakowska” PLH300032 (Obszar Specjalnej Ochrony siedlisk) oraz „Zamorze Pniewskie” PLH300036 (Obszar Specjalnej Ochrony siedlisk). Obszary te znajdują się w zachodniej oraz środkowo-zachodniej części badanej jednostki. Z kolei w południowej części Gminy zlokalizowane są dwa rezerваты leśne – Las grądowy nad Mogilnicą oraz Jakubowo. Na obszarach cennych przyrodniczo, w miejscowości Dąbrowa (płudniowa część Gminy), zlokalizowana została ścieżka przyrodniczo-edukacyjna „Szlakiem Kanii Rudej”. Dodatkowo przez teren Sierakowskiego Parku Krajobrazowego przebiega trasa rowerowa „Szlakiem Stu Jezior”. Na terenie Gminy znajdują się również liczne jeziora

oraz zbiorniki wodne. Nad jeziorami w miejscowościach Pniewy, Zajączkowo i Zamorze utworzono kąpieliska.

Pochodną historii Gminy Pniewy, która sięga XIII wieku, są m.in. takie zabytki jak: Łazienki Pniewskie, które zlokalizowane są nad Jeziorem Pniewy, Zespół Pałacowo-Parkowy w Pniewach z XVIII wieku, dawny budynek Poczty Konnej, Kościoły pod wezwaniem św. Wawrzyńca, św. Jana Chrzciciela oraz św. Ducha.

Wnioski:

1. Walory przyrodnicze (tereny chronione, wody powierzchniowe) oraz unikatowe zabytki wpływają na wysoką atrakcyjność turystyczną Gminy Pniewy, lecz nie ograniczają jej możliwości rozwojowych ani nie stanowią barier przestrzennych.
2. Walory krajobrazowe zachodniej i środkowej części Gminy sprzyjają prowadzeniu działalności turystyczno-rekreacyjnej.



2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Gospodarka lokalna i rynek pracy

W 2022 roku na terenie Gminy Pniewy zarejestrowanych było 1 529 podmiotów gospodarczych, z których największa część prowadziła swoją działalność w obszarze handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy pojazdów samochodowych (23% wszystkich podmiotów), w budownictwie (17%), transporcie i gospodarce magazynowej (10%) oraz przetwórstwie przemysłowym (10%). Ponadto w Gminie Pniewy zlokalizowane są duże przedsiębiorstwa posiadające kapitał zagraniczny (m.in. Karl Knauer Poland Sp. z o.o., Honda Logistics Center Central Europe Sp. z o.o., ABP Poland, Vaderstad Sp. z o.o., AVK Polska Sp. z o.o.).

W latach 2018-2022 zaobserwowano wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Pniewy o 146 podmiotów (dynamika zmian wyniosła wówczas 110%). Na przestrzeni badanego okresu przedsiębiorstwa zarejestrowane w Gminie stanowiły 15% wszystkich podmiotów gospodarczych na terenie powiatu szamotulskiego. Świadczy to o postrzeganiu badanej jednostki jako miejsca atrakcyjnego do prowadzenia działalności gospodarczej.

Stopa bezrobocia w Gminie Pniewy wynosiła w 2022 roku około 2%. Był to wówczas jeden z najniższych wyników na tle powiatu szamotulskiego (średnia stopa bezrobocia w powiecie wynosiła 2,2%).

Wnioski:

1. Na przestrzeni badanego okresu zaobserwowano sukcesywny wzrost nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Pniewy, co świadczy o poprawie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej. Dodatkowo obecność dużych podmiotów gospodarczych posiadających kapitał zagraniczny świadczy o atrakcyjności inwestycyjnej terenu.
2. Uwarunkowania rozwojowe Gminy Pniewy – lokalizacja w zachodniej części województwa wielkopolskiego, bliskość dróg o znaczeniu krajowym oraz wysoka aktywność gospodarcza mieszkańców, stwarzają szanse dalszego rozwoju gospodarczego jednostki.
3. Niewystarczająca oferta pod względem atrakcyjności zatrudnienia zdaniem mieszkańców, mimo dobrej sytuacji na rynku pracy (bardzo niska stopa bezrobocia).

Infrastruktura i środowisko

Sieć drogowa w Gminie Pniewy jest dobrze rozwinięta – tworzą ją szlaki o znaczeniu krajowym (o długości 12,4 km), wojewódzkim (o długości 23,4 km) oraz powiatowym (o długości 66,2 km), a także drogi gminne (o łącznej długości 99,4 km). Na obszarze Gminy wyróżnia się także 222,8 km dróg należących do innych kategorii. Przegląd stanu dróg przeprowadzany jest corocznie, a niezbędne prace związane z utrzymaniem odpowiedniego stanu technicznego dróg prowadzone są na bieżąco.

Podmiotem odpowiedzialnym za dostarczanie wody oraz odprowadzanie ścieków komunalnych na terenie Gminy Pniewy jest Pniewskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. W 2022 roku 97% wszystkich mieszkańców jednostki posiadało dostęp do sieci wodociągowej. Woda pobierana była z 8 studni głębinowych, która później trafiała do dwóch Stacji Uzdatniania Wody znajdujących się na terenie Gminy – w Pniewach i Nojewie. W przyszłości planowane jest wywiercenie nowych studni głębinowych. W tym samym roku 80% mieszkańców posiadało dostęp do sieci kanalizacyjnej. Nieczystości pochodzące z terenu jednostki odprowadzane są do Oczyszczalni Ścieków w Pniewach.

Ponad połowa mieszkańców Gminy Pniewy (53,4%) posiadała w 2022 roku dostęp do sieci gazowej. W południowej części jednostki znajduje się gazociąg tranzytowy wysokiego ciśnienia DN 1400, który obsługiwany jest przez stację gazową znajdującą się na pograniczu miasta Pniewy i wsi Jakubowo. Dodatkowo przez teren Gminy przebiegają dwa gazociągi wysokiego ciśnienia DN 250.

Część mieszkańców Gminy posiada również dostęp do sieci ciepłowniczej, której źródłem zasilania jest kotłownia gazowa w mieście Pniewy. Gestorem sieci jest poznańska firma VEOLIA POLSKA. W południowej części Gminy zlokalizowany jest również tranzytowy ropociąg, który biegnie wzdłuż drogi krajowej nr 92.

Wnioski:

1. Należy prowadzić działania z zakresu modernizacji dróg gminnych, celem zmniejszenia udziału dróg o nawierzchni nieutwardzonej, co przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz ułatwi przemieszczanie się wewnątrz jednostki. Dodatkowo mieszkańcy wskazali, że konieczna jest poprawa stanu nawierzchni dróg utwardzonych w Gminie.

2. Do najważniejszych zadań inwestycyjnych Gminy w przyszłości należy modernizacja oczyszczalni ścieków w Pniewach, modernizacja stacji uzdatniania wody oraz wywiercenie nowych studni głębinowych.
3. Konieczny jest dalszy rozwój sieci gazowej na terenie Gminy, aby obniżyć poziom emisji niskiej, której głównym źródłem są piece zasilane przez paliwa stałe (węgiel, ekogroszek).

Gospodarka odpadami oraz działalność w zakresie ochrony środowiska

W 2022 roku systemem gospodarowania odpadami komunalnymi objętych było 11 415 osób (około 91% mieszkańców Gminy). Mieszkańcy mogli korzystać z Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych „Polana Recyklingu” w Pniewach.

W latach 2018-2022 liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi w Gminie wzrosła, tym samym zwiększyła się również łączna liczba zebranych odpadów komunalnych. W badanym okresie spadła natomiast liczba odpadów zmieszanych, a znacząco wzrosła liczba odpadów zbieranych w sposób selektywny. W latach 2018-2020 Gmina Pniewy spełniła wymagany stan minimalny w zakresie poziomu recyklingu odpadów segregowanych, poziomu odzysku odpadów budowlanych oraz poziomu ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji. W 2021 roku, kiedy to wprowadzony został nowy sposób obliczania wskaźnika, Gmina spełniła wymagany stan minimalny. Rok później badana jednostka znalazła się minimalnie poniżej zakładanego progu. Dostrzega się jednak znaczący problem związany z niską świadomością mieszkańców i trudnością w zmianie nawyków, czego konsekwencją są powstające regularnie „dzikie wysypiska” odpadów.

Działania z zakresu ochrony środowiska realizowane są w Gminie na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Pniewy na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028. W ramach dokumentu prowadzone są działania z zakresu: ochrony klimatu i jakości powietrza (realizacja programu „Czyste Powietrze”), minimalizowania zagrożenia hałasem, gospodarowania wodami, odpowiedniego zarządzania gospodarką wodno-ściekową, utrzymania istniejących urządzonych terenów zielonych oraz edukacji ekologicznej. Na terenie badanej jednostki realizowany jest także projekt EKO PNIEWY, w ramach którego prowadzone są działania mające na celu podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy.

Wnioski:

1. Należy stale rozwijać system gospodarki odpadami komunalnymi w taki sposób, aby objąć nim wszystkich mieszkańców Gminy oraz zwiększyć poziom recyklingu zebranych odpadów.
2. Zalecane jest wyprowadzenie ruchu tranzytowego z miasta – w szczególności pojazdów ciężarowych, które przyczyniają się do niskiej emisji oraz znacznego natężenia hałasu.
3. Należy stale podejmować działania mające na celu poprawę stanu środowiska naturalnego oraz ochronę obszarów cennych przyrodniczo.

Stan finansów samorządowych

W latach 2017-2022 dochody budżetu Gminy Pniewy znacząco wzrosły – z 65,6 mln zł w 2017 roku do ponad 99,5 mln zł w 2022 roku. Największy wzrost dochodów odnotowano na przełomie 2019 i 2020 roku, co podyktowane było wzrostem dochodów majątkowych, w szczególności dotacji i środków przeznaczonych na inwestycje. Z kolei w badanym okresie najwięcej środków wydatkowano w 2021 roku (97,3 mln zł) oraz w 2022 roku (92,6 mln zł). We wskazanych latach realizowane były inwestycje związane m.in. z realizacją założeń strategii wdrażania kompleksowej mobilności miejskiej, przebudową ulic, termomodernizacją budynków użyteczności publicznej czy pracami rewitalizacyjnymi na terenie miasta Pniewy.

Analizując strukturę dochodów Gminy Pniewy zaobserwowano, że w latach 2017-2022 dochody własne jednostki kształtowały się na średnim poziomie 30%. Z kolei w poszczególnych latach udział w podatkach centralnych wahał się w przedziale 15-20%. Dodatkowo w badanym okresie udział jednostki w subwencjach kształtował się na stałym poziomie 20%. Zaobserwowano jednak wzrost wartości dotacji przyznawanej Gminie. W 2022 roku około 55% dochodów Gminy pochodziło ze źródeł zewnętrznych (subwencje i dotacje). Jest to sytuacja niekorzystna, która negatywnie wpływa na samodzielność finansową badanej jednostki.

Potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma pozostałych do wydatkowania środków finansowych po pokryciu wszystkich wydatków bieżących i spłacie zaplanowanych rat kapitałowych w latach 2023-2032, wyniesie łącznie 66,5 mln zł.

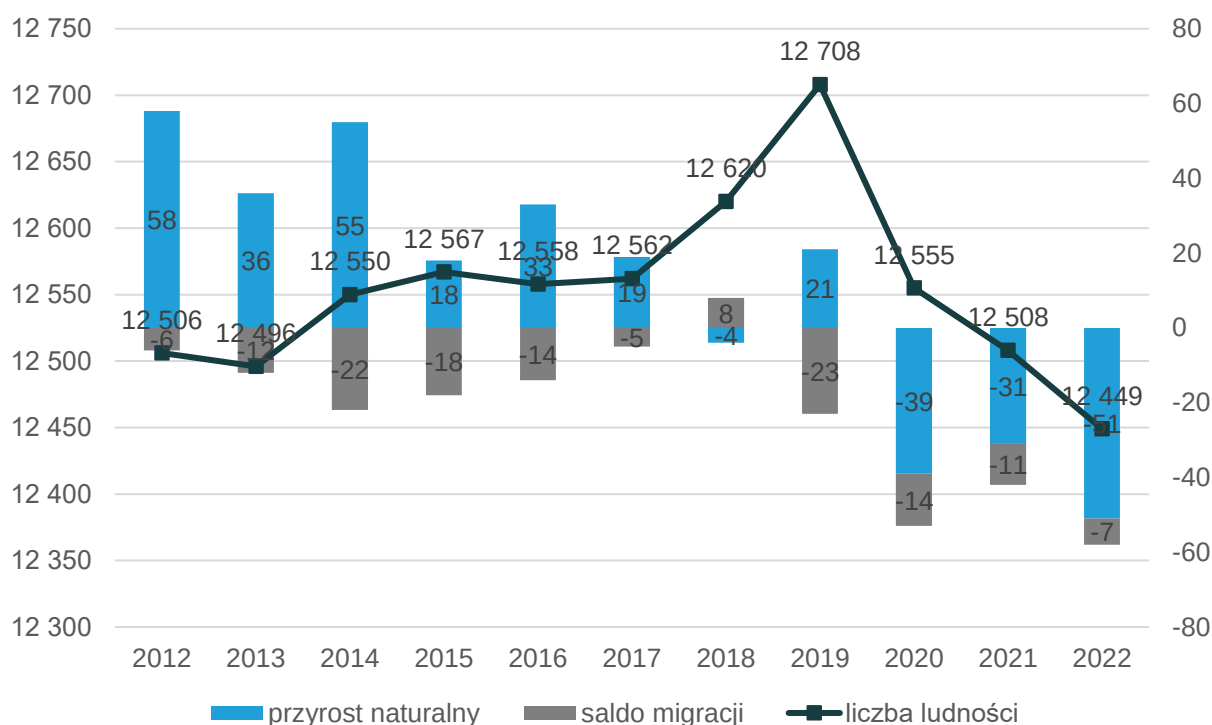
Wnioski:

1. Gmina Pniewy charakteryzuje się korzystną sytuacją finansową ze względu na sukcesywny wzrost dochodów budżetowych.
2. Zalecane jest podjęcie takich działań, które doprowadzą do zwiększenia udziału dochodów własnych w strukturze dochodów Gminy.
3. Potencjał inwestycyjny Gminy kształtuje się na wysokim poziomie – 66,5 mln zł. Zalecane jest jednak dalsze działanie, które umożliwi pozyskanie większej ilości środków.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Demografia

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), Gminę Pniewy w 2022 roku zamieszkiwało 12 449 osób, co stanowiło około 14% wszystkich mieszkańców powiatu szamotulskiego. Gęstość zaludnienia, a więc liczba osób w przeliczeniu na 1 km² wynosiła w tym samym roku 78,6 os./km². Była to wówczas jedna z najwyższych wartości w całym powiecie szamotulskim. Analiza danych statystycznych wykazała, że w latach 2018-2022 liczba mieszkańców Gminy nieznacznie zmalała, a dynamika zmian wyniosła 99,7%. W 2022 roku przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w Gminie wyniósł -4,20. Był to jeden z najniższych wyników na tle powiatu szamotulskiego. Ponadto Gmina Pniewy jako jedna z nielicznych jednostek powiatu odznaczyła się w tym samym roku ujemnym saldem migracji, którego wartość wyniosła -0,56. Dodatkowo w latach 2018-2022 zmniejszyła się liczba ludności w wieku produkcyjnym (dynamika zmian wyniosła 93,8%), przy jednoczesnym wzroście liczby ludności w wieku poprodukcyjnym (dynamika zmian wyniosła 112,8%) i przedprodukcyjnym (dynamika zmian wyniosła 101%).



Ryc. 1. Liczba ludności, przyrost naturalny oraz saldo migracji w Gminie Pniewy w latach 2012-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wnioski:

1. Gmina Pniewy charakteryzuje się niekorzystnymi trendami demograficznymi – ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji wpływają na depopulację jednostki.
2. Ze względu na coraz mniejszą liczbę urodzeń, a co za tym idzie niski odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym, zauważono konieczność wzmocnienia działań z zakresu polityki prorodzinnej, która powinna stwarzać optymalne warunki dla ludzi młodych do założenia rodziny.
3. Postępujące na terenie jednostki przemiany demograficzne skutkują rosnącym odsetkiem osób starszych, co w przyszłości może doprowadzić do zwiększenia zapotrzebowania na usługi dedykowane seniorom, konieczności dostosowania infrastruktury technicznej do ich potrzeb oraz powstania luki na lokalnym rynku pracy.
4. Gmina powinna prowadzić działania mające na celu zachęcenie ludzi młodych do osiedlania się na jej terenie.

Kapitał społeczny – żłobki, przedszkola oraz oświata

Podmiotem odpowiedzialnym za opiekę nad dziećmi do lat 3 w Gminie Pniewy jest niepubliczny Żłobek „Żyrafy”, który posiada 30 miejsc dla swoich podopiecznych.

Opieka nad dziećmi powyżej 3 roku życia sprawowana jest w ramach funkcjonowania Przedszkola „Miś” w Pniewach oraz dwóch oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych w Nojewie i Chełmnie, a także Niepublicznego Przedszkola Sióstr Urszulanek SJK w Pniewach. Według danych statystycznych GUS w 2021 roku upowszechnienie opieki przedszkolnej w Gminie Pniewy wynosiło 80%. Wynik ten był nieco niższy od średniej dla powiatu szamotulskiego (84%) oraz województwa wielkopolskiego (90%).

Na obszarze Gminy funkcjonują trzy szkoły podstawowe: Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Pniewach, Szkoła Podstawowa w Nojewie oraz Szkoła Podstawowa w Chełmnie. Placówka w Pniewach jest największą szkołą na terenie Gminy – w 2022 roku uczęszczało do niej 954 uczniów, którzy podzieleni byli na 42 oddziały. Średnia wielkość oddziału wynosiła 23 podopiecznych, a na jednego nauczyciela przypadało średnio 11 dzieci. W tym samym roku placówki w Nojewie i Chełmnie liczyły kolejno 122 i 116 uczniów. Liczba oddziałów w obydwu szkołach

wynosiła 8, a średnia wielkość oddziału 15 uczniów. W Nojewie na jednego nauczyciela przypadało 7 dzieci, a w Chełmnie 6.

Na terenie Gminy Pniewy zapewniana jest także edukacja ponadpodstawowa. Realizuje ją Zespół Szkół im. Emilii Sczanieckiej, w ramach którego funkcjonuje Liceum Ogólnokształcące, Technikum oraz Branżowa Szkoła I Stopnia w Pniewach. Organem prowadzącym Zespół Szkół jest Gmina Pniewy. Edukację na poziomie ponadpodstawowym prowadzi także Liceum Ogólnokształcące Sióstr Urszulanek SJK w Pniewach.

Wnioski:

1. Należy rozwijać publiczną opiekę nad dziećmi do lat 3, aby umożliwić rodzicom szybszy powrót na rynek pracy.
2. Zauważono potrzebę dalszego rozwoju opieki przedszkolnej na terenie Gminy, aby umożliwić dzieciom jakościowy rozwój od najmłodszych lat.
3. Zaleca się stałe podnoszenie jakości szkolnictwa podstawowego oraz ponadpodstawowego w szkołach znajdujących się na terenie Gminy poprzez modernizację infrastruktury szkolnej, wprowadzenie innowacyjnych metod nauczania, organizację szkoleń dla kadry pedagogicznej, wprowadzenie nowych zajęć pozalekcyjnych i doposażanie bazy dydaktycznej.

Kultura i sport

Podmiotem odpowiedzialnym za propagowanie idei kultury fizycznej na terenie Gminy Pniewy jest Ośrodek Sportu i Rekreacji w Pniewach. Placówka posiada bogate zaplecze infrastrukturalne, do którego zalicza się kompleks hali sportowo-widowiskowej, w skład której wchodzi boiska, 2 sale gimnastyczne, sauna oraz siłownia. Jednostka zarządza stadionem miejskim oraz pawilonem sportowym z którego korzystają 3 kluby piłkarskie, a część budynku wynajmowana jest podmiotom prywatnym prowadzącym siłownię i gabinet fizjoterapii. OSiR sprawuje także nadzór nad kąpieliskami oraz organizuje wydarzenia sportowe na terenie Gminy.

Zadania z zakresu upowszechniania kultury i czytelnictwa realizowane są przez Bibliotekę Publiczną Miasta i Gminy Centrum Kultury Pniewy. Dzięki nowoczesnej infrastrukturze budynek instytucji kultury wykorzystywany jest jako czytelnia, miejsce spotkań i wydarzeń kulturalnych.

Wnioski:

1. Gmina dysponuje dobrze rozwiniętą infrastrukturą sportowo-rekreacyjną, w oparciu o którą prowadzone są różnorodne zajęcia sportowe odpowiadające potrzebom mieszkańców z różnych grup wiekowych.
2. Oferta kulturalna jest szeroka i pozwala na integrację różnych grup społecznych. Budynek Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Centrum Kultury Pniewy, dzięki sali widowiskowej ze sceną daje miejsce do podejmowania wielu przedsięwzięć organizowanych we współudziale licznych stowarzyszeń i organizacji. W ramach działalności lokalnej instytucji kultury zajęcia prowadzą np. Chór „Lira”, Zespół ludowy „Chełmianki” czy Pniewska Orkiestra Dęta.
3. Oferta kulturalno-sportowa powinna być promowana, celem zwiększenia grupy odbiorców.

Bezpieczeństwo publiczne

Za zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców oraz utrzymywanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Gminy odpowiadają funkcjonariusze Komisariatu Policji w Pniewach. W zakresie ochrony porządku publicznego są oni wspierani przez strażników Straży Miejskiej w Pniewach powołanej przez Gminę. Ponadto nad bezpieczeństwem mieszkańców czuwają również strażacy z 12 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP), spośród których jednostka w Pniewach włączona została do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Oznacza to, że jej rejonem operacyjnym jest powiat szamotulski.

Do podniesienia poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego przyczynia się również stale rozwijany przez Gminę system miejskiego monitoringu wizyjnego. Są nim objęte najważniejsze dla lokalnej społeczności obiekty i punkty miasta Pniewy takie jak: Rynek, PKS-Centrum Przesiadkowe, Łazienki Miejskie, Park Sokoła oraz wybrane ciągi komunikacyjne i ruchliwe skrzyżowania.

Monitoring wizyjny, składający się z 31 kamer obsługiwanych przez Straż Miejską w Pniewach jest istotnym elementem strategii bezpieczeństwa w Gminie. Spełnia on bowiem rolę elementu profilaktyki negatywnych zachowań, jak i wsparcia w procesie wykrywczym w przypadku zaistnienia przestępstw i wykroczeń.

Wnioski:

1. Należy stale zwiększać poczucie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez rozbudowę sieci monitoringu wizyjnego, rozbudowę i modernizację oświetlenia ulicznego oraz budowę nowych przejść dla pieszych.

Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne gminy

Na terenie Gminy Pniewy funkcjonują liczne organizacje pozarządowe, które skupiają sympatyków danych dziedzin, tym samym pozwalając rozwijać zainteresowania i pasje mieszkańców. Pośród działających na terenie jednostki organizacji pozarządowych znajdują się m.in. kluby sportowe, podmioty świadczące pomoc potrzebującym czy stowarzyszenia działające w sferze szeroko rozumianej kultury.

Gmina Pniewy współpracuje również z innymi jednostkami samorządowymi w ramach członkostwa w następujących związkach i porozumieniach:

Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski, Stowarzyszenie Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych w Poznaniu, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „KOLD” w Lwówku. Partnerami badanej jednostki są także gminy z zagranicy – Francji, Wielkiej Brytanii, Niemiec oraz Słowenii. Gmina Pniewy współpracuje również z gminami Radków i Kościerzyna w zakresie edukacji, kultury i sportu, wymiany młodzieży, współpracy OSP i KGW, promowania kultury regionalnej, zadań o charakterze ogólnospołecznym, wspierania i upowszechniania idei samorządowej i promocji gmin.

Wnioski:

1. Współpraca władz Gminy oraz poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego powinna stanowić jeden z fundamentów jej dalszego rozwoju.
2. Ciągłe rozwijanie współpracy samorządu lokalnego z organizacjami pozarządowymi stanowi podstawę do szerzenia i rozwijania świadomego społeczeństwa obywatelskiego.

Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Opieka zdrowotna dla mieszkańców Gminy Pniewy zapewniana jest przez Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Szamotułach, trzy poradnie i gabinety POZ, dwa gabinety stomatologiczne oraz trzy poradnie specjalistyczne. Zaopatrzenie w leki i wyroby medyczne na terenie Gminy jest możliwe ze względu na obecność pięciu punktów aptecznych zlokalizowanych w Pniewach.

Najbliższa stacja pogotowia ratunkowego to Podstacja Pogotowia Ratunkowego w Pniewach, która mieści się przy ul. Targowej 14.

Działania z zakresu pomocy społecznej w Gminie realizowane są przez Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS) w Pniewach oraz Centrum Integracji Społecznej „Ostoja”, Środowiskowy Dom Samopomocy „Jawor”, Dzienny Dom Seniora, Pensjonat Seniora „Jutrzenka”, Spółdzielnię Socjalną „Horyzont”, Rodzinny Dom Pomocy „Turkawka”. OPS w Pniewach nadzoruje oddolne inicjatywy, które mają na celu wsparcie osób potrzebujących oraz tworzenie kapitału społecznego w Gminie. Z kolei Centrum Integracji Społecznej realizuje zadania z zakresu reintegracji zawodowej oraz społecznej.

Wnioski:

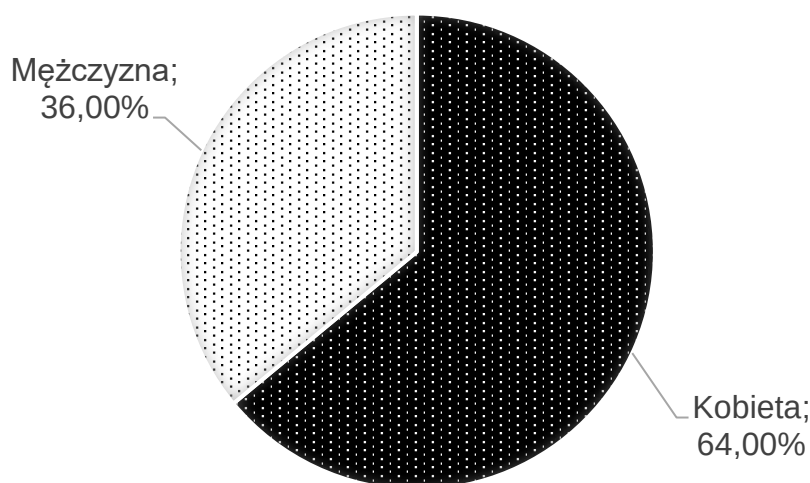
1. W obliczu występujących zagrożeń cywilizacyjnych dla życia i zdrowia mieszkańców Gminy, należy rozwijać działania w zakresie profilaktyki zdrowotnej, które w przyszłości przełożą się na zmniejszenie liczby osób wymagających opieki w zakresie systemu ochrony zdrowia.
2. Na terenie Gminy sukcesywnie spada liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, co świadczy o poprawiającej się sytuacji życiowej mieszkańców Gminy.
3. W związku z prognozami demograficznymi należy rozwijać ofertę dedykowaną dla seniorów, zarówno w kwestii profilaktyki, pomocy zdrowotnej, jak i wsparcia społecznego. Oferta ta ma zapewnić osobom starszym opiekę oraz umożliwić seniorom integrację społeczną i przedkładać propozycje na spędzanie wolnego czasu.



4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

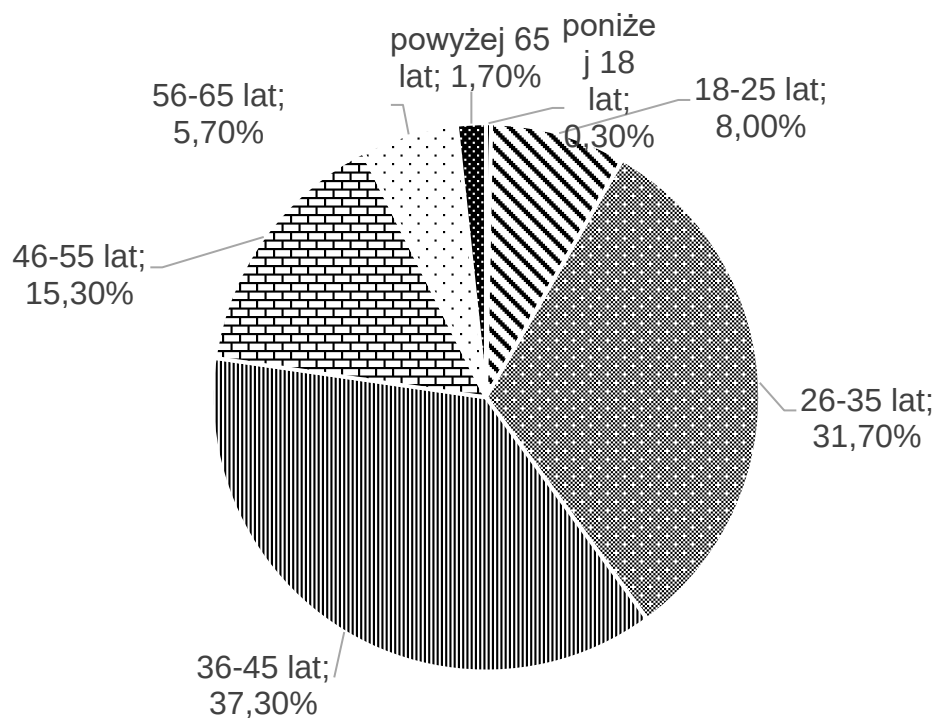
Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Gminy Pniewy przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców. Odpowiedzi udzielać można było poprzez kwestionariusz on-line oraz w wersji papierowej. Celem badania było poznanie opinii mieszkańców na temat jakości życia w Gminie oraz określenie priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Ankietowani odpowiadali na pytania z zakresu społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, edukacji i kultury.

Respondenci składali odpowiedzi od 5 lipca do 12 września 2023 roku (łącznie przez 70 dni), co przełożyło się na 300 wypełnionych ankiet. Wzór ankiety dla mieszkańca stanowi załącznik 2 do niniejszego opracowania. Większą część respondentów stanowiły kobiety (64%). Pod względem wieku mieszkańców, najwięcej osób było w przedziale wiekowym 36-45 lat (37,3%). Ponad 73% stanowiły osoby pracujące. Szczegółowe dane na temat ankietowanych przedstawiają poniższe wykresy.



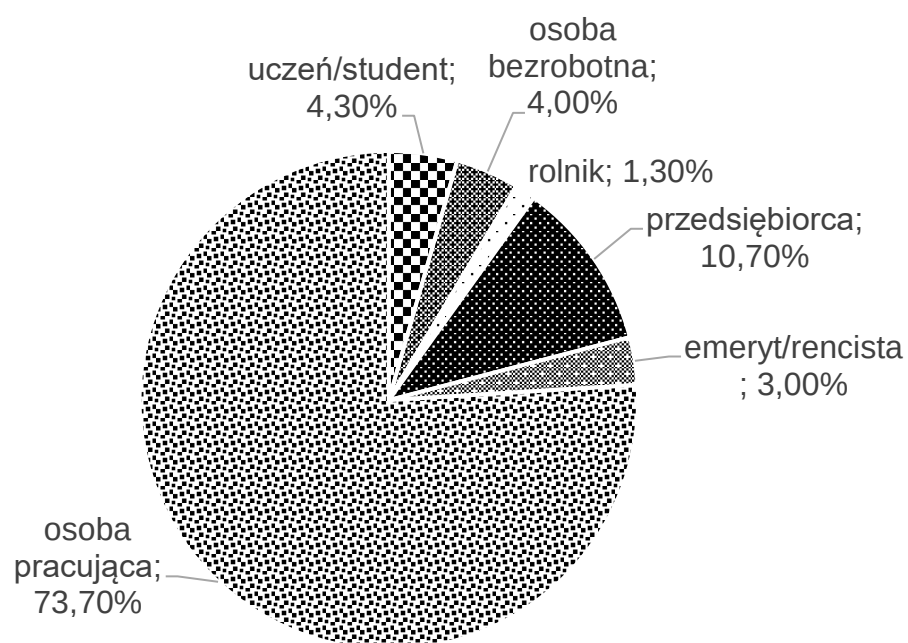
Ryc. 2. Metryczka – ankietowani według płci

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.



Ryc. 3. Metryczka – struktura wiekowa ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.



Ryc. 4. Metryczka – ankietowani według zatrudnienia

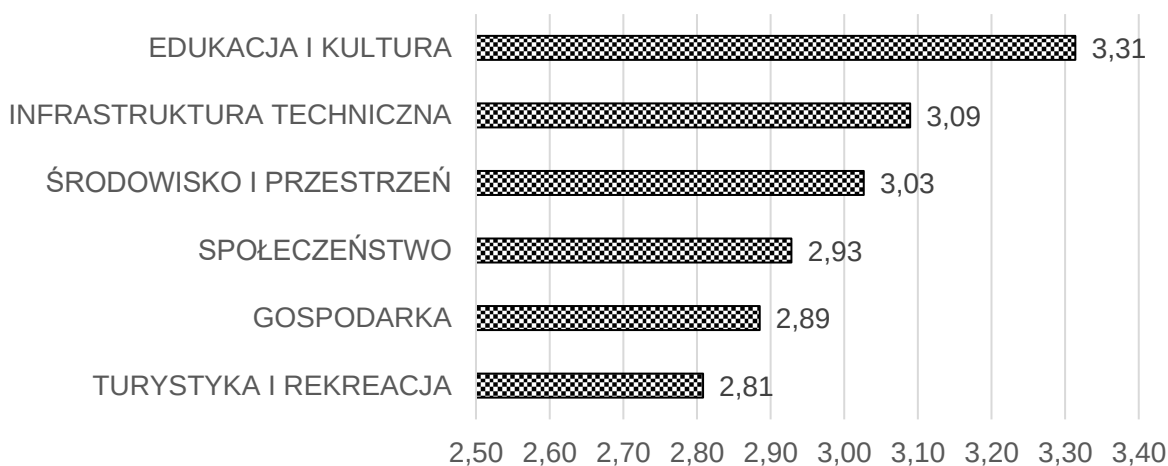
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

4.1. Ocena sytuacji Gminy

W Gminie Pniewy w skali od 0 do 5, gdzie:

- 0 – oznacza „nie mam zdania”,
- 1 – oznacza „bardzo źle”,
- 2 – oznacza „źle”,
- 3 – oznacza „dostatecznie/zadawalająco/neutralnie”,
- 4 – oznacza „dobrze”,
- 5 – oznacza „bardzo dobrze”,

mieszkańcy **najkorzystniej** oceniają działania w zakresie **edukacji i kultury** – średnia ocen dla tego obszaru wynosiła 3,31. Z kolei **najmniej korzystnie** ocenione zostały obszary **turystyki i rekreacji** oraz **gospodarki** – średnia ocena dla obydwu obszarów wyniosła 2,85. Średni wynik Gminy dla wszystkich badanych kategorii wyniósł 3,1, co oznacza, że poszczególne aspekty w większości ocenione zostały jako zadawalające.



Ryc. 5. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Środowisko i przestrzeń

W obszarze dotyczącym środowiska naturalnego i przestrzeni publicznej respondenci **najkorzystniej** ocenili **system odbioru odpadów na terenie Gminy** – pytanie to uzyskało średnią ocenę 3,66. Dość wysoko ocenione zostały również **walory środowiska przyrodniczego** – średnia ocena wyniosła 3,52. Z kolei najniżej oceniona została **świadomość ekologiczna mieszkańców** (2,47) i **czystość wód powierzchniowych oraz terenów przylegających** (2,67).

Tabela 1. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze środowisko i przestrzeń

System odbioru odpadów na terenie Gminy	3,66
Walory środowiska przyrodniczego w Gminie	3,52
Estetyka Gminy	3,42
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)	3,13
Jakość powietrza w Gminie	2,99
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w Gminie	2,91
Oferta Gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska	2,79
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy	2,71
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających	2,67
Świadomość ekologiczna mieszkańców	2,47

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Turystyka i rekreacja

Wśród wszystkich badanych w ankiecie obszarów, turystyka i rekreacja oceniona została najniżej – średni wynik dla tego obszaru wyniósł 2,81. Niemniej jednak ocena ta obrazuje raczej stan dostateczny bądź neutralny, a niżeli zły. Pośród poszczególnych aspektów obszaru mieszkańcy najlepiej ocenili **poziom bazy sportowo-rekreacyjnej** (3,29), co oznacza, iż respondenci wskazali ten aspekt jako zadowalający. Z kolei najniżej ocenione została **oferta spędzania wolnego czasu na terenie Gminy dla młodzieży** – średnia ocena wyniosła 2,17, a więc duża część ankietowanych oceniła ten aspekt negatywnie.

Tabela 2. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze turystyka i rekreacja

Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w Gminie	3,29
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych	3,20
Oferta spędzania wolnego czasu na terenie Gminy dla seniorów	3,08
System ścieżek rowerowych	3,07
Atrakcyjność turystyczną Gminy	2,85
Oferta spędzania wolnego czasu na terenie Gminy dla dzieci	2,73
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej	2,49
Oferta spędzania wolnego czasu na terenie Gminy dla dorosłych	2,39
Oferta spędzania wolnego czasu na terenie Gminy dla młodzieży	2,17

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Edukacja i kultura

Obszar badający aspekty związane z edukacją, wychowaniem przedszkolnym oraz upowszechnieniem kultury został oceniony najlepiej w całej ankiecie, a najpozytywniej odbieranym elementem jest **dostęp do edukacji w szkołach podstawowych**. Wysoko oceniona została również **jakość infrastruktury i edukacji w szkołach podstawowych**, a także **dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych**. Elementy te otrzymały najwyższy średni wynik wśród wszystkich badanych w ankiecie aspektów – powyżej 3,31. Najślabiej oceniona została **działalność świetlic wiejskich**. Według respondentów rozwoju wymaga także **wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce**. Warto jednak zauważyć, iż nawet najniżej ocenione aspekty uzyskały średnią ocen powyżej 2,8, co oznacza, iż pod względem holistycznym obszar edukacja i kultura jest oceniany jako minimum zadowalający.

Tabela 3. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze edukacja i kultura

Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	4,00
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)	3,69
Dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych	3,64
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w Gminie	3,50
Jakość edukacji przedszkolnej w Gminie	3,48
Organizację dowozu dzieci do szkół	3,44
Dostęp do obiektów kulturalnych w Gminie (godziny i dni otwarcia, itp.)	3,39
Dostęp do edukacji przedszkolnej	3,35
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie Gminy	3,33
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w Gminie	3,02
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie Gminy	2,98
Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, zajęcia sportowe i inne) w szkołach na terenie Gminy	2,97
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie Gminy	2,82
Działalność świetlic wiejskich	2,80

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Gospodarka

W zakresie rozwoju gospodarczego, mieszkańcy najlepiej ocenili **atrakcyjność Gminy jako miejsca zamieszkania** (3,44). Zauważono jednak potrzebę rozwoju **transportu zbiorowego**, zarówno jego funkcjonowania, jak i organizacji połączeń między Gminą Pniewy, a innymi gminami i miastami. Elementy te oceniane były najczęściej źle lub bardzo źle.

Tabela 4. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze gospodarka

Atrakcyjność Gminy jako miejsca zamieszkania	3,44
Atrakcyjność Gminy jako miejsca lokalizacji inwestycji	3,27
Działalność rolnicza w Gminie	3,22
Atrakcyjność inwestycyjna obszaru Gminy	3,15
Dostępność usług na terenie Gminy	3,06
Atrakcyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym	2,97
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie Gminy	2,73
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie Gminy	2,65
Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie Gminy	2,21
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami	2,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Infrastruktura techniczna

Część ankiety dotycząca infrastruktury technicznej zawierała pytania o stan i jakość infrastruktury sieciowej na terenie Gminy. Mieszkańcy Gminy najwyżej ocenili **jakość sieci gazowej** (3,50) oraz **jakość sieci wodociągowej** (3,49). Jakość sieci kanalizacyjnej również oceniono pozytywnie. Natomiast najniżej oceniony został **stan dróg** (2,48), które to według mieszkańców wymagają modernizacji, a częściowo również utwardzenia.

Tabela 5. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze infrastruktura techniczna

Jakość sieci gazowej	3,50
Jakość sieci wodociągowej	3,49
Jakość sieci kanalizacyjnej	3,38
Dostęp do Internetu w Gminie	3,31
Mała infrastruktura drogowa (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)	2,84
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych	2,63
Stan dróg w Gminie	2,48

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Spółeczeństwo

Mieszkańcy Gminy Pniewy pozytywnie ocenili **wsparcie zapewniane osobom niesamodzielnym oraz seniorom**. Średni wynik dla obydwu obszarów wyniósł powyżej 3,7, co oznacza ocenę „dobry”. Najniżej natomiast oceniony został **dostęp do specjalistycznej opieki medycznej** – średnia ocena wyniosła niespełna 1,74, co oznacza, iż mieszkańcy oceniają ten aspekt źle i bardzo źle.

Tabela 6. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze społeczeństwo

Wsparcie osób niesamodzielných (np. działalność CIS, ŚDS)	3,81
Wsparcie osób starszych oferowane przez Gminę (DPS, Kluby Seniora)	3,65
Poziom bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy	3,23
Poziom usług świadczonych przez Urząd Miejski	3,22
Skuteczność działania pomocy społecznej	3,04
Funkcjonalność budynków administracji publicznej	3,04
Aktywność mieszkańców na rzecz Gminy	2,82
Dostęp do podstawowej opieki medycznej	2,44
Dostęp do żłobków / klubów malucha	2,30
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej	1,74

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Celem podsumowania w tabeli poniżej zestawione zostały najlepiej i najgorzej ocenione elementy w każdym z obszarów.

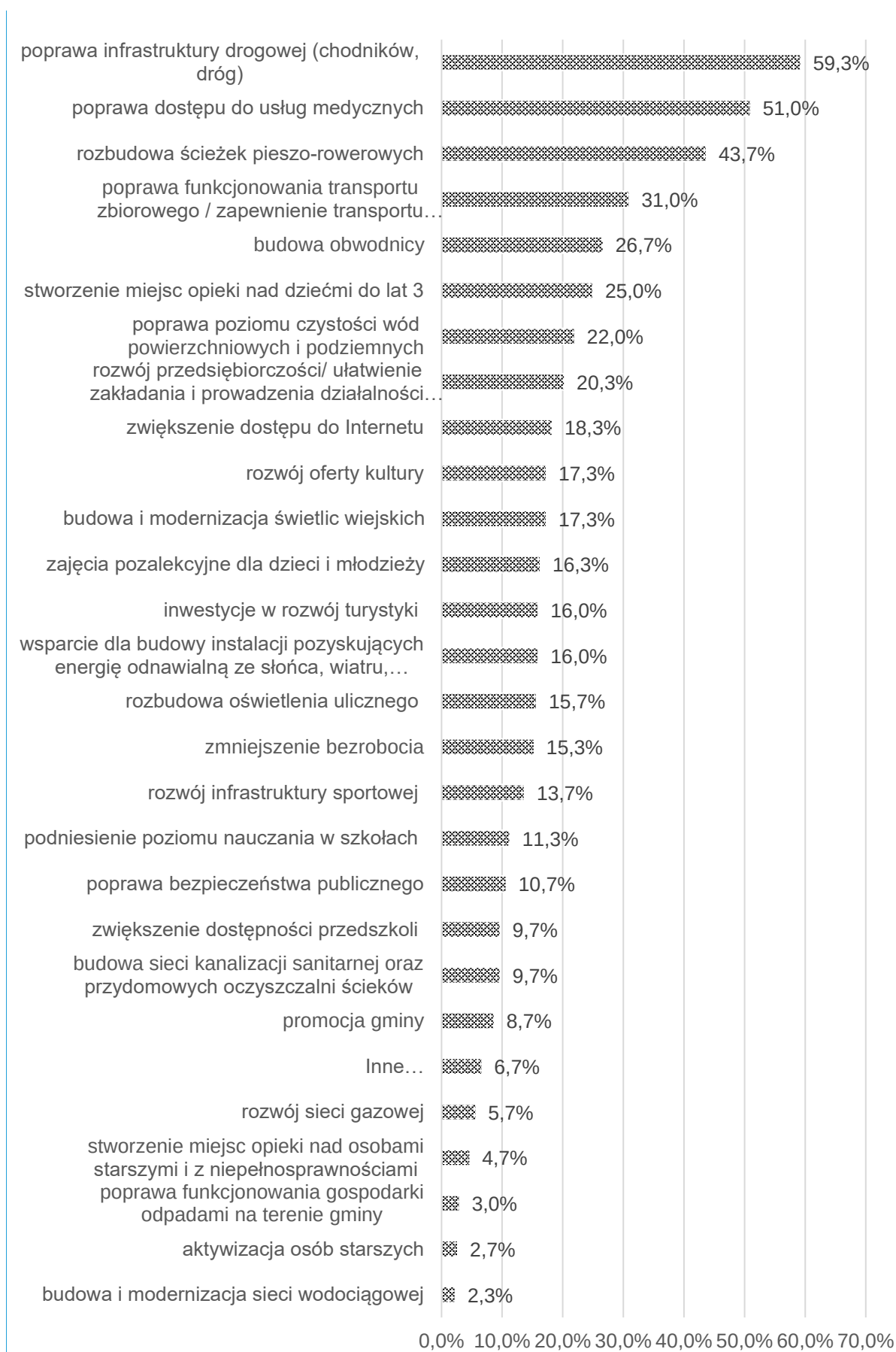
Tabela 7. Najlepiej i najgorzej oceniane elementy w poszczególnych obszarach według ankietowanych

Obszar	Najlepiej ocenione	Najniżej ocenione
Środowisko i przestrzeń	System odbioru odpadów na terenie Gminy	Świadomość ekologiczna mieszkańców
Turystyka i rekreacja	Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w Gminie	Oferta spędzania wolnego czasu na terenie Gminy dla młodzieży
Edukacja i kultura	Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	Działalność świetlic wiejskich
Gospodarka	Atrakcyjność Gminy jako miejsca zamieszkania	Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami
Infrastruktura techniczna	Jakość sieci gazowej	Stan dróg w Gminie
Społeczeństwo	Wsparcie osób niesamodzielnych (np. działalność CIS, ŚDS)	Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

4.2. Pożądane priorytety rozwojowe

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Gminy. Zdecydowanie najczęściej wskazywanymi odpowiedziami była **poprawa infrastruktury drogowej**, w tym chodników, dróg, itp. (odpowieź tą zaznaczyło 178 osób, a więc prawie 60% ankietowanych). Kolejną często wskazywaną odpowiedzą była **poprawa dostępu do usług medycznych** (155 osób, czyli ok. 51% ankietowanych). Wśród często wskazywanych odpowiedzi znalazły się również: **rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych** (odpowieź tę zaznaczyło 131 osób, czyli prawie 44% ankietowanych) oraz **poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego** (93 osoby, czyli 31% ankietowanych). Pozostałe odpowiedzi uzyskały poniżej 30% głosów.



Ryc. 6. Główne priorytety rozwoju Gminy Pniewy według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

W ankiecie zapytano również co według respondentów powinno być **wizytówką** Gminy. Było to pytanie otwarte, a więc ankietowani mieli możliwość samodzielnie zaproponować odpowiedź. Wśród odpowiedzi najbardziej wybrzmiały następujące kwestie:

- Atrakcyjność turystyczna Gminy Pniewy,
- Zadbane zabytki i obiekty turystyczne (Pałac w Pniewach, Łazienki Miejskie, Zabytkowy budynek Starej Poczty w Pniewach, Stary Rynek),
- Wysoka jakość środowiska przyrodniczego, w szczególności parków oraz jezior,
- Czystość i estetyka w mieście oraz na terenach wiejskich,
- Rozwinięta infrastruktura drogowa, w szczególności stan dróg oraz ich oświetlenie,
- Poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców Gminy,
- Warunki sprzyjające rozwojowi przedsiębiorczości oraz biznesu,
- Oferta wydarzeń kulturalnych dla mieszkańców Gminy.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym mieszkańcy Gminy Pniewy poproszeni zostali również o wskazanie głównych problemów społecznych, jakie występują na terenie jednostki. Oceny dokonano poprzez zaznaczenie w jakim stopniu Gmina narażona jest na dany problem (wysokim, średnim, niskim) lub o braku występowania danego zjawiska. Na podstawie otrzymanych danych stwierdzono, że głównymi problemami społecznymi w Gminie są:

- a) **brak atrakcyjnych miejsc pracy** (46,3% respondentów stwierdziło wysokie zagrożenie problemem),
- b) **alkoholizm** (30% respondentów stwierdziło wysokie zagrożenie problemem, a 52% respondentów stwierdziło średnie zagrożenie problemem),
- c) **przestępczość młodocianych** (50,3% respondentów stwierdziło średnie zagrożenie problemem).

Należy również zaznaczyć, że największy udział respondentów klasyfikował stopień zagrożenia w poszczególnych obszarach jako średni lub niski. Oznacza to, że

konieczne jest podjęcie dodatkowych działań w zakresie świadczonych usług społecznych na terenie Gminy Pniewy.

Tab. 8. Ocena głównych problemów społecznych w Gminie Pniewy

Odpowiedź	Wysokie zagrożenie problemem	Średnie zagrożenie problemem	Niskie zagrożenie problemem	Brak problemu
Przestępczość	2,3%	39,7%	54%	4,0%
Przestępczość młodocianych	11,7%	50,3%	35,0%	3,0%
Bezrobocie	15,7%	40,7%	36,0%	7,7%
Ubóstwo	10,3%	46,7%	37,7%	5,3%
Przemoc w rodzinie	10,7%	47,7%	38,7%	3,0%
Alkoholizm	30,0%	52,0%	16,3%	1,7%
Narkomania	23,7%	42,3%	29,7%	4,3%
Wzrost liczby osób starszych	25,0%	43,7%	24,0%	7,3%
Wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami i chorych	9,3%	40,3%	42,0%	8,3%
Brak wykwalifikowanych pracowników	23,7%	42,0%	30,0%	4,3%
Brak atrakcyjnych miejsc pracy	46,3%	38,3%	12,0%	3,3%

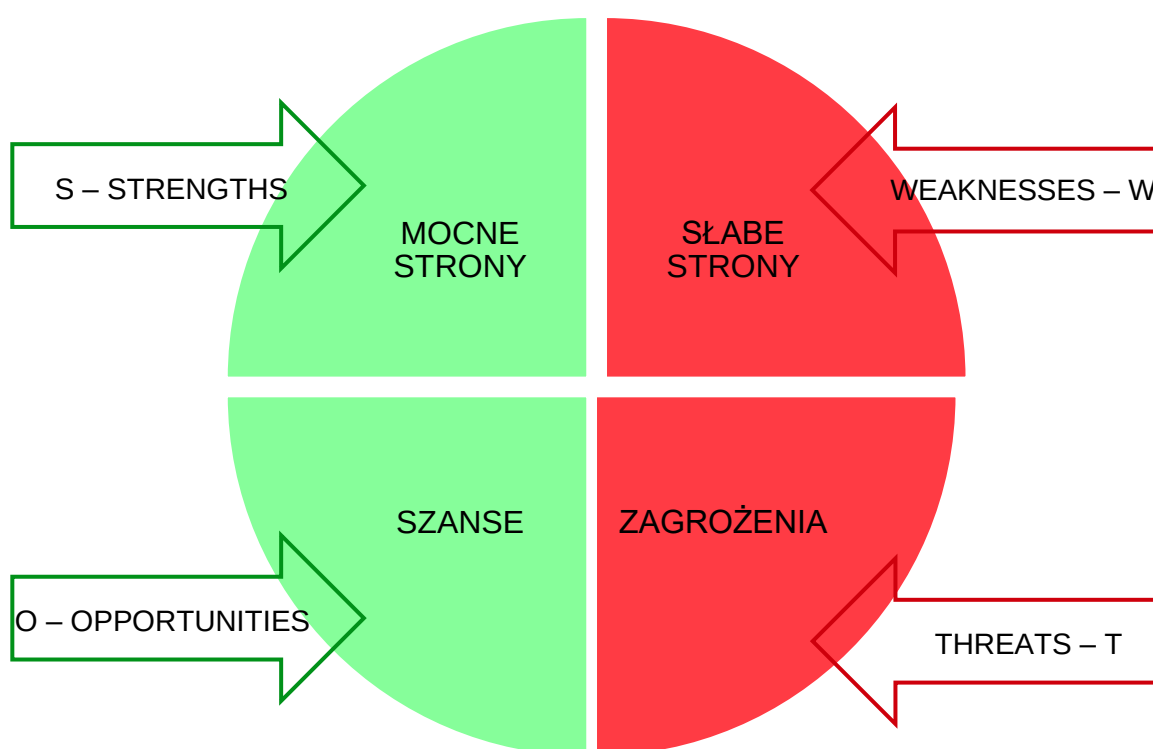
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest często stosowanym narzędziem diagnozy strategicznej w jednostkach administracji publicznej. To narzędzie pozwala na porównanie **mocnych i słabych** stron jednostki wynikających z jej **wewnętrznego** otoczenia oraz identyfikację **szans i zagrożeń** dla rozwoju, które płyną z otoczenia **zewnętrznego**. Ponadto dzięki analizie SWOT można również określić, jak te elementy wzajemnie na siebie oddziałują.

Analizę SWOT dla Gminy Pniewy opracowano bazując na:

- 1) diagnozie sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Pniewy;
- 2) materiale wypracowanym podczas warsztatu diagnostycznego z członkami Zespołu ds. Strategii oraz innymi interesariuszami Strategii;
- 3) danych liczbowych, opisowych i przestrzennych pozyskanych z Urzędu Miejskiego Pniewy, gminnych jednostek organizacyjnych oraz źródeł zewnętrznych;
- 4) wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy oraz interesariuszy Strategii.

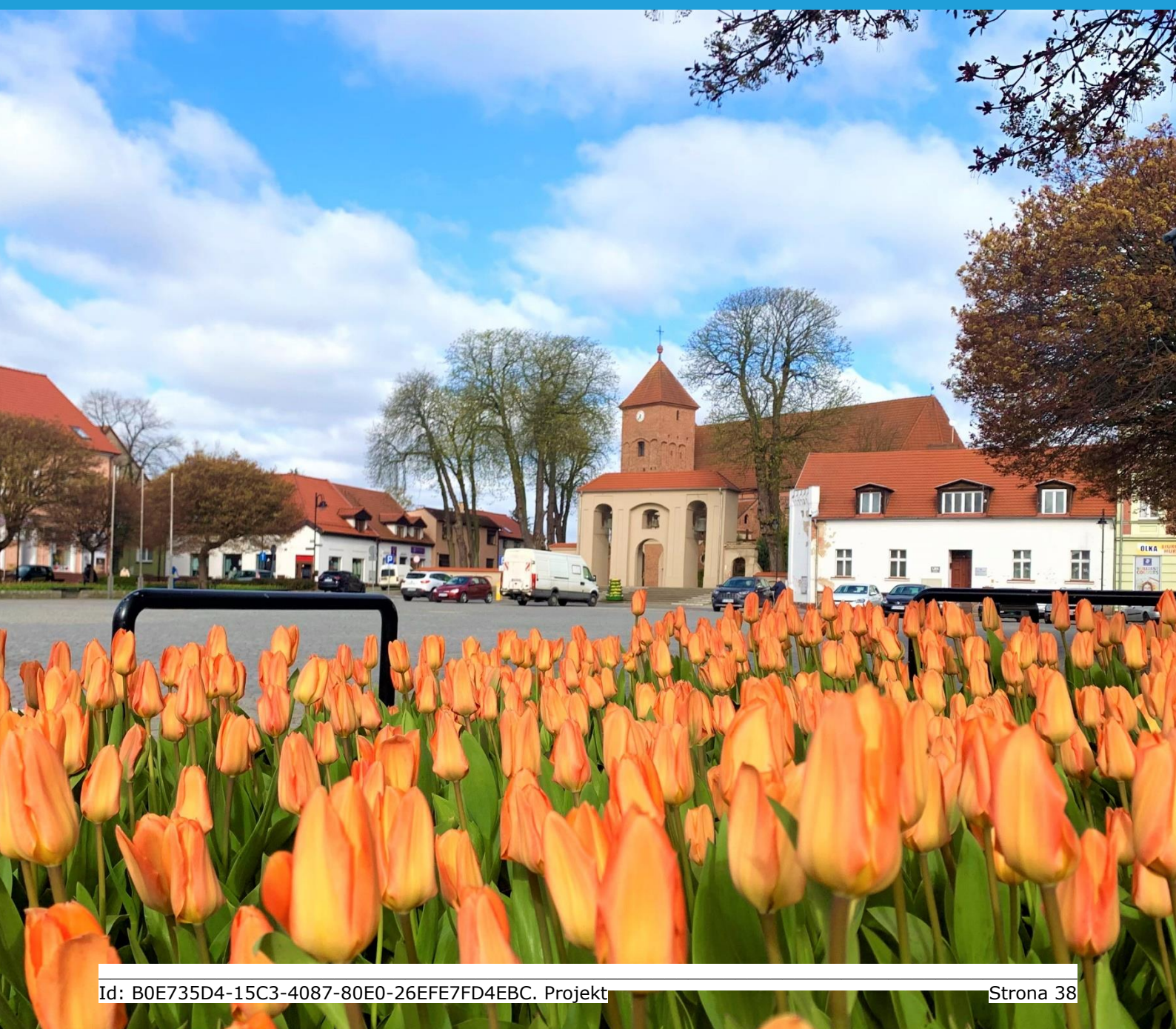


Analizę SWOT dla Gminy Pniewy przedstawia poniższe zestawienie.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
• duże walory przyrodnicze dające potencjał turystyczno-rekreacyjny dzięki występującym jeziorom i lasom, w tym jezioro z kąpieliskiem w Pniewach, • zachowanie czystości i estetyki Pniew poprzez regularne nasadzenia, dbałość o zieleń i utrzymanie porządku w przestrzeni publicznej, • uregulowana polityka przestrzenna, • zapewniona opieka żłobkowa oraz wychowanie przedszkolne na terenie Gminy, • wysoka jakość edukacji na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym (rozwinięta baza dydaktyczna i bogaty program nauczania), • funkcjonujące Centrum Integracji Społecznej i inne instytucje pomocy społecznej wspierające osoby wykluczone społecznie, • rozwinięta oferta usług społecznych skierowanych do seniorów, • odbywające się w Gminie różnorodne imprezy i wydarzenia kulturalne przyczyniające się do jej promocji, • nowoczesna infrastruktura kulturalna,	• zachodzące niekorzystne trendy demograficzne – zmniejszająca się liczba mieszkańców, w tym w szczególności dzieci i młodych dorosłych, przy jednoczesnym wzroście osób w wieku poprodukcyjnym, • ograniczenie komunikacyjne związane z brakiem działającej linii kolejowej, niewystarczającym rozwojem transportu zbiorowego oraz oddaleniem od dróg ekspresowych i autostrad, • słabo rozwinięta baza noclegowa ograniczająca rozwój turystyki, • potrzeba rozszerzenia działalności podmiotów reintegracyjnych i opiekuńczych, np. o utworzenie zakładu aktywności zawodowej oraz dziennego domu opieki dla osób niesamodzielnych, • odpływ młodych ludzi do większych miast ze względu na szkołę wyższą, atrakcyjniejsze możliwości zatrudnienia, itp., • duże natężenie ruchu w mieście powodujące kongestie, hałas, zanieczyszczenia powietrza oraz obniżony poziom bezpieczeństwa (również z uwagi na zły stan dróg

• bogata i różnorodna oferta sportowo-rekreacyjna skierowana do różnych grup wiekowych, • Sanktuarium św. Urszuli Ledóchowskiej i św. Urszula jako Patronka Pniew – zasobem duchowym, kulturowym i promocyjnym Gminy, • wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego dzięki funkcjonowaniu Komisariatu Policji w Pniewach, Straży Miejskiej, systemowi miejskiego monitoringu wizyjnego oraz 12 jednostkom Ochotniczej Straży Pożarnej.	i nierozwiniętą infrastrukturę okołodrogową), • niewystarczający dostęp do lekarzy specjalistów, w tym brak rehabilitacji dla seniorów, • niewystarczająco rozwinięta sieć wodno-kanalizacyjna – niezapewniony dostęp do sieci kanalizacyjnej na obszarach wiejskich oraz konieczność modernizacji istniejącej sieci.
SZANSE	ZAGROŻENIA
• większe zaangażowanie społeczne młodzieży i seniorów dzięki utworzeniu Młodzieżowej Rady Miejskiej oraz Rady Seniorów, • przekształcenie Ośrodka Pomocy Społecznej w Centrum Usług Społecznych skutkujące rozwojem katalogu oferowanych usług społecznych, • rozwój oferty turystycznej i kulturalnej (np. utworzenie Izby Pamięci) w oparciu o gminne zabytki, • dobra lokalizacja pod względem inwestycyjnym.	• konkurencja za strony innych gmin, takich jak Tarnowo Podgórne czy Nowy Tomyśl wyróżniających się atrakcyjniejszymi miejscami pracy, • dalsze trudności w pozyskiwaniu środków zewnętrznych w związku ze zmieniającymi się zasadami, • rosnące koszty likwidacji „dzikich wysypisk” odpadów komunalnych, • pogłębiające się wykluczenie cyfrowe związane z niewystarczającym rozwojem sieci Internetu światłowodowego na terenie Gminy.

CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY PNIEWY



1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 jest kompleksowym dokumentem, podczas opracowywania którego dokładnie przeanalizowano aktualną sytuację Gminy. Badanie uwzględniło zarówno mocne strony, które stanowią fundament do wykorzystania, jak i obszary problemowe wymagające specjalnej uwagi i rozwiązania. Podczas warsztatów strategicznych, wraz z zaangażowanymi interesariuszami, stworzono misję, czyli główne cele i wartości, które stanowią przewodnik do określenia celów strategicznych Gminy Pniewy na przyszłość. Wizja Gminy, czyli sprecyzowany obraz przyszłości, była kluczowym elementem, pomagającym w definiowaniu kierunku, w którym Gmina powinna zmierzać, aby zrealizować swoje aspiracje i spełnić oczekiwania społeczności lokalnej. Cały proces strategiczny miał na celu ustalenie ram rozwoju Gminy Pniewy na kolejne lata, gwarantując rozsądne działania i harmonijne wysiłki w dążeniu do zamierzonych celów.

Misja jest to element strategii, który ukazuje najważniejsze kierunki rozwoju Gminy. Koncentruje się ona na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom Gminy i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedź na pytanie, co jest naszym priorytetem.

Uwzględniając przyjęte założenia **misja Gminy Pniewy** brzmi następująco:

Misją Gminy Pniewy jest rozwój w harmonii z naturą oraz stworzenie atrakcyjnego miejsca do życia dla wszystkich mieszkańców, zapewniając wysoki poziom bezpieczeństwa i umożliwiając dbałość o zdrowie.

Ponadto do wykorzystania w celach marketingowych oraz podkreślenia wartości i potencjału do rozwoju jaki Gmina posiada sformułowane zostało hasło promocyjne:



Gmina Pniewy kluczem do przyszłości.

W procesie powstawania dokumentu istotne jest również stworzenie **wizji**, czyli obrazu Gminy, który będzie efektem realizacji podejmowanej strategii. Wizja ukazuje Gminę Pniewy w perspektywie strategicznej, zmienionej poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez władze celów.

Wizja Gminy:

- a) obrazuje stan docelowy Gminy w 2033 roku,
- b) ukazuje aspiracje władz i mieszkańców Gminy,
- c) jednoczy społeczność lokalną wokół określonej idei.

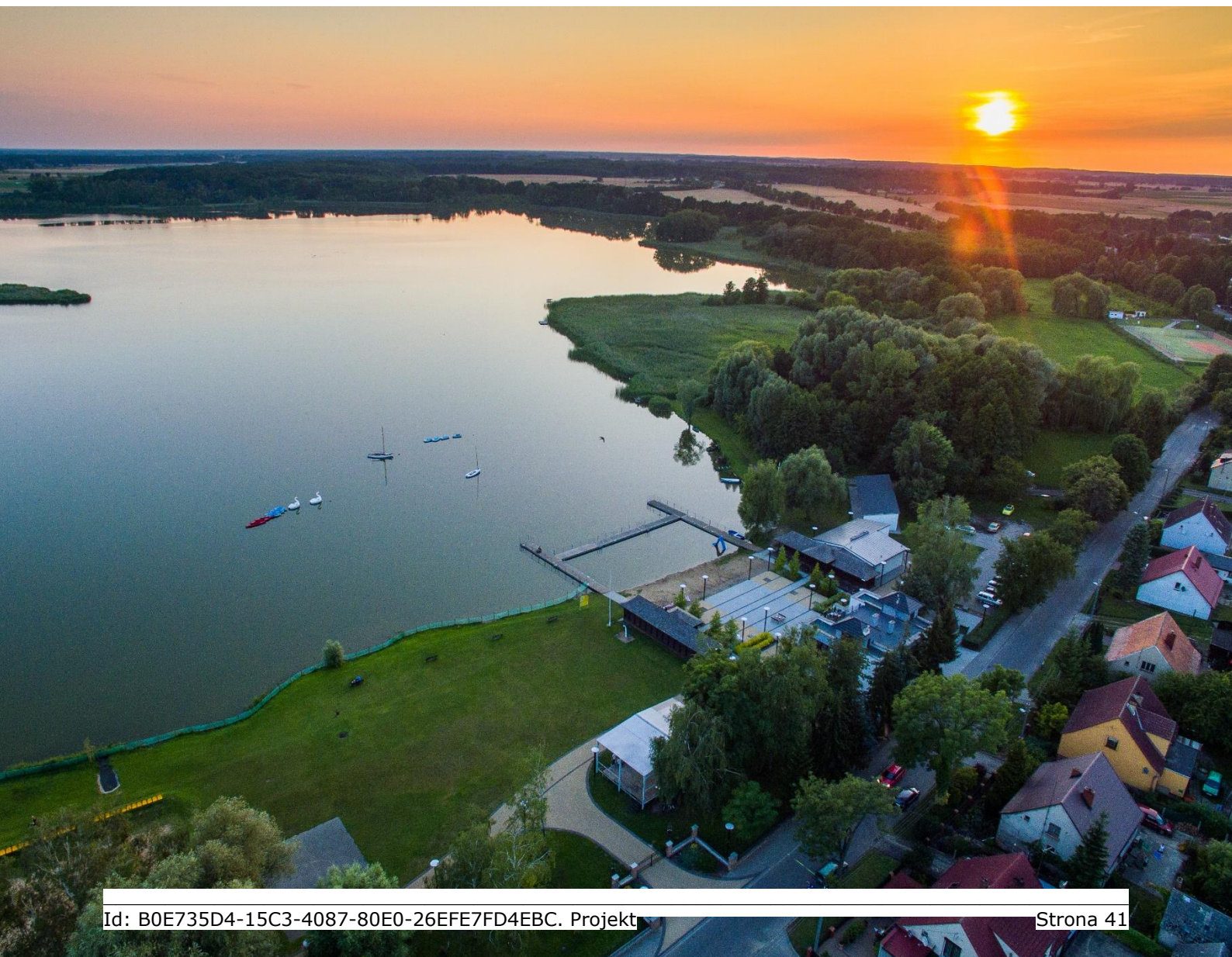
Wizja Gminy Pniewy brzmi następująco:

Gmina Pniewy w 2033 roku jest miejscem na dobrej drodze – bezpiecznym, nowoczesnym, szanującym tradycje, wspierającym rozwój i aktywność mieszkańców oraz wyróżniającym się wysoką wrażliwością społeczną.

Sformułowanie „na dobrej drodze” rozumieć można na kilka różnych sposobów. Przede wszystkim odnosi się ono do dobrego położenia Gminy Pniewy, ale sugeruje również, że w 2033 roku Gmina jest dobrze skomunikowana z innymi gminami i miastami, w tym z ośrodkiem wojewódzkim – Poznaniem. Dzięki temu Gmina Pniewy jest miejscem atrakcyjnym do zamieszkania oraz do inwestowania czy prowadzenia działalności gospodarczej.

Z kolei pod hasłem nowoczesności rozumie się innowacyjny rozwój z wykorzystaniem technik i metod wyróżniających się dużą efektywnością oraz przyjaznych środowisku, np. pozyskiwaniem energii z odnawialnych źródeł czy rozwojem cyfryzacji.

Gmina Pniewy w 2033 roku wyróżniać się będzie także wysoką wrażliwością społeczną przez którą rozumie się szeroki katalog usług społecznych dostępnych wszystkim potrzebującym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu oraz dużą uważność na potrzeby społeczności.



2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na podstawie analizy aktualnej sytuacji Gminy Pniewy, jej aspektów ekonomicznych, społecznych oraz przestrzennych, a także uwzględniając czynniki wewnętrzne i zewnętrzne, określono trzy główne cele strategiczne, które mają być osiągnięte w zgodzie z wizją rozwoju Gminy. W celu realizacji założeń strategicznych, ustalono również cele szczegółowe, nazywane celami operacyjnymi, które stanowią konkretne działania do osiągnięcia.

Wyznaczone dla Gminy Pniewy cele strategiczne odpowiadają zdefiniowanym obszarom rozwojowym w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej, które są od siebie zależne i wzajemnie się przenikają. Podstawą do podejmowania działań w sferze gospodarczej i społecznej powinno być racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz ochrona ładu przestrzennego. Podstawę realizacji zadań w sferze gospodarczej będą stanowiły działania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej i poprawy jakości środowiska przyrodniczego.

Tabela na kolejnej stronie prezentuje zestawione cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im celami szczegółowymi (operacyjnymi). Realizacja założonych celów będzie kluczowym elementem dla osiągnięcia zakładanych rezultatów rozwoju Gminy Pniewy.

PRZESTRZEŃ

Cel strategiczny:

1. Gmina Pniewy – zadbana, bezpieczna i dostępna

Cele operacyjne:

1.1. Dobrze skomunikowana i bezpieczna infrastruktura drogowa

1.2. Wysoka jakość urządzeń sieciowych

1.3. Uregulowana polityka przestrzenna

1.4. Odporna na zmiany klimatu i dbająca o środowisko

GOSPODARKA

Cel strategiczny:

2. Gmina Pniewy – przyjazna dla mieszkańców, inwestorów i turystów

Cele operacyjne:

2.1. Atrakcyjne miejsce do prowadzenia działalności gospodarczej i rolniczej

2.2. Wysoka rozpoznawalność Gminy w oparciu o rozwiniętą funkcję rekreacyjną i turystyczną

SPOŁECZNOŚĆ

Cel strategiczny:

3. Gmina Pniewy – wrażliwa na potrzeby mieszkańców

Cele operacyjne:

3.1. Wysoka jakość edukacji

3.2. Oferta kulturalno-sportowa odpowiadająca oczekiwaniom mieszkańców

3.3. Wysoka jakość życia mieszkańców dzięki rozwiniętym usługom społecznym

PRZESTRZEŃ

Pierwszy cel strategiczny dotyczący obszaru związanego z **przestrzenią** zakłada, iż realizacja wyznaczonych kierunków działań sprawi, że Gmina Pniewy będzie miejscem:

- 1) **dobrze skomunikowanym z bezpieczną infrastrukturą drogową** – rozwój transportu zbiorowego oraz sieci dróg w połączeniu z korzystnym położeniem Gminy sprawi, iż jednostka ta wyróżniać się będzie bardzo dobrą sytuacją komunikacyjną, pozwalającą na szybkie i bezpieczne przemieszczanie się wewnątrz Gminy oraz dojazd do innych gmin czy miast, jak np. Poznań (poprawi to atrakcyjność Gminy Pniewy zarówno jako miejsca do zamieszkania, ale także jako odpowiedniego do prowadzenia działalności gospodarczej czy zainwestowania);
- 2) **wyróżniającym się rozwiniętą infrastrukturą sieciową** (wodno-kanalizacyjną, gazową, internetową) w odpowiedzi na potrzeby obecnych i przyszłych mieszkańców, co przełoży się nie tylko na podniesienie jakości życia mieszkańców, ale także na stan środowiska naturalnego;
- 3) **z uregulowaną polityką przestrzenną oraz zachowaną estetyką miasta** czego konsekwencją będzie racjonalne i efektywne gospodarowanie przestrzenią, dobra dostępność przestrzeni i obiektów publicznych dla wszystkich interesariuszy oraz stworzenie miejsc przyjaznych do przebywania i atrakcyjnych pod względem wizualnym;
- 4) **odpornym na zmiany klimatu i dbającym o poszczególne komponenty środowiska**, gdzie samorząd i mieszkańcy podejmują świadome i proekologiczne decyzje mające wpływ na środowisko naturalne. Rozwój odbywa się w zgodzie z naturą, a wprowadzane i wykorzystywane technologie oraz infrastruktura nie oddziałują na nią w sposób negatywny.

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
1.1. Dobrze skomunikowana i bezpieczna infrastruktura drogowa	• Poprawa stanu technicznego sieci dróg gminnych wraz z rozbudową infrastruktury towarzyszącej, w tym chodników, ścieżek rowerowych, oświetlenia (energooszczędneho), oznakowania, sygnalizacji świetlnej, itp. • Współpraca z zarządami dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych oraz PKP w zakresie rozbudowy i modernizacji dróg niebędących własnością Gminy Pniewy, a przebiegających przez jej teren • Rozwój transportu publicznego wewnątrz Gminy oraz zwiększenie liczby połączeń z innymi gminami i miastami • Dążenie do utworzenia obwodnicy Pniew	• Poprawa organizacji ruchu drogowego i zwiększenie bezpieczeństwa jego uczestników (pieszych, rowerzystów, kierowców) oraz zwiększenie komfortu podróżowania • Zwiększenie dostępności przestrzennej poprzez rozszerzenie systemu transportu publicznego oraz usprawnienie mobilności mieszkańców • Ograniczenie ruchu samochodowego w mieście skutkujące poprawą bezpieczeństwa, zmniejszeniem zanieczyszczeń powietrza i zmniejszeniem uciążliwości hałasu	• Długość wybudowanych dróg (km) • Długość zmodernizowanych dróg (km) • Długość wybudowanych ciągów pieszo-rowerowych (km) • Długość dróg niebędących w zarządzie Gminy poddanych działaniom remontowym (km) • Liczba zamontowanych punktów oświetlenia (szt.)
1.2. Wysoka jakość urządzeń sieciowych	• Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowo-kanalizacyjnej • Inwentaryzacja zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków • Modernizacja oczyszczalni ścieków oraz stacji uzdatniania wody	• Zapewnienie wszystkim mieszkańcom dostępu do wysokiej jakości infrastruktury technicznej, w tym sieci wodociągowo-kanalizacyjnej • Poprawa stanu jakości wód powierzchniowych i podziemnych dzięki rozwojowi sieci wodno-kanalizacyjnej oraz prowadzeniu jakościowej i ilościowej inwentaryzacji zbiorników	• Długość wybudowanej sieci wodociągowej (km) • Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej (km) • Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej (km)

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
	- Dążenie do rozbudowy sieci gazowej z uwzględnieniem obszarów wiejskich - Dążenie do rozwoju sieci światłowodowej w celu zwiększenia dostępności do Internetu na obszarze Gminy	bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, szczególnie na obszarach, na których rozwój sieci kanalizacyjnej jest niemożliwy - Poprawa jakości powietrza dzięki zwiększonemu wykorzystywaniu gazu w celach ciepłowniczych - Zapewnienie dostępu do szybkiego i niezawodnego Internetu, niezbędnego dla rozwoju gospodarczego, edukacyjnego i społecznego	- Długość zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej (km) - Liczba zmodernizowanych SUW (szt.) - Udział mieszkańców z dostępem do sieci gazowej (%) - Udział mieszkańców z dostępem do sieci światłowodowej (%)
1.3. Uregulowana polityka przestrzenna	- Prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej - Stosowanie koncepcji uniwersalnego projektowania oraz usuwanie istniejących barier architektonicznych stanowiących przeszkodę dla osób ze szczególnymi potrzebami - Zachowanie czystości i estetyki Pniew - Zachowanie terenów zielonych oraz zwiększenie zalesienia Gminy, w tym dzięki uwzględnianiu ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz poprzez wykorzystanie nieużytków, a także ich właściwe utrzymanie oraz inwentaryzacja terenów zieleni miejskiej i lasów	- Efektywne zagospodarowanie przestrzeni, zrównoważony rozwój oraz poprawa jakości życia mieszkańców - Zapewnienie dostępności przestrzeni dla osób ze szczególnymi potrzebami - Ukształtowana polityka przestrzenna poszczególnych obszarów, uwzględniająca różne aspekty, takie jak strefy inwestycyjne, osiedleńcze i rekreacyjne - Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej, skutkujące wzrostem integracji	- Udział powierzchni Gminy objętej dokumentami planistycznymi (%) - Udział powierzchni Gminy objętej MPZP (%) - Powierzchnia terenów zielonych w obrębie Gminy (ha) - Liczba budynków poddanych remontom (szt.)

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
	• Rewitalizacja wyznaczonych obszarów • Zagospodarowanie rynku w Pniewach jako miejsca integracji społecznej	społecznej i postrzegania Gminy jako miejsca przyjaznego do życia, pracy, wypoczynku	• Liczba budynków z barierami architektonicznymi (szt.)
1.4. Odporna na zmiany klimatu i dbająca o środowisko	• Podejmowanie działań służących adaptacji do zmian klimatycznych oraz odpowiednie przygotowanie w zakresie zagrożenia kryzysowego • Optymalizacja funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi, w tym likwidacja istniejących i przeciwdziałanie powstawaniu nowych „dzikich wysypisk” odpadów komunalnych • Prowadzenie edukacji ekologicznej i zachęcanie mieszkańców do proekologicznych zachowań, w tym oszczędności wody, małej retencji (gromadzenia wód opadowych), wymiany oświetlenia na energooszczędne, wymiany źródeł ciepła, termomodernizacji budynków mieszkalnych, itp. • Wspieranie mieszkańców w wymianie źródeł ciepła na ekologiczne • Zwiększenie samowystarczalności energetycznej Gminy poprzez pozyskiwanie energii z odnawialnych źródeł oraz zmniejszenie nakładów energii dzięki termomodernizacji budynków, w tym użyteczności publicznej	• Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców oraz środowiska, w tym zrównoważone zarządzanie zasobami wodnymi oraz ochrona przed powodzią oraz suszami • Poprawa w sposobie postępowania z odpadami komunalnymi wśród mieszkańców – zwiększenie stopnia segregacji oraz zlikwidowanie problemu „dzikich wysypisk” • Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców, a w konsekwencji prowadzenie przez społeczność bardziej zrównoważonego stylu życia • Wzrost ilości energii pozyskiwanej z odnawialnych źródeł, a w konsekwencji zwiększenie samowystarczalności energetycznej Gminy, przeciwdziałanie wykluczeniu energetycznemu i zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza	• Udział odpadów zebranych w sposób selektywny w całkowitej masie odpadów (%) • Liczba przeprowadzonych akcji edukacyjnych (szt.) • Liczba wymienionych źródeł ciepła (szt.) • Liczba budynków gminnych poddanych termomodernizacji (szt.) • Poziom zanieczyszczenia pyłami PM10 i PM2,5 (µm) • Ilość energii wyprodukowanej przy wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii (J)

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
	• Zabezpieczenie ekologiczne Jeziora Pniewy poprzez ograniczenie zrzutów nieczystości • Zachowanie różnorodności biologicznej oraz ochrona i wzmacnianie zasobów przyrodniczych	• Podniesienie atrakcyjności i czystości wody Jeziora Pniewy • Zachowanie unikalnych ekosystemów, dzięki przyrodzie oraz innych walorów przyrodniczych dla obecnego i przyszłych pokoleń	• Powierzchnia Gminy objęta formami ochrony przyrody (ha)

GOSPODARKA

Drugi cel strategiczny odpowiada zagadnieniom związanym z obszarem **gospodarki**, a realizowane kierunki działań mają przyczynić się do tego, aby Gmina Pniewy stała się miejscem przyjaznym i atrakcyjnym nie tylko dla mieszkańców, ale także dla osób odwiedzających Gminę (turystów, gości) oraz inwestorów czy przedsiębiorców. W nawiązaniu do tego założenia w 2033 roku Gmina Pniewy będzie miejscem:

- 1) **atrakcyjnym do prowadzenia działalności gospodarczej** – dzięki dobrej lokalizacji i ułatwionemu dojazdowi w swoje granice, preferencyjnym warunkom prowadzenia działalności oraz ofercie inwestycyjnej spełniającej oczekiwania przedsiębiorców;
- 2) **wspierającym osoby prowadzące gospodarstwa rolne** – w związku z rolniczą funkcją Gminy oraz w odpowiedzi na potrzeby współczesnego rolnictwa, jego powiązania z ochroną środowiska oraz zmianami klimatycznymi;
- 3) **rozpoznawanym w regionie** pod względem turystycznym z wypromowanymi zasobami naturalnymi (jak jeziora czy lasy) oraz dziedzictwem kulturowym (zabytki, lokalne tradycje, legendy) i rozwiniętą w oparciu o nie infrastrukturą rekreacyjno-turystyczną;
- 4) **zaspakajającym potrzeby mieszkańców** pod względem rekreacyjnym, a więc spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu czy uczestnictwa w gminnych wydarzeniach.

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
2.1 Atrakcyjne miejsce do prowadzenia działalności gospodarczej i rolniczej	- Wyznaczenie terenów inwestycyjnych - Wspieranie nowych i istniejących przedsiębiorców, w tym poprzez stosowanie preferencyjnych zasad prowadzenia działalności gospodarczej, np. stosowanie ulg podatkowych - Pozyskiwanie nowych inwestorów i przedsiębiorców dzięki stworzeniu atrakcyjnej oferty inwestycyjnej i zapewnieniu odpowiedniej infrastruktury - Rozwój współpracy międzynarodowej wśród przedsiębiorców - Kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa i gospodarki rolno-spożywczej - Wspieranie wysoko efektywnego i nowoczesnego (ekologicznego) rolnictwa - Wspieranie rozwoju pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych	- Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru Gminy oraz przyciągnięcie nowych inwestorów i przedsiębiorców - Wzrost liczby działających przedsiębiorstw, a w konsekwencji zwiększenie liczby miejsc pracy oraz wpływów do budżetu Gminy - Wzrost gospodarczy z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju i czystego środowiska - Wzmocnienie zrównoważonego i nowoczesnego rolnictwa oraz nowych gałęzi rolnictwa	- Powierzchnia terenów inwestycyjnych (ha) - Liczba zarejestrowanych na terenie Gminy podmiotów gospodarczych (szt.) - Liczba przedsiębiorców prowadzących działalność na preferencyjnych zasadach (szt.) - Udział dochodów z tytułu podatku CIT (%) - Poziom bezrobocia na terenie Gminy (szt.) - Liczba gospodarstw ekologicznych (szt.)
2.2 Wysoka rozpoznawalność Gminy w oparciu o rozwiniętą funkcję	- Zagospodarowanie przestrzeni wokół Jeziora Pniewy, w tym utworzenie edukacyjnej ścieżki pieszo-rowerowej - Rozbudowa sieci ścieżek pieszo-rowerowych łączących gminne miejscowości	- Wzmocnienie znaczenia Gminy Pniewy jako atrakcyjnego celu turystycznego i zachęcenie turystów do odwiedzenia regionu - Zapewnienie miejsc przyjaznych turystom na terenie Gminy, w tym	Powierzchnia zagospodarowana na cele rekreacyjne wokół Jeziora Pniewy (ha)

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
rekreacyjną i turystyczną	• Dążenie do rozwoju bazy noclegowej np. w budynku dawnej Poczty Konnej • Rozwój i promowanie sieci agroturystycznej w oparciu o walory krajobrazowe • Organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych promujących lokalne dziedzictwo, walory przyrodnicze oraz produkty lokalne • Utworzenie Punktu Informacji Turystycznej o Gminie Pniewy (przewodniki, mapy, ulotki, pamiątki i gadżety) • Krzewienie pamięci o gminnej historii, tradycjach oraz legendach • Bieżące utrzymanie i remonty oraz promocja gminnych zabytków, a także wykorzystywanie ich w celach turystycznych • Utworzenie Izb Pamięci podnoszących atrakcyjność turystyczną Gminy oraz zachowujących gminną historię, tradycję i dziedzictwo lokalne	zadbanych i wyposażonych w infrastrukturę szlaków i ścieżek rekreacyjno-turystycznych • Zwiększenie dostępności i atrakcyjności bazy noclegowej • Umożliwienie odwiedzającym lepszego zrozumienia i docenienia bogactwa krajobrazów, zabytków i kultury Gminy Pniewy • Wzmocnienie tożsamości lokalnej mieszkańców Gminy • Przyciągnięcie turystów, zachęcenie mieszkańców do aktywnego uczestnictwa w wydarzeniach oraz promowanie lokalnej kultury i gospodarki	• Długość wyznaczonych ścieżek pieszo-rowerowych (km) • Liczba miejsc noclegowych w Gminie (szt.) • Liczba gospodarstw agroturystycznych (szt.), • Liczba odbywających się wydarzeń kulturalnych (szt.) • Liczba odbywających się wydarzeń sportowych (szt.) • Liczba wyremontowanych obiektów zabytkowych (szt.) • Liczba utworzonych obiektów turystycznych (szt.)

SPOŁECZNOŚĆ

Trzeci cel strategiczny (obszar **społeczny**) skupia się na potrzebach mieszkańców pod względem rozwoju, samorealizacji czy zapewnianiu usług społecznych. Gmina Pniewy jest uważna i wrażliwa na potrzeby swojej społeczności, a realizacja zaplanowanych kierunków działań zapewni:

- 1) **wysoki poziom nauczania** gwarantujący dobry start w przyszłość – w oparciu o nowoczesną infrastrukturę, wyszkoloną kadrę nauczycielską i pedagogiczną oraz stosowanie innowacyjnych metod nauczania;
- 2) **zapobieganie wykluczeniu społecznemu** mieszkańców, w tym także cyfrowemu;
- 3) **bogatą ofertę kulturalną i sportową**, w oparciu o nowoczesną i bezpieczną infrastrukturę kulturalną i obiekty sportowe, samoorganizację mieszkańców i inicjatywy oddolne sprzyjające integracji społecznej (w tym także międzypokoleniowej) oraz wydarzenia organizowane przez samorząd;
- 4) **dostępność usług społecznych i opiekuńczych** odpowiadających potrzebom osób niesamodzielnych, w tym osób starszych i z niepełnosprawnością, umożliwiając im uczestnictwo w życiu społecznym oraz wpieranie w usamodzielnieniu.

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
3.1 Wysoka jakość edukacji	• Podnoszenie jakości i konkurencyjności szkół m.in. poprzez podejmowanie innowacyjnych działań i stosowanie nowoczesnych rozwiązań zarówno w infrastrukturze, jak i systemie nauczania • Doposażanie obiektów szkolnych i bazy dydaktyczno-sportowej • Wspieranie rozwoju zawodowego nauczycieli • Udoskonalenie systemu wsparcia dla uczniów zdolnych i z trudnościami w nauce • Rozwój kompetencji cyfrowych wśród dzieci i dorosłych przeciwdziałający wykluczeniu cyfrowemu	• Zapewnienie wysokiej jakości kształcenia oraz kondycji fizycznej dzieci i młodzieży dzięki wyposażeniu placówek oświatowych w nowoczesną i bezpieczną bazę dydaktyczną i sportową • Zapewnienie szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych dostosowanej do zainteresowań dzieci i młodzieży, umożliwiającej dodatkowy rozwój • Zapewnienie umiejętności w posługiwaniu się nowoczesnymi technologiami oraz bezpiecznego funkcjonowania przy wykorzystywaniu współczesnych narzędzi cyfrowych wśród dzieci i dorosłych	• Liczba wprowadzonych innowacji w sposobie nauczania (szt.) • Liczba doposażonych obiektów szkolnych (szt.) • Liczba nauczycieli objętych wsparciem rozwoju (os.) • Liczba uczniów z trudnościami w nauce objętych wsparciem (os.) • Liczba uczniów uzdolnionych objęta wsparciem (os.)
3.2 Oferta kulturalno-sportowa	• Rozwój oferty kulturalno-sportowej w poszczególnych sołectwach, w tym w świetlicach wiejskich	• Zapewnienie mieszkańcom w różnym wieku możliwości aktywności kulturalnej i fizycznej oraz zachęcenie mieszkańców do	• Liczba odbywających się zajęć kulturalnych (szt.)

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
odpowiadająca oczekiwaniom mieszkańców	- Rozwój i modernizacja bazy kulturalnej i sportowej - Utworzenie oferty spędzania czasu wolnego skierowanej do różnych grup wiekowych, w tym dzieci, młodzieży, osób dorosłych oraz seniorów	aktywnego uczestnictwa w odbywających się wydarzeniach i zajęciach	- Liczba odbywających się zajęć sportowych (szt.) - Liczba przeprowadzonych modernizacji na obiektach kultury/sportu (szt.)
3.3 Wysoka jakość życia mieszkańców dzięki rozwiniętym usługom społecznym	- Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej i działalności podmiotów reintegracyjnych, w tym utworzenie Zakładu Aktywizacji Zawodowej - Rozwój usług opiekuńczych wspierających osoby starsze, w tym świadczonych w miejscu zamieszkania - Dążenie do osiągnięcia wysokiego stopnia integracji międzypokoleniowej oraz wspieranie pomocy sąsiedzkiej i wolontariatu	- Zapewnienie kompleksowego wsparcia osobom z niepełnosprawnościami i ich rodzinom, w tym umożliwienie aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, wspieranie ich rozwoju i prób usamodzielnienia oraz wejścia na rynek pracy - Zapewnienie odpowiedniej opieki i wsparcia osobom starszym i przewlekle chorym - Poprawa jakości życia społeczeństwa jako całości oraz zintegrowane, wspierające się i aktywne społeczeństwo	- Liczba osób objętych wsparciem w ramach podmiotów reintegracyjnych (os.) - Liczba osób objętych wsparciem w miejscu zamieszkania (os.) - Liczba osób objęta wsparciem w ramach opieki instytucjonalnej (os.) - Upowszechnienie opieki żłobkowej na

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
	• Dążenie do utworzenia placówek opieki nad dziećmi do lat 3 umożliwiających powrót na rynek pracy ich rodzicom • Wspieranie organizacji pozarządowych skupiających mieszkańców Gminy Pniewy i działających na rzecz Gminy • Rozwój mieszkalnictwa, w tym tworzenie nowych mieszkań komunalnych, socjalnych, wspieranych • Dążenie do zwiększenia dostępu do profilaktyki zdrowotnej oraz lekarzy specjalistów	• Zapewnienie opieki dzieciom do lat 3 • Osiągnięcie dobrej współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie działalności na rzecz mieszkańców Gminy • Umożliwienie wczesnego wykrywania chorób dzięki realizacji programów profilaktycznych i podnoszeniu świadomości mieszkańców na temat zdrowego trybu życia • Ułatwienie dostępu do opieki medycznej również osobom niemobilnym i niesamodzielnym	terenie Gminy – udział dzieci objętych opieką żłobkową w całkowitej liczbie dzieci do lat 3 (%) • Liczba organizacji pozarządowych współpracujących z samorządem (szt.)

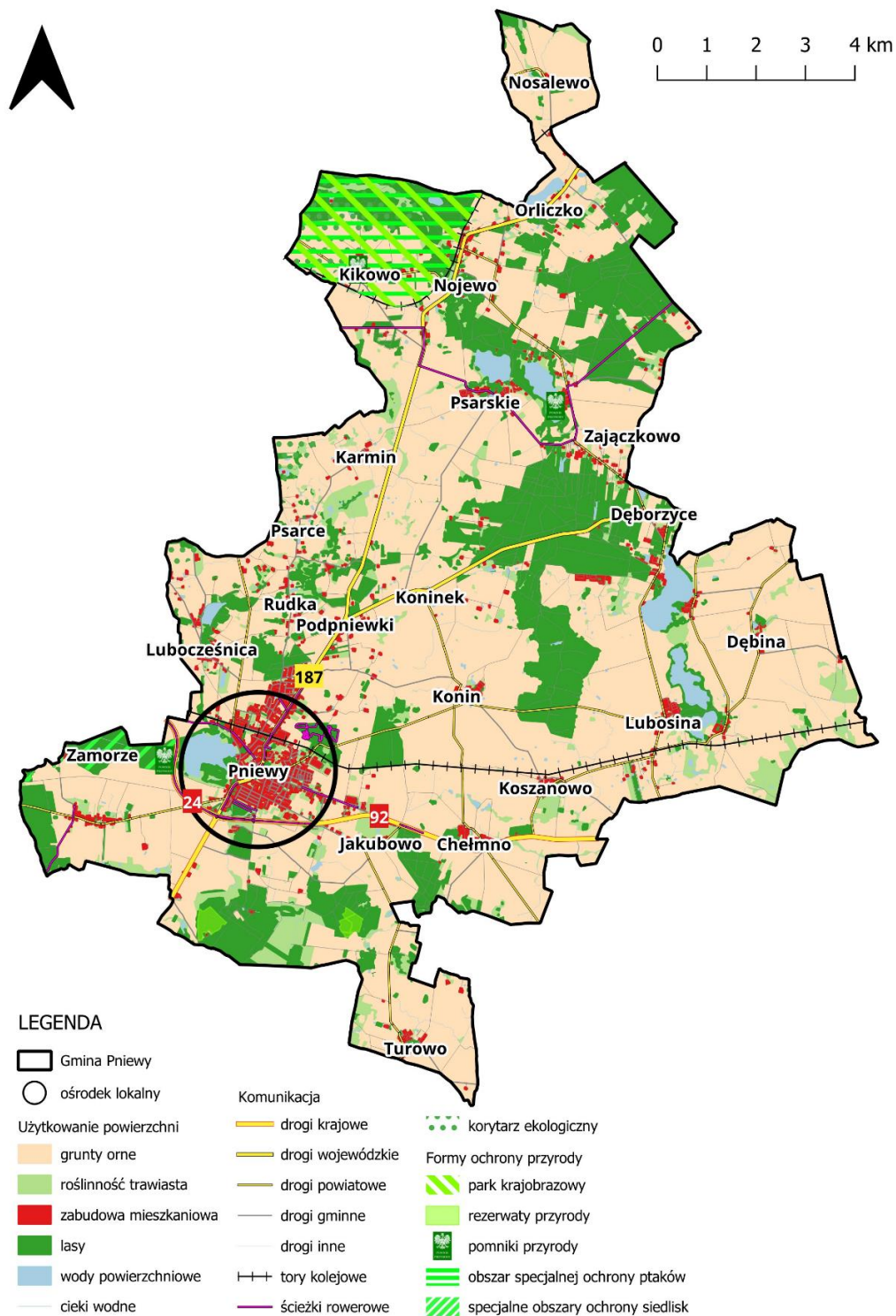
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Pniewy oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie

Miejsko-wiejska Gmina Pniewy położona jest w zachodniej części województwa wielkopolskiego i również zachodniej części powiatu szamotulskiego. Od stolicy powiatu – Szamotuł, Pniewy oddalone są o ok. 30 km, a od stolicy województwa – Poznania o ok. 50 km. Mimo niewielkich odległości dojazd ten jest nieco ograniczony (brak kolei czy drogi ekspresowej) przez co Gmina klasyfikuje się do obszarów wymagających wsparcia procesów rozwojowych oraz o najniższej dostępności usług warunkujących możliwości rozwojowe.

Ośrodek lokalny stanowią Pniewy położone w południowo-zachodniej części Gminy. Charakteryzują się one wysoką gęstością zabudowy oraz skupiają najważniejsze funkcje administracyjno-usługowe. W zachodniej części miasta występuje Jezioro Pniewy. Na osi wschód-zachód, przy południowej granicy Pniew biegają drogi krajowe nr 24 i 92. Dodatkowo przez środek Pniew (i zachodnią część Gminy) na osi północ-południe przebiega droga krajowa nr 187. Drogi te stanowią kręgosłup komunikacyjny Gminy umożliwiając dojazd do innych gmin i miast oraz łącząc się z drogami powiatowymi i gminnymi. W obrębie Gminy wytyczonych zostało również kilka ścieżek rowerowych.

Południową część Gminy obejmuje fragment Sierakowskiego Parku Krajobrazowego oraz Obszaru Specjalnej Ochrony ptaków „Puszcza Notecka”. W południowej części Gminy wyróżnia się 2 rezerваты przyrody „Las Grądowy nad Mogielnicą” oraz „Jakubowo”. Ponadto przy zachodniej granicy Gminy (fragmentarycznie również na jej terenie) występują Specjalne Obszary Ochrony siedlisk „Ostoja Międzychodzko-Sierakowska” i „Zamorze Pniewskie”. Występujące formy ochrony przyrody podnoszą atrakcyjność krajobrazowo-przyrodniczą Gminy, nie stanowiąc przy tym barier rozwojowych i przestrzennych ze względu na ich niewielkie powierzchnie w obrębie Gminy i położenie przy jej granicach (choć dostrzega się najmniejsze zagęszczenie budynków mieszkalnych i gospodarstw w sąsiedztwie Sierakowskiego Parku Krajobrazowego). Na terenie Gminy wyróżnia się również mniejsze i większe

kompleksy leśne nieobjęte ochroną przyrody. Lasy pokrywają ok. 16% powierzchni Gminy i występują w jej północno-wschodniej oraz południowo-zachodniej części. Ponadto Gmina charakteryzuje się występowaniem licznych zbiorników wodnych, częściowo zagospodarowanych na cele rekreacyjne i pod wędkarstwo.



Ryc. 7. Zagospodarowanie przestrzenne i pokrycie powierzchni w Gminie Pniewy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej, w zakresie:

zasad ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

- poprawa jakości zamieszkania oraz atrakcyjności osadniczej obszaru Gminy,
- minimalizowanie ruchu samochodowego na obszarach objętych formami ochrony przyrody poprzez priorytet komunikacji pieszej i rowerowej,
- wykorzystanie potencjału istniejących przestrzeni i obiektów do rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury i obszarów chronionych,
- rozwój przestrzenny z uwzględnieniem występujących korytarzy ekologicznych i obszarów chronionych,
- lokalizacja obszarów zabudowy mieszkaniowej poza strefą zagrożenia powodziowego,
- zachowanie, ochrona i zrównoważone wykorzystanie systemu przyrodniczego,
- przeciwdziałanie degradacji środowiska dla zapewnienia harmonijnego rozwoju życia mieszkańców Gminy,

zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,

- zachowanie historycznej tkanki i struktury przestrzennej miasta Pniewy,
- podnoszenie walorów użytkowych oraz komercjalizacja funkcji turystycznej, z wykorzystaniem zasobu historycznego jako istotnego komponentu,
- realizacja remontów/modernizacji/zmiany funkcji obiektów i budynków zgodnie z wytycznymi konserwatora zabytków,
- zwiększenie udziału zieleni w strukturze przestrzennej,
- kształtowanie struktury przestrzennej uwypuklające i wzmacniające znaczenie istniejących obiektów o ważnych funkcjach lokalnych i ponadlokalnych,
- zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej,

kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenie szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

- utrzymanie i kontynuacja istniejącej struktury przestrzennej i form zabudowy, z możliwością jej uzupełnienia,
- kształtowanie czytelnej, zwartej struktury przestrzennej i dopełnianie układów urbanistycznych,
- zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej
- zachowanie tożsamości obszarów wiejskich Gminy,
- zachowanie i ochrona systemu przyrodniczego,
- kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy zabudową związaną z produkcją rolną, a zabudową mieszkaniową poszczególnych wsi,
- kreowanie połączeń komunikacyjnych z układem zewnętrznym, w tym z terenami aktywnymi przyrodniczo,
- kształtowanie zieleni m.in. poprzez powiązanie z usługami sportu i rekreacji,
- dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej,

zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, 1506, 1597 i 1688) – na terenie Gminy nie planuje się lokalizacji ww. obiektów,

zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

- ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz,
- uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej Gminy,
- lokalizowanie kluczowych inwestycji celu publicznego poza obszarami chronionymi, glebami wysokiej przydatności rolniczej i terenami leśnymi,
- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- ograniczenie negatywnego wpływu inwestycji celu publicznego na społeczność lokalną,

kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

- zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej poprzez rozwój układu drogowego, komunikacji zbiorowej, infrastruktury pieszo-rowerowej, węzłów komunikacyjnych, itp.
- kreowanie połączeń pomiędzy zabudową mieszkaniową, a infrastrukturą społeczną oraz dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej i technicznej,

zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- poprawa stanu środowiska naturalnego i dbałość o wpływ na zmiany klimatu poprzez zwiększenie stopnia wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- dbałość o relacje funkcjonalno-przestrzenne z terenami sąsiednimi,
- podejmowanie działań powstrzymujących znaczne przeobrażenie krajobrazu kulturowego i przyrodniczego,

zasad lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na

środowisko – wśród planowanych kierunków działań nie przewiduje się realizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, natomiast do przedsięwzięć mogących potencjalnie oddziaływać na środowisko zalicza się inwestycje związane z planowaną rozbudową dróg, rozwojem odnawialnych źródeł energii, rozbudową i modernizacją sieci wodno-kanalizacyjnej, dalszym wykorzystywaniem gruntów na cele związane z rolnictwem i hodowlą zwierząt,

- zwiększanie atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej Gminy,
- porządkowanie, uzupełnianie i kreowanie nowej struktury przestrzennej,
- koncentracja obszarów wzdłuż obecnych i planowanych ciągów komunikacyjnych,
- minimalizowanie negatywnych skutków dla ludzi, infrastruktury i środowiska, w tym stały monitoring,

- połączenie z ponadlokalnym układem komunikacyjnym,
- tworzenie układu kompozycyjno-komunikacyjnego zapewniającego dostępność oraz dobrą dystrybucję terenów i ich obsługę,
- ograniczenie negatywnego wpływu terenów aktywności gospodarczej na sąsiadującą zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz (np. strefowanie zabudowy, tworzenie pasów zieleni izolacyjnej i granic przestrzennych),
- uzbrajanie terenów proporcjonalnie do stopnia zainwestowania i zagospodarowania,

zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

- kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy zabudową związaną z produkcją rolną, a zabudową mieszkaniową we wsiach,
- utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi,
- kontynuacja rolniczego sposobu użytkowania terenów, szczególnie w obrębie zwartych kompleksów gleb o wysokiej jakości i przydatności rolniczej,
- zalesienia gruntów najslabszych, nieużytków i gruntów rolniczo nieprzydatnych,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej, poprzez właściwy dobór upraw dostosowanych do warunków środowiskowych, wykorzystanie potencjału produkcyjnego trwałych użytków zielonych dla produkcji zwierzęcej, racjonalne stosowanie nawożenia i środków ochrony roślin,

zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

- utrzymanie i kontynuacja istniejącej struktury przestrzennej i form zabudowy z możliwością jej uzupełnienia,
- przywrócenie estetyki i funkcjonalności obszarów zdegradowanych poprzez zastosowanie odpowiednich przedsięwzięć,
- zwiększenie dostępności do terenów zieleni oraz terenów rekreacyjnych.

4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa.

Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Cele strategiczne oraz kierunki działań zawarte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów, które mieszkańcy napotykają na obszarze Gminy Pniewy. Jednocześnie, są one zgodne i harmonijne z dokumentami strategicznymi o wyższym stopniu rangi na poziomie krajowym i wojewódzkim, takimi jak *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR)* oraz *Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku*. Współgranie celów jakie wyznacza Strategia z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji tego dokumentu.

Cel główny KSRR zakłada *efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym*. Cel ten uzupełniony jest 3 celami operacyjnymi:

1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,
2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych,
3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Natomiast w *Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku* wyznaczone cele strategiczne brzmią następująco:

1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców,
2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu,
3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski,
4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.

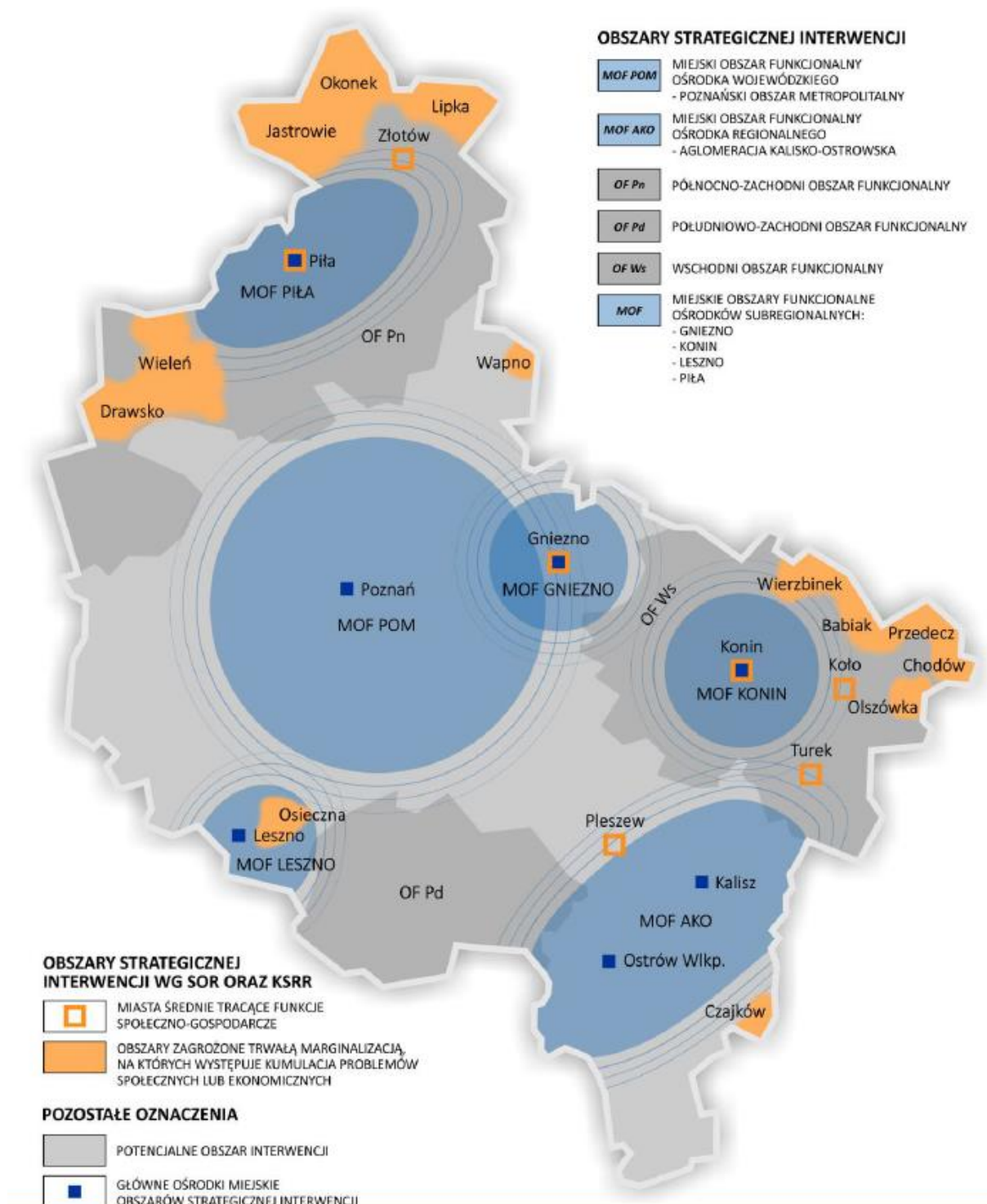
Chcąc sprawdzić spójność celów strategicznych i operacyjnych zaproponowanych w Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 z celami wyznaczonymi w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku zestawiono je w poniższej tabeli.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	Strategia Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033
1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców 1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy	2. Gmina Pniewy – przyjazna dla mieszkańców, inwestorów i turystów 2.1. Atrakcyjne miejsce do prowadzenia działalności gospodarczej i rolniczej 3. Gmina Pniewy – wrażliwa na potrzeby mieszkańców 3.1. Wysoka jakość edukacji
2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu	2. Gmina Pniewy – przyjazna dla mieszkańców, inwestorów i turystów 2.2. Wysoka rozpoznawalność Gminy w oparciu o rozwiniętą funkcję rekreacyjną i turystyczną 3. Gmina Pniewy – wrażliwa na potrzeby mieszkańców 3.1. Wysoka jakość edukacji 3.2. Oferta kulturalno-sportowa odpowiadająca oczekiwaniom mieszkańców 3.3. Wysoka jakość życia mieszkańców dzięki rozwiniętym usługom społecznym
3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa	1. Gmina Pniewy – zadbana, bezpieczna i dostępna 1.1. Dobrze skomunikowana i bezpieczna infrastruktura drogowa 1.2. Wysoka jakość urządzeń sieciowych

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	Strategia Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033
3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej	1.3. Uregulowana polityka przestrzenna 1.4. Odporna na zmiany klimatu i dbająca o środowisko
4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem 4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju	3. Gmina Pniewy – wrażliwa na potrzeby mieszkańców 3.3. Wysoka jakość życia mieszkańców dzięki rozwiniętym usługom społecznym

Zgodnie z ustaleniami *Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku* na obszarze województwa zidentyfikowano różnego rodzaju obszary interwencji, do których zaadresowano część celów operacyjnych z zastrzeżeniem, że docelowo ich zasięg oraz kryteria wyznaczania określone będą w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego*.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego wskazuje obszary strategicznej interwencji (OSI), które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Obszar na jakim położona jest Gmina Pniewy nie należy jednak do żadnego z wyznaczonych obszarów strategicznej interwencji. Ich zasięg przedstawiony został na mapie poniżej.



Ryc. 8. Obszary strategicznej interwencji w Wielkopolsce

Źródło: *Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku.*

Jednakże na podstawie przeprowadzonej delimitacji w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+* wyznaczono 4 podstawowe typy obszarów funkcjonalnych, obejmujących łącznie wszystkie gminy położone w granicach województwa wielkopolskiego. Wśród nich znajduje się **wiejski obszar funkcjonalny**, w zasięgu, którego położona jest Gmina Pniewy.

Ponadto w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+* określa się granice obszarów interwencji wraz ze szczegółowymi celami polityki regionalnej. Gmina Pniewy klasyfikuje się do następujących obszarów interwencji:

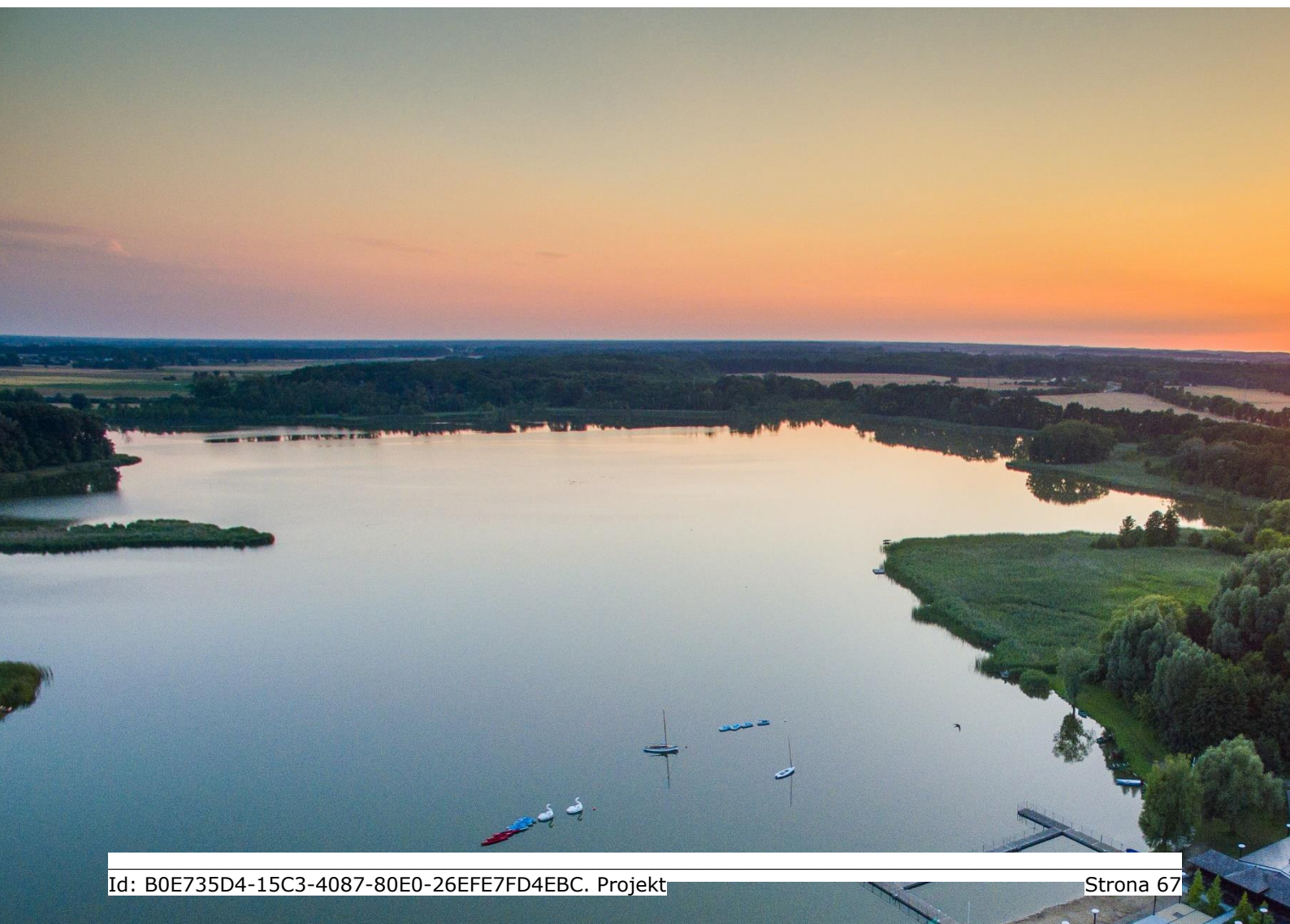
- **obszaru wiejskiego wymagającego wsparcia procesów rozwojowych** (oddalenie od dużych ośrodków miejskich powodujące ograniczony dostęp do nich, a tym samym mniejsze możliwości rozwojowe i odpływ mieszkańców na tereny bardziej atrakcyjne pod względem gospodarczym i społecznym),
- **obszaru ochrony gleb dla celów produkcji rolnej** (dotyczy gleb wysokiej jakości, niezbędnych do zachowania ich w użytkowaniu rolniczym jako elementu bezpieczeństwa żywnościowego kraju oraz szeregu innych funkcji powiązanych z szeroko rozumianym rolnictwem),
- **obszaru cennego przyrodniczo** (jego kształtowanie ma priorytetowe znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania środowiska i zachowania różnorodności biologicznej – obejmuje wszystkie gminy w województwie wielkopolskim),
- **obszaru ochrony krajobrazów kulturowych** (ze względu na historyczne założenie urbanistyczne miasta Pniewy)
- **obszaru ochrony i kształtowania zasobów wodnych** (województwo wielkopolskie charakteryzuje się niedoborami wód powierzchniowych, co generuje konieczność zwiększenia zasobów wodnych)
- **obszaru o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe** (gminy charakteryzujące się niskimi wskaźnikami dostępu do kanalizacji, opieki przedszkolnej, usług zdrowotnych, usług kultury oraz najwyższym czasem dojazdu do miast subregionalnych i miasta wojewódzkiego).

W *Planie* wymienione zostały również inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, których realizacja została zaplanowana na terenie województwa wielkopolskiego, w tym m.in. na terenie Gminy Pniewy. Zestawienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

1) elektroenergetyka – Budowa i rozbudowa Elektroenergetycznej sieci dystrybucyjnej, w tym

- Budowa linii napowietrznej WN- 110 kV relacji: GPZ Nowy Tomyśl (NOT) – GPZ Pniewy (PNI),
- Przebudowa linii napowietrznej WN- 110 kV relacji: GPZ Pniewy (PNI) – GPZ Duszniki (DUW) – SE Plewiska (PLE),
- Budowa linii Napowietrznej WN-110 kV relacji: linia Nowy Tomyśl – Pniewy (NOT-PNI) – RS Kuślin,

2) obronność i bezpieczeństwo publiczne – Budowa i modernizacja obiektów policji, w tym Komisariat Policji Pniewy – budowa nowej siedziby (zrealizowano).



5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

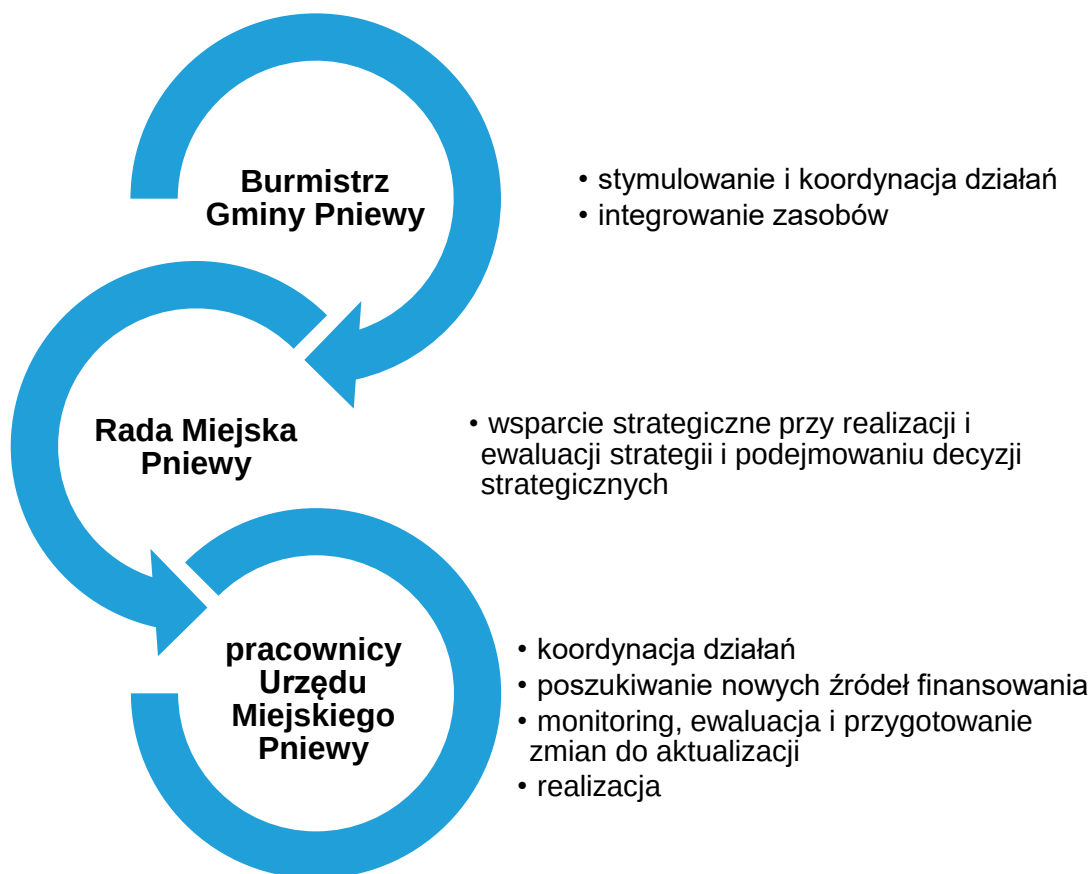
Prawidłowy przebieg realizacji Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 będzie kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, ewaluację i w razie konieczności – aktualizację.

Wdrażanie Strategii

Strategia realizowana będzie w latach na jakie przyjęty został dokument, a więc w latach 2024-2033. Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji Strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, jednostki organizacyjne Miasta i Gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Burmistrz Gminy Pniewy, Rada Miejska, pracownicy Urzędu Miejskiego oraz jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 jest dokumentem określającym kierunki rozwoju w poszczególnych obszarach funkcjonowania samorządu.

W celu zachowania nadrzędności oraz spójności Strategii wobec innych planów, programów i dokumentów o charakterze strategicznym, opracowywanych w Gminie na potrzeby realizacji zadań, rekomenduje się ich aktualizację zgodnie z celami strategicznymi. Zagwarantowanie spójnego podejścia do polityki rozwoju wymagać zatem będzie uwzględnienia zapisów Strategii w zakresie konkretnych obszarów zarówno w dokumentach wieloletnich, jak i programach przyjmowanych corocznie. Pozwoli to wzmocnić efekt podejmowanych działań i jednocześnie uszczegółowić zapisy Strategii.



Wdrażając Strategię, Gmina Pniewy będzie dbała o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez okoliczne podmioty z jej otoczenia (w szczególności z terenu powiatu szamotulskiego).

W celu zaangażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych sołectwach.

Monitoring i ewaluacja Strategii

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania

negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Monitoring będzie odbywał się przy pomocy tabeli ewaluacyjnej, stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. Tabela będzie zawierała przykładowe wskaźniki stopnia realizacji poszczególnych zadań. Odpowiednie uzupełnienie tabeli pozwoli na sprawdzenie tego czy i w jakim stopniu zaplanowane działanie zostało zrealizowane. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części wykonano założony cel operacyjny, a dalej strategiczny. Monitoring przeprowadzany będzie co 2 lata od roku przyjęcia Strategii i tym samym rozpoczęcia wdrażania jej założeń.

Po wdrożeniu Strategii zostanie przeprowadzona ewaluacja ex-post. Punktem bazowym, do oparcia wyników, będzie przeprowadzona w 2023 roku ewaluacja ex-ante (Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Pniewy). Celem ewaluacji ex-post będzie określenie długotrwałych efektów wdrażania Strategii, w tym wielkości zaangażowanych środków oraz skuteczności i efektywności podjętych działań. Wynikiem oceny końcowej powinny być wskazania odnośnie do dalszej polityki rozwoju Gminy Pniewy oraz zdefiniowane czynniki, przyczyniające się do sukcesu lub niepowodzenia wdrażania Strategii.

Aktualizacja Strategii

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 będzie przesłanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w dokumencie w przypadkach uzasadnionych.

W momencie, gdy Burmistrz zidentyfikuje konieczność modyfikacji Strategii Rozwoju Gminy, występuje do Rady Miejskiej z wnioskiem o jego zmianę.

Ewentualna aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Pniewy będzie następować w trybie przewidzianym w art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, który stanowi, iż strategia rozwoju gminy podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa. Do aktualizacji strategii rozwoju gminy stosuje się wtedy zapisy z art. 10f ust. 1–4 ustawy o samorządzie gminnym.



6. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Pniewy na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, m.in. Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027;
- ogólnopolskie programy operacyjne;
- programy rządowe, w tym m.in. Fundusz Rozwoju Dróg Samorządowych, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Fundusz Inwestycji Lokalnych, Polski Ład oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przez podmioty publiczne i prywatne.

Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 będzie głównym dokumentem określającym kierunki wsparcia finansowanego ze środków Unii Europejskiej w województwie wielkopolskim w okresie budżetowym 2021-2027.

W ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak:

- **EFRR** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- **FS** – Fundusz Spójności,
- **EFS+** – Europejski Fundusz Społeczny+.

Do programów krajowych w nowej perspektywie finansowej 2021-2022 należą m.in.:

- **FEnIKS** – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
- **FENG** – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- **FERS** – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- **FERC** – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy,

- **PTFE** – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich,
- **FEPŻ** – Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych referatów Urzędu Miejskiego Pniewy oraz jednostek organizacyjnych Gminy Pniewy.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem szamotulskim oraz województwem wielkopolskim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiający spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczane będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wskazane przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

Tabela poniżej przedstawia prognozę wysokości głównych kategorii budżetowych w latach 2024-2032 na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Pniewy na lata 2023-2032. W analizowanych latach łączne dochody wyniosą prawie 770 mln zł, z czego dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych ponad 125 mln zł, z tytułu subwencji ogólnej ponad 233 mln zł i podatku od nieruchomości ponad 163 mln zł. Łączne wydatki wyniosą natomiast 746 mld zł.

Tabela 8. Prognozowane środki budżetowe w okresie realizacji Strategii (zł)

	Dochody ogółem	w tym PIT	w tym subwencja ogólna	w tym podatek od nieruchomości	Wydatki ogółem
2024	78 615 088,00	12 406 290,00	23 132 851,00	16 194 744,00	75 043 688,00
2025	80 575 455,00	12 790 885,00	23 849 969,00	16 696 781,00	76 804 055,00
2026	79 901 714,00	13 110 657,00	24 446 218,00	17 114 201,00	76 030 314,00
2027	81 886 084,00	13 490 866,00	25 155 158,00	17 610 513,00	78 314 684,00
2028	84 260 781,00	13 882 101,00	25 884 658,00	18 121 218,00	82 189 381,00
2029	86 620 083,00	14 270 800,00	26 609 428,00	18 628 612,00	84 548 683,00
2030	88 958 826,00	14 656 112,00	27 327 883,00	19 131 585,00	88 008 926,00
2031	91 360 714,00	15 051 827,00	28 065 736,00	19 648 138,00	91 360 714,00
2032	93 736 092,00	15 443 175,00	28 795 445,00	20 158 990,00	93 736 092,00
Ogółem	765 914 837,00	125 102 713,00	233 267 346,0	163 304 782,00	746 036 537,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały nr LVIII/461/23 Rady Miejskiej Pniewy z dnia 28 września 2023 r. o zmianie uchwały w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Pniewy na lata 2023-2032.

Natomiast potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2024-2032 wyniesie prawie 50 mln zł.

ZAŁĄCZNIKI



Załącznik 1:

Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Pniewy



SPIS TREŚCI

METODOLOGIA OPRACOWANIA.....	78
CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY.....	79
1.1. Informacje ogólne	79
1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	82
1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe	85
CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY	90
2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy.....	90
2.2. Infrastruktura i środowisko	96
<i>Infrastruktura drogowa.....</i>	<i>96</i>
<i>Urządzenia sieciowe.....</i>	<i>98</i>
<i>Gospodarka odpadami.....</i>	<i>100</i>
<i>Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska.....</i>	<i>102</i>
2.3. Stan finansów samorządowych	106
<i>Wykonanie budżetu</i>	<i>106</i>
<i>Struktura dochodów i wydatków.....</i>	<i>109</i>
<i>Potencjał inwestycyjny.....</i>	<i>116</i>
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY	118
3.1. Demografia	118
3.2. Kapitał społeczny	126
<i>Żłobki i przedszkola</i>	<i>126</i>
<i>Edukacja.....</i>	<i>130</i>
<i>Kultura i sport.....</i>	<i>139</i>
<i>Bezpieczeństwo publiczne.....</i>	<i>144</i>
<i>Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne Gminy</i>	<i>145</i>
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	151

Metodologia opracowania

Punktem wyjścia do opracowania Strategii Rozwoju dla Gminy Pniewy jest niniejsza Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy. Dokument wskazuje na główne wyzwania społeczno-gospodarcze Gminy Pniewy, jakie powinny znaleźć rozwiązanie w wyniku realizacji Strategii. W tym celu przeprowadzona została ocena stanu istniejącego Gminy w ujęciu systemowym oraz dynamicznym. Ujęcie systemowe oznacza rozpoznanie związków pomiędzy środowiskiem przyrodniczym, społecznym i gospodarczym Gminy oraz jego relacje z zewnętrznym otoczeniem, mającymi podstawowe znaczenie dla efektywnego funkcjonowania systemu, jako całości. Ujęcie dynamiczne oznacza z kolei porównanie sytuacji jednostki w danym przedziale czasowym. Na potrzeby tego opracowania analizowano lata 2018-2022 (o ile nie zaznaczono inaczej).

Dokument powstał w oparciu o dane Urzędu Miejskiego Pniewy, gminne plany, programy oraz dokumenty strategiczne, a także dane z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Ponadto przeanalizowane zostały dokumenty wyższego szczebla pod względem ujęcia w nich Gminy Pniewy.

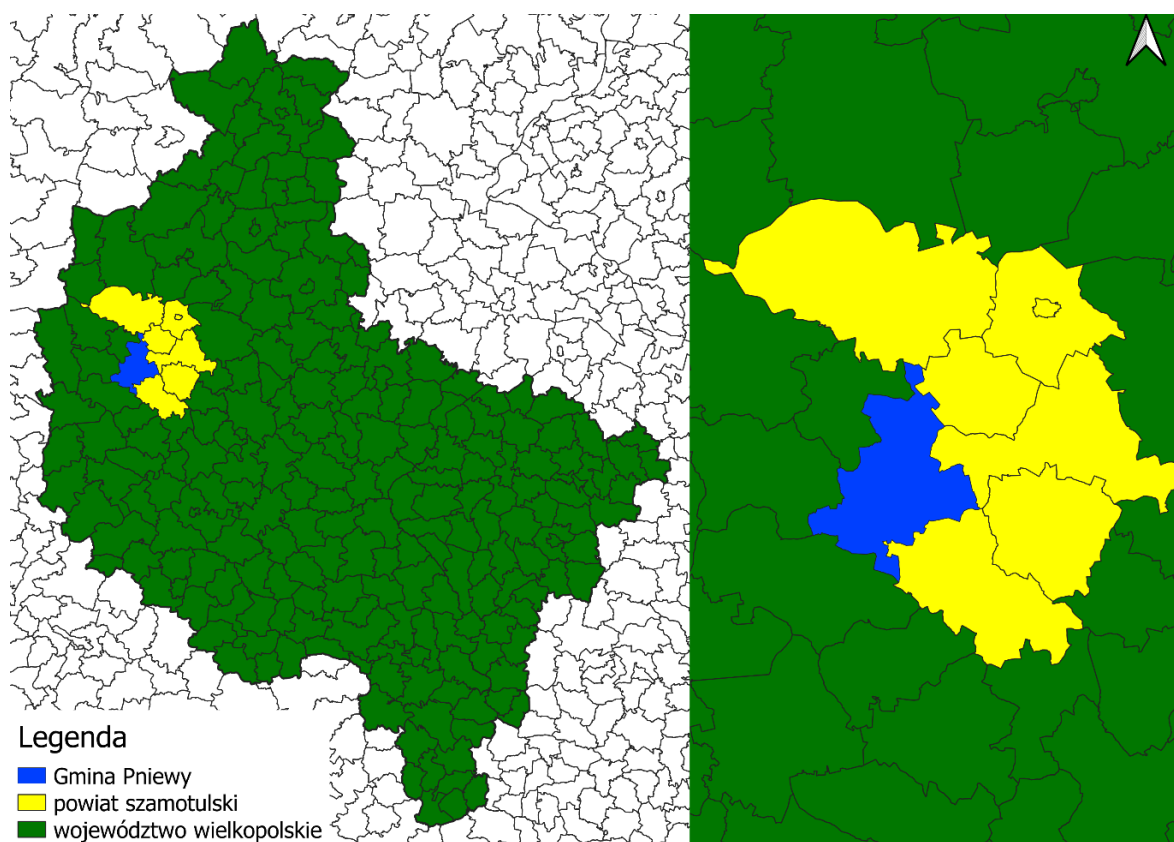
W celu oceny stanu istniejącego, zastosowano metodę analizy porównawczej, w której Gmina Pniewy zestawiona została z wybranymi gminami, spełniającymi określone kryterium – gminy miejsko-wiejskie położone w województwie wielkopolskim o zbliżonej liczbie mieszkańców (mieszczącej się w zakresie 10-14 tys.) i podobnej powierzchni całkowitej oraz dominującej funkcji gminy (intensywna funkcja rolnicza). W ten sposób powstała grupa porównawcza, do której oprócz Gminy Pniewy zaliczają się gminy: Trzemeszno, Krobia, Kłodawa, Sompolno, Czempin, Koźmin i Wyrzysk. Do analizy wskaźnikowej wykorzystano również średnie wartości wskaźników dla powiatu szamotulskiego oraz województwa wielkopolskiego.

Do przygotowania Diagnozy wykorzystane zostały najaktualniejsze dla Gminy dane dostępne w momencie opracowywania dokumentu. Przedstawione informacje prezentują zatem stan na rok 2023, chyba że zaznaczono inaczej.

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY

1.1. Informacje ogólne

Gmina Pniewy jest gminą miejsko-wiejską położoną w zachodniej części województwa wielkopolskiego. Stanowi jedną z 8 gmin powiatu szamotulskiego (3 co do wielkości). Siedzibą Gminy są jest miasto Pniewy stanowiące jej centrum administracyjno-usługowe (dotyczy to głównie śródmieścia) i ośrodek rozwojowy. W 2022 roku Gminę zamieszkiwało 12 449 osób, co stanowiło 14% wszystkich mieszkańców powiatu szamotulskiego. W tym samym roku wskaźnik gęstości zaludnienia dla Gminy wynosił 78,6 os./km². Największe skupiska ludności obserwuje się w południowej części Gminy (Pniewy i okoliczne wsie, w tym Chełmno, Jakubowo, Lubocześnica, Turowo i Zamorze), w północnej części Gminy w okolicach jezior Orliczko, Psarskiego i Zajączkowskiego (sołectwa Nojewo-Podborowo, Nosalewo, Orliczko, Psarskie i Zajączkowo) oraz w centralnej części Gminy (sołectwa Konin, Koninek, Podpniewki i Rudka). Najmniejsze zagęszczenie budynków mieszkalnych i gospodarstw obserwuje się w środkowo-zachodniej części Gminy, czyli w sąsiedztwie Sierakowskiego Parku Krajobrazowego.

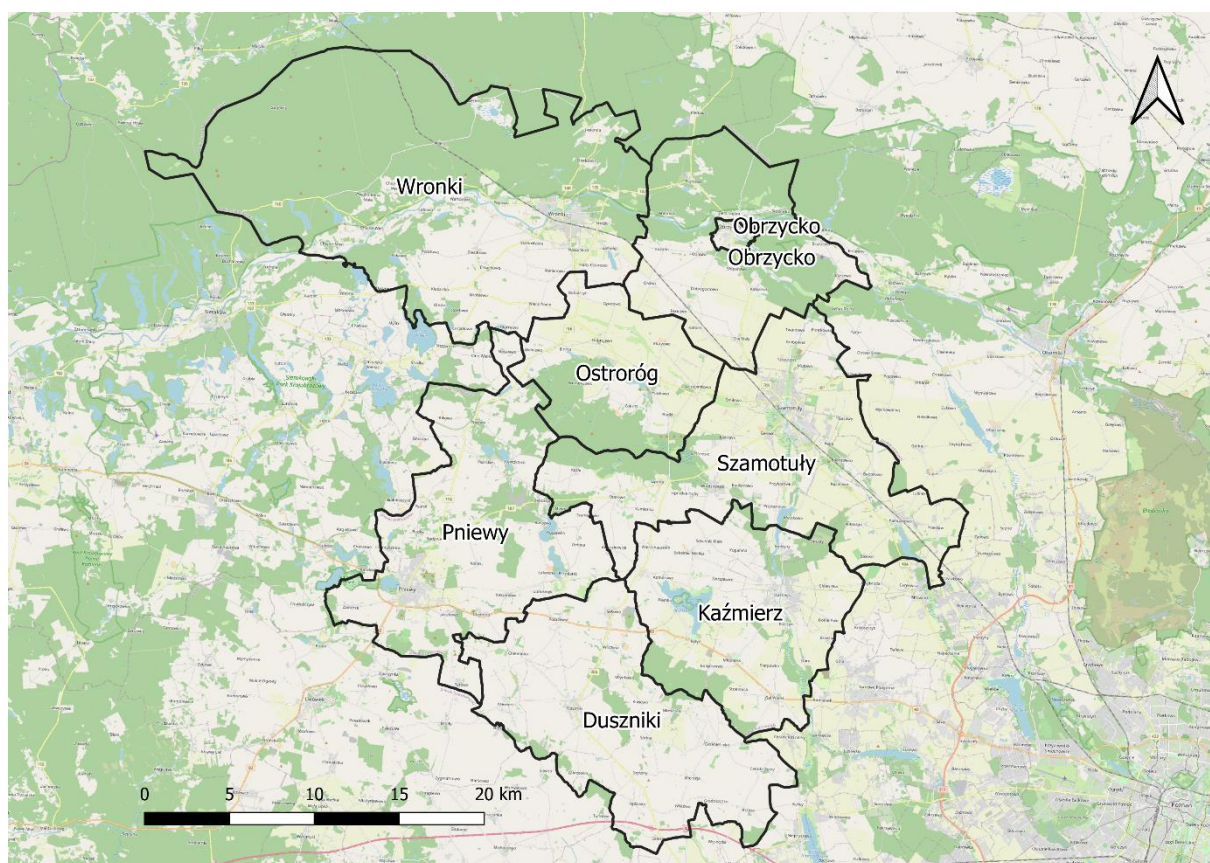


Ryc. 9. Położenie Gminy Pniewy na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Gmina Pniewy graniczy z 7 innymi gminami:

- od północy z Gminą Wronki (powiat szamotulski),
- od północnego-wschodu z Gminą Ostroróg (powiat szamotulski),
- od wschodu z Gminą Szamotuły (powiat szamotulski),
- od południowego-wschodu z Gminą Duszniki (powiat szamotulski),
- od południowego-zachodu z Gminą Lwówek (powiat nowotomyski),
- od zachodu z Gminą Kwilcz (powiat międzychodzki),
- od północnego zachodu z Gminą Chrzypsko Wielkie (powiat międzychodzki).



Ryc. 10. Gminy powiatu szamotulskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Gmina podzielona jest na 21 sołectw: Nosalewo, Orliczko, Nojewo, Kikowo, Zajączkowo, Psarskie, Karmin, Psarce, Koninek, Dęborzyce, Dębina, Rudka, Podpniewki, Lubocześnica, Konin, Lubosina, Koszanowo, Chełmno, Jakubowo, Zamorze i Turowo.

Od stolicy powiatu – Szamotuł, Pniewy oddalone są o około 30 km (dojazd samochodem zajmuje około pół godziny), a od stolicy województwa – Poznania o około 50 km (dojazd zajmuje około godziny). Nieco dłużej, bo około 1 godziny i 15 min zabiera dojazd do 2 innych miast pomiędzy którymi Pniewy są położone – Zielonej Góry (odległość około 110 km) i Gorzowa Wielkopolskiego (85 km). Przez teren Gminy Pniewy przebiegają ważne szlaki komunikacyjne takie jak np. drogi krajowe nr 24 i 92 oraz drogi wojewódzkie nr 187 i 116. Ponadto w odległości około 20 km na południe od Gminy przebiega autostrada A2 z najbliższym węzłem w Nowym Tomyślu. Położenie to sprawia, iż Gmina charakteryzuje się dość dobrą dostępnością komunikacyjną.

Całkowita powierzchnia Gminy Pniewy wynosi prawie 159 km², co stanowi 14% powierzchni powiatu i 0,5% powierzchni województwa. Główną funkcją Gminy jest rolnictwo – użytki rolne stanowią 72% jej powierzchni. Z kolei lesistość Gminy nie jest wysoka i wynosi około 16%.

Przez teren Gminy przebiegały 2 linie kolejowe jednotorowe: linia Rokietnica – Pniewy – Międzychód ze stacjami w Lubosinie oraz Pniewach i linia Szamotuły – Ostroróg – Międzychód ze stacjami w Nojewie i Kikowie, są one jednak wyłączone z użytkowania.

Transport zbiorowy zapewniany jest przez liczne połączenia autobusowe, umożliwiające dojazd do innych większych (Poznań) i mniejszych miast pobliskich, ale również znacznie oddalonych (jak Kielce, Kołobrzeg czy Szczecin). Przystanki PKS zlokalizowane są w Pniewach, Podpniewkach, Nojewie, Lubosinie, Buszewie, Zajączkowie, Jakubowie, Turowie i Przystankach. Ponadto na obszarze Gminy Pniewy oraz na terenach sąsiednich gmin (Chrzypsko Wielkie, Duszniki, Lwówek, Szamotuły, Ostroróg), które podjęły wspólną realizację za pomocą porozumień międzygminnych działa Publiczny Transport Zbiorowy na mocy którego powstało 10 linii autobusowych. Dzięki zastosowaniu tego rozwiązania transportem zbiorowym objęte są wszystkie gminne miejscowości.

W ramach wdrażania rozwiązań z zakresu zrównoważonej mobilności miejskiej i usprawnienia funkcjonowania transportu zbiorowego w Pniewach, w rejonie skrzyżowania ul. Pocztovej i ul. Poznańskiej utworzone zostało Zintegrowane

Centrum Przesiadkowe uzupełnione o parking B&R oraz parking dla rowerów miejskich.

1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, przyjętego uchwałą nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania wyróżnione zostały obszary funkcjonalne.

Gmina Pniewy została zakwalifikowana do **Wiejskiego Obszaru Funkcjonalnego**. Obejmuje on wszystkie gminy, które położone są poza miejskimi obszarami funkcjonalnymi w związku z czym znajdują się poza bezpośrednim wpływem oddziaływania potencjału rozwojowego biegunów wzrostu. Wymagają zatem wsparcia procesów rozwojowych w oparciu o ich potencjał endogeniczny, wzmacniany o czynniki aktywizujące. Wsparcie skutkować ma zwiększeniem spójności regionu i wyeliminowaniem dysproporcji w poziomie rozwoju regionu, co podniesie atrakcyjność całego województwa.

Ponadto Gmina zalicza się do 6 innych obszarów interwencji:

- wiejskich obszarów wymagających wsparcia procesów rozwojowych,
- ochrony gleb dla celów produkcji rolnej,
- cennych przyrodniczo,
- ochrony krajobrazów kulturowych,
- ochrony i kształtowania zasobów wodnych,
- o najniższej dostępności usług warunkujących możliwości rozwojowe.

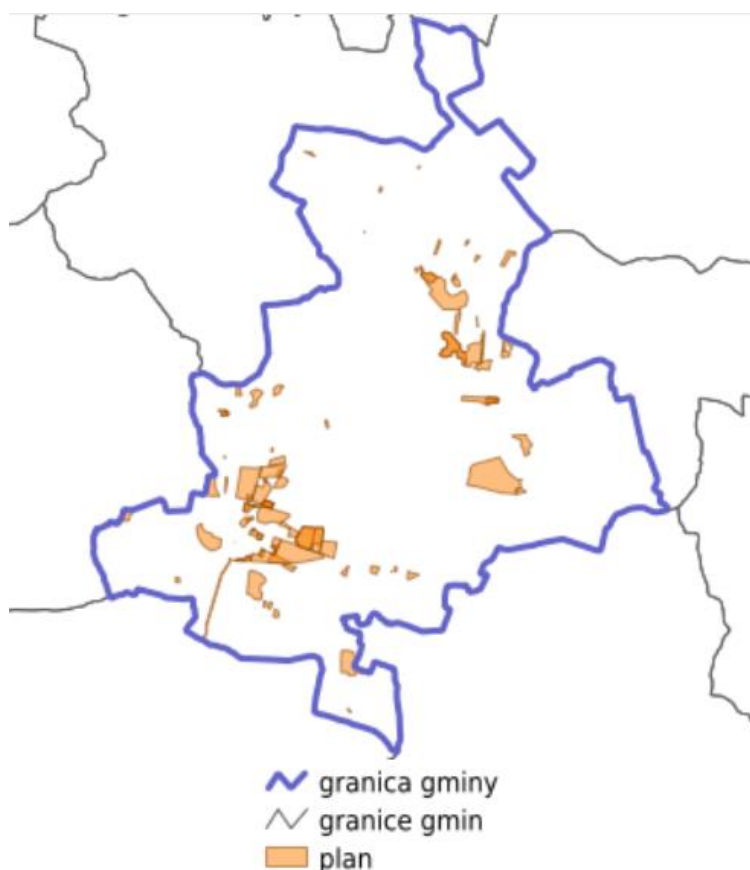
Całkowita powierzchnia jaką zajmuje obszar Gminy Pniewy wynosi 158,57 km². Ponad 70% jej powierzchni pokrywają tereny rolnicze, a 16% lasy.

Główne elementy zagospodarowania przestrzennego pogarszające ład przestrzenny i estetykę Gminy mieszczą się w Pniewach. Do elementów tych zalicza się m.in.:

- były dworzec kolejowy w Pniewach wraz z terenami kolejowymi,
- niezagospodarowany teren przy ul. Poznańskiej w rejonie wjazdu na Zintegrowane Centrum Przesiadkowe,
- stara zabudowa w centrum Pniew – zły stan elewacji,
- centrum Pniew – nieuporządkowanie pod względem funkcji terenu.

Najważniejszym dokumentem planistycznym w Gminie, którego obowiązek posiadania nakłada ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Na mocy uchwały nr XXVI/223/21 Rady Miejskiej Pniewy z dnia 4 marca 2021 r. przystąpiono do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pniewy, które zostało przyjęte 22 czerwca 2023 roku na mocy uchwały LVII/444/23 Rady Miejskiej Pniewy ws. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pniewy. Dotychczas obowiązujące Studium uchwalone zostało w 2018 roku (uchwała nr XXXIX/402/18 Rady Miejskiej Pniewy z dnia 26 kwietnia 2019 r.), lecz w związku ze zmianą niektórych uwarunkowań fizycznych i prawnych wystąpiła konieczność sporządzenia zmiany Studium.

Aktami prawa miejscowego w zakresie planowania przestrzennego są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Dla Gminy Pniewy uchwalono 85 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (przy czym 25 z nich uchwalonych zostało przed 2003 roku, czyli przed wejściem w życie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, co oznacza, iż są nieaktualne), które w sumie pokrywają 5,8% powierzchni Gminy. W 2023 roku 2 plany były w trakcie aktualizacji oraz 5 w trakcie przygotowania (plany te dotyczą 1,1% powierzchni Gminy). Zasięg obowiązujących planów przedstawia poniższa rycina.



Ryc. 11. Zasięg miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w obrębie Gminy Pniewy

Źródło: <https://pniewy.e-mapa.net/wykazplanow/>

Ostatni miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego przyjęty w 2023 roku dotyczył wyznaczenia terenu zabudowy mieszkaniowej w Lubocześnicy.

Wcześniejsze plany obejmowały m.in.

- teren aktywizacji gospodarczej przy ul. Poznańskiej w Pniewach,
- teren położony w rejonie ulicy Konińskiej w Pniewach (ustalenia planu obejmują teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami, teren zabudowy produkcyjno-usługowej, tereny komunikacji dojazdowej i wewnętrznej),
- teren położony w rejonie ulicy Spichrzowej w Pniewach (ustalenia planu obejmują m.in. teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z usługami, teren infrastruktury technicznej, teren zieleni),
- teren położony w miejscowości Buszewo na potrzeby zabudowy produkcyjnej lub usługowej.

Na terenach nie objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wydawane są decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W tabeli poniżej przedstawiono liczbę wydanych decyzji o warunkach zabudowy w latach 2017-2021 w Gminie Pniewy. Zauważyć można, że średnio 1/10 decyzji wydawanych w powiecie szamotulskim na przestrzeni analizowanych lat dotyczy obszarów na terenie Gminy. Liczba decyzji o warunkach zabudowy w Gminie utrzymuje się na poziomie od 72 do 106 na rok. Porównując wskaźnik decyzji o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców dla Gminy Pniewy i powiatu szamotulskiego, zauważyć można, iż w Gminie wydawanych jest mniej decyzji niż średnio w powiecie. Jest to sytuacja niewątpliwie korzystna. Wydawanie decyzji o warunkach zabudowy jako alternatywy do braku miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego może utrudniać władzom samorządowym racjonalną politykę przestrzenną, co z kolei rodzi niebezpieczeństwo chaotycznego rozproszenia lokalizacji inwestycji i nowej zabudowy.

Tab. 9. Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Decyzje o warunkach zabudowy ogółem w Pniewach	99	93	99	72	106
Decyzje o warunkach zabudowy ogółem w powiecie	1112	1039	1041	941	1251
Decyzje o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Pniewach	7,84	7,32	7,89	5,76	8,51
Decyzje o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w powiecie	12,19	11,33	11,35	10,27	13,65

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Powyższa analiza pozwala na stwierdzenie, iż polityka przestrzenna w Gminie jest dość uregulowana dzięki aktualnemu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i nienadużywanym decyzjom o warunkach zabudowy.

1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe

Walory przyrodnicze

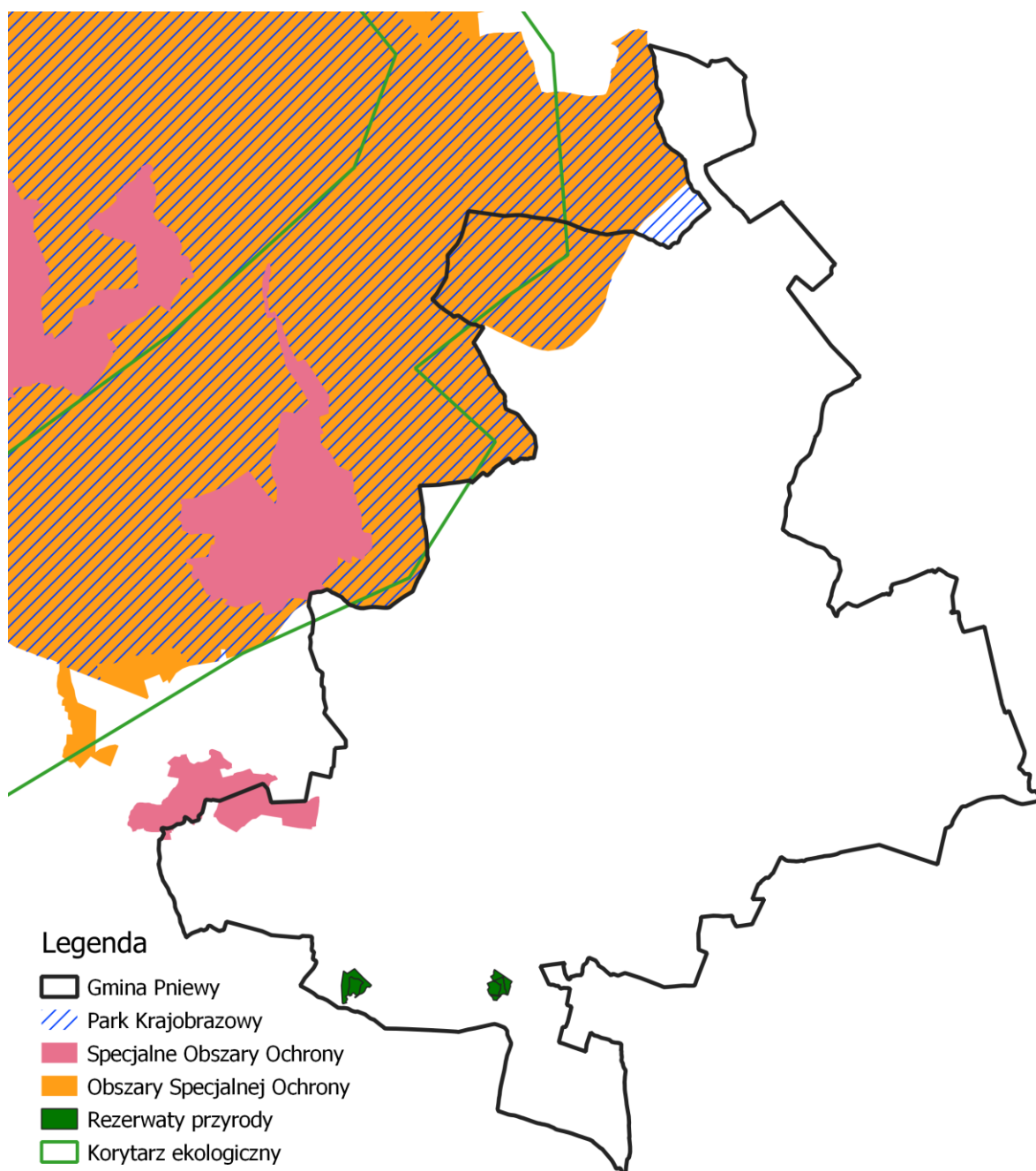
Zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną J. Kondrackiego Gmina Pniewy położona jest na obszarze mezoregionu Pojezierze Poznańskie, będącego częścią makroregionu Pojezierze Wielkopolskie i podprowincji Pojezierza

Południowobałtyckiego. Ukształtowanie powierzchni obszaru na którym Gmina jest położona jest dość zróżnicowane (wpływ na to miało zlodowacenie bałtyckie). W efekcie zachodzących zmian w krajobrazie Gminy wyróżnia się zarówno obszary pagórkowate, jak i płaskie. Deniwelacje terenu są dość znaczne – różnica wysokości pomiędzy najwyższą (szczyt Góry Chełm – ok. 130 m n.p.m.), a najniższą położonym punktem w Gminie (dno doliny Oszczynicy – nieco ponad 50 m n.p.m.) wynosi około 80 m. Obszar na którym położona jest Gmina Pniewy wyróżnia się znaczną jeziornością, a przez jej teren przepływają dwie rzeki: Oszczynica i Mogilnica.

Ochrona przyrody na terenie Gminy realizowana jest w oparciu o ustawę o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. W rozumieniu ustawy ochrona przyrody oznacza zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składników, a odbywa się to poprzez wprowadzanie różnych form ochrony przyrody.

Wśród form ochrony przyrody występujących na terenie Gminy wyróżnia się **Sierakowski Park Krajobrazowy** – występuje on fragmentarycznie w północno-zachodniej części Gminy, pokrywając 600 ha jej powierzchni (przy całkowitej powierzchni 30 413 ha). Tereny te należą również do Obszaru Specjalnej Ochrony (OSO) ptaków „**Puszcza Notecka**” PLB300015. Z kolei w zachodniej i środkowo-zachodniej części Gminy występują niewielkie fragmenty Specjalnych Obszarów Ochrony (SOS) siedlisk „**Ostoja Międzychodzko-Sierakowska**” PLH300032 i „**Zamorze Pniewskie**” PLH 300036.

Wyjątkowe w znaczeniu ochrony przyrody zespoły chronią 2 leśne rezerваты przyrody występujące w południowej części Gminy: **Las Grądowy nad Mogilnicą** o powierzchni 7,35 ha, utworzony w celu ochrony zespołu grądu niskiego oraz **Jakubowo** o powierzchni 4,02 ha, utworzony w celu ochrony grądu niskiego. Planuje się również utworzenie 3 rezerwatu przyrody **Jezioro Zamorze/Uroczysko Zamorze** o powierzchni 96,09 ha, którego ochrona obejmować będzie torfowisko przejściowe z unikatową roślinnością i bogatym światem zwierzęcym.



Ryc. 12. Formy ochrony przyrody występujące na terenie Gminy Pniewy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Oprócz tego w Gminie wyróżnia się 26 obiektów ochrony indywidualnej (pomników przyrody) do których należą drzewa liściaste i iglaste.

W Gminie wyróżnia się 10 jezior: Buszewskie, Kikowskie, Lubosińskie Duże, Lubosińskie Małe, Orliczko, Pniewy, Psarskie, Skrzynka, Zamorskie i Zajączkowskie. Największe z nich zlokalizowane są we wsi Buszewo (Jezioro Buszewskie), we wsi Lubosina (Jezioro Lubosińskie Duże) oraz w mieście Pniewy (Jezioro Pniewy).

Większość jezior to zbiorniki przepływowe o zmniejszającej się powierzchni i płaskim,

często podmokłym dnie. Ponadto akweny w większości są płytkie, silnie eutroficzne i zanieczyszczone biologicznie oraz chemicznie (m.in. poprzez spływ powierzchniowy nawozów z okolicznych terenów rolniczych). Przy części jezior strefy brzegowe są mało atrakcyjne do plażowania, a dna piaszczystomuliste. Sytuacja ta nie dotyczy jednak wszystkich jezior – część wyróżnia się atrakcyjnością i warunkami, które pozwoliły na utworzenie 3 kąpielisk (przy jeziorach Pniewskim, Zajączkowskim i Zamorskim), co sprzyja rozwijaniu turystyki i przemysłu z nią związanego. Ponadto przy zbiornikach które nie nadają się do zagospodarowania na cele turystyczne rozwija się wędkarstwo dla którego korzystne są występujące płycizny, punktowo dobra dostępność i szerokie strefy zarastania. Malownicze tereny wokół jezior oraz urozmaicona rzeźba terenu sprzyjają także rekreacji – wycieczkom pieszym oraz rowerowym.

Na obszarze Gminy wyróżnia się 2 piesze szlaki turystyczne:

- szlak żółty Nojewo – Śródka o długości 6 km
- szlak żółty Ostród – Nojewo o długości 17,6 km.

Ponadto przez teren Gminy przebiega fragment europejskiego szlaku rowerowego (biegnie przez wsie Zajączkowo i Psarskie). Jest to szlak czarny prowadzący z Poznania do Międzychodu. Oprócz tego w południowej części Gminy wyznaczono Ścieżkę Edukacji Przyrodniczej „Dąbrowa”, na którą składa się trasa piesza o długości 5,6 km oraz trasa rowerowa o długości 10 km.

Na atrakcyjność turystyczną duży wpływ ma obecność odpowiedniej infrastruktury oraz bazy noclegowo-gastronomicznej. W Gminie Pniewy obiekty te występują głównie w mieście oraz w miejscowościach położonych nad jeziorem Zajączkowskim i Psarskim. Wyróżnia się również teren rekreacyjny „Łazienki” w Pniewach nad Jeziorem Pniewskim, gdzie do dyspozycji turystów i mieszkańców jest kąpielisko i plaża.

Walory kulturowe

Po raz pierwszy Gmina Pniewy wspomniana jest w 1256 roku, jednak początki osady sięgają nawet XII wieku. Dokładna data przyznania Pniewom praw miejskich nie jest znana, ale prawdopodobne jest, iż stało się to pod koniec XII wieku lub w połowie XIV wieku. Ważnym czynnikiem dla rozwoju miasta było jego położenie na szlaku

handlowym z Poznania do Frankfurtu. Pniewy słynęły z wyrobów sukienniczych i grabarskich, ponadto w mieście odbywały się jarmarki oraz targi. Dawało to podstawę do dynamicznego rozwoju osiedleńczego oraz produkcyjnego dla miasta i przedmieści. W kolejnych latach w mieście rozwój gospodarczy wspierała działalność organizacji cechowych, rozwijało się również przetwórstwo rolne. Wojny szwedzkie spowodowały upadek miasta oraz jego długą stagnację. Dopiero w XIX wieku Pniewy znów zaczęły rozwijać się gospodarczo, czego przełomem było otwarcie połączenia kolejowego zapewniającego łączność z Poznaniem i Międzyzichodem. W okresie międzywojennym funkcjonowały także na obszarze miasta zakłady zapewniające zatrudnienie mieszkańcom Pniew i terenów okolicznych. Ostateczna odbudowa miasta po drugiej wojnie światowej sprawiła, iż miasto stało się lokalnym ośrodkiem gospodarczym i usługowym z przewagą funkcji rzemieślniczo-handlowej.

Zarysowana wyżej historia Gminy doprowadziła do tego, że w jej granicach znajdują się zabytki zarówno archeologiczne, jak i współczesne. Najlepiej zachowały się obiekty z ostatnich 150 lat, wśród których wyróżnia się dwory, parki krajobrazowe, zabytki techniki oraz domy mieszkalne. W Wielkopolskim rejestrze zabytków ujętych zostało 26 obiektów z terenu Gminy Pniewy, w tym m.in. założenie urbanistyczne w Pniewach, kilka zespołów dworskich i pałacowych razem z dworami/pałacami i parkami, kościoły oraz stacja kolejowa w Nojewie. Z kolei zgodnie z gminną ewidencją zabytków na terenach wiejskich wyróżnia się: kościoły, zespoły folwarczne, dworsko-folwarczne oraz pałacowo-folwarczne, cmentarze, szkoły i linie kolejowe ze stacjami. Dodatkowo na terenie miasta oprócz historycznego założenia urbanistycznego, które ze względu na swoje unikalne cechy objęte zostało strefą pełnej ochrony konserwatorskiej wyróżnia się także domy mieszkalne, zespół folwarczny, kościoły, cmentarze, szkoły i inne. Na szczególną ochronę zasługują również inne obiekty, takie jak zespół klasztorny Zgromadzenia Sióstr Urszulanek, synagoga, siedziba Bractwa Kurkowego, zespół młyna, budynki poczty konnej czy szkoła żydowska i obszary, w tym 12 parków.

CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY

2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy

O poziomie przedsiębiorczości danej jednostki samorządu terytorialnego świadczy między innymi liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na jej terenie. W tabeli poniżej przedstawiono kształtowanie się liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na obszarze powiatu szamotulskiego w latach 2018-2022. Największą zmianę na terenie powiatu obserwuje się w gminach Szamotuły i Kaźmierz, a Gmina Pniewy lokuje się na 5 miejscu pod względem przyrostu zarejestrowanych podmiotów (wzrost o 146). Jednak przedsiębiorstwa zarejestrowane w Gminie Pniewy w roku 2022 stanowiły prawie 15% (1 529 podmiotów) wszystkich przedsiębiorstw prowadzących swoją działalność w powiecie szamotulskim. Udział ten ułożył Gminę na trzecim miejscu wśród gmin powiatu.

Tab. 10. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w Gminie Pniewy oraz w powiecie szamotulskim i w latach 2018-2022

JST	2018	2018	2022	2022	zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2018-2022
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	
Powiat szamotulski	9 124	100,0%	10 259	100,0%	1 135
Pniewy	1 383	15,2%	1 529	14,9%	146
m. Obrzycko	250	2,7%	259	2,5%	9
Obrzycko	408	4,5%	471	4,6%	63
Duszniki	817	9,0%	983	9,6%	166
Kaźmierz	900	9,9%	1 106	10,8%	206
Ostroróg	315	3,5%	377	3,7%	62
Szamotuły	3 443	37,7%	3 772	36,8%	329
Wronki	1 608	17,6%	1 762	17,2%	154

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Pniewy, największa część z nich działa w handlu hurtowym i detalicznym oraz naprawie pojazdów samochodowych (345 podmiotów, stanowiących 23% wszystkich podmiotów), w budownictwie (261 podmiotów, 17%), transporcie i gospodarce

magazynowej (152 podmioty, 10%) oraz przetwórstwie przemysłowym (147 podmiotów, 10%).

Tab. 11. Podmioty działające na terenie Gminy Pniewy w 2022 roku

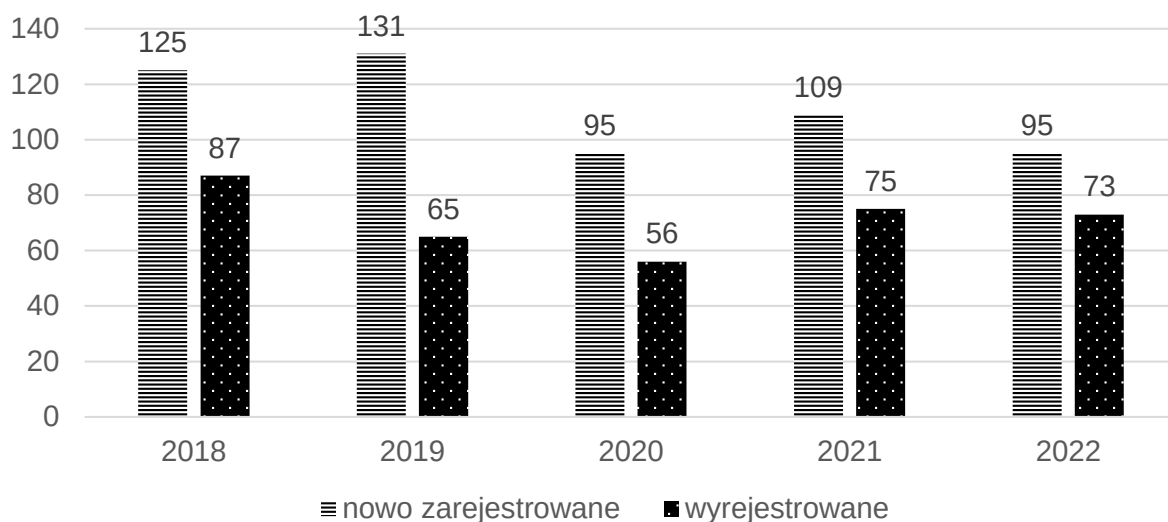
SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	30	2%
SEKCJA B Górnictwo i wydobywanie	0	0%
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	147	10%
SEKCJA D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0%
SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	7	0%
SEKCJA F Budownictwo	261	17%
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	345	23%
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	152	10%
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	45	3%
SEKCJA J Informacja i komunikacja	31	2%
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	23	2%
SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	85	6%
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	88	6%
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	58	4%
SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	14	1%
SEKCJA P Edukacja	54	4%
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	46	3%
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	31	2%
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	107	7%
SEKCJA U Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród największych podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy Pniewy wyróżnia się m.in.:

1. Postęp Sp. z o.o. – producent mebli,
2. Firma Michałowski – dystrybucja alkoholi i napojów,
3. Karl Knauer Poland Sp. z o.o. – producent opakowań uszlachetnionych,
4. Rörets Polska Sp. z o.o. – producent desek do prasowania, suszarek do odzieży i innych artykułów do trzymania odzieży w czystości i porządku,
5. P.P.H. WObit E.K.J. Ober s.c. – rozwiązania i komponenty dla automatyki,
6. Fair Packaging Sp. z o.o., Sp. k. – producent opakowań ochronnych z pianki polietylenowej,
7. ABP Poland Sp. z o.o. – oddział jednego ze światowych liderów przetwórstwa mięsa,
8. Honda Logistics Center Central Europe Sp. z o.o. – centrum logistyczne,
9. Vaderstad Sp. z o.o. – jeden ze światowych liderów w dziedzinie uprawy roli i siewu,
10. AVK Armadan Sp. z o.o. – jeden z wiodących na świecie producentów zasuw do wody, kanalizacji, gazu, ochrony przeciwpożarowej oraz do przemysłu.

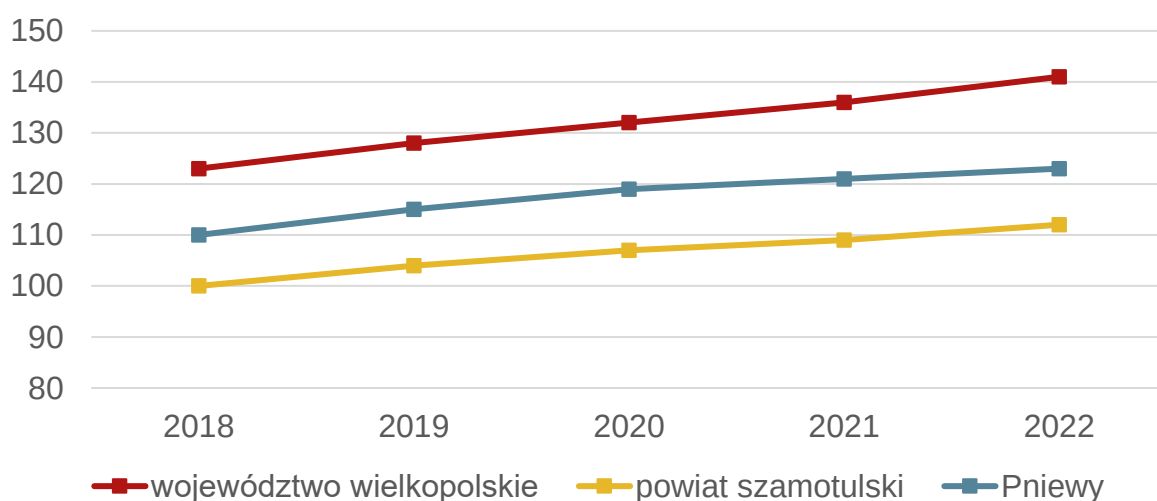
Na poniższym wykresie przedstawiono porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON działających na terenie Gminy Pniewy. Analiza dotyczy zmian na przestrzeni lat 2018-2022. Corocznie liczba nowo zarejestrowanych podmiotów przewyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych. Jest to pozytywne zjawisko, ponieważ świadczyć może o sprzyjających warunkach do prowadzenia działalności gospodarczej w Gminie. Alarmujący może być jednak coroczny (od 2019 roku) spadek liczby nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw.



Ryc. 13. Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2018-2022 działających na terenie Gminy Pniewy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

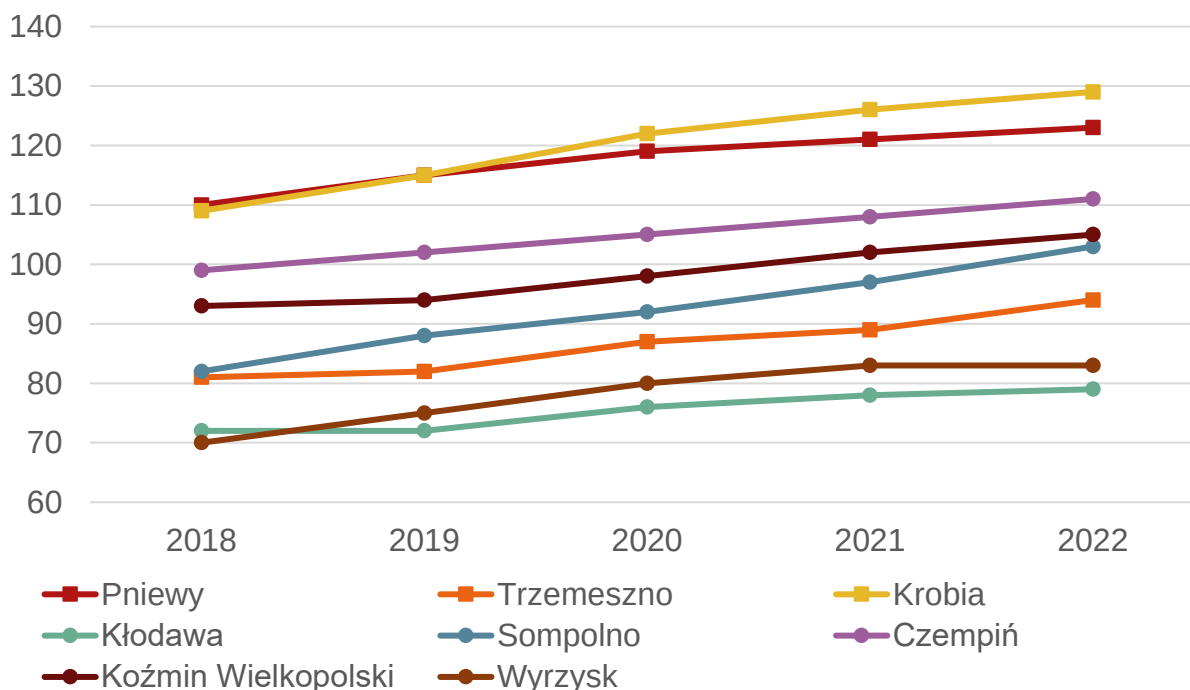
Na poniższej rycinie przedstawione zostało kształtowanie się liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Pniewy na tle powiatu i województwa. W latach 2018-2022 wartość wskaźnika dla Gminy corocznie kształtowała się na poziomie pomiędzy średnimi dla powiatu i województwa. Dla wszystkich jednostek obserwuje się systematyczny wzrost wskaźnika na przestrzeni analizowanych lat.



Ryc. 14. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Pniewy na tle powiatu i województwa w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

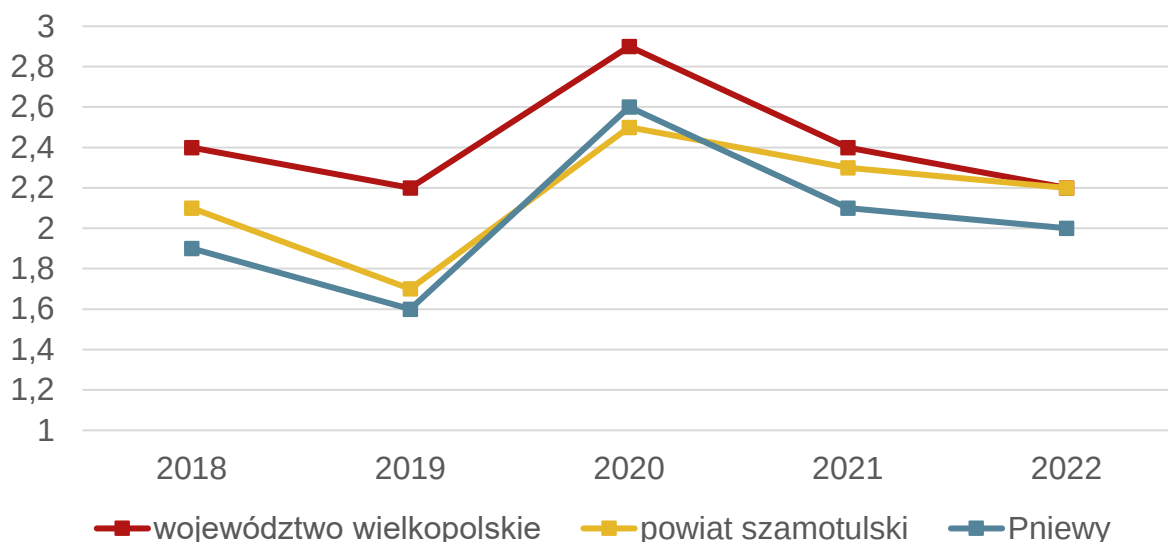
Z kolei zestawiając ten wskaźnik dla Gminy Pniewy z innymi gminami z grupy porównawczej zauważyć można, iż Gmina Pniewy plasuje się bardzo wysoko (wyższy wskaźnik osiągnęła tylko Gmina Krobia). Oznacza to, iż Gmina Pniewy charakteryzuje się wysoką liczbą funkcjonujących podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w stosunku do innych podobnych Gmin.



Ryc. 15. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w grupie porównawczej w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

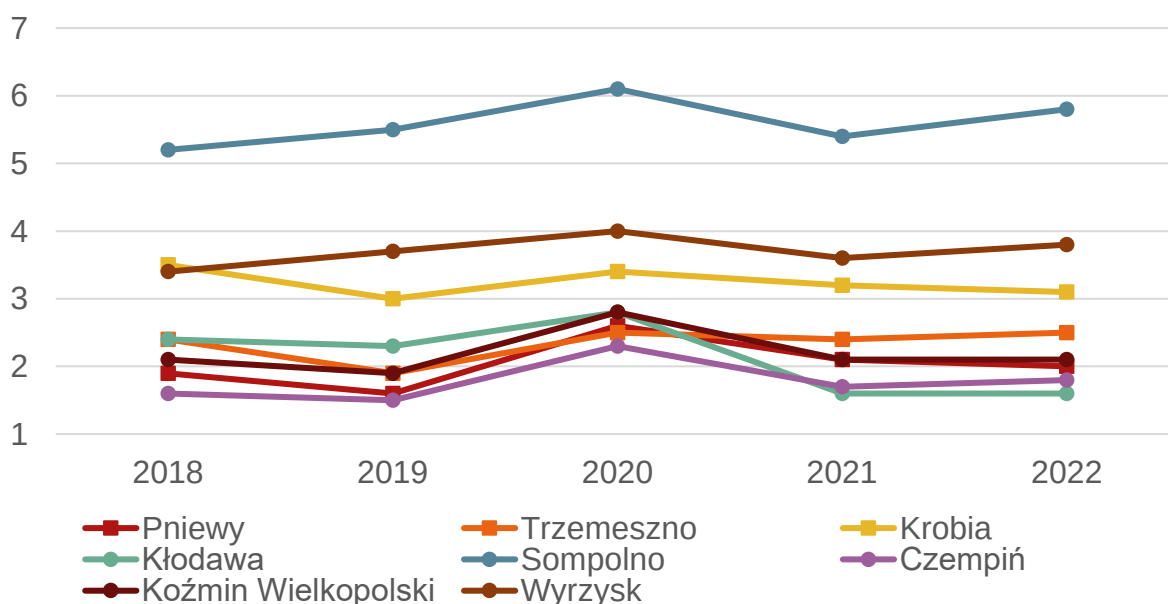
Sytuacja gospodarcza Gminy oraz poziom przedsiębiorczości i działające podmioty gospodarcze kształtują również poziom bezrobocia. Na poniższej rycinie przedstawiono liczbę zarejestrowanych osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym zamieszkujących Gminę Pniewy. Dane te zostały zestawione ze średnimi wartościami dla powiatu i województwa w latach 2018-2022. Warto zauważyć, iż w większości analizowanych lat wskaźnik ten dla Gminy Pniewy był najniższy, co jest bez wątpienia sytuacją pozytywną i świadczy o niskim bezrobociu na terenie Gminy. Obserwuje się też trend malejącej liczby osób bezrobotnych we wszystkich analizowanych jednostkach (wyłączając rok 2020, kiedy taki stan rzeczy związany mógł być w dużej mierze ze skutkami gospodarczymi pandemii koronawirusa SARS-CoV-2).



Ryc. 16. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Pniewy na tle powiatu i województwa w latach 2018-2022 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W zestawieniu z grupą porównawczą sytuacja w Gminie Pniewy również kształtuje się pozytywnie. W 2022 roku tylko gminy Czempin i Kłodawa osiągnęły niższy poziom bezrobocia od Gminy Pniewy (2,0), jednak różnica ta jest bardzo nieznaczna i wynosi odpowiednio o 0,2 i 0,4 mniej.



Ryc. 17. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w grupie porównawczej w latach 2018-2022 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

2.2. Infrastruktura i środowisko

Infrastruktura drogowa

Sieć dróg w obrębie Gminy Pniewy tworzą drogi:

- **krajowe** o całkowitej długości 12,4 km
 - nr 24 o znaczeniu międzyregionalnym, relacji Pniewy – Skwierzyna,
 - nr 92 o znaczeniu międzyregionalnym i międzynarodowym, relacji Świecko – Poznań – Warszawa,
- **wojewódzkie** o znaczeniu regionalnym i całkowitej długości 23,4 km
 - nr 116 relacji Bobulczyn – Binino – Orliczko – Nojewo – Podpniewki,
 - nr 187 relacji Pniewy – Szamotuły – Oborniki – Murowana Goślina,
- **powiatowe** – 14 dróg powiatowych o całkowitej długości 66,2 km łączących gminne miejscowości z innymi gminami lub drogami ponadlokalnymi,
- **gminne** – 13 dróg o długości 99,4 km, łączących gminne miejscowości,
- **inne** – na obszarze gminy wyróżnia się także 222,8 km dróg należących do innych kategorii.

Warto zauważyć, iż w obrębie Gminy występuje 246 km dróg nieutwardzonych.

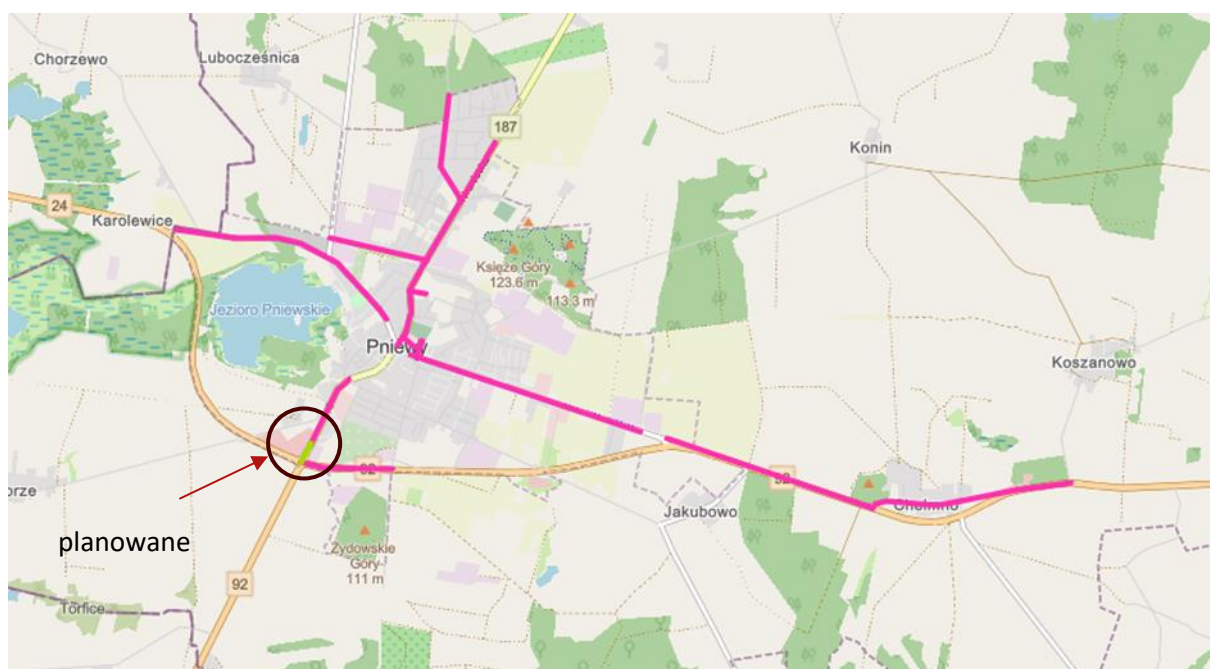
Przegląd stanu dróg przeprowadzany jest corocznie. W 2023 roku kontrola objęła 136 wytypowanych dróg gminnych o łącznej długości ok 99 km. Stan techniczny skontrolowanych dróg oceniono następująco: 11% stan bardzo dobry, 22% stan dobry, 22% stan odpowiedni, 40% stan dopuszczalny i 4% stan niedostateczny (na drodze nr 266516P Białokoszyce od drogi 1745P Lubocześnica do granicy Gminy Kwilcz). Na bieżąco prowadzone są niezbędne prace związane z utrzymaniem odpowiedniego stanu technicznego dróg.

Największy ruch obserwuje się na drogach krajowych i jest on związany z ruchem samochodów ciężarowych. Na drogach tych najczęściej dochodzi również do wypadków, w związku z czym są to najniebezpieczniejsze drogi w Gminie.

Emisja hałasu z przebiegających dróg jest znacząca i obejmuje głównie południową część miasta Pniewy oraz miejscowości Jakubowo i Chełmno. Ze względu na

przekroczenia poziomu hałasu pilną potrzebą jest budowa obwodnicy drogowej wyprowadzającej ruch tranzytowy z miasta w kierunku północnym.

Poniższa rycina przedstawia rozmieszczenie istniejących dróg rowerowych na obszarze Gminy Pniewy na podstawie wykonanego na potrzeby Wielkopolskiej Bazy Dróg Rowerowych badania infrastruktury dróg rowerowych z 2023 roku przeprowadzonego przez Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego w Poznaniu. W Gminie Pniewy ścieżki rowerowe występują głównie w Pniewach oraz przy drodze z Pniew do Chełmna. Planowane jest także utworzenie fragmentu ścieżki w południowej części Pniew, który połączy 2 powstałe wcześniej fragmenty. Istniejące ścieżki rowerowe zaznaczone zostały kolorem różowym, natomiast planowane kolorem zielonym. Oprócz tego co widocznie na poniższej rycinie planowane jest również utworzenie ścieżki rowerowej na północy Gminy, w miejscowości Nojewo.



Ryc. 18. Rozmieszczenie istniejących ścieżek rowerowych na terenie Gminy Pniewy

Źródło: <https://wbpp-poznan.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=ee1482afe4af4ee6a434c68906af13a6>

Urządzenia sieciowe

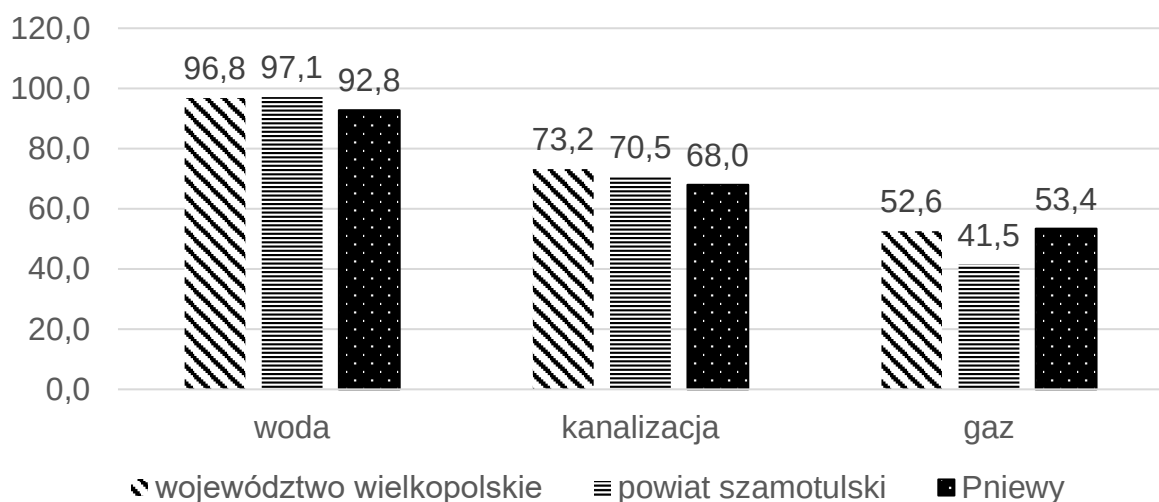
Podmiotem odpowiedzialnym za zaopatrywanie (pobór, uzdatnianie, dystrybucję) mieszkańców Gminy w wodę oraz za odprowadzanie ścieków komunalnych z terenu Gminy jest Pniewskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o.

W 2022 roku udział mieszkańców Gminy mających dostęp do sieci wodociągowej wynosił 97% wszystkich mieszkańców. Woda dostarczana była z 8 studni głębinowych, a łączna długość sieci wodociągowej wynosiła 190,6 km. Stacje Uzdatnienia Wody znajdują się w Pniewach oraz Nojewie. Najważniejszym działaniem w kolejnych latach w zakresie dostarczania wody mieszkańcom Gminy Pniewy jest wywiercenie nowych studni dla wspomnianych SUW.

Z kolei udział mieszkańców posiadających dostęp do sieci kanalizacyjnej w Gminie Pniewy w 2022 roku wynosił 80%, co świadczy o tym, że 17% mieszkańców korzysta z sieci wodociągowej bez usług kanalizacyjnych. Długość sieci kanalizacyjnej w tym samym roku wynosiła 78 km. Oczyszczalnia ścieków zlokalizowana jest w Pniewach i charakteryzuje się dobrym stanem, jednak wymaga modernizacji ze względu na znaczne zużycie eksploatacyjne.

Z sieci gazowej korzysta nieco ponad połowa mieszkańców Gminy. Możliwość podłączenia się do sieci gazowej mają mieszkańcy Pniew oraz wsi Konin. Gazociąg tranzytowy wysokiego ciśnienia DN 1400 o ciśnieniu roboczym 8,4 MPa wraz z kablem światłowodowym przebiega przez południową część Gminy. Z kolei na pograniczu miasta i sołectwa Jakubowo znajduje się stacja gazowa wysokiego ciśnienia od której prowadzi gazociąg wysokiego ciśnienia zaopatrujący miasto w gaz. Ponadto na terenie Gminy występują jeszcze 2 gazociągi wysokiego ciśnienia DN 250 (odboczka Opartowo – Wronki i odboczka Pniewy).

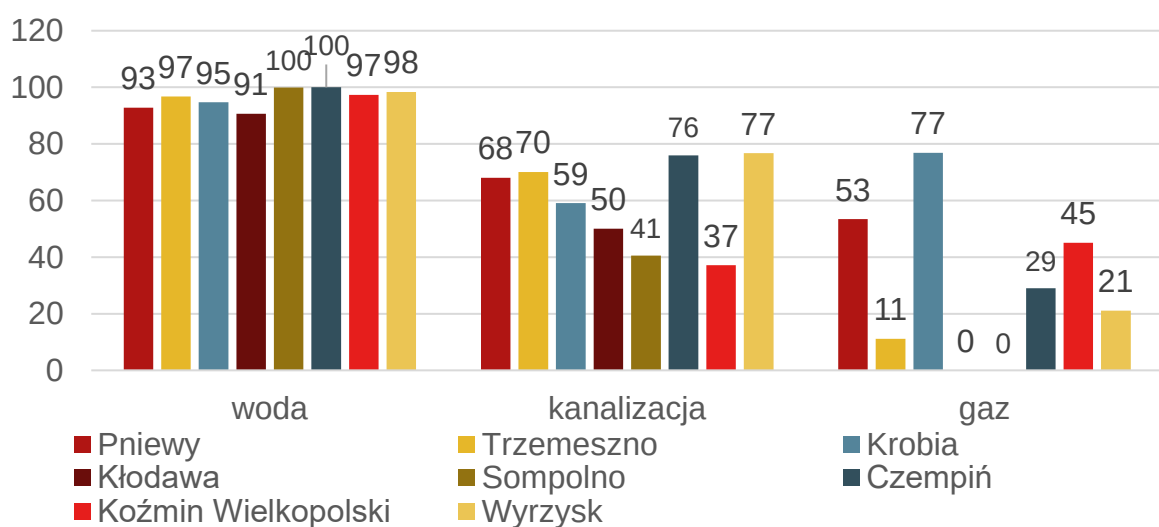
Na wykresie poniżej przedstawiono kształtowanie się dostępu do urządzeń sieciowych w Gminie Pniewy w 2021 roku w porównaniu do średniej dla powiatu i województwa według danych GUS. W zakresie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej wszystkie analizowane jednostki osiągnęły bardzo zbliżone i dość wysokie wyniki. W przypadku sieci gazowej mieszkańcy Gminy Pniewy mają do niej lepszy dostęp niż mieszkańcy innych gmin w powiecie i województwie.



Ryc. 19. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Pniewy w 2021 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizy porównawczej dokonano również zestawiając Gminę Pniewy z gminami wybranymi do grupy porównawczej. W 2021 roku udział mieszkańców z dostępem do sieci wodociągowej był dość niski w Gminie Pniewy w porównaniu z innymi gminami z grupy, lecz obecnie ta sytuacja już się wyrównała. W zakresie sieci kanalizacyjnej Gmina Pniewy wypadła korzystnie w porównaniu do innych gmin z grupy porównawczej (tylko 3 gminy z 8 zestawionych miały wyższy wynik). Z kolei w przypadku sieci gazowej Gmina Pniewy lokuje się na 2 miejscu w grupie porównawczej, a więc jest to bardzo wysoki wynik.



Ryc. 20. Udział korzystających z instalacji sieciowych w grupie porównawczej w 2021 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Część miasta Pniewy wyposażona jest także w sieć ciepłowniczą. Sieć należy do firmy VEOLIA POLSKA z Poznania, której źródłem zasilania jest kotłownia gazowa na gaz ziemny, zlokalizowana w Pniewach przy ul. Konińskiej.

Ponadto przez południowy obszar Gminy przebiega tranzytowy ropociąg – na południe od miejscowości Chełmno, wzdłuż drogi krajowej nr 92, fragmentarycznie w południowej części miasta, a dalej na północ od miejscowości Zamorze.

Gospodarka odpadami

Zgodnie z Ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności tworzą warunki do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy lub zapewniają wykonanie tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych.

W Gminie Pniewy podmiotem odpowiedzialnym za odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów komunalnych jest Zakład Utylizacji Odpadów Clean City Sp. z o.o., Mnichy 100, 64-421 Kamionna.

Odbiór odpadów odbywa się w podziale na 5 frakcji: plastik, makulatura, szkło, bioodpady i odpady niesegregowane (zmieszane). Każdy mieszkaniec zobowiązany jest do zbiórki odpadów w sposób selektywny – w przeciwnym razie wysokość opłaty za odbiór odpadów z terenu nieruchomości podwyższana jest do czterokrotności stawki podstawowej. Ponadto mieszkańcy, którzy samodzielnie kompostują odpady biodegradowalne płacą pomniejszoną stawkę.

Na terenie Gminy funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych „Polana Recyklingu”, zlokalizowany w Pniewach, naprzeciwko oczyszczalni ścieków. Jest to miejsce, w którym mieszkańcy Gminy Pniewy mogą zostawić wytwarzane przez siebie odpady komunalne, zebrane w sposób selektywny. PSZOK otwarty jest 5 dni w tygodniu – w poniedziałki, środy, czwartki, piątki i soboty. Przyjmuje następujące frakcje odpadów komunalnych: odpady ulegające biodegradacji, w tym zielone, papier i tekturę, opakowania ze szkła, opakowania z tworzyw sztucznych, przeterminowane leki i chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, odpady

budowlane i rozbiórkowe, zużyte opony, opakowania wielomateriałowe, ubrania i tekstylia, opakowania z metalu, popiół.

W poniższej tabeli przedstawiono stan gospodarki odpadami w Gminie Pniewy w latach 2018-2022. Na przestrzeni analizowanych lat masa odpadów odbieranych z terenu Gminy wzrosła, w tym zdecydowanie zwiększył się udział odpadów zbieranych w sposób selektywny, co jest sytuacją pozytywną i świadczy o zwiększającej się świadomości mieszkańców w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami oraz skuteczności podejmowanych przez władze samorządowe działań.

Analizie poddano poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. Pozytywnym trendem jest to, iż w Gminie corocznie (z dużą przewagą) osiągniany był wymagany poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia zarówno papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, jak i odpadów budowlanych i rozbiórkowych. Od 2021 roku nastąpiła zmiana sposobu obliczania wskaźnika poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych. W 2021 Gmina osiągnęła wymagany poziom, lecz już w 2022 roku zabrakło niespełna 2% do wymaganej wartości minimalnej.

Tab. 12. Stan gospodarki odpadami w Gminie Pniewy w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.)	10 622	10 049	9 785	11 111	11 415
Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:					
zmieszane	2 972,83	2 498,83	2 876,33	2 898,15	2 939,24
segregowane	678,31	655,56	996,72	1 223,79	1 270,36
Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów	16%	18%	23%	25%	27%
Ilość zebranych odpadów na mieszkańca	0,41	0,37	0,45	0,43	0,42

Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła (%) w gminie	45,74	54,59	62,01	x	x
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła (%) wymagany	30	40	30	x	x
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych (%) w gminie	72,17	100	100	47	x
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych (%) wymagany	50	60	70	70	x
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (%) w gminie	10,48	10,4	13,39	27,4	x
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (%) wymagany	<40	<40	<35	<35	x
Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w gminie	x	x	x	32,25	23,19
Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych (wymagany)	x	x	x	>20	>25

Źródło: dane Urzędu Miejskiego Pniewy.

Działające niegdyś gminne wysypisko odpadów w miejscowości Dęborzyce zostało zamknięte, a teren na jakim się znajdowało został poddany rekultywacji.

Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska

Postępujące zanieczyszczanie środowiska oraz wynikające z niego zmiany klimatyczne, będące skutkiem nadmiernej ekspansji człowieka na środowisko zmuszają do podejmowania działań ograniczających jego degradację oraz służących poprawie jego komponentów. Działania te związane są w szczególności z ochroną powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb.

W Gminie Pniewy ochrona środowiska realizowana jest w oparciu o Program Ochrony Środowiska. W momencie opracowywania niniejszego dokumentu obowiązywał Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pniewy na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028, którego podstawowym założeniem jest poprawa stanu środowiska przyrodniczego oraz efektywne zarządzanie środowiskiem. W tym zakresie na terenie Gminy Pniewy realizowane są następujące działania:

- **ochrona klimatu i jakości powietrza** poprzez edukację ekologiczną, porozumienie z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu przy realizacji programu „Czyste Powietrze” oraz monitoring zanieczyszczeń powietrza dzięki 6 czujnikom jakości powietrza zlokalizowanym na miasta Pniewy (ulice: Leśna, Dworcowa, Bukowa, Św. Ducha, Strzelecka, Wspólna) – dostęp do pomiarów dla mieszkańców poprzez platformę informacyjną oraz aplikację mobilną,
- **minimalizowanie zagrożenia hałasem** poprzez rozwój ścieżek rowerowych (dążenie do zmniejszenia natężenia ruchu samochodowego), remonty nawierzchni dróg, uwzględnianie ograniczeń przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego czy lokalizacji obiektów o podwyższonych standardach akustycznych,
- **gospodarowanie wodami** poprzez konserwację rowów melioracyjnych i czyszczenie kanalizacji deszczowej,
- **odpowiednie zarządzanie gospodarką wodno-ściekową** poprzez rozwój sieci kanalizacyjnej, czyszczenie i konserwację urządzeń obsługujących sieć, badanie jakości wody,
- **utrzymanie istniejących urządzonych terenów zielonych** poprzez zwiększanie różnorodności biologicznej, wykonywanie prac pielęgnacyjnych, zwiększanie liczby nasadzeń, zachowanie estetyki terenów zielonych oraz wzmacnianie roli rekreacyjnej zieleni,
- **edukacja ekologiczna** prowadzona podczas lokalnych imprez jak np. Dni Pniew czy Dożynki Gminne oraz w szkołach poprzez pogadanki, a także dystrybucję plakatów informacyjnych.

Gminna ewidencja źródeł ciepła prowadzona jest na podstawie złożonych deklaracji (CEEB). Najpopularniejsze źródło ciepła w Gminie Pniewy wśród osób fizycznych to paliwa stałe, a następnie gaz i energia elektryczna. Z kolei wśród przedsiębiorców najczęściej zdecydowało się na wykorzystywanie gazu, a następnie paliw stałych i energii elektrycznej. Budynki administracji publicznej częściowo podłączone są do sieci ciepłnej oraz wykorzystują gaz i energię elektryczną. Odnawialne źródła energii stanowią dotychczas niewielki udział w porównaniu do innych źródeł ciepła, lecz mimo to pozytywnym aspektem jest ich występowanie.

Tab. 13. Ewidencja źródeł ciepła w Gminie Pniewy według stanu na 2022 rok

Wyszczególnienie źródeł ciepła na podstawie przeprowadzonej ewidencji:	Liczba źródeł ciepła w Gminie, w tym:	Osoby fizyczne	Administracja publiczna	Przedsiębiorcy	Inne podmioty
Stale (węgiel, miał, ekogroszek)	2 082	2 003	-	79	-
Gaz	1 584	1 445	2	135	2
Energia elektryczna	792	738	2	50	2
Sieć ciepłna	71	61	4	6	-
OZE	59	57	-	2	-
inne	603	566	-	37	-

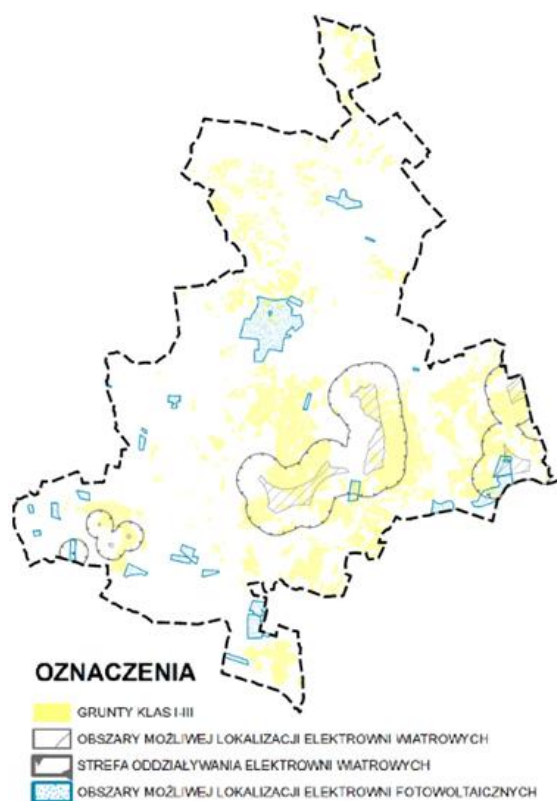
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego Pniewy.

Gmina Pniewy rozpoczęła realizację projektu EKO PNIEWY. Oklejone zostały wiaty przystankowe, aby podnieść świadomość ekologiczną wśród mieszkańców. We wnętrzu wiat zamieszczone zostały plakaty zawierające informacje edukacyjne poświęcone ochronie środowiska. Na terenie Gminy rozlokowanych jest również 6 czerwonych serc – pojemników przeznaczonych do zbiórki plastikowych nakrętek.

Większość jezior zlokalizowanych na terenie Gminy charakteryzuje się dużą podatnością na wpływy antropogeniczne. Utrzymanie czystej wody w zbiornikach wymaga szczególnej ochrony zlewni, w tym poprzez m.in. wykluczenie odprowadzania ścieków, likwidację punktowych źródeł zanieczyszczeń oraz ograniczenie spływu powierzchniowego (dopływu zanieczyszczeń obszarowych z okolicznych pól).

Tereny rozwoju OZE wyszczególnione zostały w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pniewy. Obszar Gminy Pniewy posiada

dogodne warunki dla lokalizacji elektrowni wiatrowych, zarówno pojedynczych siłowni jak i tzw. „farm wiatrowych”. Wyznaczone obszary charakteryzują się korzystnym ukształtowaniem terenu i zlokalizowane są w odpowiedniej odległości od obszarów zabudowanych i obszarów najcenniejszych przyrodniczo. Obrazuje to rycina poniżej.



Ryc. 21. Obszary możliwej lokalizacji elektrowni wiatrowych na tle gruntów klas I-III w Gminie Pniewy

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pniewy, str. 154.

W celu poprawy stanu środowiska oraz zahamowania występowania niekorzystnych procesów rekomenduje się również:

- likwidację istniejących zagrożeń o ochronę terenów cennych przyrodniczo przed nadmierną urbanizacją;
- wyprowadzenie ruchu tranzytowego z miasta – w szczególności pojazdów ciężarowych;
- zachowanie roślinności stanowiącej bufor pomiędzy polami uprawnymi i innymi obszarami generującymi zanieczyszczenia a wodami, ograniczając w ten sposób dopływ tych zanieczyszczeń do wód;

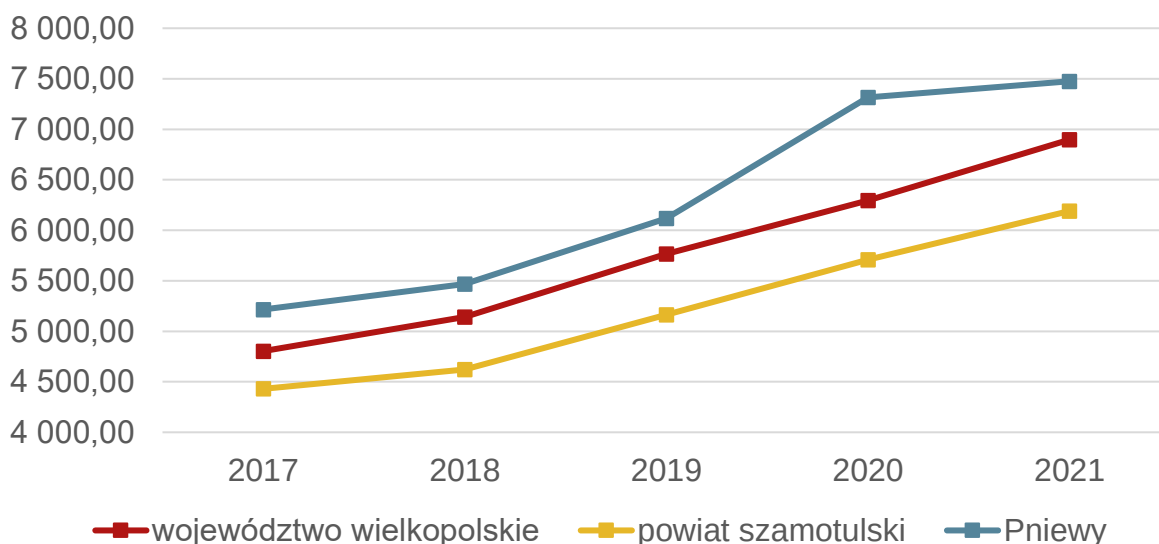
- utrzymanie systemu obszarów chronionych, w tym sprawnego funkcjonowania korytarzy ekologicznych;
- zwiększanie powierzchni terenów zieleni publicznej na terenie Gminy oraz zwiększanie jej lesistości;
- podejmowanie działań służących poprawie jakości powietrza (rozwój odnawialnych źródeł energii, termomodernizacja budynków, sukcesywna wymiana kotłów węglowych na urządzenia wykorzystujące bardziej ekologiczne nośniki energii);
- podejmowanie działań służących poprawie jakości wód (stały rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej oraz prowadzenie jakościowej i ilościowej inwentaryzacji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, szczególnie na obszarach, na których rozwój sieci kanalizacyjnej jest niemożliwy);
- kontynuację i rozszerzenie edukacji ekologicznej.

2.3. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

Dochody budżetu Gminy Pniewy na przestrzeni lat 2017-2022 ulegały znacznej tendencji wzrostowej – z 65,5 mln zł w 2017 roku do ponad 99,5 mln zł w 2022, a więc wzrosły o ponad 33 mln zł w analizowanych latach.

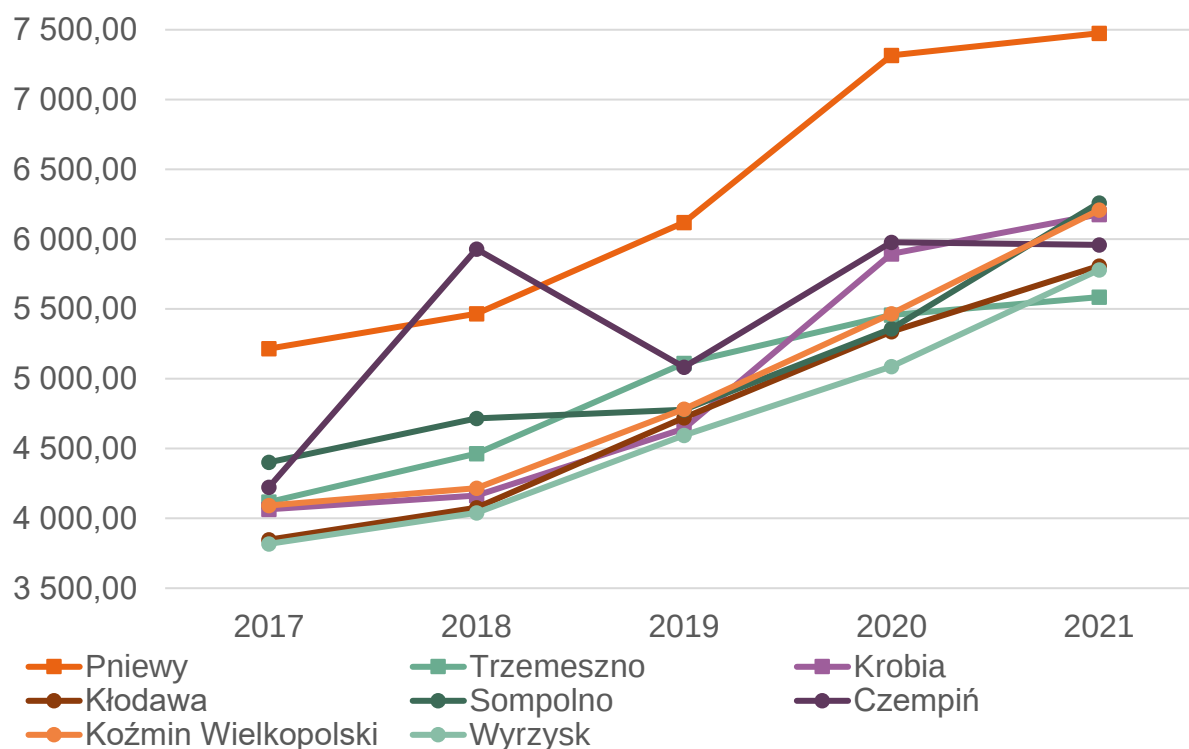
Poniższy wykres przedstawia dochody ogółem w przeliczeniu na jednego mieszkańca w Gminie Pniewy na tle powiatu szamotulskiego i województwa wielkopolskiego w latach 2017-2021. Na przestrzeni badanego okresu wskaźnik dochodów na 1 mieszkańca corocznie wzrastał, zarówno w Gminie, jak i w powiecie i województwie. Warto zauważyć, iż wskaźnik ten jest wyższy w Gminie Pniewy niż średnio w powiecie i województwie. W 2017 roku na jednego mieszkańca w Gminie Pniewy przypadała kwota 5.215,82 zł, natomiast w 2021 była to już kwota 7.474,97 zł. Różnica wyniosła więc 2.259,15 zł.



Ryc. 22. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Pniewy na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na tle gmin wybranych do grupy porównawczej Gmina Pniewy wyróżnia się bardzo mocno. W 2021 roku analizowany wskaźnik jest o ponad 1200 zł wyższy w Gminie Pniewy niż w Gminie Sompolno, która plasuje się na 2 miejscu w przedstawionym rankingu oraz o prawie 1900 zł wyższy niż w Gminie Trzemeszno, która w tym roku uplasowała się na najniższym miejscu. Podsumowując dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Gminie Pniewy są wyższe niż średnio w powiecie i województwie oraz w gminach z grupy porównawczej.



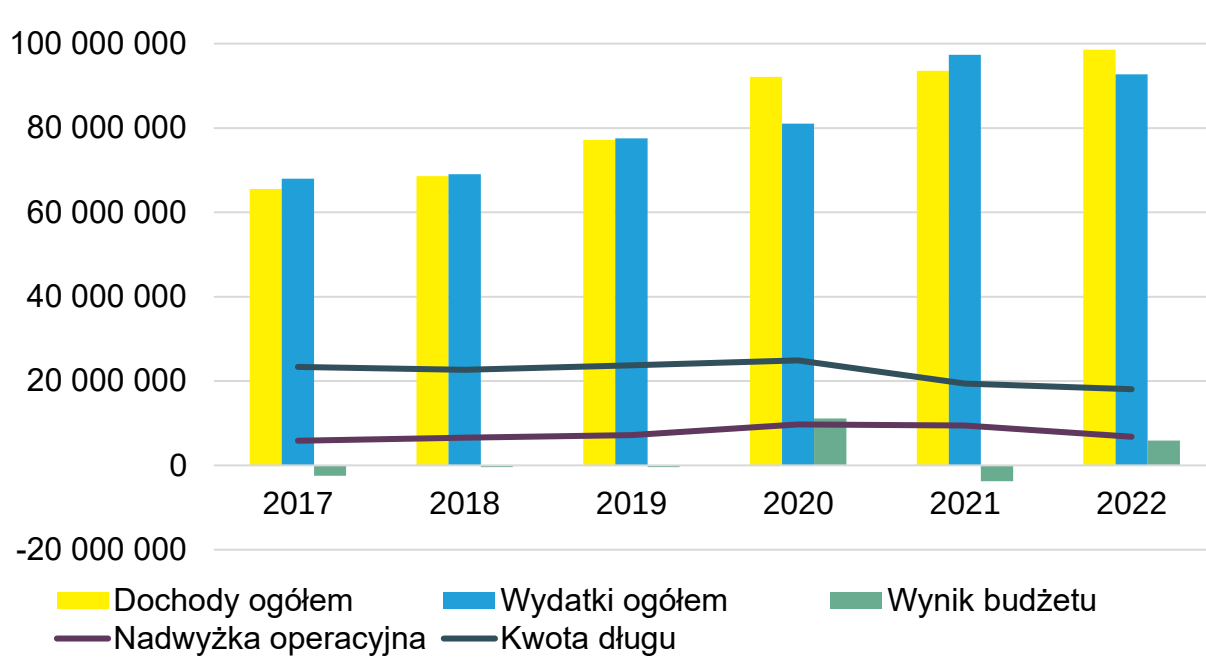
Ryc. 23. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w grupie porównawczej w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród dochodów budżetowych najwyższy udział stanowią dochody bieżące (średnio 91% w latach 2017-2022). Widoczny wpływ na ich kształtowanie ma stopniowe zwiększanie się kwot pochodzących z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (z kwoty 10,5 mln zł w 2017 roku do 15,2 mln zł w 2022 roku), subwencji (wzrost z kwoty 13,9 mln zł do 19,7 mln zł) dochodów z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące (wzrost dochodów z 17,6 mln zł do 25,8 mln zł). Dodatkowo widoczny jest wzrost dochodów majątkowych w latach 2017-2022, jednak ich udział w dochodach budżetowych jest niewielki. Wśród dochodów majątkowych najwyższe kwoty pochodzą z dotacji i środków przeznaczonych na inwestycje, przy czym wyróżniają się lata 2020 i 2021, gdzie kwoty te wyniosły odpowiednio 12,6 mln zł i 10,7 mln zł.

Corocznie wzrastają również wydatki bieżące Gminy Pniewy. W 2017 roku wydatki bieżące kształtowały się na poziomie 68 mln zł i do 2022 roku wzrosły o prawie 25 mln zł, osiągając kwotę prawie 93 mln zł. Tendencja ta jest zjawiskiem naturalnym, jednak ważne jest, aby wzrost wydatków bieżących był współmierny do wzrostu uzyskiwanych dochodów bieżących.

Na poniższym wykresie przedstawiono wykonanie budżetu Gminy Pniewy w latach 2017-2022. Analizując dane przedstawione na wykresie można zauważyć nie tylko stopniowy wzrost dochodów Gminy, ale także jej wydatków. W niektórych z analizowanych lat ogólne wydatki Gminy przewyższały jej dochody, czego efektem był ujemny wynik budżetu – sytuacja taka miała miejsce w latach 2017-2019 i 2021. Nadwyżka operacyjna budżetu (różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi) w latach 2017-2022 zwiększyła się z poziomu 5,8 mln zł do kwoty 6,8 mln zł. Pozytywną sytuacją jest również zmniejszająca się kwota długu – na przestrzeni analizowanych lat spadła z 23 mln zł do 18 mln zł.



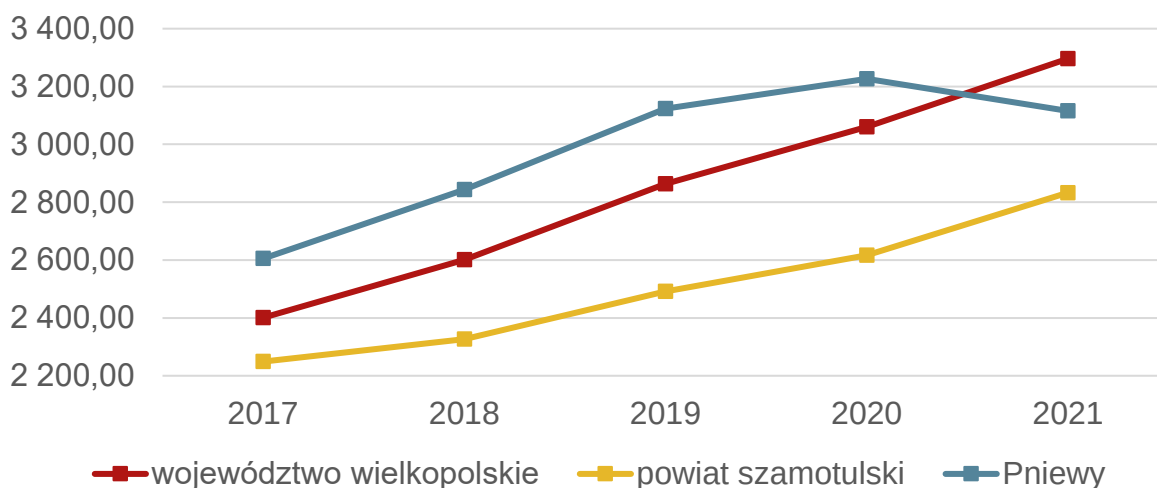
Ryc. 24. Wykonanie budżetu Gminy Pniewy w latach 2017-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Struktura dochodów i wydatków

Na dochody budżetowe jednostek samorządu terytorialnego składają się: dochody własne, subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa. Najważniejszą składową budżetu gminy są dochody własne, obejmujące przede wszystkim wpływy z podatków i opłat lokalnych. Dochody własne są kluczowe dla gminy, bowiem gmina może wpływać na ich wysokość, m.in. poprzez określanie stawek podatkowych, wprowadzanie ulg i zwolnień czy umarzanie należności. Dzięki temu jednostka samorządowa może oddziaływać na lokalne podmioty gospodarcze, a tym samym kreować miejscową gospodarkę.

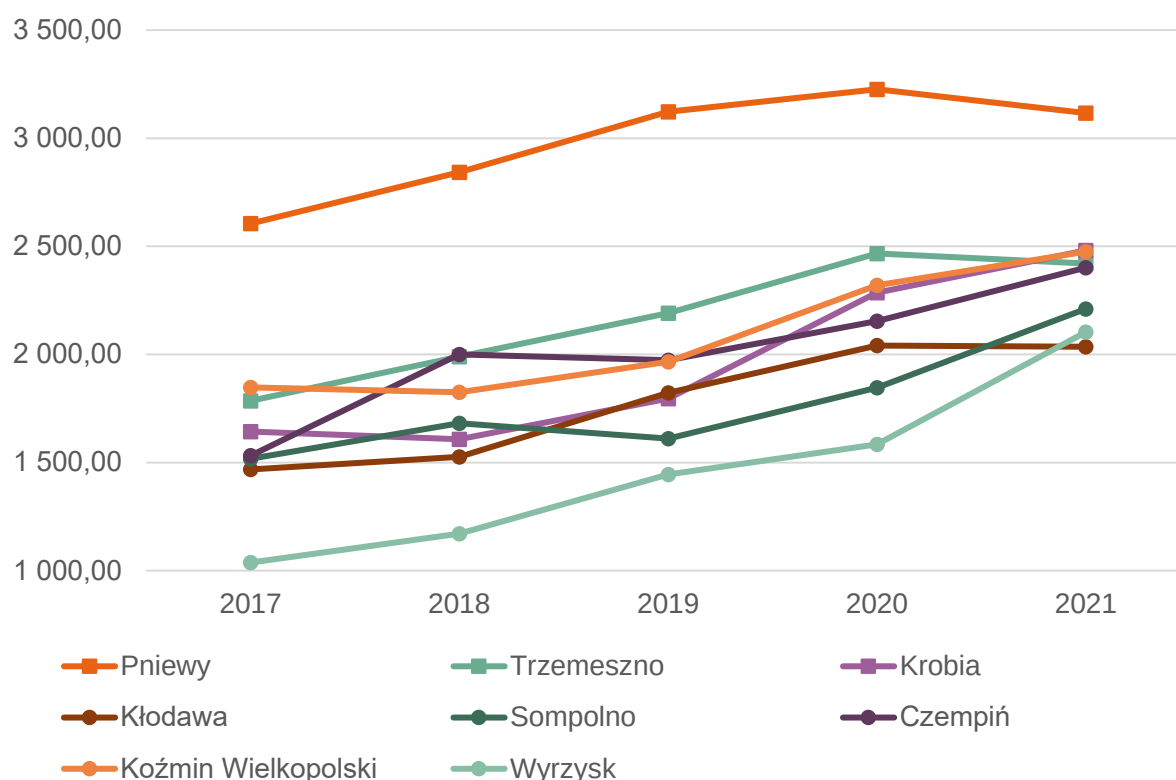
Poniższy wykres przedstawia dochody własne w Gminie Pniewy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2017-2021 na tle powiatu oraz województwa. Do 2020 roku Gmina Pniewy osiągała wyższy badany wskaźnik niż porównywane jednostki. Jednak w 2021 roku obserwuje się spadek dochodów własnych poniżej średniej wojewódzkiej.



Ryc. 25. Dochody własne na 1 mieszkańca w Gminie Pniewy na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

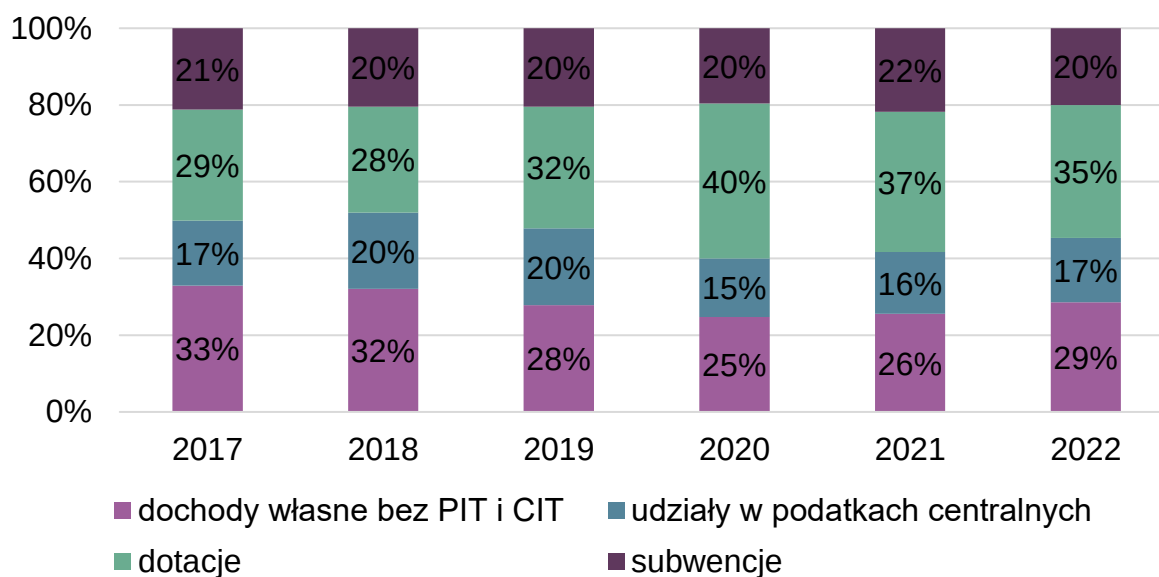
Na tle grupy porównawczej ponownie zdecydowanie wyróżnia się Gmina Pniewy, osiągając dużo wyższe dochody własne. Mimo ich spadku w 2021 roku Gmina Pniewy nadal wyróżnia się wyższymi dochodami własnymi w przeliczeniu na 1 mieszkańca o minimum 700 zł.



Ryc. 26. Dochody własne na 1 mieszkańca w grupie porównawczej w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poniższy wykres przedstawia strukturę dochodów budżetu Gminy Pniewy w latach 2017-2022. W analizowanym okresie największy udział w strukturze dochodów nieprzerwanie od 2017 roku posiadają dotacje (stanowią średnio 33% dochodów). Drugą grupą co do wielkości udziałów w budżecie Gminy w tym okresie były wpływy z subwencji, a trzecią dochody własne bez PIT i CIT (średnio 29%). Najmniejszy udział w strukturze dochodów Gminy posiadały udziały w podatkach centralnych, oscylujące na poziomie 15-20% (średnio 18%). Dochody własne Gminy wraz z udziałem w podatkach centralnych stanowiły więc średnio 46% dochodów ogółem. Jest to zjawisko umiarkowanie pozytywne, ponieważ może skutkować mniejszym wpływem jednostki administracyjnej na kształtowanie własnej struktury i wysokości dochodów.



Ryc. 27. Struktura dochodów Gminy Pniewy w latach 2017-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Pogłębiając analizę dochodów budżetu Gminy Pniewy, największy wpływ na wynik budżetu miał **podatek od osób fizycznych (PIT)**, którego kwota wzrosła z 10,5 mln zł w 2017 roku do 15,2 mln zł w 2022 roku oraz **podatek od nieruchomości**, którego kwota wzrosła z 12 mln zł w 2017 roku do 14 mln zł do 2022 roku – wzrost mniej dynamiczny, lecz udział w dochodach znaczący. Wśród pozostałych dochodów warto wyróżnić także wpływy z podatku rolnego, które corocznie kształtują się w wysokości około 1,1 mln zł. Uwagę zwraca również znaczący wzrost udziału dochodów z tytułu podatku CIT, który na przestrzeni analizowanych 6 lat wzrósł z 600 tys. zł do 1,2 mln. Odwrotna sytuacja miała miejsce w przypadku podatku od środków transportowych, który zmniejszył się o około 300 tys. zł na przestrzeni badanych lat. Szczegółowe kwoty przedstawione zostały w tabeli poniżej.

Tab. 14. Dochody podatkowe Gminy Pniewy w latach 2017-2022 (zł)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
PIT	10 489 230,00	12 814 247,00	14 507 096,00	12 940 869,00	13 654 363,00	15 172 748,57
CIT	599 630,70	786 875,59	959 294,78	1 163 356,69	1 379 316,12	1 418 108,03
podatek rolny	1 106 860,00	1 086 948,35	1 083 421,35	1 093 324,60	1 131 325,20	1 204 553,04
podatek od nieruchomości	11 979 827,30	12 149 805,18	12 080 961,22	13 253 776,77	13 643 697,08	14 048 799,42
podatek leśny	86 943,54	88 755,00	88 140,07	89 616,70	90 493,70	98 452,75
podatek od środków transportowych	1 028 449,53	1 020 330,99	987 698,21	1 085 055,24	1 096 895,80	703 761,77

podatek od osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej	5 695,28	4 910,56	5 943,83	7 794,41	9 133,67	30 164,31
podatek od czynności cywilnoprawnych	521 374,92	579 854,72	629 298,85	598 612,29	939 209,92	924 385,99
wpływy z opłaty skarbowej	45 715,00	39 730,00	41 032,75	48 316,50	65 941,96	63 228,00
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	100 587,60	126 170,80	152 554,60	105 659,40	102 488,53	81 867,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

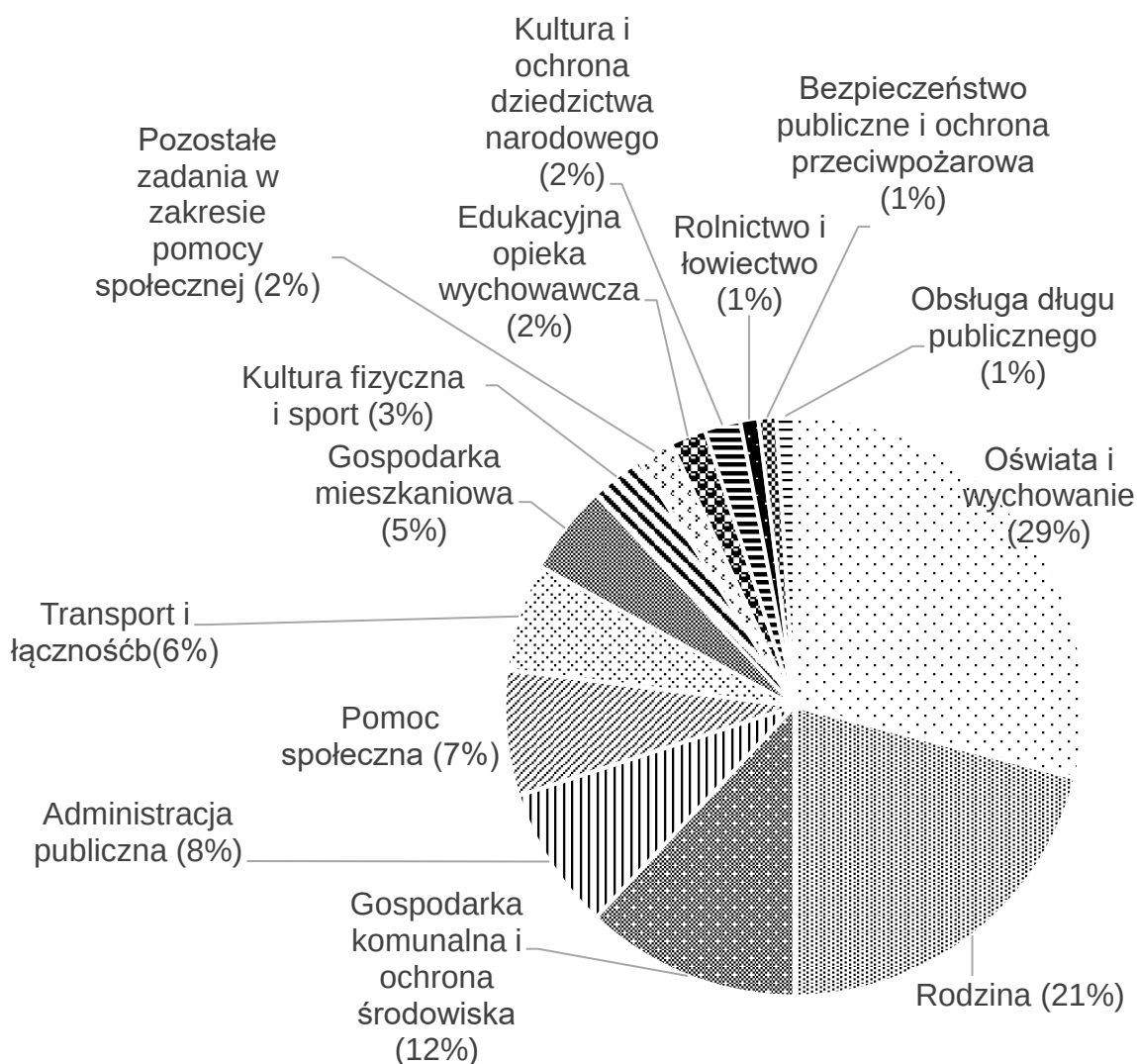
Warto mieć jednak na uwadze, że potencjał finansowy Gminy Pniewy w zakresie podatku rolnego, podatku od nieruchomości oraz podatku od środków transportowych jest wyższy niż osiągany. Wynika to z faktu, iż Gmina stosuje niższe niż maksymalne stawki podatkowe, a także stosuje ulgi i zwolnienia podatkowe. W efekcie w latach 2017-2022 łączna wartość zmniejszenia wpływów z tytułu podatku rolnego wynosiła prawie 230 tys. zł, z tytułu podatku od nieruchomości ponad 4,5 mln zł, a z tytułu podatku od środków transportowych prawie 5,6 mln zł.

Tab. 15. Kwoty stawek podatkowych oraz ulg i zwolnień podatkowych w Gminie Pniewy w latach 2017-2022 (zł)

		2017	2018	2019	2020	2021	2022
podatek rolny	skutki obniżenia górnych stawek podatków	107,19	987,60	39 859,40	123 883,67	32 780,83	32 325,98
podatek od nieruchomości	skutki obniżenia górnych stawek podatków	66 662,15	220 710,15	371 920,14	379 259,73	599 306,12	868 439,80
podatek od nieruchomości	skutki udzielonych ulg i zwolnień	484 232,80	475 508,33	424 736,10	427 704,99	148 030,52	92 244,36
podatek od środków transportowych	skutki obniżenia górnych stawek podatków	740 706,38	842 238,33	903 862,66	1 000 715,23	1 225 557,06	852 934,63

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Biorąc pod uwagę wydatki w latach 2017-2022, największy udział przypadają w działach: oświata i wychowanie (29%) i rodzina (21%), a więc generują one największe wydatki w strukturze średnich wydatków w Gminie. Następnie wyróżniały się działy: gospodarka komunalna i ochrona środowiska (12%), administracja publiczna (8%), pomoc społeczna (7%), transport i łączność (5%) oraz kultura fizyczna i sport (3%). Wydatki w pozostałych działach stanowiły poniżej 2% całkowitych wydatków.

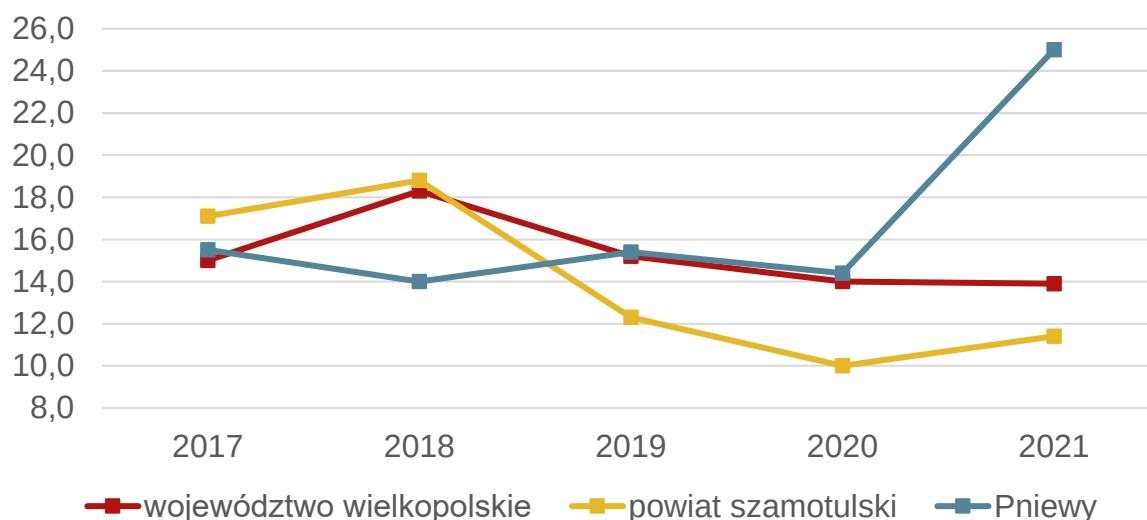


Ryc. 28. Struktura średnich wydatków Gminy Pniewy w latach 2017-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Poniżej przedstawiono udział wydatków inwestycyjnych w całkowitych wydatkach Gminy Pniewy na tle powiatu szamotulskiego i województwa wielkopolskiego w latach 2017-2021. Z analizy wynika, że największy udział nakładów inwestycyjnych Gmina poniosła w 2021 roku – wydatki inwestycyjne stanowiły w tym roku 25%

wydatków ogółem. Przeznaczona na wydatki majątkowe kwota wyniosła ponad 24 mln zł i składało się na nią wiele inwestycji, w tym znaczna część w dziale gospodarka komunalna i ochrona środowiska. Wśród realizowanych przedsięwzięć największe wydatki generowało zagospodarowanie terenu parku „Boisko Sokoła” w Pniewach (prawie 5 mln zł) oraz pierwszy etap rewitalizacji miasta Pniewy (około 13 mln zł). Tym samym w 2021 roku Gmina mocno odbiegła od średnich dla powiatu i województwa, mimo, iż w poprzednich latach jednostki te osiągały dość zbliżone

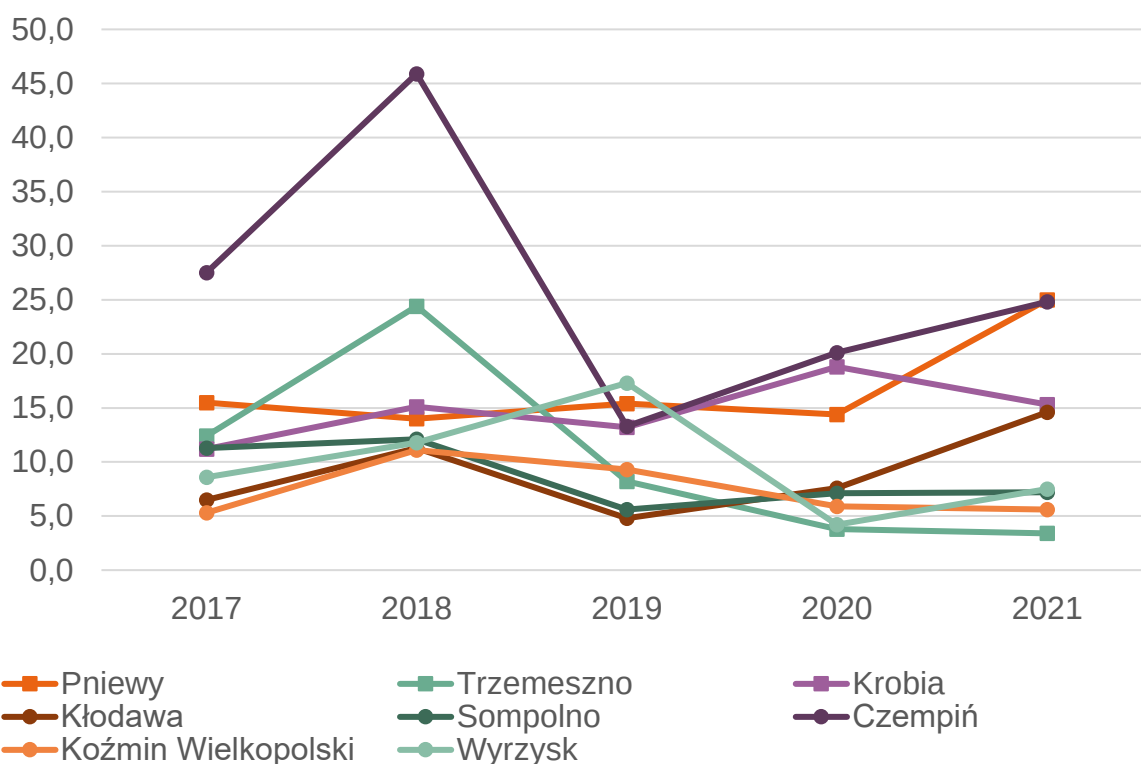


wartości.

Ryc. 29. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Pniewy na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na tle grupy porównawczej Gmina Pniewy również plasuje się wysoko, przeznaczając znaczną część wydatków na inwestycje. Ponownie w 2021 roku Gmina Pniewy osiągnęła najwyższy wskaźnik wśród porównywanych jednostek (Gmina Czempień posiada bardzo zbliżoną wartość). We wcześniejszych latach Gmina Pniewy plasowała się corocznie na 2 lub 3 miejscu wśród porównywanych gmin.



Ryc. 30. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w grupie porównawczej w latach 2017-2021

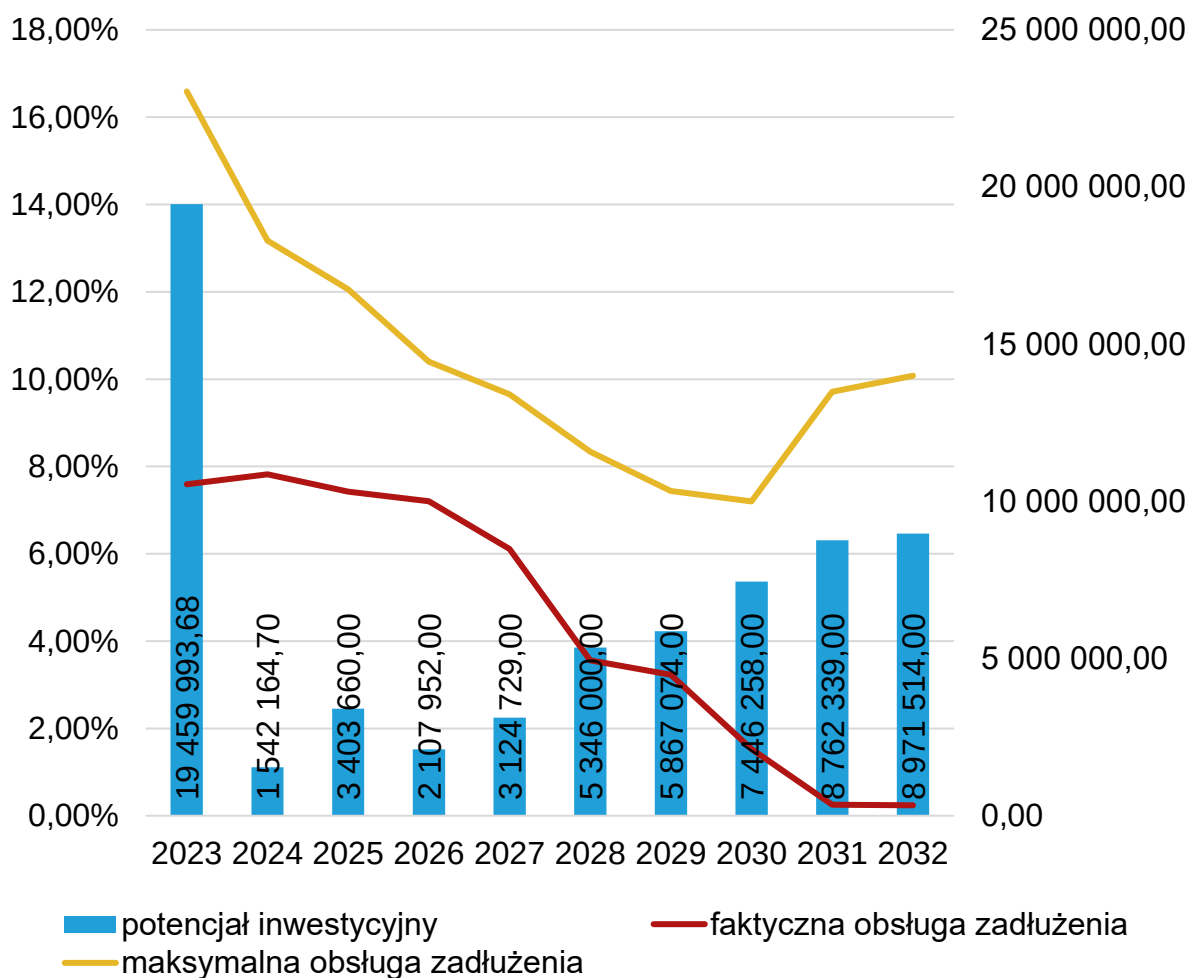
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Potencjał inwestycyjny

Wykres poniżej przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Pniewy na lata 2023-2032 na podstawie Uchwały Nr LVII/449/23 Rady Miejskiej Pniewy z dnia 22 czerwca 2023 r. o zmianie uchwały w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Pniewy na lata 2023-2032. Pozwala on na ocenę możliwości inwestycyjno-kredytowych Gminy w przyszłości. Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Jak wynika z wykresu, obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Pniewy kształtuje się bardzo pozytywnie i pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań.

Wykres przedstawia także potencjał inwestycyjny, rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2023-2032. Wynika z tego, że w okresie

przedstawionym na rycinie zsumowany potencjał inwestycyjny Gminy wyniesie ponad 66,5 mln zł. Należy mieć jednak na uwadze, że WPF najbardziej precyzyjnie odnosi się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie, dlatego potencjał inwestycyjny przedstawia szacunkowe wartości.



Ryc. 31. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Pniewy na lata 2023-2032

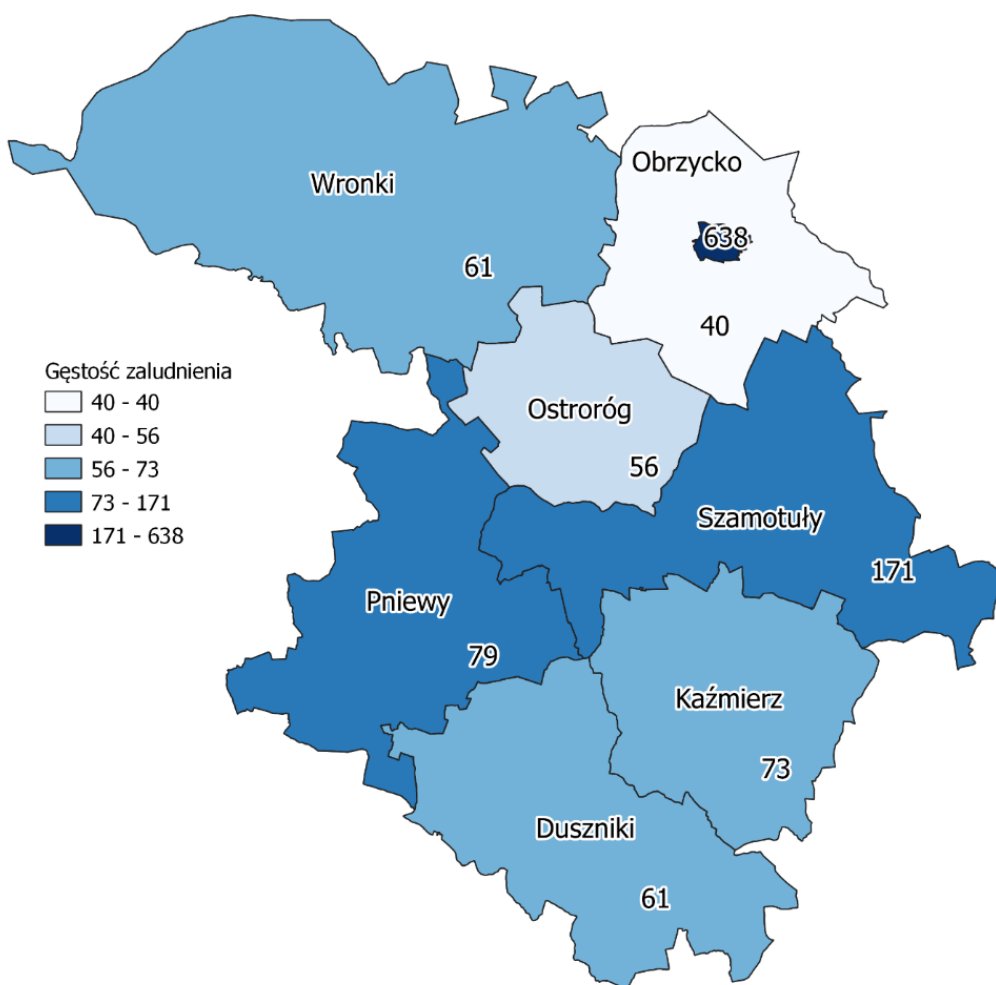
Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr LVII/449/23 Rady Miejskiej Pniewy z dnia 22 czerwca 2023 r. o zmianie uchwały w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Pniewy na lata 2023-2032

CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

3.1. Demografia

Analiza demograficzna przeprowadzona została na podstawie danych uzyskanych z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (<https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>), które różnić się mogą od danych gminnej ewidencji ludności ze względu na stosowanie innej metodyki obliczeń. W GUS bilanse liczby i struktury ludności w gminach opracowane są w oparciu o wyniki Narodowych Spisów Powszechnych z uwzględnieniem zmian spowodowanych ruchem naturalnym (urodzeniami i zgonami), migracjami ludności (na pobyt stały i czasowy) oraz przemieszczeniami związanymi ze zmianami administracyjnymi. Dane o zarejestrowanych urodzeniach i zgonach pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego, dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a źródłem danych o zameldowaniach na pobyt stały w gminie jest rejestr PESEL (od 2006 roku). Mimo niewielkich rozbieżności pomiędzy gminną ewidencją a danymi GUS, analiza danych pozwala na zbadanie trendów i prognozowanych zmian w strukturze demograficznej.

Według danych GUS Gmina Pniewy w 2022 roku liczyła 12 449 mieszkańców, co w przeliczeniu na powierzchnię dało gęstość zaludnienia 78,6 os./km² (w podziale na miasto Pniewy i obszar wiejski odpowiednio 873,6 os./km² i 28,9 os./km²). Na rycinie poniżej przedstawiono kształtowanie się gęstości zaludnienia w poszczególnych gminach w powiecie szamotulskim.



Ryc. 32. Gęstość zaludnienia w powiecie szamotulskim w 2022 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii oraz danych GUS.

W poniższej tabeli umieszczone zostały dane dotyczące zmiany liczby ludności w powiecie szamotulskim oraz gminach z grupy porównawczej w latach 2018-2021 wraz ze średnią dynamiką zmian oraz udziałem mieszkańców gmin w stosunku do całkowitej liczby osób zamieszkujących powiat. Na przestrzeni analizowanych lat liczba ludności w powiecie utrzymywała się na podobnym poziomie (średnia dynamika zmian kształtowała się na poziomie 100,1%, co oznacza wzrost liczby ludności w powiecie). Analizując zmiany liczby mieszkańców w poszczególnych gminach w powiecie zaobserwować można, iż sytuacja jest zróżnicowana. W części z jednostek obserwuje się wzrost liczby mieszkańców – dotyczy to miasta Obrzycko oraz gmin Duszniki, Kaźmierz i Szamotuły. Z kolei w gminach Pniewy, Obrzycko, Ostroróg i Wronki liczba mieszkańców zmniejsza się.

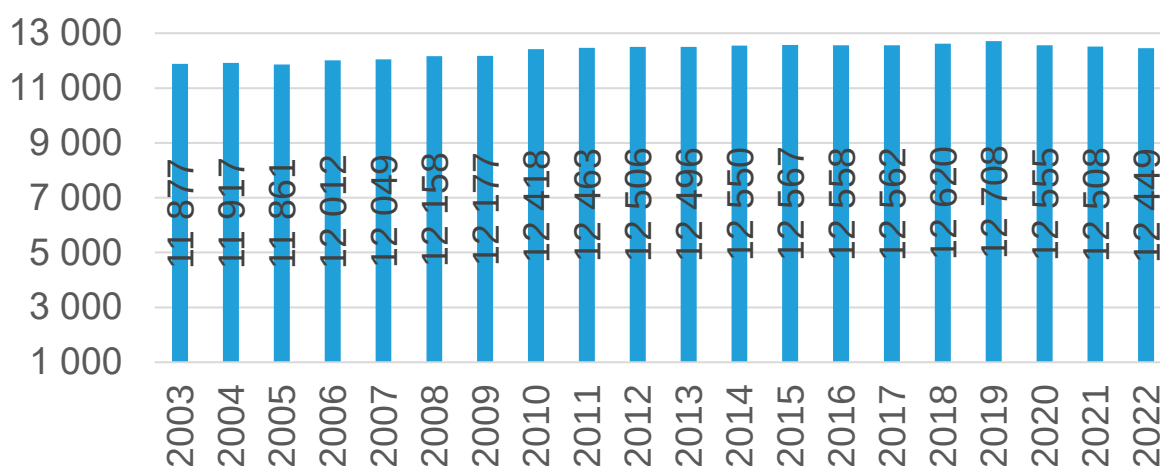
Średnia dynamika zmian liczby ludności w Gminie Pniewy wynosi 99,7% – na tle gmin w powiecie jest to jeden z najmniej korzystnych wyników. Porównując jednak Gminę Pniewy z gminami z grupy porównawczej (a więc jednostkami podobnymi i charakteryzującymi się wspólnymi cechami) zaobserwować można, iż dynamika ta jest bardzo zbliżona, a nawet wyższa niż w większości jednostek, co oznacza, iż zmniejszanie się liczby mieszkańców w Gminie Pniewy następuje wolniej niż w większości Gmin z grupy porównawczej.

Ponadto mieszkańcy Gminy Pniewy stanowią 14% wszystkich mieszkańców powiatu szamotulskiego. Jest to 3 wynik po gminach Szamotuły i Wronki, których mieszkańcy stanowią ponad 50% wszystkich mieszkańców powiatu.

Tab. 16. Zmiany liczby ludności w powiecie szamotulskim i grupie porównawczej w latach 2018-2022

JST	2018	2019	2020	2021	2022	udział w 2022 r.	średnia dynamika
powiat szamotulski	91 185	91 664	91 723	91 662	91 649	100%	100,1%
Pniewy	12 620	12 708	12 555	12 508	12 449	14%	99,7%
m. Obrzycko	2 385	2 375	2 381	2 384	2 387	3%	100,0%
Obrzycko	4 501	4 467	4 379	4 396	4 430	5%	99,6%
Duszniki	8 997	9 109	9 420	9 471	9 498	10%	101,4%
Kaźmierz	8 583	8 755	9 020	9 155	9 332	10%	102,1%
Ostroróg	4 963	4 925	4 748	4 741	4 733	5%	98,8%
Szamotuły	30 047	30 251	30 182	30 103	30 049	33%	100,0%
Wronki	19 089	19 074	19 038	18 904	18 771	20%	99,6%
grupa porównawcza	2018	2019	2020	2021	2022	udział w 2022 r.	średnia dynamika
Trzemeszno	14 294	14 294	13 964	13 923	13 816	-	99,2%
Krobia	13 034	12 994	12 730	12 687	12 658	-	99,3%
Kłodawa	12 916	12 801	12 200	12 040	11 903	-	98,0%
Sompolno	10 375	10 380	10 229	10 183	10 106	-	99,3%
Czempiń	11 505	11 513	11 421	11 441	11 417	-	99,8%
Koźmin Wielkopolski	13 307	13 211	12 940	12 821	12 673	-	98,8%
Wyrzysk	13 960	13 926	13 400	13 269	13 189	-	98,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.



Ryc. 33. Liczba ludności w Gminie Pniewy w latach 2012-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Również w szerszej, dwudziestoletniej perspektywie czasowej, w Gminie widoczny jest spadek liczby mieszkańców. Od 2001 do 2019 roku obserwowano stopniowy, powolny choć systematyczny, wzrost liczby mieszkańców (z wyjątkami w poszczególnych latach, lecz ostatecznie tendencja była wzrostowa). W 2020 roku sytuacja ta odwróciła się i liczba mieszkańców nieco się zmniejszyła. Taka sama sytuacja wystąpiła w kolejnych 2 analizowanych latach. Jeśli sytuacja z 3 ostatnich lat przerodzi się w trend obserwowalny będzie pogłębiający się spadek liczby mieszkańców.

Zachodzące w Gminie procesy demograficzne uzależnione są w dużej mierze od przyrostu naturalnego oraz salda migracji. Jak wynika z tabeli zamieszczonej poniżej, wskaźnik przyrostu naturalnego w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców w województwie wielkopolskim w 2021 roku kształtował się na poziomie ujemnym, taki sam proces zarejestrowano zarówno dla powiatu szamotulskiego, jak i prawie wszystkich gmin powiatu, z wyjątkiem Gminy Kaźmierz, w której zarejestrowano wartość wskaźnika na poziomie 0,65. Ujemny przyrost naturalny w gminach oscylował w przedziale od -0,05 (Duszniki) do -4,65 (Ostroróg). Gmina Pniewy, z wskaźnikiem przyrostu naturalnego na poziomie -4,09 w 2022 roku, względem innych gmin w powiecie i grupie porównawczej plasowała się na dość niskim miejscu pod względem wartości omawianego wskaźnika. Ujemny przyrost naturalny oznacza, iż liczba urodzeń jest niższa niż liczba zgonów wśród mieszkańców danej jednostki.

Kolejnym wskaźnikiem przedstawionym w poniższej tabeli jest wskaźnik salda migracji, czyli różnica między odpływem a przyływem mieszkańców. Wartości tego

wskaźnika są dość zróżnicowane w badanych jednostkach. W powiecie szamotulskim saldo migracji jest dodatnie, a więc oznacza to, że więcej osób wprowadza się na teren powiatu niż z niego wyprowadza. Najwyższe wskaźniki salda migracji obserwuje się dla gmin Kaźmierz, Obrzycko, Duszniki i miasta Obrzycko. W Gminie Pniewy oraz 2 innych gminach w powiecie (Szamotuły i Wronki) saldo migracji jest ujemne. Porównując jednak Gminę Pniewy z gminami z grupy porównawczej znów wychodzi ona nieco korzystniej – większość gmin w grupie ma saldo ujemne, niższe niż Gmina Pniewy.

Tab. 17. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w grupie porównawczej w latach 2018-2022 na tle powiatu i województwa

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w 2022 r.	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców (średnia zmiana wskaźnika od 2018 r.)	saldo migracji na 1000 mieszkańców w 2022 r.	saldo migracji na 1000 mieszkańców (średnia zmiana wskaźnika od 2018 r.)
województwo wielkopolskie	-2,16	-0,80	0,40	0,01
powiat szamotulski	-2,65	-0,78	3,05	0,24
Pniewy	-4,09	-0,94	-0,56	-0,30
m. Obrzycko	-4,20	-0,60	6,72	0,62
Obrzycko	-4,30	-0,57	15,60	1,38
Duszniki	-1,05	-1,31	7,26	2,47
Kaźmierz	0,65	-0,64	17,93	-0,93
Ostroróg	-4,64	-1,13	1,05	-0,26
Szamotuły	-2,00	0,00	-0,30	0,00
Wronki	-4,09	0,00	-1,54	0,00
Trzemeszno	-3,25	-0,92	-4,76	-0,09
Krobia	-1,50	-0,43	1,10	1,23
Kłodawa	-7,53	-1,28	-5,19	0,13
Sompolno	-4,52	-0,99	-3,05	-0,23
Czempiń	-3,23	-1,38	3,06	1,01
Koźmin Wielkopolski	-4,16	-1,17	-7,14	-0,34
Wyrzysk	-3,03	-0,44	-2,27	0,42

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując dalsze wskaźniki demograficzne dla Gminy Pniewy, powiatu szamotulskiego oraz gmin z grupy porównawczej zaobserwować można stopniowe starzenie się społeczeństwa, czyli wzrost udziału liczby osób starszych (seniorów) w stosunku do osób w wieku produkcyjnym. W Gminie Pniewy dynamika tej zmiany wynosi 125% i postępuje dość szybko w stosunku do innych jednostek, np. średnio w powiecie jest to 118%. Zestawiając grupę porównawczą Gmina Pniewy również plasuje się wysoko. Oznacza to, że liczba osób w wieku poprodukcyjnym zwiększa się szybciej w Gminie niż w porównywanych jednostkach. Należy mieć zatem na uwadze, iż zwiększająca się liczba osób starszych prowadzić może do różnego rodzaju wyzwań związanych, np. z obciążeniem systemu finansów publicznych poprzez wzrost kosztów opieki zdrowotnej i usług opiekuńczych wraz ze zwiększającym się zapotrzebowaniem na nie. Przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym na terenie Gminy zmienić się może również zapotrzebowanie na inne usługi – coraz mniej pożądane będą te skierowane do dzieci i młodzieży (takie jak opieka żłobkowa, przedszkolna), a zwiększy się popyt na usługi dla osób starszych.

Na przedstawioną prognozę wskazuje także inny wskaźnik – liczba mieszkańców w wieku 25-34 lata, czyli osób stanowiących główną siłę rozwoju gospodarczego. Osoby w tym wieku najczęściej zakładają rodziny, podejmują zatrudnienie, otwierają własną działalność gospodarczą, itp. W Gminie Pniewy odpływ ludności w tym wieku postępuje szybciej niż w powiecie oraz województwie, co jest sytuacją niekorzystną i rodzi konieczność podjęcia działań, które przyczynią się do zatrzymania w Gminie ludzi młodych.

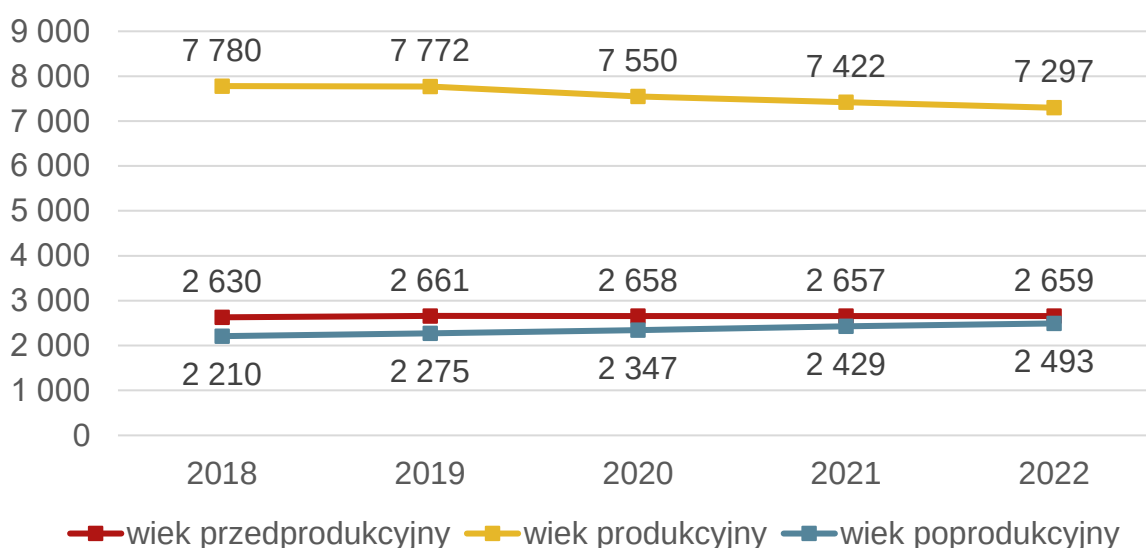
Tab. 18. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Pniewy w 2018 i 2022 roku na tle powiatu i województwa

JST	mieszkańcy w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem w 2018 (%)	mieszkańcy w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem w 2022 (%)	mieszkańcy w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem - dynamika (%)	ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym w 2018 (%)	ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym w 2022 (%)	ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym - dynamika (%)
województwo wielkopolskie	14,53	13,13	90%	24,20	27,70	114%
powiat szamotulski	14,63	12,39	85%	22,30	26,30	118%
Pniewy	14,87	11,46	77%	20,40	25,50	125%
m. Obrzycko	13,57	11,71	86%	20,10	25,00	124%
Obrzycko	13,57	11,71	86%	19,60	24,00	122%
Duszniki	14,90	12,80	86%	20,10	22,60	112%
Kaźmierz	15,69	13,50	86%	18,70	20,90	112%
Ostroróg	15,88	13,19	83%	21,20	25,70	121%
Szamotuły	15,98	13,60	85%	24,10	28,00	116%
Wronki	14,88	11,50	77%	24,80	29,50	119%
Trzemeszno	14,75	11,96	81%	23,30	28,80	124%
Krobia	16,23	13,36	82%	21,50	25,10	117%
Kłodawa	13,91	11,43	82%	27,40	32,90	120%
Sompolno	15,94	13,17	83%	20,70	24,90	120%
Czempiń	15,41	13,01	84%	21,90	27,60	126%
Koźmin Wielkopolski	14,53	12,16	84%	24,80	28,60	115%
Wyrzysk	15,57	13,09	84%	20,20	26,00	129%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Potwierdzeniem powyżej sformułowanych wniosków jest przedstawiona na poniższym wykresie struktura ludności w Gminie Pniewy w latach 2018-2022 w postaci danych bezwzględnych. Analogicznie do pokazanego wyżej stopniowego wzrostu udziału liczby osób w wieku poprodukcyjnym w całej strukturze demograficznej Gminy wraz z jednoczesnym zmniejszaniem się udziału osób

w wieku produkcyjnym, zauważyć można spadek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym oraz wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Warto zauważyć, iż przy zmniejszającej się liczbie osób w wieku produkcyjnym liczba seniorów nadal będzie wzrastać. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym na przestrzeni analizowanych lat utrzymywała się względnie na tym samym poziomie, chociaż ostatecznie uległa niewielkiemu zwiększeniu. Jednak na przestrzeni analizowanych lat liczba seniorów zbliżyła się do liczby dzieci i młodzieży i jeśli trend się utrzyma w najbliższych latach przewyższy ją.



Ryc. 34. Struktura ludności w Gminie Pniewy w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z uwagi na widoczne stopniowe starzenie się społeczeństwa i zmniejszającą się liczbę osób młodych i dzieci, sytuację demograficzną w Gminie można ocenić jako niekorzystną. Alarmujący jest również systematyczny spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym, z jednoczesnym stopniowym zwiększaniem się udziału osób w wieku emerytalnym. Warto mieć na uwadze, że konsekwencją przedstawionych wyżej tendencji będzie w przyszłości brak zastępowalności pokoleń na rynku pracy oraz spodziewany spadek dochodów Gminy z tytułu udziału w PIT, jak również zwiększone zapotrzebowanie na usługi społeczne skierowane do seniorów czy konieczność przeprowadzenia przez Gminę działań mających na celu zwiększenie napływu do Gminy ludzi młodych w celu zahamowania procesu starzenia się społeczeństwa.

3.2. Kapitał społeczny

Żłobki i przedszkola

Opiekę nad dziećmi do lat 3 w Gminie Pniewy sprawuje Żłobek „Żyrafy”, który oferuje wysokie standardy opieki. Priorytetem jest holistyczne podejście do rozwoju dziecka – rozwój społeczny, dobra edukacja połączona z językiem angielskim, bezpieczeństwo. Jest to placówka niepubliczna. Żłobek zlokalizowany jest w Pniewach i posiada 30 miejsc dla podopiecznych (wszystkie miejsca są obłożone). Miesięczna opłata za pobyt dziecka w placówce wynosi 1730 zł, a dzienna opłata za wyżywienie to 15 zł. Z tytułu rodzeństwa uczęszczającego do tej samej placówki przysługuje zniżka w wysokości 20%. Żłobek czynny jest od poniedziałku do piątku w godzinach od 6:30 do 16:30, zgodnie z potrzebami rodziców.

Opiekę przedszkolną na terenie Gminy zapewniają: Przedszkole „Miś” w Pniewach, 2 oddziały przedszkolne działające przy szkołach podstawowych w Chełmnie i Nojewie oraz Przedszkole Sióstr Urszulanek. Największą placówką jest przedszkole w Pniewach do którego uczęszcza 333 podopiecznych w podziale na 13 grup. Przedszkole to spośród gminnych placówek jest również najdłużej otwarte. Posiada 13 sal w których prowadzone są zajęcia grupowe oraz 2 sale w których prowadzone są zajęcia indywidualne (sala sensoryczna i gabinet logopedy). Przedszkole to wyposażone jest w projekторы multimedialne oraz monitoring wizyjny.

Tab. 19. Przedszkola publiczne i niepubliczne na terenie Gminy Pniewy

Lp	Nazwa przedszkola/oddziału/punktu przedszkolnego	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy	Godziny otwarcia	Rodzaj
1.	Przedszkole „Miś” w Pniewach	333	13	25	6:30-16:00	publiczne
2.	Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej w Nojewie	43	2	21	8:00-13:00	publiczne
3.	Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej w Chełmnie	50	2	25	8:00-13:00 (po zmianie 8:00-13:45)	publiczne
5.	Przedszkole Sióstr Urszulanek SJK	92	4	23	6.30-16.00	niepubliczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego Pniewy.

W Przedszkolu „Miś” utworzona została grupa integracyjna oraz prowadzone są działania nakierowane na uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Do działań tych zalicza się zajęcia logopedyczne, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, realizację planów i programów z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, itp.

W przedszkolach realizowane są dodatkowe projekty i konkursy, w których udział biorą podopieczni placówek. W roku szkolnym 2021-2022 Przedszkole „Miś” realizowało 6 projektów edukacyjnych, 10 profilaktycznych oraz 1 zdrowotny.

Ponadto dzieci brały udział w następujących konkursach:

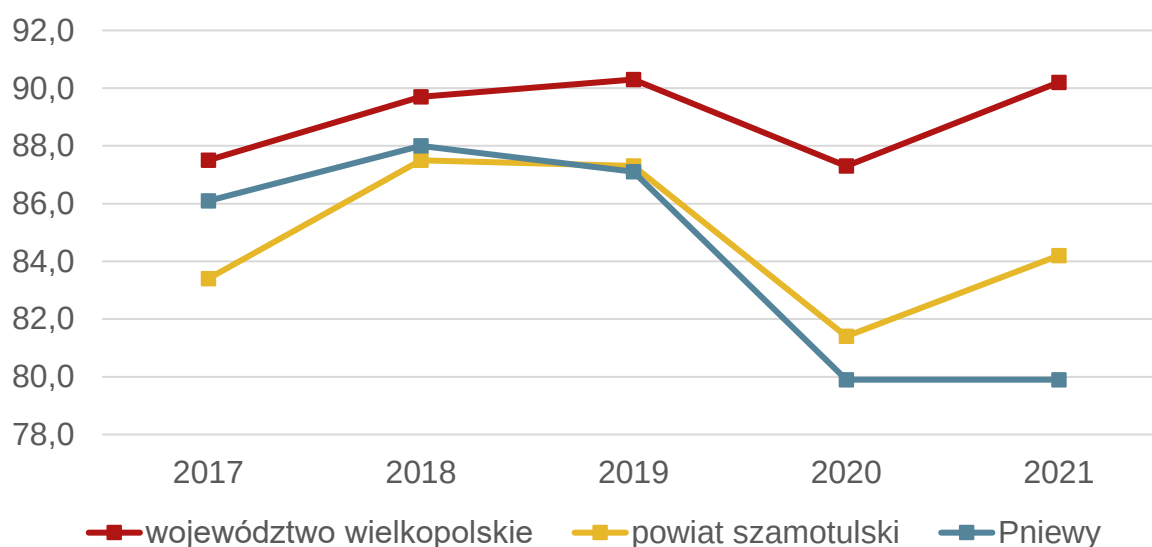
- Gminny Konkurs Recytatorski „W świecie poezji dziecięcej” – nagrodą były wyróżnienia dla uczestników,
- Ogólnopolski Konkurs „Bezpieczna droga do przedszkola” XVI edycja – nagrodą były certyfikaty dla uczestników,
- KPP Szamotuły „Bezpieczny Przedszkolak” – nagrodą były wyróżnienia dla uczestników,
- Gminny konkurs plastyczny dla dzieci w wieku przedszkolnym „Na niebiesko – jak to widzę” – nagrodą były dyplomy dla uczestników.

Ponadto Przedszkole „Miś” jest organizatorem, współorganizatorem lub uczestnikiem wielu różnych wydarzeń integrujących dzieci, rodziny oraz całe pokolenia. Należą do nich m.in.: Festyn Rodzinny, Dni Pniew, Bieg Misia, występy i współpraca z seniorami oraz osobami z niepełnosprawnościami, udział w projekcie „Zdrowe Dzieci” realizowanym przez Ministerstwo Zdrowia, akcja przedszkolna „Zdrowo-kolorowo. Kolorowy tydzień”, pokaz baniek mydlanych, święta wewnętrzne, ogólnonarodowe i światowe, jak np. Dzień Kobiet, Dzień Chłopaka, Dzień Dziecka, Dzień pieczonej pyry, Dzień sportu, Walentynki, wspólne wyjazdy grup zróżnicowanych wiekowo, akcja „Sprzątamy dla Polski”, wizyty rodziców w ramach Preorientacji Zawodowej, spektakle w wykonaniu agencji artystycznych, Jarmark Bożonarodzeniowy i Kiermasz Wielkanocny, zajęcia otwarte z Rodzicami i Dziadkami, Dni adaptacyjne z udziałem rodziców, tworzenie grup niejednorodnych, akcja „PLUSZOWY MIŚ WĘDRUJE” oraz wiele innych.

Ponadto w ramach zajęć Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka organizowane są: zajęcia warsztatowe z wykorzystaniem Metody Ruchu Rozwijającego Weroniki

Sherborne, zajęcia warsztatowe z wykorzystaniem Dogoterapii, zajęcia w parach mieszanych z wykorzystaniem mas sensorycznych.

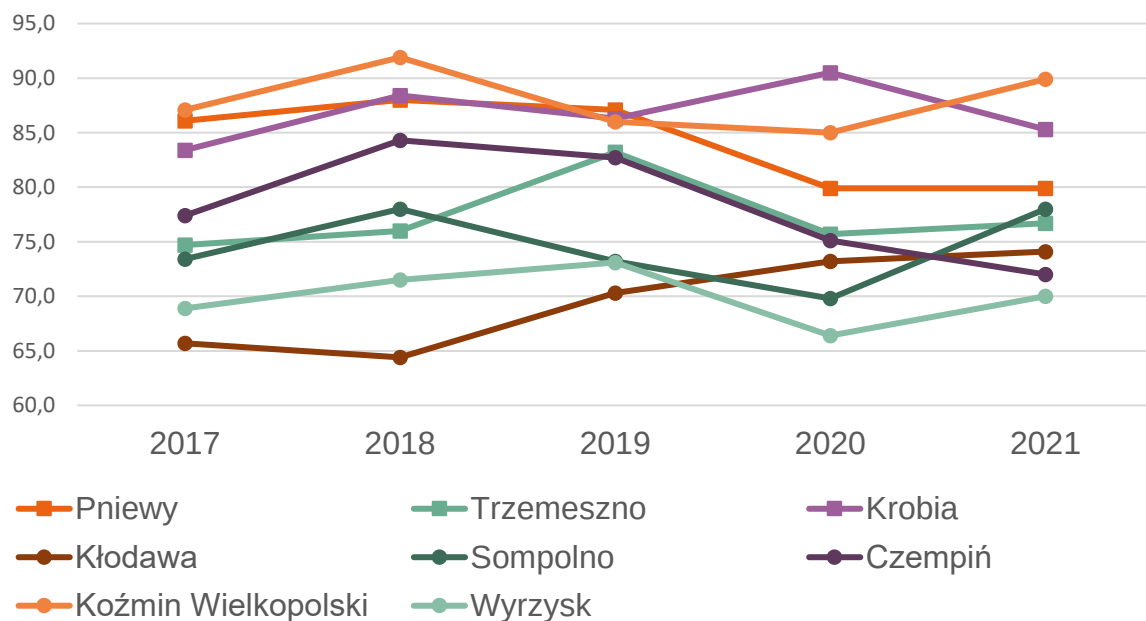
Według danych GUS upowszechnienie opieki przedszkolnej na terenie Gminy Pniewy w 2021 roku wynosiło prawie 80%. Oznacza to, że taki udział dzieci w wieku 3-5 lat zamieszkujących na terenie Gminy uczęszcza do przedszkoli. Jest to dość wysoki poziom upowszechnienia, jednak odbiega nieco od średniej dla powiatu (84%) i województwa (90%).



Ryc. 35. Udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Pniewy na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jednak w porównaniu do gmin z grupy porównawczej Gmina Pniewy plasuje się dość wysoko – na 3 miejscu po gminach Koźmin Wielkopolski i Krobia.



Ryc. 36. Udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogólnej liczbie dzieci w wieku 3-5 lat w grupie porównawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z kolei według danych Referatu Oświaty udział dzieci objętych opieką przedszkolną liczony na podstawie % udziału dzieci przedszkolnych/dzieci z oddziałów przedszkolnych w ogólnej liczbie dzieci/ uczniów wszystkich szkół w Gminie Pniewy w 2022 roku wynosił 20%.

Corocznie zwiększa się liczba dzieci z terenu Gminy Pniewy uczęszczających do przedszkoli na terenie innych gmin. W 2022 roku było to 27 dzieci. Znacznemu zwiększeniu uległ miesięczny koszt utrzymania dziecka w przedszkolu gminnym. Na przestrzeni lat 2018-2022 kwota ta zwiększyła się o ponad 4 tys. zł. Zwiększyła się również wysokość miesięcznej dotacji na dziecko w przedszkolu niepublicznym – o prawie 300 zł na przestrzeni analizowanych 5 lat.

Tab. 20. Opieka przedszkolna w Gminie Pniewy w latach 2018-2022 (zł)

	2018	2019	2020	2021	2022
Udział dzieci objętych opieką przedszkolną (%)	23%	21%	21%	20%	20%
Liczba dzieci z terenu gminy w przedszkolach na terenie innych gmin (os.)	brak danych	14	16	27	27

Liczba dzieci z terenu innych gmin w przedszkolach na terenie gminy (os.)	brak danych	19	21	25	20
Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym (zł)	2 597,00	2 581,19	4 538,64	5 201,66	6 788,53
Wysokość miesięcznej dotacji na 1 dziecko w przedszkolu niepublicznym (zł)	428,73	534,75	633,18	640,02	703,37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego Pniewy.

Edukacja

Na terenie Gminy Pniewy funkcjonują 3 szkoły podstawowe zlokalizowane w Pniewach, Nojewie i Chełmnie. Największą z placówek jest Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Pniewach, do której w 2022 roku uczęszczało 954 uczniów, podzielonych na 42 oddziały o średniej wielkości wynoszącej 22 uczniów. Pozostałe 2 szkoły charakteryzują się zbliżoną liczbą uczniów, oddziałów i wielkości klas. W żadnej z gminnych szkół nie ma potrzeby organizacji zmianowego systemu pracy.

Tab. 21. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Pniewy

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Liczba etatów nauczycieli
1.	Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Pniewach	954	42	22	81,78
2.	Szkoła Podstawowa w Nojewie	122	8	15	16,65
3.	Szkoła Podstawowa w Chełmnie	116	8	15	18,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego Pniewy.

Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie Gminy Pniewy jest zróżnicowany pomiędzy szkołą w Pniewach, a szkołami w Nojewie i Chełmnie. W SP w Pniewach wyróżnia się 45 sal lekcyjnych, podczas gdy pozostałe 2 szkoły mają ich po 11. Szkoła w Pniewach nie posiada własnych obiektów sportowych (lecz korzysta z hal Ośrodka Sportu i Rekreacji), a szkoły w Nojewie i Chełmnie wyposażone są w sale gimnastyczne. Ponadto uczniowie szkoły w Nojewie mają do dyspozycji siłownię zewnętrzną (nawierzchnia wymaga remontu), boisko do koszykówki oraz boisko

wielofunkcyjne (również wymaga remontu). Żadna ze szkół nie posiada pracowni językowych ani klas sportowych, dwujęzycznych czy integracyjnych. Wszystkie szkoły posiadają komputery do użytku uczniów oraz projektory lub tablice multimedialne. Ponadto w każdej ze szkół uczniowie zapewnione mają własne miejsce na przechowywanie m.in. podręczników i przyborów szkolnych. We wszystkich szkołach zapewniana jest również opieka świetlicowa – w szkołach w Pniewach i Nojewie działają świetlice, a w szkole w Chełmnie uruchamiane są godziny świetlicowe, w ramach których sprawowana jest opieka nad dziećmi dowożonymi. Ponadto szkoły w Pniewach i Chełmnie wyposażone są w parking, a uczniowie zapewnioną mają opiekę pielęgniarki szkolnej. Monitoring wizyjny zainstalowany został tylko w szkole w Pniewach.

Tab. 22. Stan bazy dydaktycznej w szkołach podstawowych na terenie Gminy Pniewy w roku szkolnym 2021/2022

Nazwa szkoły:	Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Pniewach	Szkoła Podstawowa w Nojewie	Szkoła Podstawowa w Chełmnie
Liczba sal lekcyjnych (szt.)	45	11	11
Rodzaj i stan obiektów sportowych / sal gimnastycznych	brak	sala gimnastyczna - stan dobry, siłownia zew. - nawierzchnia do remontu, boisko do koszykówki - stan dobry, boisko wielofunkcyjne - do remontu	1 sala gimnastyczna - stan dobry, po remoncie
Pracownie językowe	nie	nie	nie
Klasy dwujęzyczne / sportowe / integracyjne	nie	nie	nie
Komputery do użytku uczniów (szt.)	48	stacjonarne (pracownia) – 18, laptopy – 18	laptopy – 25, tablety z klawiaturą – 24 (z projektu CSW 2020)
Projektory multimedialne (szt.)	18	9	4 szt. zdemontowane, ponieważ w każdej sali lekcyjnej jest tablica multimedialna

Monitoring szkolny	tak	nie	nie
Szafki dla każdego ucznia	tak, klasy od 4 do 8	tak	w klasach każdy uczeń ma szufladę na podręczniki i inne przybory szkolne
Świetlice	tak, 6:30-16:00	tak, 12:00-14:30	świetlica – nie*
Parkingi dla kadry / rodziców	tak	nie	tak
Gabinet pielęgniarstwa / stomatologiczny	gabinet pielęgniarstwa	nie	gabinet pielęgniarstwa

*w szkole uruchamiane jest 13 godzin świetlicowych w tygodniu, w ramach których sprawowana jest opieka nad dziećmi dowożonymi

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego Pniewy.

W zakresie obowiązkowego zapewnienia dowozów i odwozów uczniów szkół i placówek oświatowych na terenie Gminy Pniewy przewozy regularne realizowane są przez Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Gorzowie Wielkopolskim Spółka z o.o. Dowozy obejmują średnio 284 uczniów. Realizowane są 23 kursy dziennie, co przekłada się na trasę o długości 405,5 km.

Uczniowie pniewskich szkół podstawowych uczestniczą w wielu konkursach na poziomie gminnym, powiatowym, wojewódzkim i ogólnopolskim, w ramach których zdobywają liczne nagrody (za zajęcie I, II lub III miejsca) i wyróżnienia.

W szkołach realizowane są również zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Należą do nich m.in.: nauczanie indywidualne, zajęcia rewalidacyjne, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze oraz zajęcia logopedyczne.

Warto również wyróżnić SP w Nojewie, w której oprócz zajęć finansowanych przez organ prowadzący, organizowano także zajęcia w ramach 40 godzinnego tygodnia pracy nauczyciela. Były to dodatkowe zajęcia z matematyki dla klasy VIII, zajęcia Szkolnego Klubu Sportowego oraz zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów, w tym:

- zespół wokalny-instrumentalny „Słoneczniki” (2 grupy – nauka śpiewu i gry na gitarze),
- kółko wiedzy o Wielkopolsce prowadzone przez wychowawców klas IV-VII,

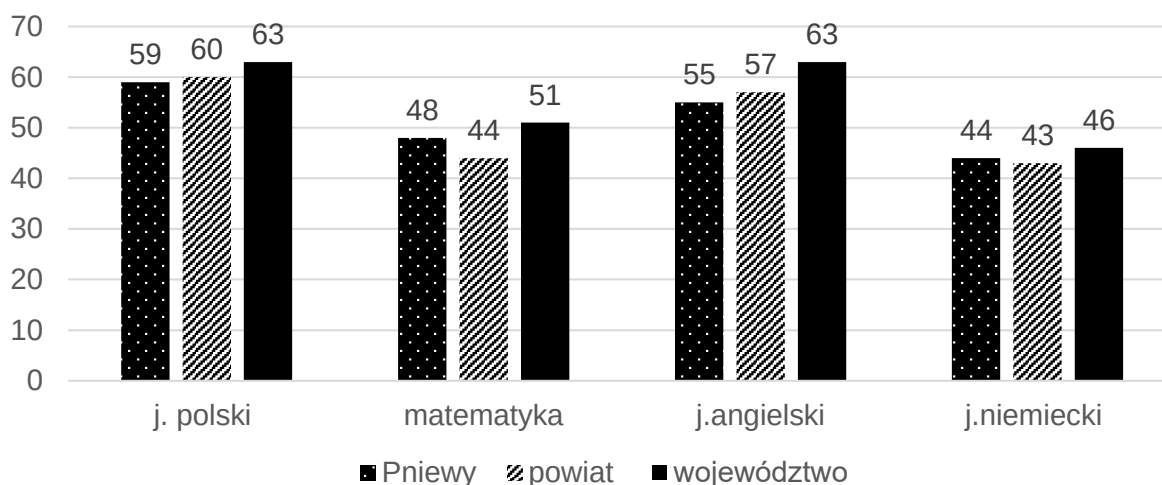
- Szkolne Koło Krajoznawczo-Turystyczne w ramach Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.

Szkoły podstawowe w Nojewie oraz Chełmnie angażują się w organizację wydarzeń integrujących uczniów ze wszystkich grup i klas, będących w różnym wieku, co sprzyja szeroko pojętej integracji i rodzinnej atmosferze. W szkole w Nojewie są to imprezy szkolne typu: Święto Pyry, Dzień Dziecka, imprezy środowiskowe, wycieczki między klasowe, festyn integracyjny dzieci przedszkolnych oraz zabawy i dyskoteki szkolne. W szkole w Chełmnie odbywają się cykliczne wydarzenia i zajęcia integrujące, takie jak:

- festyny szkolne organizowane we współpracy z Radą Rodziców, podczas których przewidziane są zabawy i konkurencje sprawnościowe dla przedszkolaków, dzieci i młodzieży szkolnej;
- rajdy/marsze na orientację organizowane w zakresie działalności szkolnego koła i we współpracy z Oddziałem PTTK Szamotuły. Są to rajdy/marsze dla uczniów od klasy I do VIII, w których rodzice często biorą udział jako opiekunowie;
- przedstawienia profilaktyczne dofinansowane ze środków GKRPA dla przedszkolaków i uczniów klas I-VIII;
- wycieczki krajoznawcze,
- występy zespołu Abaris, który reprezentuje szkołę na okolicznych festynach i innych uroczystościach w sołectwach, w domu seniora, itp.

W celu określenia jakości nauczania na poziomie podstawowym w Gminie Pniewy przeanalizowano wyniki egzaminu ósmoklasisty jakie osiągnęli uczniowie gminnych szkół. Na poniższym wykresie zestawiono wyniki z poszczególnych przedmiotów w 2023 roku i porównano je ze średnią w powiecie oraz województwie. Zauważyć można, iż wyniki te są do siebie dość zbliżone, co oznacza, iż poziom nauczania w Gminie Pniewy jest wyrównany w stosunku do innych szkół w powiecie szamotulskim i województwie wielkopolskim. Największe dysproporcje widać w przypadku języka angielskiego – średni wynik dla Gminy jest najniższy spośród analizowanych jednostek i najmocniej różni się od średniej wojewódzkiej – jest niższy

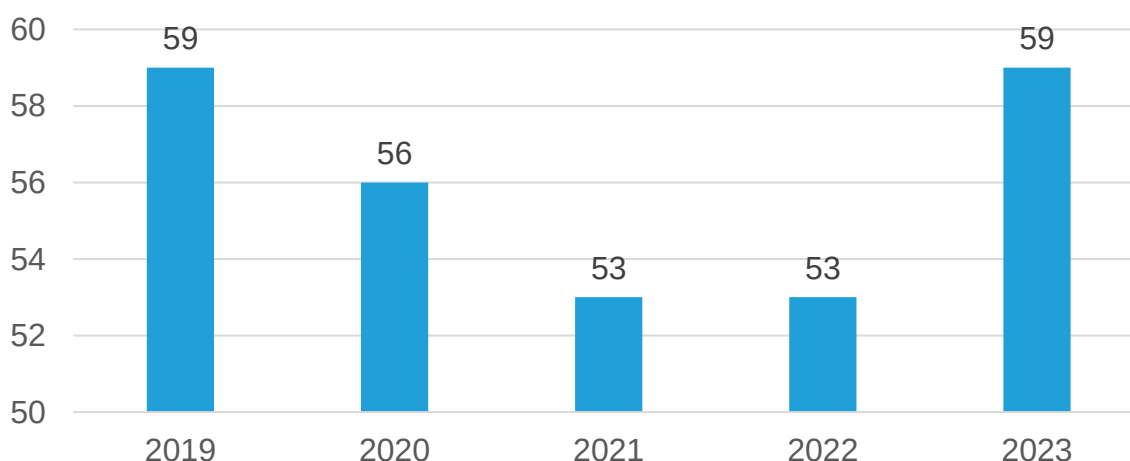
o 8%. Warto z kolei zauważyć, iż w przypadku matematyki gminny wynik przewyższa średnią dla powiatu.



Ryc. 37. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Pniewy w 2023 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE.

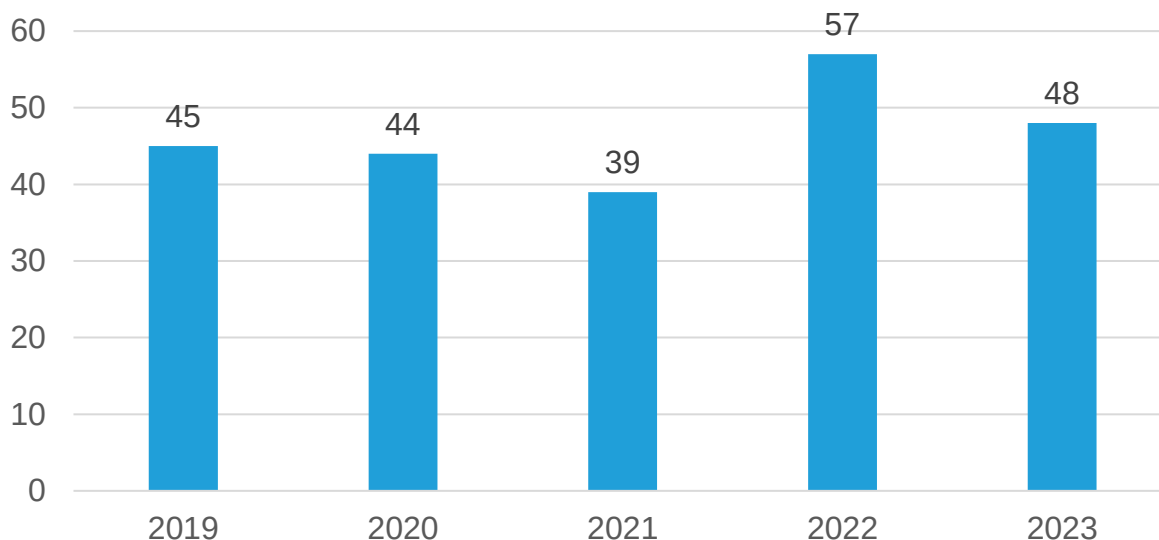
Następnie przeanalizowano wyniki z poszczególnych egzaminów w ujęciu 5 letnim. W przypadku języka polskiego najwyższy wynik uczniowie gminnych szkół uzyskali w 2019 i 2023 roku. Od 2020 roku średnia spadała, przez co obserwuje się dynamiczny wzrost między 2022 a 2023 rokiem. Podobna sytuacja miała miejsce również w przypadku średniej dla powiatu i województwa, jednak zmiany te nie były aż tak wyraźne.



Ryc. 38. Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w Gminie Pniewy w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE.

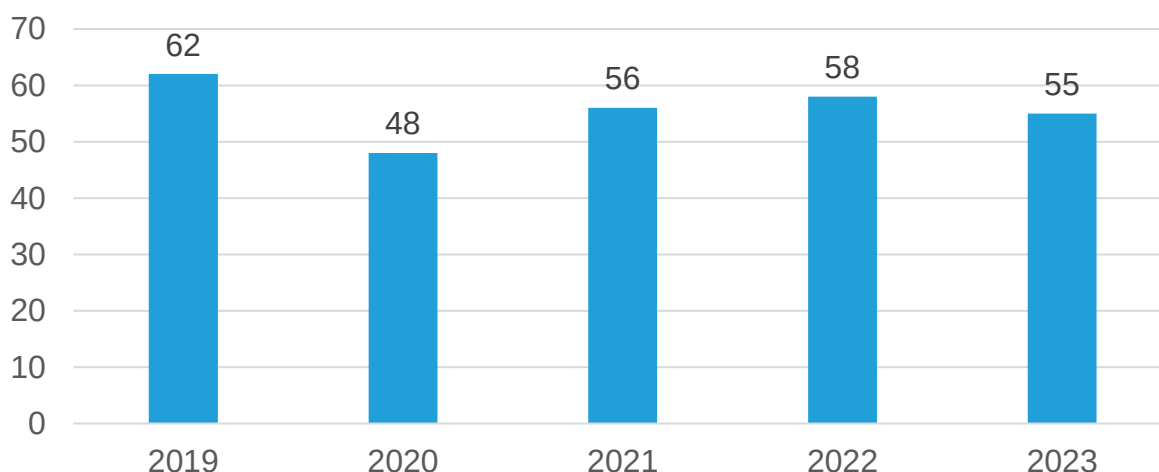
Matematyka wypadła najslabiej, jednak jest to trend obserwowany w całym kraju. Warto zatem dostrzec bardzo wysoki skok średniej w 2022 roku – o 18% w stosunku do roku poprzedniego. W 2023 roku wynik ten spadł, lecz nadal pozostał wyższy niż w poprzednich latach oraz wyższy niż w powiecie.



Ryc. 39. Wyniki egzaminu ósmoklasisty z matematyki w Gminie Pniewy w latach 2019-2023

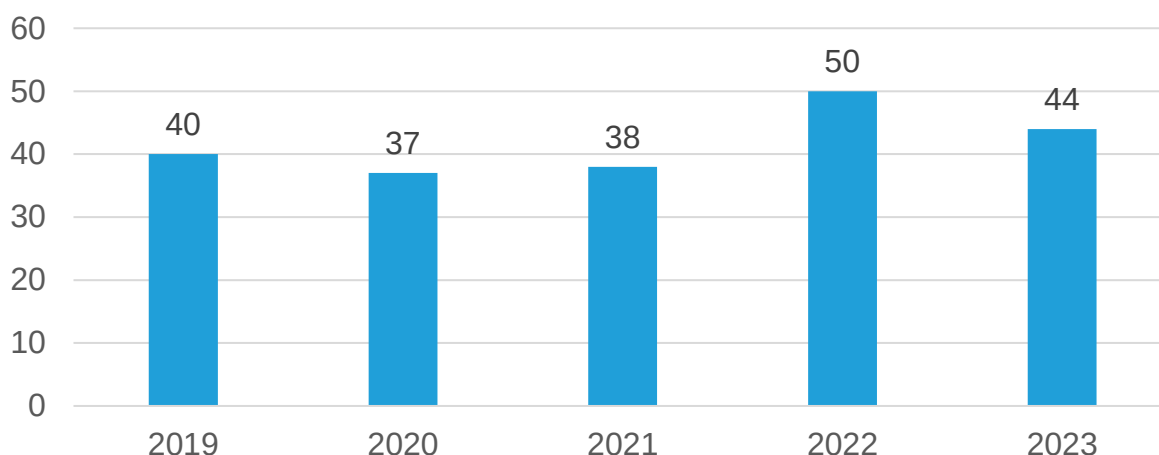
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE.

W przypadku języka angielskiego zaobserwować można tendencję spadkową w analizowanych latach. Najwyższy wynik uczniowie zdobyli w pierwszym roku, następnie spadł on o 14% w drugim roku egzaminowania. W kolejnych 3 latach wynik był dość zbliżony między 55% a 58%.



Ryc. 40. Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w Gminie Pniewy w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE.



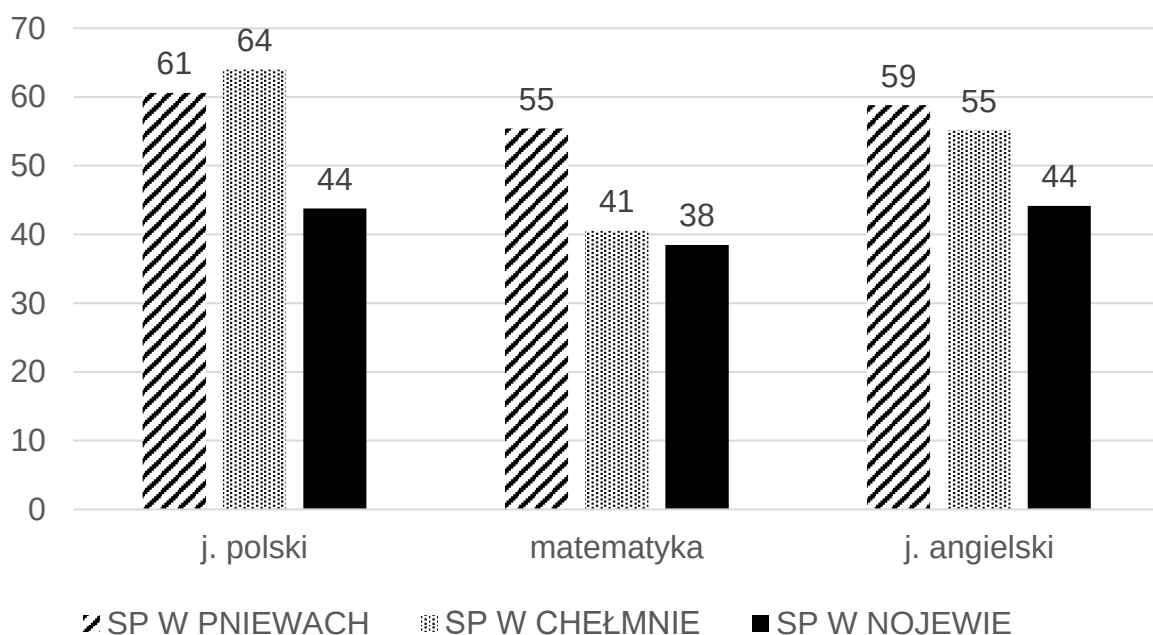
Egzamin z języka niemieckiego nie odbywa się w każdej ze szkół. Corocznie odbywał się on jedynie w Szkole Podstawowej im. Powstańców Wielkopolskich w Pniewach. W przypadku tego egzaminu widać tendencję wzrostową w trakcie analizowanych 5 lat, mimo wahań w poszczególnych latach.

Ryc. 41. Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka niemieckiego w Gminie Pniewy w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE.

Na koniec zestawiono wyniki z egzaminu z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego dla poszczególnych szkół w Gminie Pniewy. W 2023 roku najlepiej prezentowała się szkoła w Pniewach, a najniżej szkoła w Nojewie. Warto zauważyć jednak wysoki wynik z egzaminu z języka polskiego w szkole w Chełmnie.

Największe trudności uczniowie mają z matematyką, jednak jest to sytuacja charakterystyczna dla całego kraju.



Ryc. 42. Porównanie wyników egzaminu ósmoklasisty w szkołach na terenie Gminy Pniewy w 2023 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE.

Oprócz edukacji na poziomie podstawowym w Gminie Pniewy zapewniana jest również edukacja ponadpodstawowa. Realizuje ją Zespół Szkół im. Emilii Szczanieckiej w Pniewach w ramach którego funkcjonują:

- Liceum ogólnokształcące,
- Technikum,
- Branżowa Szkoła I Stopnia w Pniewach (funkcjonuje oddział integracyjny),
- Bursa szkolna w Pniewach.

Organem prowadzącym dla Zespołu Szkół jest Gmina Pniewy. W tabeli poniżej przedstawiono liczbę uczniów poszczególnych placówek w Zespole Szkół.

Tab. 23. Liczebność szkół ponadpodstawowych prowadzonych przed Gminę Pniewy

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Liczba etatów nauczycieli	Zmianowy system pracy (tak/nie)
4.	Liceum Ogólnokształcące	270	12	22	75,58	nie
5.	Technikum	393	17	23	75,58	nie
6.	Branżowa Szkoła I stopnia	203	9	22	75,58	nie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego Pniewy.

Łącznie Zespół Szkół posiada 36 sal lekcyjnych. Uczniowie Liceum mają dostęp do sali gimnastycznej. Szkoła wyposażona jest w komputery dla uczniów, projektory multimedialne, monitoring wizyjny, parking oraz gabinet pielęgniarstwa.

Na obszarze Gminy działa też Liceum Ogólnokształcące Sióstr Urszulanek SJK w Pniewach prowadzone przez Dom Zakonny Zgromadzenia Sióstr Urszulanek Serca Jezusa Konającego. Do szkoły tej uczęszcza 190 uczniów.

Uczniowie uczęszczający do szkół średnich poza Gminą Pniewy najczęściej dojeżdżają do szkół na terenie gmin: Kwilcz, Lwówek, Szamotuły, Duszniki, Sieraków.

Mając na celu rozwój uzdolnień i zainteresowań uczniów szkół Gminy Pniewy Rada Miejska Pniewy w dniu 30 czerwca 2021 r. Uchwałą nr XXXI/247/21 przyjęła Pniewski Program Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży. Głównym celem Programu jest wyróżnienie uczniów, którzy wykazują się ponadprzeciętnym zaangażowaniem i osiągnięciami oraz stworzenie atmosfery sprzyjającej wszechstronnemu rozwojowi dzieci i młodzieży. Program Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży stał się podstawą do opracowania zasad udzielania stypendiów edukacyjnych, artystycznych, sportowych i absolwenckich, zgodnie z którymi dyrektorzy jednostek oświatowych mogą składać wnioski o uhonorowanie uczniów. Pierwsze stypendia były wypłacane we wrześniu 2022 roku. Przyznano:

- 3 stypendia edukacyjne i 1 stypendium sportowe dla uczniów SP w Pniewach,
- po 1 stypendium absolwenckim dla uczniów szkół w Chełmnie i Nojewie,

- 3 stypendia artystyczne lub tematyczne i 4 absolwenckie dla uczniów ZS w Pniewach.

Tabela poniżej przedstawia dane dotyczące wykonania wydatków w dziale 801 Oświata i wychowanie w latach 2017-2022. Można z niej wnioskować, że wydatki bieżące na oświatę corocznie wzrastały, łącznie o ponad 9 mln zł. Najwyższy udział stanowiły wydatki bieżące przeznaczane na wynagrodzenia i pochodne. Gmina w badanym okresie największe środki na inwestycje w dziale oświaty i wychowania przeznaczyła w 2019 roku i było to ponad 1,3 mln zł. W pozostałych latach kwoty te utrzymywały się na poziomie między 200 a 770 tys. zł. Ponadto warto zauważyć, że stopień pokrycia wydatków subwencją oświatową utrzymuje się na dość stałym poziomie.

Tab. 24. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Pniewy w latach 2017-2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
WYDATKI OGÓŁEM	19 651 515,07	20 127 007,45	23 875 450,50	23 616 360,88	26 130 502,99	28 576 983,49
Wydatki bieżące, w tym:	19 325 380,68	20 076 299,42	22 531 016,59	23 414 516,27	25 414 776,95	27 804 534,28
<i>Wynagrodzenia i pochodne</i>	13 688 071,97	14 584 684,78	16 415 505,53	17 711 541,62	19 761 428,73	18 389 888,85
<i>Pozostałe wydatki bieżące</i>	5 637 308,71	5 491 614,64	6 115 511,06	5 702 974,65	5 653 348,22	9 414 645,43
Wydatki majątkowe	326 134,39	50 708,03	1 344 433,91	201 844,61	715 726,04	772 449,21
SUBWENCJA OŚWIATOWA	12 222 878,06	12 352 449,02	13 879 455,98	15 886 234,04	16 485 954,41	17 515 844,93
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	7 428 637,01	7 774 558,43	9 995 994,52	7 730 126,84	9 644 548,58	11 061 138,56
Stopień pokrycia	62%	61%	58%	67%	63%	61%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego Pniewy.

Kultura i sport

Podmiotem realizującym zadania z zakresu upowszechnienia kultury i czytelnictwa jest Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Centrum Kultury Pniewy. Budynek instytucji kultury oprócz podstawowej funkcji jaką spełnia jako wypożyczalnia książek i czytelnia jest również (dzięki wyposażeniu w salę widowiskową ze sceną) miejscem

spotkań i wydarzeń kulturalnych. Odbývają się tutaj warsztaty, wykłady, kino, spotkania autorskie, spotkania z podróżnikami, wspólne świętowanie 11 listopada. Wydarzenia te służą nie tylko ukulturalnianiu się i zapewnieniu rozrywki, ale dają także możliwość integracji różnych grup wiekowych i umożliwiają mieszkańcom wspólne spędzanie czasu.

Z kolei promocją, popularyzacją i upowszechnianiem kultury fizycznej, sportu i rekreacji jest Ośrodek Sportu i Rekreacji w Pniewach. Do jego bazy infrastrukturalnej zalicza się kompleks hali sportowo-widowiskowej, w skład której wchodzi boiska do gry (koszykówka, piłka ręczna, piłka nożna, siatkówka, tenis ziemny), 2 sale gimnastyczne, sauna, siłownia. OSiR sprawuje także nadzór nad kąpieliskami oraz organizuje mecze i turnieje.

Tab. 25. Stan infrastruktury kulturalnej i sportowej na terenie Gminy Pniewy

Obiekt	Charakterystyka obiektu	Zajęcia organizowane dla mieszkańców
Hala Sportowo-Widowiskowa ul. Wolności 20	Obiekt oddany do użytku w 2005 roku, wykonany remont układu klimatyzacyjno-wentylacyjnego, wymiana pomp ciepła i solarów.	• zajęcia edukacyjne z wychowania fizycznego • treningi dla dzieci i młodzieży w koszykówkę i siatkówkę • amatorskie rozgrywki ligowe w futsalu • turnieje zakładów pracy w grach zespołowych • przedstawienia artystyczne • ogólnopolskie wystawy królików, • ogólnopolskie turnieje akrobatyczne
Sala gimnastyczna ul. Strzelecka 11	Obiekt wybudowany w 1987 roku, remonty przeprowadzone w latach 2007-2008 (zaplecze szatniowe, parkiet), w 2020 wykonana termomodernizacja.	• zajęcia edukacyjne z wychowania fizycznego • treningi karate • zajęcia fitness • rozgrywki szkolne w koszykówkę i siatkówkę
Pawilon sportowy, ul. Konińska 9	Obiekt wybudowany w latach 70 XX w. Przeprowadzone remonty: 2014 rok – sala siłowni,	• obiekt wykorzystywany na treningi 2 drużyn piłkarskich

	2018 rok – szatnie. Obecnie jest to obiekt wymagający termomodernizacji.	wynajmowany prywatnym podmiotom na prowadzenie siłowni i gabinetu fizjoterapii
Stadion miejski ul. Konińska 9	Obiekt z pełnowymiarową płytą piłkarską, wybudowany w latach 90 XX w. Obiekt wymagający gruntownego remontu obejmującego trybuny i wymianę murawy – w 2021 roku zamontowano automatyczny system do nawadniania murawy.	odbywają się rozgrywki ligowe i treningi 2 klubów piłkarskich
Kompleks boisk Orlik 2012 ul. Krótka	Obiekt oddany do użytku w 2010 roku, na bieżąco konserwowany, bez istotnych remontów. Obiekt wymagający wymiany sztucznej trawy oraz modernizacji bieżni lekkoatletycznej.	- zajęcia sportowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych - otwarte turnieje piłkarskie dla dorosłych - zawody lekkoatletyczne dla młodzieży - Turnieje Orlik CUP

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego Pniewy.

Najważniejsze cykliczne wydarzenia kulturalne i sportowe odbywające się na terenie gminy to: Majówka, Dni Pniew, Festiwal Tańca, Jarmark św. Wawrzyńca, Wyścig przez Wieki, Jarmark Bożonarodzeniowy, Dożynki Gminne, Przegląd Piosenki Maryjnej, Bieg św. Urszuli, Triathlon, Bieg Papieski, rozgrywki Ekstraklasy Futsalu i Puchar Polski Juniorów w Futsalu, rajdy rowerowe, mecze ligowe piłki nożnej, Piknik Historyczny Wielka Pniewska, Festyn Świętojański z biesiadą „Na Świętojańską Nutę” oraz wiele innych wydarzeń i imprez organizowanych nie tylko przez Bibliotekę Publiczną Miasta i Gminy Centrum Kultury Pniewy i Ośrodek Sportu i Rekreacji, ale także szkoły, przedszkole, Dzienny Dom Seniora, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze i poszczególne sołectwa.

Na terenie Gminy Pniewy znajduje się 13 świetlic wiejskich znajdujących się w różnym stanie technicznym oraz wykorzystywanych z różną intensywnością.

W 2022 roku w świetlicach wiejskich w Turowie, Orliczku i Koninie odbywały się zajęcia edukacyjno-wychowawcze z elementami profilaktyki uniwersalnej. Od 2023 roku zajęcia prowadzone są również w świetlicach wiejskich w Zamorzu, Nosalewie,

Przystankach, Dębinie oraz Kikowie. W zajęciach uczestniczą dzieci i młodzież, w ramach integracji również rodzice, dziadkowie oraz inni mieszkańcy wsi.

Celem ogólnym zajęć jest:

- promocja zdrowego stylu życia oraz zachowań prospołecznych u dzieci i młodzieży uczęszczającej na zajęcia świetlicowe oraz przeciwdziałanie występowaniu u nich zachowań ryzykownych,
- wyposażenie dzieci i młodzieży w wiadomości i umiejętności, które pomogą im radzić sobie w codziennym życiu oraz sytuacjach zagrażających zdrowiu i życiu,
- integracja dzieci ze środowiska wiejskiego,
- wskazanie alternatywnych sposobów na spędzanie wolnego czasu,
- zapewnienie dzieciom możliwości aktywnego wypoczynku oraz zorganizowanie im czasu wolnego,
- wspieranie radzenia sobie w czasie pandemii i po pandemii – w jaki sposób zadbać o siebie i swoich najbliższych, aby wzmocnić swój organizm i wdrożyć dobre nawyki.

Natomiast w świetlicy działającej przy parafii św. Wawrzyńca prowadzone są zajęcia dla dzieci oraz dorosłych członków ich rodzin w ramach ogólnopolskiej kampanii profilaktycznej „Postaw na rodzinę”. Świetlica skupia dzieci z rodzin niezaradnych społecznie oraz dysfunkcyjnych. Prowadzone warsztaty przyczyniają się do odbudowy i wzmocnienia więzi rodzinnych niezbędnych do właściwych relacji między ludźmi.

W tabeli wyszczególniono każdą ze świetlic wiejskich wraz z ich krótką charakterystyką.

Tab. 26. Charakterystyka świetlic wiejskich zlokalizowanych na terenie Gminy Pniewy

Obiekt	Charakterystyka
Świetlica Wiejska w Chełmnie, Chełmno 6	Budynek wymaga kompleksowego remontu wraz z wymianą instalacji, źródła ciepła, termomodernizacją. Działa w nim Zespół Ludowy Chełmianki.
Świetlica Wiejska w Dębinie, Dębina 12	W 2022 roku wyremontowano zaplecze, położono nowe pokrycie bitumiczne na dachu świetlicy, a w 2023 roku wymieniono kominek na spełniający standardy Ekoprojekt, docieplono stropodach. Konieczne jest docieplenie ścian zewnętrznych, wykonanie elewacji budynku, remont schodów zewnętrznych wraz z wykonaniem podjazdu dla osób ze szczególnymi potrzebami, położenie nowego pokrycia bitumicznego na pozostałej części budynku.
Świetlica Wiejska w Koninie, Konin 8	Budynek remontowany i przebudowywany w 2014 roku. W 2023 roku wykonano pokrycie bitumiczne.
Świetlica Wiejska w Lubocześnicy, Lubocześnica 6A	W 2021 roku wymieniono kocioł. Budynek wymaga remontu, w tym termomodernizacji i naprawy pokrycia dachowego.
Świetlica Wiejska w Nojewie, Nojewo 9	Budynek wymaga remontu, w tym kompleksowej termomodernizacji wraz z wymianą instalacji grzewczych.
Świetlica Wiejska w Orliczku, Orliczko 24	Wymagana wymiana kotła. Odbývają się zajęcia dla dzieci i młodzieży prowadzone przez animatora.
Świetlica Wiejska w Podpniewkach, Podpniewski 13	Budynek częściowo wyremontowany.
Świetlica Wiejska w Przystankach, Przystanki 4A	Budynek wyremontowany i przebudowany w 2014 roku.
Świetlica Wiejska w Psarskiem, Psarskie 19	Budynek do kompleksowego remontu (bardziej ekonomiczna będzie rozbiórka i budowa nowego obiektu).
Świetlica Wiejska w Rudce, Rudka 9	Należy przewidzieć wymianę źródła ciepła, bieżącą konserwację, remont, termomodernizację ścian zewnętrznych.
Świetlica Wiejska w Zajączkowie, Zajączkowo 40	Budynek wybudowany w 2013 roku, wymagana jest bieżąca konserwacja i remonty, ewentualna wymiana źródła ciepła.
Świetlica Wiejska w Zamorzu, Zamorze 6	Budynek wymaga termomodernizacji dachu oraz ścian zewnętrznych, ogrzewanie elektryczne (możliwy montaż fotowoltaiki).
Świetlica w Psarskiem 2	Znajduje się w budynku starej szkoły, obecnie budynek mieszkalny wielorodzinny. Remont wnętrza przewidziany w 2023 roku – wystąpiono o dofinansowanie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego Pniewy.

Za produkt lokalny służący wzmocnieniu rozpoznawalności Gminy uważa się **pniewską kawę**. Jej początków upatruje się w II połowie XIX w., kiedy wspomniana została przez kronikarza, który zatrzymywał się w Pniewach podczas swoich podróży. Dziś kawa serwowana jest m.in. podczas gminnych jarmarków.

Bezpieczeństwo publiczne

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 Ustawy o samorządzie gminnym, utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa należy do zadań własnych gminy.

Za bezpieczeństwo mieszkańców Gminy Pniewy odpowiadają funkcjonariusze Komisariatu Policji w Pniewach. W jego strukturze działa 16 funkcjonariuszy. W strukturach Urzędu Miejskiego działa również Straż Miejska, w ramach której pracuje 4 funkcjonariuszy.

W Gminie działa monitoring wizyjny, który obejmuje: Rynek, PKS Centrum Przesiadkowe, Łazienki Miejskie, Park Sokoła oraz część ulic i budynków w mieście. W sumie Gmina Pniewy dysponuje 31 kamerami wpiętymi w system monitoringu miejskiego. Bezpośrednia obsługa i podgląd monitoringu mieszczą się w siedzibie Straży Miejskiej Pniewy. Dzięki wykorzystaniu kamer możliwe jest dodatkowe wsparcie działań lokalnego Komisariatu Policji.

Z kolei za ochronę przeciwpożarową odpowiada 12 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, choć tylko jedna z nich (OSP Pniewy) ujęta została w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym. Jednostki oprócz standardowej działalności angażują się również w zabezpieczanie gminnych wydarzeń oraz organizację zawodów strażackich i Dnia Strażaka.

Tab. 27. Jednostki OSP na terenie Gminy Pniewy

Nazwa jednostki	Lokalizacja
Ochotnicza Straż Pożarna w Pniewach	ul. Wolności 21, Pniewy
Ochotnicza Straż Pożarna w Psarskiem	Psarskie 19
Ochotnicza Straż Pożarna w Kikowie	Kikowo 15
Ochotnicza Straż Pożarna w Nojewie	Nojewo 11
Ochotnicza Straż Pożarna w Lubocześnicy	Lubocześnica 6
Ochotnicza Straż Pożarna w Koninie	Konin 8

Ochotnicza Straż Pożarna w Zamorzu	Zamorze 6
Ochotnicza Straż Pożarna w Lubosinie	Lubosina 42
Ochotnicza Straż Pożarna w Turowie	Turowo 33
Ochotnicza Straż Pożarna w Zajączkowie	Zajączkowo 40
Ochotnicza Straż Pożarna w Rudce	Rudka 14
Ochotnicza Straż Pożarna w Koszanowie	Koszanowo 8A

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego Pniewy.

Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne Gminy

Na terenie Gminy Pniewy działalność prowadzą organizacje pozarządowe. Skupiają one sympatyków danych dziedzin, pozwalają wspólnie spędzać czas, realizować się i spełniać swoje pasje mieszkańcom Gminy. Prężnie działają organizacje pozarządowe wspomagające rozwój społeczności lokalnych oraz świadczące pomoc na rzecz potrzebujących. Wśród nich wyróżnia się m.in.:

- Stowarzyszenie na Rzecz osób Niepełnosprawnych NADZIEJA – celem jego działalności jest udzielanie pomocy i wsparcia finansowego oraz rzeczowego dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnościami, osobom z niepełnosprawnością i ich rodzinom oraz upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród osób z niepełnosprawnością,
- Kurkowe Bractwo Strzeleckie – celem jego działalności jest pielęgnowanie świadomości obywatelskiej i patriotycznej, krzewienie ducha wzajemnej życzliwości, działania na rzecz ducha towarzyskiego Braci, pielęgnowanie pamięci historycznej i tradycji Bractwa, działalność charytatywna oraz podejmowanie działań na rzecz rozwoju lokalnej społeczności,
- Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych Powiatu Szamotulskiego „Tacy Sami” – jego zadaniem jest niesienie wszechstronnej pomocy we wszystkich dziedzinach życia osobom z niepełnosprawnością i osobom starszym w zakresie zdobywania umiejętności niezbędnych w życiu codziennym, organizowanie i prowadzenie działalności terapeutycznych i rehabilitacyjnej, pobudzenie różnych form ruchowo-integracyjnych osób z niepełnosprawnością oraz organizowanie pomocy prawnej,

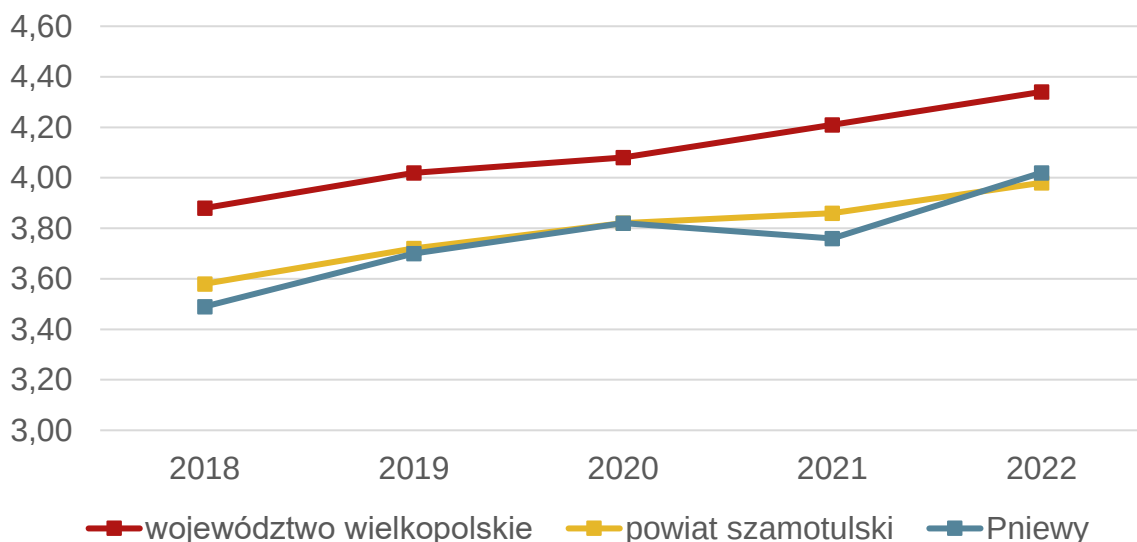
- Stowarzyszenie Kupców Pniewskich – dba o interesy kupców członków stowarzyszenia, zajmuje się ochroną praw kupieckich, kształtowaniem opinii i ocen o handlu na terenie działania stowarzyszenia, upowszechnianiem wiedzy o kulturze kupieckiej, a także popularyzacją zasad etyki kupieckiej,
- Fundacja „Czyń coś powinien, będzie co może” im. Stanisława i Wandy Niegolewskich – podejmuje działania na rzecz rewitalizacji tkanki społecznej i dziedzictwa kulturowego w środowisku wiejskim i miejskim wielkopolski, w oparciu o tradycje ziemiańskie i obywatelskie,
- Stowarzyszenie Miłośników Koni i Sportów Konnych LUZAK – celem jego działalności jest propagowanie, organizowanie i rozwijanie działalności kulturalnej, sportowej, turystycznej i terapeutycznej, a także tworzenie dla członków oraz innych miłośników koni warunków organizacyjnych, technicznych i materialnych dla uprawiania różnych dyscyplin jeździeckich zarówno w formie rekreacyjnej, jak i sportowej oraz uczestniczenia w zawodach sportowych i innych imprezach związanych z końmi,
- Stowarzyszenie na rzecz rozwoju sołectwa Nojewo NOJEWIAK – służy odnowie i rozwojowi wsi, aktywizacji i integrowaniu mieszkańców oraz rozwojowi środowiska lokalnego wsi i okolic,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Zajączkowie – promuje zdrowy i aktywny styl życia oraz integrację,
- OSP w Kikowie, Koninie, Koszanowie, Lubocześnicy, Lubosinie, Nojewie, Pniewach, Psarskiem, Rudce, Turowie, Zajączkowie, Zamorzu – jednostki zajmują się głównie ochroną przeciwpożarową,
- Klub Sportowy SOKÓŁ Pniewy – działalność w dziedzinie sportu i hobby, celem jest rozwijanie działalności sportowej polegającej na doskonaleniu sprawności psychofizycznej oraz zaspokajaniu potrzeb rywalizacji i dążenia do osiągania wyników w ramach społecznie akceptowanych zasad współzawodnictwa,
- Pniewski Klub Sportowy ORŁY – działalność w dziedzinie sportu i hobby, celem jest zapewnienie młodzieży możliwości udziału w sporcie, popularyzacja zasad sportowej rywalizacji, organizowanie imprez

o charakterze sportowym i rekreacyjnym, doskonalenie uzdolnień i sprawności fizycznej,

- Uczniowski Klub Sportowy PNIEWIAK – działalność w dziedzinie sportu i hobby, celem jest planowanie i organizowanie pozalekcyjnego życia sportowego uczniów w oparciu o możliwości obiektowe oraz angażowanie uczniów do różnorodnych form aktywności ruchowej, w tym gier i zabaw dostosowanych do wieku, stopnia sprawności, itp.,
- Pniewski Klub Morsa „Bractwo Morsów” – działa na rzecz promowania zdrowego stylu życia,
- Koło Śpiewackie LIRA – celem działalności jest krzewienie pieśni chóralnej, kształtowanie patriotycznych i obywatelskich postaw członków, tworzenie i upowszechnianie kultury muzycznej, popularyzacja polskiej twórczości muzycznej poza granicami polski, podnoszenie poziomu artystycznego członków koła w ramach amatorsko społecznego ruchu chóralnego i instrumentalnego, a także społeczno-wychowawcze działanie dla umuzykalnienia dzieci i młodzieży,
- Stowarzyszenie Krzewienia Pedagogicznej i Duchowej Myśli Św. Urszuli – celem jest prowadzenie działalności edukacyjnej i kulturalnej zwłaszcza w zakresie inicjowania, wspierania i pomocy w przedsięwzięciach edukacyjno-kulturalnych, w szczególności na rzecz dzieci i młodzieży,
- Stowarzyszenie Absolwentów Liceum Ogólnokształcącego – dba o tradycję, dobre imię i rozwój szkoły, integruje środowiska absolwentów szkoły, podtrzymuje wzajemną pomoc, tworzy dobry wizerunek szkoły i upowszechniania wiedzę o szkole.,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów, Inwalidów Zarząd Oddziału Rejonowego – działa na rzecz osób starszych,
- Stowarzyszenie Pniewskich Amazonek „Razem Rażniej” – reprezentuje interesy osób po leczeniu raka piersi i innych chorób onkologicznych oraz oferuje pełną rehabilitację psychofizyczną,

- Stowarzyszenie Rowerzystów ODJECHANI-TEAM PL – działa w dziedzinach sportu, turystyki, kultury,
- Pniewskie Stowarzyszenie „Perspektywa” – zajmuje się pomocą społeczną, podejmuje działania na rzecz mieszkańców zwłaszcza seniorów,
- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej Pniewska Liga Futsalu Red Dragons Pniewy – działa w dziedzinach sportu i rozwoju hobby,
- Klub Biegowo Sportowy „Aktywni w Pniewach” – działa w dziedzinach sportu i rozwoju hobby,
- Uczniowski Klub Sportowy KYOKUSHIN KARATE – prowadzi działalność w sferze kultury fizycznej, zajmuje się organizowaniem, propagowaniem działalności sportowej i wychowawczej w celu dbania o prawidłowy rozwój psychofizyczny i zdrowie obywateli, zapewnienia mieszkańcom województwa wielkopolskiego, a w szczególności dzieciom i młodzieży możliwość udziału w sporcie wyczynowym, rekreacji i rehabilitacji ruchowej, kształtuje u członków klubu wysokie wartości fizyczne i moralne, zapewnienia kibicom, zawodnikom, trenerom widowiska o wysokich walorach sportowych i estetycznych, stanowiących wartościową formę wypoczynku, rekreacji i wychowania, organizuje szkolenia i imprezy sportowe, propaguje wśród społeczeństwa wychowanie fizyczne i sport, współpracuje ze szkołami i placówkami oświatowymi, wydaje materiały szkoleniowe i biuletyny informacyjne.

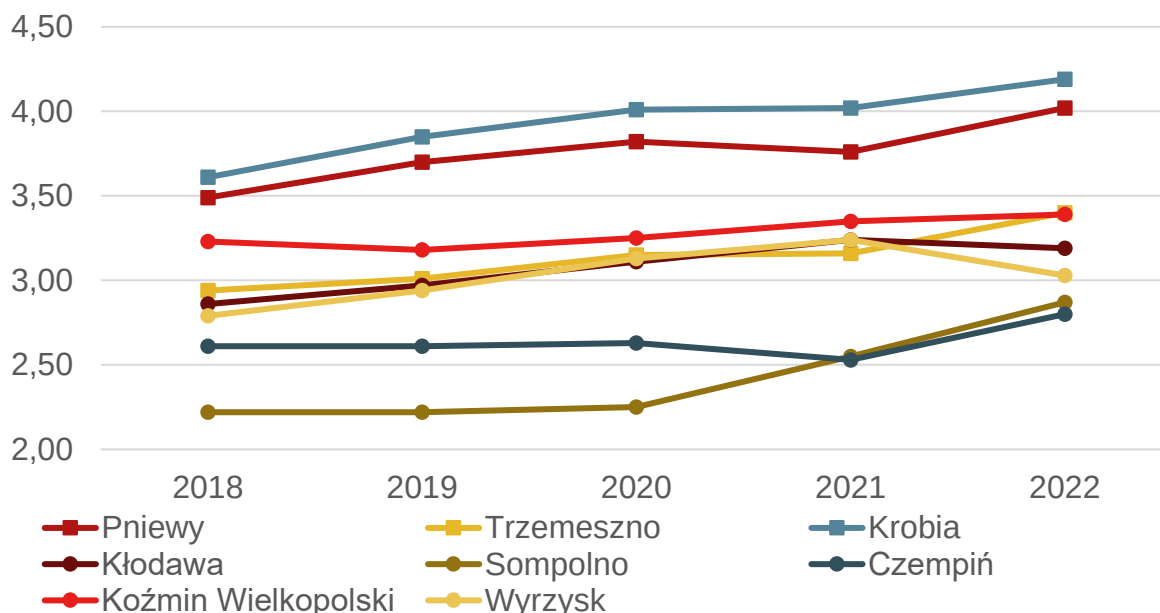
Jak wykazano powyżej na terenie Gminy Pniewy działa aktywnie w różnych dziedzinach wiele organizacji pozarządowych. Na poniższym wykresie przedstawiono kształtowanie się tej sytuacji w przeliczeniu na wskaźnik obrazujący liczbę działających w Gminie fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. Wartość wskaźnika zestawiono w latach 2018-2022 i porównano ze średnią dla powiatu i województwa. Wskaźnik dla wszystkich jednostek rośnie w analizowanych latach. Dla Gminy Pniewy był on najniższy do 2021 roku (choć bardzo zbliżony do średniej powiatowej), lecz w 2022 przewyższył średnią w powiecie.



Ryc. 43. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Pniewy na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wspomniany wyżej wskaźnik zestawiono również z grupą porównawczą, gdzie Gmina Pniewy plasuje się wysoko, na 2 miejscu po Gminie Krobia. Jest to sytuacja pozytywna, ponieważ stwierdzić można, że mieszkańcy Gminy Pniewy są bardziej aktywni społecznie i chętniej uczestniczą w organizacjach pozarządowych niż mieszkańcy gmin o podobnych uwarunkowaniach.



Ryc. 44. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w grupie porównawczej w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gmina Pniewy jest również członkiem następujących stowarzyszeń:

- Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski – uczestnictwo w stowarzyszeniu przede wszystkim wspiera Gminę w zakresie reprezentowania jej wobec centralnych i wojewódzkich organów państwowych oraz samorządowych. Stowarzyszenie zajmuje się również inicjowaniem i wspieraniem przedsięwzięć w dziedzinie nauki, kultury i ochrony zdrowia, rozwijaniem kontaktów i współdziałaniem z wojewodą i samorządem województwa wielkopolskiego oraz z innymi stowarzyszeniami i organizacjami zrzeszającymi wspólnoty lokalne, a także inicjowaniem i wspieraniem współpracy z innymi regionami w kraju i zagranicą.
- Stowarzyszenie Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych w Poznaniu – celem działalności stowarzyszenia jest wspieranie idei samorządu terytorialnego oraz podnoszenie efektywności jst poprzez działania edukacyjno-doradcze i informacyjno-wydawnicze oraz wsparcie we wdrażaniu nowoczesnych narzędzi zarządzania.
- Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „KOLD” w Lwówku – realizuje przedsięwzięcia o charakterze informacyjnymi i szkoleniowym w celu wspierania działań na rzecz opracowanej w ramach działalności stowarzyszenia „Lokalne Strategii Rozwoju” (LSR). Udziela także doradztwa w zakresie przygotowywania projektów inwestycyjnych oraz ich finansowania w związku z LSR, a także wspiera działania w kierunku rozpowszechniania i promowania produktów lokalnych.

Współpraca partnerska Gminy Pniewy z innymi miastami rozpoczęła się na początku lat 90-tych. W tym czasie Wielkopolska nawiązywała kontakty z gminami francuskimi, których celem było poznanie funkcjonowania samorządu francuskiego.

Organizowane co 2 lata Igrzyska Przyjaźni dały Gminie Pniewy możliwość rozpoczęcia współpracy partnerskiej z następującymi jednostkami: Halluin (Francja), North Tyneside (Wielka Brytania), Oer-Erkenschwick i Lübbenau (Niemcy), Kočevje (Słowenia).

Gmina Pniewy współpracuje również z polskimi gminami – Gminą Radków i Gminą Kościerzyna. Współpraca z Gminą Kościerzyna odbywa się w zakresie:

- oświaty, wychowania i edukacji,
- kultury, rekreacji, sportu i turystyki,
- wymiany młodzieży,
- współpracy między jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej oraz Kołami Gospodyń Wiejskich,
- promowania kultury regionalnej,
- zadań o charakterze ogólnospołecznym,
- wspierania i upowszechniania idei samorządowej i promocji gmin (przy możliwie szerokim udziale mieszkańców obu stron).

3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Opieka zdrowotna dla mieszkańców Gminy Pniewy zapewniana jest przez:

- w zakresie stomatologii
 - Gabinet Stomatologiczny Taranczewski Paweł,
 - Przychodnię Stomatologiczną Protezka – Poradnia Stomatologiczna,
- w zakresie opieki całodobowej i szpitalnej
 - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Szamotułach, oddziały: wewnętrzny, dziecięcy, anestezjologii i intensywnej terapii, chirurgiczny z pododdziałem chirurgii urazowo-ortopedycznej i pododdziałem urologicznym, położniczo-ginekologiczny, noworodkowy,
- w zakresie przychodni specjalistycznych
 - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Zespołu Lekarza Rodzinnego „Panaceum”, gabinet fizykoterapii,
 - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Prima-Med.” Zespół Poradni Specjalistycznych – Poradnia Dermatologiczna,
 - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Szamotułach – Poradnia Ginekologiczno-Położnicza,

➤ w zakresie poradni i gabinetów POZ

- Alia-Nat Spółka Z Ograniczoną Odpowiedzialnością, gabinet POZ, poradnia pielęgniarki,
- Centrum Leczniczo-Rehabilitacyjne „Postęp” w Pniewach, poradnia ogólna POZ, gabinet pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej, gabinet położnej środowiskowo-rodzinnej,
- NZOZ Gabinety Lekarskie Tomasz Stępka.

Najbliższa stacja pogotowia to Podstacja Pogotowia Ratunkowego zlokalizowana w Pniewach pod adresem ul. Targowa 14.

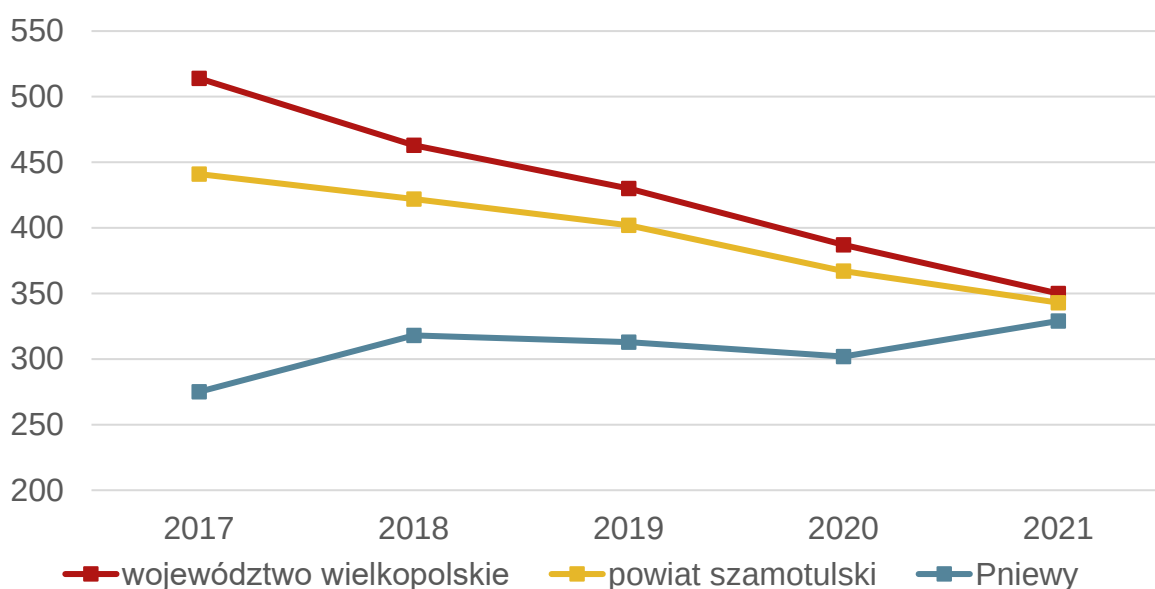
Gmina nie dofinansowuje nieobowiązkowych szczepień dla mieszkańców, jednak współpracuje z zewnętrznymi podmiotami w zakresie realizacji programów profilaktycznych. Współpraca polega na udostępnianiu miejsca w celu przeprowadzenia badań. Ponadto Zespół Szkół im. Emilii Sczanieckiej współorganizuje akcje krwiodawstwa. Gmina Pniewy (Urząd Miejski Pniewy) w ramach przeciwdziałania otyłości we współpracy z Katedrą i Zakładem Leczenia Otyłości, Zaburzeń Metabolicznych oraz Dietetyki Klinicznej Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu zorganizowała wydarzenie „Biała Sobota” podczas którego każdy mieszkaniec mógł skorzystać z bezpłatnej konsultacji lekarskiej oraz wykonać badania.

Za realizację zadań dotyczących pomocy społecznej oraz podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem w Gminie Pniewy odpowiedzialny jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Pniewach. Do podstawowych zadań pomocy społecznej należą: wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, a także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań mających na celu usamodzielnienie osób i rodzin oraz ich integrację ze środowiskiem.

W osiąganiu wyznaczonych celów służy udzielanie pomocy: finansowej, rzeczowej, usługowej, poradnictwa oraz pracy socjalnej. Od 1 lipca 2023 roku (a więc w trakcie opracowywania niniejszego dokumentu) rozpoczął się proces przekształcenia OPS w Pniewskie Centrum Usług Społecznych. Planowane rozpoczęcie działalności CUS

nastąpić ma z początkiem 2024 roku. Przekształcenie OPS w CUS zwiększy katalog i możliwości oferowanych usług dla mieszkańców.

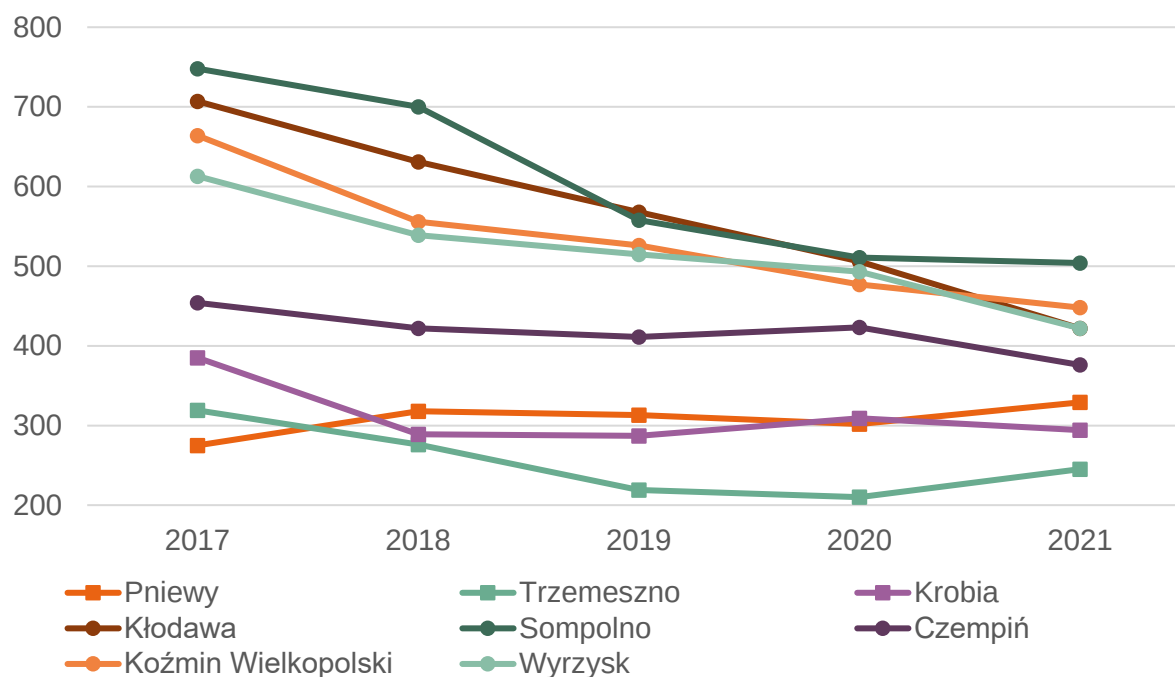
Wykres poniżej przedstawia liczbę beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej OPS w Pniewach w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w latach 2017-2021. Od roku 2017 dostrzec można tendencję spadkową dla wskaźnika w powiecie i województwie, jednak w Gminie Pniewy wahał się on w poszczególnych latach i był zdecydowanie niższy niż w porównywanym jednostkach. Ostatecznie wzrósł jednak w 2021 roku, wyrównując się ze średnią powiatową i wojewódzką. Może to być konsekwencją zwiększenia oferowanych w ramach OPS usług.



Ryc. 45. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Pniewy na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Porównując liczbę beneficjentów OPS w gminach z grupy porównawczej Gmina Pniewy nie wyróżnia się ani szczególnie niskim ani szczególnie wysokim wskaźnikiem, plasując się pośrodku analizowanych jednostek.



Ryc. 46. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w grupie porównawczej w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Pomoc społeczna to nie tylko wsparcie finansowe osób i rodzin potrzebujących pomocy, ale także pomoc instytucjonalna, świadczona przez placówki pomocy społecznej. W Gminie Pniewy prowadzą działalność następujące instytucje pomocy społecznej, finansowane z budżetu Gminy:

1. **Środowiskowy Dom Samopomocy „Jawor”** – celem jego działalności jest stworzenie systemu oparcia społecznego dla osób zakwalifikowanych, poprzez świadczenie usług dziennych w zakresie integracji, aktywizacji oraz wsparcia terapeutycznego, ukierunkowanych na podtrzymanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia. Uczestnicy w czasie pobytu w Domu korzystają z wszelkich dostępnych i przewidzianych dla nich form rehabilitacji we współpracy z terapeutami w pracowniach: kulinarnej-gospodarstwa domowego, krawieckiej rękodziela i plastyki, komputerowo-fotograficznej, ogrodniczej, majsterkowicza, sali aktywności fizycznej oraz sali doświadczania świata.
2. **Dzienny Dom Seniora** działający przy OPS, oferuje pobyt dzienny, aktywizację i integrację społeczną oraz organizację czasu wolnego osobom starszym.

3. Pensjonat Seniora „Jutrzenka” z mieszkaniami chronionymi-wspomagany. Pensjonat jest placówką przeznaczoną dla osób starszych, osamotnionych i niepełnosprawnych. Mieszkańcy Pensjonatu prowadzą indywidualny tryb życia, zajmując samodzielne mini mieszkania wyposażone we własne meble. Ponadto w Pensjonacie znajdują się pomieszczenia wspólnie, z których mogą korzystać nie tylko jego mieszkańcy, ale także Seniorzy z terenu miasta i gminy, których sytuacja mieszkaniowa, rodzinna lub materialna uzasadnia taką potrzebę. Do użytku seniorów są następujące pomieszczenia i udogodnienia: jadalnia, pokój hobbistyczny, przestronne wyposażone w fotele i stoliki pomieszczenia korytarzowe umożliwiające Seniorom wspólne spędzanie czasu, realizację indywidualnych pasji i zainteresowań. Ponadto wyposażenie i rozkład budynku, a w szczególności winda, szerokość drzwi do łazienek, umożliwiają swobodne poruszanie się osobom na wózkach inwalidzkich. Zagospodarowanie terenu wokół Pensjonatu zapewnia osobom z niepełnosprawnością kontakt z przyrodą.

4. Centrum Integracji Społecznej „Ostoja” – zakres działalności obejmuje reintegrację społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznych. W ramach CIS każdy z uczestników realizuje Indywidualny Programu Zatrudnienia Socjalnego, który obejmuje reintegrację zawodową i społeczną oraz wsparcie w podjęciu zatrudnienia. W ramach CIS odbywają się zajęcia reintegracyjne, zajęcia z psychologiem, zajęcia z terapeutą do spraw uzależnień. Specjaliści udzielają również indywidualnych porad uczestnikom. Centrum jest także organizatorem wydarzeń takich jak pikniki integracyjne, zajęcia z pierwszej pomocy, spotkania z doradcą zawodowym oraz wiele innych. W ramach kształcenia i nabywania umiejętności zawodowych zajęcia w Centrum prowadzone są w różnych grupach warsztatowych: ogrodniczo-porządkowej, stolarsko-remontowo-budowlanej, krawiecko-rękodzielniczo-handlowej.

5. Spółdzielnia Socjalna „Horyzont” jest podmiotem ekonomii społecznej, prowadzonym przez trzy samorządy gmin (Pniewy, Kwilcz, Obrzycko). Zakres usług obejmuje prace porządkowe, pielęgnację ogrodów, utrzymanie terenów zielonych, drobne usługi remontowe i naprawcze, porządkowanie grobów oraz

usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania dla osób starszych i z niepełnosprawnością.

Od 1 lipca 2023 roku na terenie Gminy działa również **Rodzinny Dom Pomocy „Turkawka”**. Dom ma wspierać zapewnienie kompleksowej opieki i wsparcia osobom potrzebujących. Jego głównym zadaniem będzie świadczenie całodobowo usług opiekuńczych dla 8 osób starszych i niesamodzielnych w formie rodzinnego domu pomocy.

Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych członków wspólnoty samorządowej jest zadaniem własnym gminy, nałożonym przez ustawę z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu. Polityka mieszkaniowa na terenie Gminy Pniewy oparta została o Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Pniewy na lata 2021-2025. Na mocy uchwały nr XXIV/202/20 Rady Miejskiej Pniewy z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Pniewy określone zostały szczegółowe kryteria warunkujące możliwości ubiegania się o mieszkanie z zasobu Gminy.

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę mieszkań socjalnych i komunalnych będących w zasobie Gminy Pniewy w latach 2018-2022. Zauważyć można stopniowe zmniejszanie się liczby mieszkań komunalnych – w przeciągu 5 lat ich liczba zmniejszyła się o 15. Z kolei liczba mieszkań socjalnych wzrosła o 8 na przestrzeni analizowanych lat. Średni czas oczekiwania na mieszkanie komunalne wynosi ok. 3,5 roku.

Tab. 28. Liczba mieszkań socjalnych i komunalnych w zasobie Gminy Pniewy w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba mieszkań komunalnych	225	215	212	211	210
Liczba mieszkań socjalnych	28	34	36	36	36

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego Pniewy.

Załącznik 2:

Wzór ankiety

ANKIETA

w ramach konsultacji społecznych

ws. Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033

Szanowni Państwo,

Zachęcamy do wypełnienia anonimowej ankiety w celu zebrania Państwa opinii i uwag, które pomogą zaplanować działania, niezbędne do rozwoju naszej Gminy!

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę.

Społeczeństwo						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Aktywność mieszkańców na rzecz gminy?						
Skuteczność działania pomocy społecznej?						
Dostęp do podstawowej opieki medycznej?						
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?						
Dostęp do żłobków / klubów malucha?						
Jak oceniasz aktywność stowarzyszeń na terenie gminy?						
Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę (DPS, Klub Seniora)?						
Wsparcie osób niesamodzielnych (np. działalność CIS, ŚDS)?						
Poziom usług świadczonych przez Urząd Gminy?						
Poziom bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy?						
Funkcjonalność budynków administracji publicznej?						

Gospodarka						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy?						
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy?						
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy?						
Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy?						
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?						
Dostępność usług na terenie Gminy?						
Działalność rolniczą w Gminie?						
Atrakcyjność gminy jako miejsca zamieszkania?						
Atrakcyjność gminy jako miejsca lokalizacji inwestycji?						
Atrakcyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?						
Środowisko i przestrzeń						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Estetykę swojej gminy?						
Jakość powietrza w gminie?						
Ofertę gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska (np. edukacja ekologiczna)?						
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?						
Czystość terenów zielonych (lasów, parków)?						
Świadomość ekologiczną mieszkańców?						
System odbioru odpadów na terenie gminy?						
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						
Walory środowiska przyrodniczego w gminie?						
Rozwój odnawialnych źródeł energii?						

Infrastruktura techniczna						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Stan dróg w gminie?						
Małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)?						
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?						
Jakość sieci wodociągowej?						
Jakość sieci kanalizacyjnej?						
Jakość sieci gazowej?						
Dostęp do Internetu w gminie?						
Turystyka i rekreacja						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Atrakcyjność turystyczną gminy?						
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie?						
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej?						
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych?						
System ścieżek rowerowych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów?						

Edukacja i kultura						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Dostęp do edukacji przedszkolnej?						
Jakość edukacji przedszkolnej w gminie?						
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy?						
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?						
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie?						
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
Dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych?						
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy?						
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy?						
Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, zajęcia sportowe i inne) w szkołach na terenie gminy?						
Organizację dowozu dzieci do szkół?						
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie?						
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie? (godziny i dni otwarcia, itp.)?						
Działalność świetlic wiejskich?						

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które mogą mieć wpływ na rozwój gminy w ciągu najbliższych lat:

- ☐ poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
 - ☐ poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego / zapewnienie transportu zbiorowego
 - ☐ rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych
 - ☐ rozbudowa oświetlenia ulicznego
 - ☐ rozwój infrastruktury sportowej
 - ☐ budowa i modernizacja sieci wodociągowej
 - ☐ budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
 - ☐ rozwój sieci gazowej
 - ☐ budowa i modernizacja świetlic wiejskich
 - ☐ rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
 - ☐ poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
 - ☐ poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy
 - ☐ zwiększenie dostępu do Internetu
 - ☐ wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
 - ☐ stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
 - ☐ stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i z niepełnosprawnościami
 - ☐ poprawa dostępu do usług medycznych
 - ☐ zmniejszenie bezrobocia
 - ☐ promocja gminy
 - ☐ inwestycje w rozwój turystyki
 - ☐ budowa obwodnicy
 - ☐ podniesienie poziomu nauczania w szkołach
 - ☐ zwiększenie dostępności przedszkoli
 - ☐ zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
 - ☐ poprawa bezpieczeństwa publicznego
 - ☐ rozwój kultury
 - ☐ aktywizacja osób starszych
 - ☐ inne (jakie?)
-

Część III:

1. Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką gminy?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Część IV:

Proszę ocenić jakie główne problemy społeczne występują na terenie gminy – proszę o zaznaczenie właściwej odpowiedzi „X”

	Wysokie zagrożenie problemem	Średnie zagrożenie problemem	Niskie zagrożenie problemem	Brak problemu
Przestępczość				
Przestępczość młodocianych				
Bezrobocie				
Ubóstwo				
Przemoc w rodzinie				
Alkoholizm				
Narkomania				
Wzrost liczby osób starszych				
Wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami i chorych				
Brak wykwalifikowanych pracowników				
Brak atrakcyjnych miejsc pracy				

Metryczka

Płeć:

- ☐ kobieta
- ☐ mężczyzna

Wiek:

- ☐ poniżej 18 lat
- ☐ 18-25 lat
- ☐ 26-35 lat
- ☐ 36-45 lat
- ☐ 46-55 lat
- ☐ 56-65 lat
- ☐ powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

- ☐ uczeń/student
- ☐ rolnik
- ☐ przedsiębiorca
- ☐ osoba pracująca
- ☐ osoba bezrobotna
- ☐ emeryt / rencista
- ☐ inne (jakie?)

Zamieszkanie:

- ☐ jestem mieszkańcem miasta
- ☐ jestem mieszkańcem wsi
- ☐ nie jestem mieszkańcem gminy

Załącznik 3:

Tabela ewaluacyjna

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK/NIE)
1.1. Dobrze skomunikowana i bezpieczna infrastruktura drogowa	Poprawa stanu technicznego sieci dróg gminnych wraz z rozbudową infrastruktury towarzyszącej, w tym chodników, ścieżek rowerowych, oświetlenia (energooszczędne), oznakowania, sygnalizacji świetlnej, itp.				
	Współpraca z zarządami dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych oraz PKP w zakresie rozbudowy i modernizacji dróg niebędących własnością Gminy Pniewy, a przebiegających przez jej teren				
	Rozwój transportu publicznego wewnątrz Gminy oraz zwiększenie liczby połączeń z innymi gminami i miastami				
	Dążenie do utworzenia obwodnicy Pniew				
1.2. Wysoka jakość urządzeń sieciowych	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowo-kanalizacyjnej				
	Inwentaryzacja zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków				
	Modernizacja oczyszczalni ścieków oraz stacji uzdatniania wody				
	Dążenie do rozbudowy sieci gazowej z uwzględnieniem obszarów wiejskich				
1.3. Uregulowana polityka przestrzenna	Dążenie do rozwoju sieci światłowodowej w celu zwiększenia dostępności do Internetu na obszarze Gminy				
	Prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej				
	Stosowanie koncepcji uniwersalnego projektowania oraz usuwanie istniejących barier architektonicznych stanowiących przeszkodę dla osób ze szczególnymi potrzebami				
	Zachowanie czystości i estetyki Pniew				
	Zachowanie terenów zielonych oraz zwiększenie zalesienia Gminy, w tym dzięki uwzględnianiu ich w miejscowych planach				

	zagospodarowania przestrzennego oraz poprzez wykorzystanie nieużytków, a także ich właściwe utrzymanie oraz inwentaryzacja terenów zieleni miejskiej i lasów				
	Rewitalizacja wyznaczonych obszarów				
	Zagospodarowanie rynku w Pniewach jako miejsca integracji społecznej				
1.4. Odporna na zmiany klimatu i dbająca o środowisko	Podjęmowanie działań służących adaptacji do zmian klimatycznych oraz odpowiednie przygotowanie w zakresie zagrożenia kryzysowego				
	Optimalizacja funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi, w tym likwidacja istniejących i przeciwdziałanie powstawaniu nowych „dzikich wysypisk” odpadów komunalnych				
	Prowadzenie edukacji ekologicznej i zachęcanie mieszkańców do proekologicznych zachowań, w tym oszczędności wody, małej retencji (gromadzenia wód opadowych), wymiany oświetlenia na energooszczędne, wymiany źródeł ciepła, termomodernizacji budynków mieszkalnych, itp.				
	Wspieranie mieszkańców w wymianie źródeł ciepła na ekologiczne				
	Zwiększenie samowystarczalności energetycznej Gminy poprzez pozyskiwanie energii z odnawialnych źródeł oraz zmniejszenie nakładów energii dzięki termomodernizacji budynków, w tym użyteczności publicznej				
	Zabezpieczenie ekologiczne Jeziora Pniewy poprzez ograniczenie zrzutów nieczystości				
	Zachowanie różnorodności biologicznej oraz ochrona i wzmacnianie zasobów przyrodniczych				

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
2.1. Atrakcyjne miejsce do prowadzenia działalności gospodarczej i rolniczej	Wyznaczenie terenów inwestycyjnych				
	Wspieranie nowych i istniejących przedsiębiorców, w tym poprzez stosowanie preferencyjnych zasad prowadzenia działalności gospodarczej, np. stosowanie ulg podatkowych				
	Pozyskiwanie nowych inwestorów i przedsiębiorców dzięki stworzeniu atrakcyjnej oferty inwestycyjnej i zapewnieniu odpowiedniej infrastruktury				
	Rozwój współpracy międzynarodowej wśród przedsiębiorców				
	Kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa i gospodarki rolno-spożywczej				
	Wspieranie wysoko efektywnego i nowoczesnego (ekologicznego) rolnictwa				
	Wspieranie rozwoju pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych				
2.2. Wysoka rozpoznawalność Gminy w oparciu o rozwiniętą funkcję rekreacyjną i turystyczną	Zagospodarowanie przestrzeni wokół Jeziora Pniewy, w tym utworzenie edukacyjnej ścieżki pieszo-rowerowej				
	Rozbudowa sieci ścieżek pieszo-rowerowych łączących gminne miejscowości				
	Dążenie do rozwoju bazy noclegowo-gastronomicznej, w tym otwarcie Aparthotelu				
	Rozwój i promowanie sieci agroturystycznej w oparciu o walory krajobrazowe				
	Organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych promujących lokalne dziedzictwo, walory przyrodnicze oraz produkty lokalne				
	Utworzenie Punktu Informacji Turystycznej o Gminie Pniewy (przewodniki, mapy, ulotki, pamiątki i gadżety)				
	Krzewienie pamięci o gminnej historii, tradycjach oraz legendach				
	Odpowiednie utrzymanie, remonty oraz promocja gminnych zabytków, a także wykorzystywanie ich w celach turystycznych				
	Utworzenie Izby Pamięci podnoszących atrakcyjność turystyczną Gminy oraz zachowujących gminną historię, tradycję i dziedzictwo lokalne				

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
3.1. Wysoka jakość edukacji	Podnoszenie jakości i konkurencyjności szkół m.in. poprzez podejmowanie innowacyjnych działań i stosowanie nowoczesnych rozwiązań zarówno w infrastrukturze, jak i systemie nauczania				
	Doposażanie obiektów szkolnych i bazy dydaktyczno-sportowej				
	Wspieranie rozwoju zawodowego nauczycieli				
	Udoskonalenie systemu wsparcia dla uczniów zdolnych i z trudnościami w nauce				
	Rozwój kompetencji cyfrowych wśród dzieci i dorosłych przeciwdziałający wykluczeniu cyfrowemu				
3.2. Oferta kulturalno-sportowa odpowiadająca oczekiwaniom mieszkańców	Rozwój oferty kulturalno-sportowej w poszczególnych sołectwach, w tym w świetlicach wiejskich				
	Rozwój i modernizacja bazy kulturalnej i sportowej				
	Utworzenie oferty spędzania czasu wolnego skierowanej do różnych grup wiekowych, w tym dzieci, młodzieży, osób dorosłych oraz seniorów				
3.3. Wysoka jakość życia mieszkańców dzięki rozwiniętym usługom społecznym	Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej i działalności podmiotów reintegracyjnych, w tym utworzenie Zakładu Aktywizacji Zawodowej				
	Rozwój usług opiekuńczych wspierających osoby starsze, w tym świadczonych w miejscu zamieszkania				
	Dążenie do osiągnięcia wysokiego stopnia integracji międzypokoleniowej oraz wspieranie pomocy sąsiedzkiej i wolontariatu				
	Dążenie do utworzenia placówek opieki nad dziećmi do lat 3 umożliwiających powrót na rynek pracy ich rodzicom				
	Wspieranie organizacji pozarządowych skupiających mieszkańców Gminy Pniewy i działających na rzecz Gminy				
	Rozwój mieszkalnictwa, w tym tworzenie nowych mieszkań komunalnych, socjalnych, wspieranych				
	Dążenie do zwiększenia dostępu do profilaktyki zdrowotnej oraz lekarzy specjalistów				



Urząd Miejski Pniewy

Dworcowa 37

62-045 Pniewy

<https://www.pniewy.wlkp.pl/>

urząd@pniewy.wlkp.pl



Prognoza Oddziaływania na Środowisko Projektu Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033

29 lipca 2024 r.

przygotowana przez

VISION PROJECT

HANNA BARANOWSKA

Osiedle Tygrysie 43B
62-023 Dachowa
tel. +48 533 821 104

NIP: 7872074616
REGON: 526595859
baranowski@vision-project.pl

1.	WSTĘP.....	6
2.	CEL I ZAKRES PROGNOZY	7
3.	METODYKA SPORZĄDZENIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	8
4.	INFORMACJA O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU STRATEGII ROZWOJU GMINY PNIEWY NA LATA 2024-2033” I O POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI O CHARAKTERZE STRATEGICZNYM.....	11
4.1	PRZEDMIOT I GŁÓWNE CELE STRATEGII	11
4.2	POWIĄZANIE STRATEGII Z DOKUMENTAMI SZCZEBŁA MIĘDZYNARODOWEGO, WSPÓLNOTOWEGO, KRAJOWEGO, REGIONALNEGO I LOKALNEGO	16
5.	CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA GMINY PNIEWY.....	28
6.	STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH POTENCJALNYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	30
6.1	JAKOŚĆ POWIETRZA	30
6.2	KLIMAT AKUSTYCZNY	37
6.3	POLA ELEKTROMAGNETYCZNE.....	41
6.4	WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	44
6.5	GLEBY I ZASOBY GEOLOGICZNE.....	51
6.6	ZASOBY PRZYRODNICZE	57
6.7	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	65
6.8	ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI STRATEGII, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 ROKU O OCHRONIE PRZYRODY	66
7.	POTENCJALNE ZMIANY ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALILZACJI STRATEGII.....	68
8.	PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA STRATEGII NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA	73
8.1	WPROWADZENIE	73

8.2	ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ PRZEWIDZIANYCH DO REALIZACJI W RAMACH STRATEGII	75
8.2.1	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	76
8.2.2	ZAGROŻENIE HAŁASEM	82
8.2.3	GOSPODAROWANIE WODAMI I GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	93
8.2.4	ZASOBY GEOLOGICZNE, GLEBY ORAZ GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	103
8.2.5	ZASOBY PRZYRODNICZE	106
8.2.6	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	109
8.3	ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE SUROWCÓW, MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII.....	110
8.4	EDUKACJA EKOLOGICZNA.....	114
8.5	ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE PRZEDSIĘWZIĘĆ OKREŚLONYCH W STRATEGII	115
8.6	ODDZIAŁYWANIA NA ETAPIE REALIZACJI INWESTYCJI – ETAP BUDOWY.....	117
8.7	ODDZIAŁYWANIA NA OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE ORAZ RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNĄ	124
8.7.1	ODDZIAŁYWANIE NA RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNĄ ORAZ STAN FAUNY I FLORY	124
8.7.2	ODDZIAŁYWANIE NA OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE.....	126
8.8	RELACJE MIĘDZY ODDZIAŁYWANIAMİ	132
8.9	ODDZIAŁYWANIA WTÓRNE I SKUMULOWANE	133
8.10	DECYZJE ŚRODOWISKOWE DLA POSZCZEGÓLNYCH INWESTYCJI	134
9.	ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI STRATEGII.....	135

10.	ANALIZA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYNYCH DO ROZWIĄZAŃ ZAPROPONOWANYCH W PROJEKCIE STRATEGII	138
11.	INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	139
12.	NAPOTKANE TRUDNOŚCI I LUKI W WIEDZY	140
13.	MONITORING	140
14.	KONSULTACJE SPOŁECZNE	141
15.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	141
16.	ZAŁĄCZNIKI	146
17.	SPIS TABEL I RYSUNKÓW	147

1. WSTĘP

Podstawą wykonania niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 (zwanej w dalszej części opracowania Prognozą...) są przepisy Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r., poz. 2029). Artykuł ten nakłada na organy administracji opracowujące projekty polityk, strategii, planów lub programów obowiązek przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji tych dokumentów. Związane jest to z przeniesieniem do prawodawstwa polskiego postanowień Dyrektywy 2001/42/WE z 27 czerwca 2001 roku w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

2. CEL I ZAKRES PROGNOZY

Podstawowym celem Prognozy jest ocena skutków oddziaływania na środowisko proponowanych celów i kierunków działań zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033, a także ustalenie czy przyjęte cele i kierunki działań gwarantują bezpieczeństwo środowiska przyrodniczego oraz sprzyjają jego ochronie i zrównoważonemu rozwojowi. Prognoza ma również ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją w przyszłości postanowień ocenianego dokumentu oraz określić czy istnieje prawdopodobieństwo powstania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku.

Każde zaproponowane działanie powinno zostać przeanalizowane pod kątem jego wpływu na środowisko traktowanego jako system połączonych ze sobą elementów. Należy przeprowadzić dokładną analizę skutków realizacji proponowanych działań tak, aby wykluczyć potencjalne negatywne skutki oddziaływania inwestycji i zmian w środowisku oraz wskazać, jakie postępowanie doprowadzi w efekcie końcowym do osiągnięcia poprawy stanu środowiska gminy Pniewy i pozwoli dążyć do zrównoważonego rozwoju. Prognoza oddziaływania na środowisko skutków realizacji projektu Strategii jest de facto analizą skutków realizacji działań, jakie zostały zaproponowane dla gminy w zakresie polityki rozwoju.

Niniejszy dokument wskazuje na możliwe negatywne skutki oraz formułuje zalecenia dotyczące przeciwdziałania i/lub ich minimalizacji. Ponadto stanowi element wspierający proces decyzyjny uchwalenia Strategii.

Przedmiotowa Prognoza zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami;
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy;
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania;
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

Prognoza określa, analizuje i ocenia:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem;

- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne w szczególności na zdrowie ludzi, wodę i powietrze z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Ponadto przedmiotowa Prognoza przedstawia:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu;
- rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Zakres Prognozy został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Poznaniu pismem nr WOO-III.410.73.2024.PPW.1 z 8 marca 2024 roku oraz Wielkopolskim Państwowym Inspektorem Sanitarnym w Poznaniu pismem nr DN-NS.9011.160.2024 z 16 kwietnia 2024 roku.

3. METODYKA SPORZĄDZENIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Metodyka opracowania jak również treść Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 zostały bezpośrednio podporządkowane zapisom wynikającym z Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2023 r., poz. 2029).

Zgodnie z art. 51 ust. 2 przywołanego aktu prawnego, prognoza oddziaływania na środowisko (...)

- zawiera:
 - informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
 - informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy

- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,
- datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów,
- określa, analizuje i ocenia:
 - istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
 - stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
 - istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
 - cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
 - przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy,
- przedstawia:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Celem przeprowadzonej analizy jest ocena czy i w jaki sposób działania ujęte w Strategii mogą oddziaływać na środowisko. W pierwszej części przeprowadzona została analiza czy i w jakim zakresie zapisy ujęte w Strategii będą wspierały realizację celów umieszczonych w dokumentach strategicznych powiązanych z niniejszą Strategią, sporządzonych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym. Następnie, na podstawie dokonanej oceny stanu środowiska, zdefiniowano główne problemy w zakresie ochrony środowiska. Określono też wnioski w kontekście braku realizacji Strategii. W dalszej części dokonano identyfikacji potencjalnych oddziaływań poszczególnych działań. Kolejnym etapem sporządzenia Strategii było przedstawienie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji Strategii. Następnie przedstawiono metody monitoringu realizacji Strategii oraz sporządzono streszczenie w języku niespecjalistycznym.

4. INFORMACJA O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU STRATEGII ROZWOJU GMINY PNIEWY NA LATA 2024-2033” I O POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI O CHARAKTERZE STRATEGICZNYM

4.1 PRZEDMIOT I GŁÓWNE CELE STRATEGII

Strategia Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 jest wyrażeniem woli społeczeństwa lokalnego w celu realizacji wspólnych zamierzeń prowadzących do trwałego rozwoju oraz wzrostu gospodarczego przy jednoczesnych działaniach chroniących środowisko.

Istnieje przekonanie, że „Strategia...” stworzy trwałe podstawy dla wspierania rozwoju lokalnego, a poprzez społeczny system wdrażania, monitoringu i ewaluacji zapisów Strategii będzie podstawą do zbudowania struktury współpracy różnych podmiotów życia społecznego i gospodarczego, które pozwolą na zrównoważony rozwój Gminy Pniewy.

W związku z powyższym „Strategia...” ma za zadanie tworzyć trwałe podstawy pod rozwój lokalny, w którym społeczny rozwój idzie w parze z rozwojem gospodarczym i z ochroną środowiska.

Ustalenia zawarte w Strategii stanowią podstawę do prowadzenia przez władze Gminy długookresowej polityki rozwoju społeczno-gospodarczego. Struktura postulatyczna dokumentu opiera się na wizji, misji, celach. Rozwinięciem celów są kierunki działań, w których faktycznie przedstawiono zakres realizacji zamierzeń rozwojowych Gminy w perspektywie 2033 roku. Oznacza to, że analiza ram, jakie przenoszą za sobą ustalenia Strategii opierać się będzie na analizie treści zapisów odnoszących się do kierunków działań. Warto przy tym dodać, iż Strategia integruje szereg działań o różnych charakterze. Są to zarówno nowe działania, jak też takie, które są kontynuacją już realizowanych działań, tj. takich, które wynikają z kompetencji i zakresu działań ustanowionych w przeszłości.

Analiza zapisów treści kierunków działań pozwala stwierdzić, iż nie dojdzie do ingerencji w układ przestrzenny i system przyrodniczy Gminy Pniewy. Realizacja zapisów przyczyni się do ochrony środowiska, a jedną z nadrzędnych zasad przyjętych w realizacji Strategii, jest zasada zrównoważonego rozwoju.

Należy dodać, iż realizacja Strategii wnosi wkład w ogólny rozwój przestrzeni Gminy, choć jej urzeczywistnianie następować będzie w oparciu o siły i środki oraz kompetencje instytucji

gminnych. Rola Gminy ogranicza się do wybranych specjalizacji i kompetencji, np. związanych z edukacją, administracją, opieką zdrowotną, pomocą społeczną, utrzymaniem dróg gminnych. W toku opracowywania projektu „Strategii...” wypracowano misję i wizję przyszłości dla Gminy Pniewy:

Misja:

***Misją Gminy Pniewy jest rozwój w harmonii z naturą
oraz stworzenie atrakcyjnego miejsca do życia dla wszystkich mieszkańców,
zapewniając wysoki poziom bezpieczeństwa i umożliwiając dbałość o zdrowie.***

Wizja:

***Gmina Pniewy w 2033 roku jest miejscem na dobrej drodze – bezpiecznym, nowoczesnym,
szanującym tradycje, wspierającym rozwój i aktywność mieszkańców
oraz wyróżniającym się wysoką wrażliwością społeczną.***

Projekt „Strategii Rozwoju Gminy Pniewy 2024-2033” obejmuje:

- Diagnozę strategiczną Gminy Pniewy sporządzoną w oparciu o analizę silnych i słabych stron Gminy oraz szans i zagrożeń jego rozwoju.
- Zapis planu działania zawierający cele strategiczne i operacyjne określające główne kierunki rozwoju Gminy oraz działania, na których przede wszystkim powinny koncentrować się wszystkie podmioty życia społecznego realizujące zamierzenia Strategii.

W ramach projektu „Strategii...” wyznaczono trzy cele strategiczne. Dla każdego celu określono cele operacyjne (w sumie 9). W ramach każdego celu operacyjnego wyspecyfikowano działania do realizacji. Zawierają one schemat zamierzeń planowanych do realizacji na terenie Gminy Pniewy.

Wyszczególnienie celów strategicznych, celów operacyjnych i działań zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 1 Cele strategiczne, programy operacyjne i działania Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033

Cele Strategiczne	Cele operacyjne	Działania
CEL STRATEGICZNY 1 Gmina Pniewy – zadbana, bezpieczna i dostępna	CEL OPERACYJNY 1.1 Dobrze skomunikowana i bezpieczna infrastruktura drogowa	• Poprawa stanu technicznego sieci dróg gminnych wraz z rozbudową infrastruktury towarzyszącej, w tym chodników, ścieżek rowerowych, oświetlenia (energooszczędne), oznakowania, sygnalizacji świetlnej, itp.

		• Współpraca z zarządami dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych oraz PKP w zakresie rozbudowy i modernizacji dróg niebędących własnością Gminy Pniewy, a przebiegających przez jej teren • Rozwój transportu publicznego wewnątrz Gminy oraz zwiększenie liczby połączeń z innymi gminami i miastami • Dążenie do utworzenia obwodnicy Pniew
	CEL OPERACYJNY 1.2 Wysoka jakość urządzeń sieciowych	• Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowo-kanalizacyjnej • Inwentaryzacja zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków • Modernizacja oczyszczalni ścieków oraz stacji uzdatniania wody • Dążenie do rozbudowy sieci gazowej z uwzględnieniem obszarów wiejskich • Dążenie do rozwoju sieci światłowodowej w celu zwiększenia dostępności do Internetu na obszarze Gminy
	CEL OPERACYJNY 1.3 Uregulowana polityka przestrzenna	• Prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej • Stosowanie koncepcji uniwersalnego projektowania oraz usuwanie istniejących barier architektonicznych stanowiących przeszkodę dla osób ze szczególnymi potrzebami • Zachowanie czystości i estetyki Pniew • Zachowanie terenów zielonych oraz zwiększenie zalesienia Gminy, w tym dzięki uwzględnianiu ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz poprzez wykorzystanie nieużytków, a także ich właściwe utrzymanie oraz inwentaryzacja terenów zieleni miejskiej i lasów • Rewitalizacja wyznaczonych obszarów • Zagospodarowanie rynku w Pniewach jako miejsca integracji społecznej
	CEL OPERACYJNY 1.4 Odporna na zmiany klimatu i dbająca o środowisko	• Podejmowanie działań służących adaptacji do zmian klimatycznych oraz odpowiednie przygotowanie w zakresie zagrożenia kryzysowego • Optymalizacja funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi, w tym likwidacja istniejących i przeciwdziałanie powstawaniu nowych „dzikich wysypisk” odpadów komunalnych • Prowadzenie edukacji ekologicznej i zachęcanie mieszkańców do proekologicznych zachowań, w tym oszczędności wody, małej retencji (gromadzenia wód opadowych), wymiany oświetlenia na energooszczędne, wymiany źródeł ciepła, termomodernizacji budynków mieszkalnych, itp. • Wspieranie mieszkańców w wymianie źródeł ciepła na ekologiczne • Zwiększenie samowystarczalności

		energetycznej Gminy poprzez pozyskiwanie energii z odnawialnych źródeł oraz zmniejszenie nakładów energii dzięki termomodernizacji budynków, w tym użyteczności publicznej • Zabezpieczenie ekologiczne Jeziora Pniewy poprzez ograniczenie zrzutów nieczystości • Zachowanie różnorodności biologicznej oraz ochrona i wzmacnianie zasobów przyrodniczych
CEL STRATEGICZNY 2 Gmina Pniewy – przyjazna dla mieszkańców, inwestorów i turystów	CEL OPERACYJNY 2.1 Atrakcyjne miejsce do prowadzenia działalności gospodarczej i rolniczej	• Wyznaczenie terenów inwestycyjnych • Wspieranie nowych i istniejących przedsiębiorców, w tym poprzez stosowanie preferencyjnych zasad prowadzenia działalności gospodarczej, np. stosowanie ulg podatkowych • Pozyskiwanie nowych inwestorów i przedsiębiorców dzięki stworzeniu atrakcyjnej oferty inwestycyjnej i zapewnieniu odpowiedniej infrastruktury • Rozwój współpracy międzynarodowej wśród przedsiębiorców • Kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa i gospodarki rolno-spożywczej • Wspieranie wysoko efektywnego i nowoczesnego (ekologicznego) rolnictwa • Wspieranie rozwoju pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych
	CEL OPERACYJNY 2.2 Wysoka rozpoznawalność Gminy w oparciu o rozwiniętą funkcję rekreacyjną i turystyczną	• Zagospodarowanie przestrzeni wokół Jeziora Pniewy, w tym utworzenie edukacyjnej ścieżki pieszo-rowerowej • Rozbudowa sieci ścieżek pieszo-rowerowych łączących gminne miejscowości • Dążenie do rozwoju bazy noclegowej np. w budynku dawnej Poczty Konnej • Rozwój i promowanie sieci agroturystycznej w oparciu o walory krajobrazowe • Organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych promujących lokalne dziedzictwo, walory przyrodnicze oraz produkty lokalne • Utworzenie Punktu Informacji Turystycznej o Gminie Pniewy (przewodniki, mapy, ulotki, pamiątki i gadżety) • Krzewienie pamięci o gminnej historii, tradycjach oraz legendach • Bieżące utrzymanie i remonty oraz promocja gminnych zabytków, a także wykorzystywanie ich w celach turystycznych • Utworzenie Izby Pamięci podnoszących atrakcyjność turystyczną Gminy oraz zachowujących gminną historię, tradycję i dziedzictwo lokalne
CEL STRATEGICZNY 3 Gmina Pniewy – wrażliwa na potrzeby mieszkańców	CEL OPERACYJNY 3.1 Wysoka jakość edukacji	• Podnoszenie jakości i konkurencyjności szkół m.in. poprzez podejmowanie innowacyjnych działań i stosowanie nowoczesnych rozwiązań zarówno w infrastrukturze, jak i

		systemie nauczania • Doposażanie obiektów szkolnych i bazy dydaktyczno-sportowej • Wspieranie rozwoju zawodowego nauczycieli • Udoskonalenie systemu wsparcia dla uczniów zdolnych i z trudnościami w nauce • Rozwój kompetencji cyfrowych wśród dzieci i dorosłych przeciwdziałający wykluczeniu cyfrowemu
	CEL OPERACYJNY 3.2 Oferta kulturalno-sportowa odpowiadająca oczekiwaniom mieszkańców	• Rozwój oferty kulturalno-sportowej w poszczególnych sołectwach, w tym w świetlicach wiejskich • Rozwój i modernizacja bazy kulturalnej i sportowej • Utworzenie oferty spędzania czasu wolnego skierowanej do różnych grup wiekowych, w tym dzieci, młodzieży, osób dorosłych oraz seniorów
	CEL OPERACYJNY 3.3 Wysoka jakość życia mieszkańców dzięki rozwiniętym usługom społecznym	• Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej i działalności podmiotów reintegracyjnych, w tym utworzenie Zakładu Aktywizacji Zawodowej • Rozwój usług opiekuńczych wspierających osoby starsze, w tym świadczonych w miejscu zamieszkania • Dążenie do osiągnięcia wysokiego stopnia integracji międzypokoleniowej oraz wspieranie pomocy sąsiedzkiej i wolontariatu • Dążenie do utworzenia placówek opieki nad dziećmi do lat 3 umożliwiającymi powrót na rynek pracy ich rodzicom • Wspieranie organizacji pozarządowych skupiających mieszkańców Gminy Pniewy i działających na rzecz Gminy • Rozwój mieszkalnictwa, w tym tworzenie nowych mieszkań komunalnych, socjalnych, wspieranych • Dążenie do zwiększenia dostępu do profilaktyki zdrowotnej oraz lekarzy specjalistów

Źródło: projekt Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033

Działania wymienione w powyższych tabelach będą realizowane przez Gminę Pniewy oraz podmioty działające na obszarze Gminy, a także w niektórych przypadkach przez przedsiębiorstwa lub mieszkańców.

Całość planowanych strategicznych działań, do zrealizowania do 2033 roku, zamykają rekomendacje do wdrożenia „Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033”. Rekomendacje wdrożeniowe zawierają ogólny zapis działań, jakie należy podjąć w celu realizacji zapisów Strategii, a następnie ich monitoringu i ewaluacji. W procesie wdrażania będzie kładziony nacisk na wzajemne korzyści i równouprawnienie wszystkich partnerów, przy założeniu, że dzięki realizacji konkretnych działań, co do których istnieje konsensus społeczny

wzrasta atrakcyjność i konkurencyjność regionu. Przyjęto, że planowane inwestycje nie będą kolidować z przyrodniczymi walorami Gminy, a ich oddziaływanie na środowisko zostanie ograniczone poprzez dobór odpowiedniej lokalizacji zgodnej z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, stosowanie odpowiedniej technologii oraz terminów prac.

Analizując cele sformułowane w Strategii, oprócz oceny ich wpływu na środowisko, należy dokonać odniesienia tych celów do kierunków działań przedstawionych w dokumentach krajowych, wojewódzkich i powiatowych oraz dokumentach na szczeblu lokalnym. Od komplementarności i zharmonizowania tych celów w znacznym stopniu zależy bowiem możliwość osiągnięcia sukcesu polityki ekologicznej gminy Gminy.

4.2 POWIĄZANIE STRATEGII Z DOKUMENTAMI SZCZEBŁA MIĘDZYNARODOWEGO, WSPÓLNOTOWEGO, KRAJOWEGO, REGIONALNEGO I LOKALNEGO

AGENDA NA RZECZ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU 2030

Agenda 2030 została przyjęta przez 193 państwa członkowskie ONZ podczas Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku we wrześniu 2015 r. W jej ramach zdefiniowano 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju. Strategia Rozwoju Gminy Pniewy wpisuje się w następujące cele dotyczące środowiska naturalnego:

- cel 2: Eliminacja głodu, osiągnięcie bezpieczeństwa żywnościowego i lepszego odżywiania oraz promowanie zrównoważonego rolnictwa:
 - utworzenie systemów zrównoważonej produkcji żywności oraz wdrożenie praktyk odpornego rolnictwa mające zwiększyć wydajność i produkcję, podtrzymywać ekosystemy, wzmocnić zdolność przystosowania się do zmian klimatycznych, ekstremalnych zjawisk pogodowych, suszy, powodzi i innych katastrof, a także mające stopniowo poprawiać jakość gleby i gruntów;
- cel 3: Zapewnienie wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowego życia oraz promowanie dobrobytu:
 - znaczące obniżenie liczby zgonów i chorób spowodowanych przez niebezpieczne substancje chemiczne oraz zanieczyszczenie i skażenie powietrza, wody i gleby;

- cel 6: Zapewnienie wszystkim ludziom dostępu do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi:
 - poprawienie jakości wody poprzez redukcję zanieczyszczeń, likwidowanie wysypisk śmieci, ograniczenie stosowania szkodliwych substancji chemicznych i innych szkodliwych materiałów; zmniejszenie o połowę ilości nieoczyszczonych ścieków oraz znaczące podniesienie poziomu recyklingu i bezpiecznego ponownego użytkowania materiałów w skali globalnej;
- cel 7: Zapewnienie wszystkim dostępu do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie:
 - znaczące zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii;
- cel 11: Uczynienie miast i osiedli ludzkich bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu;
- cel 13: Podjęcie pilnych działań w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom;
- cel 15: Ochrona, przywracanie oraz promowanie zrównoważonego użytkowania ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczanie pustynnienia, powstrzymanie i odwracanie procesu degradacji gleby oraz powstrzymywanie utraty różnorodności biologicznej.

W Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 zaplanowano zadania wspierające wysoko efektywne i nowoczesne rolnictwo oraz kształtujące świadomość obywatelską o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa co przyczyni się do realizacji celu 2. Postawiono także za cel ochronę atmosfery poprzez termomodernizację budynków, montaż instalacji odnawialnych źródeł energii, działania podnoszące świadomość ekologiczną mieszkańców, optymalizację funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi co przyczyni się do realizacji celu 7 oraz celu 13. W Strategii zaplanowano także działania regulujące politykę przestrzenną i zachowanie ładu przestrzennego, zapewniające atrakcyjną, estetyczną i bezpieczną przestrzeń publiczną, dzięki czemu także realizowany będzie cel 11. Z kolei działania redukujące poziom występujących w powietrzu zanieczyszczeń i utrzymanie wysokiej jakości powietrza na terenie Gminy przyczynią się do realizacji celu 11, 13 i 15. Generalnie realizacja kierunków działań określone w celu operacyjnym 1.4 przyczynią się do realizacji wyżej wymienionych celów Agendy 2030. W związku z powyższym oba dokumenty wykazują ze sobą zgodność i wpłyną na poprawę środowiska naturalnego.

EUROPEJSKA KONWENCJA KRAJOBRAZOWA

Europejska Konwencja Krajobrazowa została sporządzona we Florencji 20 października 2000 r. Jest częścią działań Rady Europy w zakresie ochrony naturalnego i kulturowego dziedzictwa, planowania przestrzennego i kształtowania środowiska. Konwencja została ratyfikowana przez Polskę 27 września 2004 r., a weszła w życie 1 stycznia 2005 r. Podstawowym celem Konwencji jest promowanie ochrony, gospodarki i planowania krajobrazu, a także organizowanie współpracy europejskiej w tym obszarze, opartej na wymianie doświadczeń, specjalistów i tworzeniu dobrej praktyki krajobrazowej. W ramach konwencji podejmowane są działania na rzecz ochrony, planowania i gospodarowania krajobrazem. Do środków ogólnych zaliczamy prawne uznanie krajobrazu jako istotnego komponentu otoczenia ludzi, ustanowienie i wdrożenie polityki krajobrazowej, stworzenie procedur udziału społeczeństwa w kreowaniu tej polityki oraz uwzględnienie kwestii krajobrazowych we wszelkich innych politykach, które bezpośrednio lub pośrednio oddziałują na krajobraz. Wśród środków specjalnych (określonych w art. 6 Konwencji) istotnym elementem działań na rzecz ochrony krajobrazu jest podnoszenie świadomości społeczeństwa oraz innych podmiotów w zakresie wartości krajobrazów, ich roli i wprowadzanych w nich zmian.

Zadania uwzględnione w Strategii, m.in. wzmocnienie edukacji ekologicznej mieszkańców oraz przedsiębiorców, wspieranie działań i inicjatyw proekologicznych, przyczyniają się do ochrony zasobów przyrody w tym ochrony krajobrazu. Stąd niniejszy dokument realizuje wyżej wskazane założenia.

EUROPEJSKI ZIELONY ŁĄD

Europejski Zielony Łąd to plan działania na rzecz zrównoważonej gospodarki UE, która zobowiązała się do 2050 r. osiągnąć neutralność klimatyczną. Realizacja tego celu będzie wymagała transformacji społeczno-gospodarczej w Europie: racjonalnej kosztowo, sprawiedliwej i zrównoważonej społecznie. Działania zostały wyznaczone w następujących obszarach: Klimat, Energia, Rolnictwo, Przemysł, Środowisko i oceany, Transport, Finanse i rozwój regionalny, Badania naukowe i innowacje.

Strategia Rozwoju dla Gminy Pniewy uwzględnia w swoich założeniach działania z zakresu poprawy klimatu, środowiska oraz zrównoważonego gospodarowania energią, m.in.: ochrona atmosfery poprzez dotację do wymiany starych pieców, termomodernizacji budynków oraz

montażu instalacji odnawialnych źródeł energii, dzięki czemu dokument jest spójny z Europejskim Zielonym Ładem i wpływa na realizację założeń w nim określonych.

RAMY POLITYKI KLIMATYCZNO-ENERGETYCZNEJ DO ROKU 2030

Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030 zawierają ogólnounijne założenia i cele polityki na lata 2021-2030. Do najważniejszych celów na rok 2030 należą:

- ograniczenie o co najmniej 40 proc. emisji gazów cieplarnianych (w stosunku do poziomu z 1990 r.),
- zwiększenie do co najmniej 32 proc. udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii,
- zwiększenie o co najmniej 32,5 proc. efektywności energetycznej.

W październiku 2014 r. ramy polityki zostały przyjęte przez Radę UE. Sprzyjają one zmianom w kierunku gospodarki niskoemisyjnej i tworzeniu efektywnego i bezpiecznego systemu energetycznego. Należy podkreślić, że dokumenty na szczeblu krajowym oraz wojewódzkim uwzględniają szereg zobowiązań międzynarodowych związanych z wdrażaniem Dyrektyw UE, a także są spójne ze wspólnotowymi dokumentami programowymi. W związku z tym, dokumenty szczebla lokalnego, takie jak strategie rozwoju dla gmin są zgodne z poniższymi dokumentami wyższego rzędu.

Zaplanowane do realizacji zadania w Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 wpływają na realizację celów środowiskowych określonych w dokumencie w zakresie ograniczenia emisji gazów cieplarnianych oraz wzrostu efektywności energetycznej budynków na terenie gminy (przede wszystkim cel strategiczny 1, cel operacyjny 1.4). W związku z tym, Strategia jest spójna z określonymi Ramami polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030.

POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA 2030 – STRATEGIA ROZWOJU W OBSZARZE ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

Polityka ekologiczna państwa 2030 to dokument przyjęty uchwałą nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r. w sprawie przyjęcia „Polityki ekologicznej państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej” (M.P. z 2019 r. poz. 794). Celem głównym określonym w dokumencie jest: Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorstw. W jego ramach wyznaczono następujące cele szczegółowe:

- cel szczegółowy I: środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.
- cel szczegółowy II: środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska
- cel szczegółowy III: środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.

Realizacja celów środowiskowych będzie wspierana przez następujące cele horyzontalne:

- środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa.
- środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

Strategia Rozwoju Gminy Pniewy za lata 2024-2033 wpisuje się w powyższe cele. Priorytetem obu dokumentów jest ochrona środowiska przyrodniczego poprzez podejmowanie działań w zakresie ochrony przyrody i powiązanie jej z rozwojem społecznym i gospodarczym na szczeblu krajowym i lokalnym. W związku z tym oba dokumenty są ze sobą spójne.

POLITYKA ENERGETYCZNA POLSKI DO 2030 ROKU

Dokument ten został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 10 listopada 2009 r. uchwałą nr 202/2009 (Obwieszczenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2009 r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2030 r.; M.P. z 2010 r. nr 2 poz. 11) i przedstawia strategię państwa, mającą na celu odpowiedzenie na najważniejsze wyzwania stojące przed polską energetyką, zarówno w perspektywie krótkoterminowej, jak i w perspektywie do 2030 roku.

W ramach wskazanego dokumentu przewidziano:

- w zakresie poprawy efektywności energetycznej:
 - dążenie do utrzymania zero energetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną,
 - konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE 15,
- w zakresie wzrostu bezpieczeństwa dostaw paliw i energii:
 - racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,

- dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego,
- zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw ropy naftowej, rozumianej jako uzyskiwanie ropy naftowej z różnych regionów świata, od różnych dostawców z wykorzystaniem alternatywnych szlaków transportowych,
- budowę magazynów ropy naftowej i paliw płynnych o pojemnościach zapewniających utrzymanie ciągłości dostaw, w szczególności w sytuacjach kryzysowych,
- zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii,
- w zakresie dywersyfikacji struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej:
 - przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych,
- w zakresie rozwoju wykorzystania OZE:
 - wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 r. oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,
 - osiągnięcie w 2020 r. 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji,
 - ochronę lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw tak, aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,
 - wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa,
 - zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach,

- w zakresie rozwoju konkurencyjnych rynków:
 - zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen,
- w zakresie ograniczenia oddziaływania energetyki na środowisko:
 - ograniczenie emisji CO₂ do 2020 r. przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
 - ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM₁₀ i PM_{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,
 - ograniczenie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,
 - minimalizację składowania odpadów przez jak najszerze wykorzystanie ich w gospodarce,
 - zmianę struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

Wobec powyższego, Strategia Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 jest zgodna z Polityką energetyczną Polski do 2030, gdyż realizuje zaplanowane w nim kierunki działań z zakresu poprawy efektywności energetycznej oraz wprowadzania niskoemisyjnych rozwiązań (cel operacyjny 1.4).

POLITYKA ENERGETYCZNA POLSKI DO 2040 ROKU

Dokument ten został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 2 lutego 2021 r uchwałą nr 22/2021 (Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 2 marca 2021 r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2040 r. M.P. z 2021 r. poz. 264). Celem polityki energetycznej państwa jest: bezpieczeństwo energetyczne przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko, przy optymalnym wykorzystaniu własnych zasobów energetycznych. W ramach celów szczegółowych wyznaczono:

1. Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych;
2. Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej;
3. Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw ciekłych;
4. Rozwój rynków energii;
5. Wdrożenie energetyki jądrowej;

6. Rozwój odnawialnych źródeł energii;
7. Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji;
8. Poprawa efektywności energetycznej.

Strategia Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 wpłynie na realizację celu w zakresie rozwoju OZE i poprawy efektywności energetycznej, które zostały wyznaczone w ww. dokumencie. W Strategii uwzględniono zadania z tego zakresu w Celu Operacyjnym 1.4 Odporna na zmiany klimatu i dbająca o środowisko.

KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REIONALNEGO 2030

Dokument przyjęty został uchwałą Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 roku (M.P. 2019 poz. 1060). Celem głównym polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Cel główny realizowany będzie przez uzupełniające go trzy cele szczegółowe:

- Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;
- Wzmacniania regionalnych przewag konkurencyjnych;
- Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Założenia Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 są spójne z założeniami celu 1, gdyż jego realizacja przyczynia się do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, przede wszystkim w wymiarze środowiskowym i przestrzennym (poprzez realizację celów strategiczny 1, 2 i 3).

STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO 2030

Dokument przyjęty został uchwałą Rady Ministrów nr 184/2020 z dnia 14 grudnia 2020 r. (M.P. 2020 poz. 1060). Celem głównym Strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Natomiast wyznaczonymi celami szczegółowymi są:

- Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych,
- Poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej,
- Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy,
- Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Strategia Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 wpisuje się w realizację celu szczegółowego 1, 2, 3 i 4. Większość kierunków działań wyznaczonych w Strategii wpisuje się w założenia celów szczegółowych określonych w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WSI, ROLNICTWA I RYBACTWA 2030

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 została przyjęta uchwałą nr 123 Rady Ministrów z dnia 15 października 2019 r. (M.P. z 2019 r. poz. 1150). Wizja polskiej wsi 2050 brzmi następująco: *Obszary wiejskie w 2050 r. to atrakcyjne miejsce pracy, zamieszkania, wypoczynku i prowadzenia działalności rolniczej lub pozarolniczej. To również obszary dostarczające dóbr publicznych i rynkowych, z zachowaniem unikalnych walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych dla przyszłych pokoleń, dzięki zrównoważonemu rozwojowi konkurencyjnego rolnictwa i rybactwa. Na obszarach wiejskich zatrzymano niekorzystne zmiany demograficzne oraz znacząco zwiększono pozytywne efekty środowiskowe produkcji rolnej i rybackiej. Podstawą ustroju rolnego są gospodarstwa rodzinne rozwijające się w sposób zrównoważony i odpowiedzialny, wykorzystujące nowoczesne technologie. Zapewniono zwiększenie się wkładu małych i średnich gospodarstw rolnych w zapewnienie zrównoważonego rozwoju rolnictwa.*

Celem głównym Strategii jest: Rozwój gospodarczy wsi umożliwiający trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego. W strategii wyznaczono następujące cele szczegółowe:

- I. Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i rybackiej,
- II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska,
- III. Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa.

Strategia Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 wpisuje się w szczególności w cel I i II a konkretnie kierunki działań określone w ramach Celu Strategicznego 1 i Celu Strategicznego 2. Zgodnie z tym, dokument jest spójny ze Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030. Jego założenia oddziałują również na poprawę jakości życia oraz ochronę środowiska na terenie gminy Pniewy.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO DO 2030, PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO. WIELKOPOLSKA 2020+

W Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku wyznaczone cele strategiczne brzmią następująco:

- Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców,
- Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu,
- Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski,
- Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.

Tabela 2 Spójność celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego 2030

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku	Strategia Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033
1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców 1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy	2. Gmina Pniewy – przyjazna dla mieszkańców, inwestorów i turystów 2.1. Atrakcyjne miejsce do prowadzenia działalności gospodarczej i rolniczej 3. Gmina Pniewy – wrażliwa na potrzeby mieszkańców 3.1. Wysoka jakość edukacji
2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu	2. Gmina Pniewy – przyjazna dla mieszkańców, inwestorów i turystów 2.2. Wysoka rozpoznawalność Gminy w oparciu o rozwiniętą funkcję rekreacyjną i turystyczną 3. Gmina Pniewy – wrażliwa na potrzeby mieszkańców 3.1. Wysoka jakość edukacji 3.2. Oferta kulturalno-sportowa odpowiadająca oczekiwaniom mieszkańców 3.3. Wysoka jakość życia mieszkańców dzięki rozwiniętym usługom społecznym

3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej	1. Gmina Pniewy – zadbana, bezpieczna i dostępna 1.1. Dobrze skomunikowana i bezpieczna infrastruktura drogowa 1.2. Wysoka jakość urządzeń sieciowych 1.3. Uregulowana polityka przestrzenna 1.4. Odporna na zmiany klimatu i dbająca o środowisko
4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem 4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju	3. Gmina Pniewy – wrażliwa na potrzeby mieszkańców 3.3. Wysoka jakość życia mieszkańców dzięki rozwiniętym usługom społecznym

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z ustaleniami Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku na obszarze województwa zidentyfikowano różnego rodzaju obszary interwencji, do których zaadresowano część celów operacyjnych z zastrzeżeniem, że docelowo ich zasięg oraz kryteria wyznaczania określone będą w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Obszary strategicznej interwencji (OSI), które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Projektowanie interwencji przebiegać będzie zgodnie z zasadami wielopoziomowego zarządzania, subsydiarności, partycypacji społecznej, w dialogu z partnerami społeczno-gospodarczymi. Obszar na jakim położona jest Gmina Pniewy nie należy jednak do żadnego z wyznaczonych obszarów strategicznej interwencji.

Jednakże na podstawie przeprowadzonej delimitacji w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ wyznaczono 4 podstawowe typy obszarów funkcjonalnych, obejmujących łącznie wszystkie gminy położone w granicach województwa wielkopolskiego. Wśród nich znajduje się wiejski obszar funkcjonalny, w zasięgu, którego położona jest Gmina Pniewy.

Ponadto w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ określa się granice obszarów interwencji wraz ze szczegółowymi celami polityki regionalnej. Gmina Pniewy klasyfikuje się do następujących obszarów interwencji:

- obszaru wiejskiego wymagającego wsparcia procesów rozwojowych (oddalenie od dużych ośrodków miejskich powodujące ograniczony dostęp do nich, a tym samym mniejsze możliwości rozwojowe i odpływ mieszkańców na tereny bardziej atrakcyjne pod względem gospodarczym i społecznym),
- obszaru ochrony gleb dla celów produkcji rolnej (dotyczy gleb wysokiej jakości, niezbędnych do zachowania ich w użytkowaniu rolniczym jako elementu bezpieczeństwa żywnościowego kraju oraz szeregu innych funkcji powiązanych z szeroko rozumianym rolnictwem),
- obszaru cennego przyrodniczo (jego kształtowanie ma priorytetowe znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania środowiska i zachowania różnorodności biologicznej – obejmuje wszystkie gminy w województwie wielkopolskim),
- obszaru ochrony krajobrazów kulturowych (ze względu na historyczne założenie urbanistyczne miasta Pniewy)
- obszaru ochrony i kształtowania zasobów wodnych (województwo wielkopolskie charakteryzuje się niedoborami wód powierzchniowych, co generuje konieczność zwiększenia zasobów wodnych)
- obszaru o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe (gminy charakteryzujące się niskimi wskaźnikami dostępu do kanalizacji, opieki przedszkolnej, usług zdrowotnych, usług kultury oraz najwyższym czasem dojazdu do miast subregionalnych i miasta wojewódzkiego).

W Planie wymienione zostały również inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, których realizacja została zaplanowana na terenie województwa wielkopolskiego, w tym m.in. na terenie Gminy Pniewy. Zestawienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- elektroenergetyka – Budowa i rozbudowa Elektroenergetycznej sieci dystrybucyjnej, w tym
 - Budowa linii napowietrznej WN- 110 kV relacji: GPZ Nowy Tomyśl (NOT) – GPZ Pniewy (PNI),

- Przebudowa linii napowietrznej WN- 110 kV relacji: GPZ Pniewy (PNI) – GPZ Duszniki (DUW) – SE Plewiska (PLE),
- Budowa linii Napowietrznej WN-110 kV relacji: linia Nowy Tomyśl – Pniewy (NOT-PNI) – RS Kuślin,
- obronność i bezpieczeństwo publiczne – Budowa i modernizacja obiektów policji, w tym Komisariat Policji Pniewy – budowa nowej siedziby (zrealizowano).

5. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA GMINY PNIEWY

Gmina Pniewy, będąca gminą miejsko-wiejską, położona jest w zachodniej części województwa wielkopolskiego. Wchodzi w skład powiatu szamotulskiego. Według danych GUS z 2022 roku w Gminie zameldowanych było 12.449 mieszkańców (z czego ponad 65% to ludność mieszkająca w mieście), natomiast wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 79 os./km².

Gmina Pniewy graniczy z siedmioma innymi gminami i są to kolejno:

- od północy gmina Wronki (pow. szamotulski),
- od północnego wschodu gmina Ostroróg (pow. szamotulski),
- od wschodu gmina Szamotuły (pow. szamotulski),
- od południowego wschodu gmina Duszniki (pow. szamotulski),
- od południowego zachodu gmina Lwówek (pow. nowotomyski) i gmina Chrzypsko Wielkie (pow. międzychodzki),
- od zachodu gmina Kwilcz (pow. międzychodzki).

Całkowita powierzchnia Gminy Pniewy wynosi prawie 159 km², co stanowi 14% powierzchni powiatu i 0,5% powierzchni województwa. Główną funkcją Gminy jest rolnictwo – użytki rolne stanowią 72% jej powierzchni. Z kolei lesistość Gminy nie jest wysoka i wynosi około 16%. Największe skupiska ludności obserwuje się w południowej części Gminy (Pniewy i okoliczne wsie, w tym Chełmno, Jakubowo, Lubocześnica, Turowo i Zamorze), w północnej części Gminy w okolicach jezior Orliczko, Psarskiego i Zajączkowskiego (sołectwa Nojewo-Podborowo, Nosalewo, Orliczko, Psarskie i Zajączkowo) oraz w centralnej części Gminy (sołectwa Konin, Koninek, Podpniewki i Rudka). Najmniejsze zagęszczenie budynków mieszkalnych i gospodarstw obserwuje się w środkowo-zachodniej części Gminy, czyli w sąsiedztwie Sierakowskiego Parku Krajobrazowego.

W skład Gminy wchodzi 21 sołectw: Nosalewo, Orliczko, Nojewo, Kikowo, Zajączkowo, Psarskie, Karmin, Psarce, Koninek, Dęborzyce, Dębina, Rudka, Podpniewki, Lubocześnica, Konin, Lubosina, Koszanowo, Chełmno, Jakubowo, Zamorze i Turowo.

Od stolicy powiatu – Szamotuł, Pniewy oddalone są o około 30 km (dojazd samochodem zajmuje około pół godziny), a od stolicy województwa – Poznania o około 50 km (dojazd zajmuje około godziny). Nieco dłużej, bo około 1 godziny i 15 min zabiera dojazd do 2 innych miast pomiędzy którymi Pniewy są położone – Zielonej Góry (odległość około 110 km) i Gorzowa Wielkopolskiego (85 km). Przez teren Gminy Pniewy przebiegają ważne szlaki komunikacyjne takie jak np. drogi krajowe nr 24 i 92 oraz drogi wojewódzkie nr 187 i 116. Ponadto w odległości około 20 km na południe od Gminy przebiega autostrada A2 z najbliższym węzłem w Nowym Tomyślu. Położenie to sprawia, iż Gmina charakteryzuje się dość dobrą dostępnością komunikacyjną.

Przez teren Gminy przebiegały 2 linie kolejowe jednotorowe: linia Rokietnica – Pniewy – Międzychód ze stacjami w Lubosinie oraz Pniewach i linia Szamotuły – Ostroróg – Międzychód ze stacjami w Nojewie i Kikowie, są one jednak wyłączone z użytkowania.

Transport zbiorowy zapewniany jest przez liczne połączenia autobusowe, umożliwiające dojazd do innych większych (Poznań) i mniejszych miast pobliskich, ale również znacznie oddalonych (jak Kielce, Kołobrzeg czy Szczecin). Przystanki PKS zlokalizowane są w Pniewach, Podpniewkach, Nojewie, Lubosinie, Buszewie, Zajączkowie, Jakubowie, Turowie i Przystankach. Ponadto na obszarze Gminy Pniewy oraz na terenach sąsiednich gmin (Chrzypsko Wielkie, Duszniki, Lwówek, Szamotuły, Ostroróg), które podjęły wspólną realizację za pomocą porozumień międzygminnych działa Publiczny Transport Zbiorowy na mocy którego powstało 10 linii autobusowych. Dzięki zastosowaniu tego rozwiązania transportem zbiorowym objęte są wszystkie gminne miejscowości. W ramach wdrażania rozwiązań z zakresu zrównoważonej mobilności miejskiej i usprawnienia funkcjonowania transportu zbiorowego w Pniewach, w rejonie skrzyżowania ul. Pocztovej i ul. Poznańskiej utworzone zostało Zintegrowane Centrum Przesiadkowe uzupełnione o parking B&R oraz parking dla rowerów miejskich.

6. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH POTENCJALNYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

6.1 JAKOŚĆ POWIETRZA

POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

Powietrze atmosferyczne należy do najważniejszych chronionych komponentów środowiska przyrodniczego. Obowiązujące regulacje prawne odnoszą się przede wszystkim do jego jakości oraz kontroli emisji w postaci pozwoleń na emisję gazów i pyłów. Ze względu na porozumienia międzynarodowe, ochrona powietrza atmosferycznego obejmuje również warstwę ozonową i klimat. W polskim prawie środowiskowym zakres i sposoby ochrony powietrza atmosferycznego są określone głównie w ustawie Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2024 r., poz. 54). Przepisy te dotyczą ochrony zasobów środowiska przyrodniczego, przeciwdziałania zanieczyszczeniom, wydawania pozwoleń, opłat i kar administracyjnych za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza.

Potrzeba prawnej ochrony powietrza jest skutkiem jego zanieczyszczenia, które w ustawie – Prawo ochrony środowiska zostało zdefiniowane jako emisja, która może być szkodliwa dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, może powodować szkodę w dobrach materialnych, może pogarszać walory estetyczne środowiska lub może kolidować z innymi uzasadnionymi sposobami korzystania ze środowiska (art. 3 pkt 49 u.p.o.ś.).

Postępująca urbanizacja przyczynia się do wzrostu liczby źródeł emisji zanieczyszczeń. Najczęściej stosowaną klasyfikacją źródeł emisji jest następujący podział:

- źródła punktowe (emisja punktowa) związane z energetycznym spalaniem paliw i procesami technologicznymi w zakładach przemysłowych;
- źródła liniowe (emisja liniowa) związane z komunikacją;
- źródła powierzchniowe (emisja powierzchniowa) niskiej emisji rozproszonej komunalno-bytowej i technologicznej.

EMISJA PUNKTOWA

Punktowe źródła mają istotny wpływ na wielkość i zasięg stężeń zanieczyszczeń w powietrzu atmosferycznym. Emisja punktowa pochodzi głównie z dużych zakładów przemysłowych emitujących pyły, dwutlenek siarki, tlenek azotu, tlenek węgla oraz metale ciężkie. Zgodnie

z ustawą z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji (Dz.U. z 2022 r. poz. 673) podmioty gospodarcze zobowiązane są do sporządzania rocznych raportów o wielkościach emisji gazów cieplarnianych i innych substancji, wprowadzanych do powietrza. Ustawowy obowiązek raportowania danych o emisji gazów cieplarnianych do powietrza dotyczy wszystkich korzystających ze środowiska.

EMISJA LINIOWA

Emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych to tzw. emisja liniowa. System komunikacyjny ma istotny wpływ na stan jakości powietrza głównie z tytułu transportu drogowego. Pomimo działań w zakresie modernizacji i przebudowy dróg, ciągły wzrost ruchu samochodowego pociąga za sobą degradację stanu technicznego nawierzchni, a co za tym idzie zwiększenie hałasu komunikacyjnego i wzrost ilości zanieczyszczeń uwalnianych do atmosfery.

Poziom zanieczyszczenia powietrza jest zależny od natężenia ruchu na poszczególnych trasach komunikacyjnych. Wielkość emisji ze źródeł komunikacyjnych zależy od ilości i rodzaju samochodów oraz rodzaju stosowanego paliwa jak również od procesów związanych ze zużyciem opon, hamulców, a także ścierania nawierzchni dróg. Emisję związaną z ww. procesami zalicza się do tzw. emisji poza spaliniowej. Dodatkowy wpływ na wielkość emisji pyłu PM₁₀ ma tzw. emisja wtórna (z unoszenia) pyłu PM₁₀ z nawierzchni dróg. Największa emisja liniowa występuje wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenia powietrza oraz hałas komunikacyjny ważne jest prowadzenie działań naprawczych, w tym mających na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych (w tym pyłu zawieszonego i hałasu), poprzez przywrócenie wymaganych standardów dróg lokalnych i regionalnych oraz wykorzystanie mniej uciążliwych dla środowiska form ruchu, tj. ruch pieszey i rowerowy. W celu redukcji emisji zanieczyszczeń ze źródeł liniowych warto kontynuować działania polegające na poprawie stanu technicznego dróg już istniejących (w tym również likwidacja nieutwardzonych poboczy), co będzie również dodatkowym istotnym elementem przyczyniającym się do zmniejszenia unosu pyłu z dróg również w okresie bezopadowym.

Na terenie gminy Pniewy, największa emisja liniowa występuje w obrębie dróg krajowych oraz dróg wojewódzkich. Jest to główna przyczyna zanieczyszczenia powietrza na terenie analizowanej jednostki w wyniku emisji liniowej. Do ograniczenia emisji ze źródeł liniowych na

terenach gminy przyczyniają się głównie inwestycje w zakresie przebudowy/modernizacji szlaków komunikacyjnych. Korzystny wpływ na ograniczenie tego rodzaju emisji wywierają również kampanie społeczne o tematyce proekologicznej, ekonomicznego podróżowania samochodem (zorganizowanie dojazdów przy maksymalnym wykorzystaniu liczby miejsc w pojeździe, co zmniejsza koszty podróży i jednocześnie ogranicza emisję zanieczyszczeń na skutek mniejszej ilości spalonego paliwa) lub jeśli to tylko możliwe, zastępowanie samochodu rowerem.

EMISJA POWIERZCHNIOWA

Źródłem emisji powierzchniowej, pochodzącej z sektora bytowego, są lokalne kotłownie i paleniska domowe. Na terenie gminy część mieszkańców ogrzewa swoje domy węglem, co przyczynia się do emisji dwutlenku siarki, tlenku azotu, pyłów, sadzy oraz tlenku węgla i węglowodorów aromatycznych. Coraz wyższe ceny paliw opałowych przyczyniają się z kolei do poszukiwania różnego rodzaju oszczędności. Z tego powodu istnieje ryzyko spalania w piecach różnego rodzaju odpadów, emitujących duże ilości toksycznych zanieczyszczeń do atmosfery. Praktyki te są w dalszym ciągu powszechne na obszarach wiejskich. W konsekwencji zaobserwować można zjawisko tzw. „niskiej emisji”, czyli emisji pochodzącej ze źródeł o wysokości nieprzekraczającej kilkunastu metrów wysokości. Zjawisko to jest obserwowalne na terenach zwartej zabudowy, charakteryzującej się brakiem możliwości przewietrzania. Elementem składowym „niskiej emisji” są zanieczyszczenia emitowane podczas ogrzewania budynków mieszkalnych. Do źródeł niskiej emisji należy zaliczyć przede wszystkim indywidualne posesje, w których występuje opalanie węglowe, a także mniejsze zakłady produkcyjne, punkty usługowe i handlowe. Ze względu na dużą ilość tego typu źródeł emisji nie jest możliwe monitorowanie każdego z nich, a tym samym określenie dokładnej ilości dostających się z nich do atmosfery zanieczyszczeń. Sposobem ograniczenia niskiej emisji jest termomodernizacja budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej, których przegrody zewnętrzne nie spełniają warunków technicznych w zakresie wartości współczynnika przenikania ciepła. Docieplenie ścian zewnętrznych, stropów lub stropodachów, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej oraz usprawnienia w zakresie instalacji c.o. i c.w.u. wiążą się z istotnym ograniczeniem zapotrzebowania budynku na ciepło, co znajduje bezpośrednie odzwierciedlenie w ilości spalanej paliwa, a w rezultacie emisji zanieczyszczeń. W wyniku spalania paliw naturalnych, oprócz ciepła, powstają również gazy spalinowe oraz – w przypadku paliw stałych – popioły i żużle. Skład spalin jest różny w zależności od rodzaju paliwa oraz samego procesu spalania, który wbrew pozorom jest

procesem skomplikowanym, zależnym od temperatury, ilości paliwa, rodzaju palnika lub paleniska i wielu innych czynników.

STAN POWIETRZA

Ocena jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wykonywana jest dla całej strefy wielkopolskiej, której elementem jest gmina Pniewy, na podstawie pomiarów substancji w powietrzu z wykorzystaniem modelowania matematycznego oraz obiektywnego szacowania. Poniżej zestawiono wyniki klasyfikacji poszczególnych zanieczyszczeń w powietrzu. Dla potrzeb badań substancje, których poziom stężeń ma zostać zmierzony, zostały podzielone na 2 grupy: ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin. Substancje oceniane ze względu na ochronę zdrowia ludzi: dwutlenek siarki (SO_2), dwutlenek azotu (NO_2), tlenek węgla (CO), benzen (C_6H_6), ozon troposferyczny (O_3), pył zawieszony PM_{10} , oraz zawarte w tym pyłe metale ciężkie (ołów, arsen, kadm, nikiel i benzo(a)piren), pył $\text{PM}_{2,5}$. Substancje oceniane ze względu na ochronę roślin: dwutlenek siarki (SO_2), tlenki azotu (NO_x), ozon (O_3). W wyniku klasyfikacji, w zależności od analizy stężeń w danej strefie, można wydzielić następujące klasy stref:

1. Dla substancji, dla których określone są poziomy dopuszczalne lub docelowe:

- klasa A – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych,
- klasa C – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne i poziomy docelowe.

Poziom dopuszczalny – oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony na podstawie wiedzy naukowej, w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko, jako całość, który powinien być osiągnięty w określonym terminie i po tym terminie nie powinien być przekraczany.

Poziom docelowy – oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko jako całość, który ma być osiągnięty tam, gdzie to możliwe w określonym czasie.

2. Dla substancji, dla których określone są poziomy celu długoterminowego:

- klasa D1 – stężenie ozonu i współczynnik AOT40 nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,

- klasa D2 – stężenia ozonu i współczynnik AOT40 przekraczają poziom celu długoterminowego.

Poziom celu długoterminowego – oznacza poziom substancji w powietrzu, który należy osiągnąć w dłuższej perspektywie - z wyjątkiem przypadków, gdy nie jest to możliwe w drodze zastosowania proporcjonalnych środków - w celu zapewnienia skutecznej ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska.

3. Dla PM_{2,5}, dla którego określono poziom dopuszczalny dla fazy II:

- klasa A1 – stężenia PM_{2,5} na terenie strefy nie przekraczają poziomu dopuszczalnego dla fazy II,
- klasa C1 – stężenia PM_{2,5} przekraczają poziom dopuszczalny dla fazy II.

Poziom dopuszczalny faza II – poziom dopuszczalny określony dla fazy II jest to orientacyjna wartość dopuszczalna, która zostanie zweryfikowana przez Komisję Europejską w świetle dalszych informacji, w tym na temat skutków dla zdrowia i środowiska oraz wykonywalności technicznej. Od 1 stycznia 2020 r. poziom dopuszczalny dla fazy II do osiągnięcia to: 20 µg/m³.

W poniższych tabelach zestawiono wyniki klasyfikacji dla strefy wielkopolskiej.

Tabela 3 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – 2023 rok

Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM ₁₀	Pb	As	Cd	Ni	BaP	PM _{2,5}
A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rocznej Oceny Jakości Powietrza w Województwie Wielkopolskim za 2023 rok

Dla poziomu dopuszczalnego dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, ołowiu, benzenu, tlenu węgla, pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} oraz poziomu docelowego ozonu, kadmu, arsenu, niklu wszystkie strefy zaliczono do klasy A. Jedynie w przypadku poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ strefę wielkopolską zaliczono do klasy C. W klasyfikacji dodatkowej:

- w przypadku ozonu dla poziomu celu długoterminowego wszystkie strefy zaliczono do klasy D2;
- w przypadku pyłu zawieszonego PM_{2,5} dla poziomu dopuszczalnego I fazy wszystkie strefy uzyskały klasę A.

Tabela 4 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia roślin – 2023 rok

Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji		
SO ₂	NO _x	O ₃
A	A	A

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rocznej Oceny Jakości Powietrza w Województwie Wielkopolskim za 2023 rok

Na podstawie oceny jakości powietrza oraz klasyfikacji stref województwa wielkopolskiego za rok 2023 według kryterium ochrony zdrowia ludzi, stwierdzono przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu oznaczanego w pyłe zawieszonym PM₁₀ w strefie wielkopolskiej.

We wszystkich strefach województwa (aglomeracja poznańska, miasto Kalisz i strefa wielkopolska) został przekroczony poziom celu długoterminowego dla ozonu. Wszystkim strefom przypisano klasę D2.

W odniesieniu do kryterium ochrony roślin ocenie podlegała strefa wielkopolska – dla wszystkich analizowanych zanieczyszczeń strefa ta została zaliczona do klasy A.

W przypadku oceny pod kątem poziomu celu długoterminowego dla ozonu strefa wielkopolska uzyskała klasę D2

Najwyższe stężenia B(a)P odnotowywane jest na terenach, gdzie emisja niska z indywidualnego ogrzewania budynków jest dominująca. W sezonie grzewczym wielkości stężeń B(a)P były bardzo wysokie, natomiast w okresie letnim niskie. Najwyższy poziom stężeń benzo(a)piranu odnotowywany w okresie grzewczym. Obecnie obowiązujący Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej uchwalony został uchwałą nr XXI/391/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 r. w sprawie określenia Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej.

Do działań naprawczych, dotyczących obszaru gminy Pniewy, należą w szczególności te dotyczące ograniczenia emisji z ogrzewania indywidualnego w komunalnym zasobie mieszkaniowym i budynkach użyteczności publicznej, zachęt finansowych na modernizację budynków mieszkalnych oraz na wymianę kotłów, pieców i palenisk, inwentaryzacji źródeł ogrzewania indywidualnego na terenie gminy, kontroli realizacji uchwały ograniczającej stosowanie paliw stałych, termomodernizacji budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, obniżenia emisji komunikacyjnej poprzez regularne utrzymywanie czystości ulic, edukacji ekologicznej oraz zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego.

W kontekście potrzeby ochrony powietrza oraz dywersyfikacji źródeł wytwarzania ciepła i energii gmina Pniewy posiada dokument sektorowy pn. „Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Pniewy”. Plan został przyjęty Uchwałą Nr IX/79/15 Rady Miejskiej Pniewy z dnia 24 września 2015 r. Celem Planu było przygotowanie działań prowadzących do redukcji emisji gazów cieplarnianych z terenu całego obszaru geograficznego jednostki, zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, redukcji zużycia energii finalnej, poprzez podniesienie efektywności energetycznej, redukcja emisji pyłu PM10 oraz rozwój gospodarki niskoemisyjnej. Dokument ten niestety w dużej mierze utracił już walor aktualności.

W gminie realizowane są działania mające na celu ograniczanie emisji szkodliwych substancji do atmosfery. Z działań organizacyjno-administracyjnych należy w pierwszej kolejności wymienić zakup w 2018 roku 6 sensorów jakości powietrza w ramach przedsięwzięcia pn. „Zakup sprzętu do monitorowania środowiska miasta i gminy Pniewy w ramach działań związanych z uchwałą antysmogową dla województwa wielkopolskiego i Planu gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Pniewy”. W ramach projektu zakupiono również kamerę termowizyjną oraz 2 wilgotnościomierze do drewna. W skład systemu monitorowania zanieczyszczeń wchodzi 6 czujników jakości powietrza, platforma, aplikacje na system Android i iOS, dane oraz prognoza zanieczyszczeń powietrza. Platforma jakości powietrza – airly.eu/map – jest miejscem, gdzie każdy może sprawdzić aktualną jakość powietrza w konkretnej lokalizacji. Dzięki zaawansowanym algorytmom można sprawdzić szczegółową prognozę jakości powietrza na najbliższe 24 godziny.

Dodatkowo, w czasie sezonu grzewczego jak również poza sezonem, w ramach upoważnień wydanych przez Burmistrza Gminy Pniewy, Straż Miejska, sprawdza czy w przydomowych piecach nie są spalane odpady. Prowadzone kontrole spalania w piecach dotyczą posesji zgłaszanych przez mieszkańców gminy jak również w ramach zaplanowanych działań Straży. W trakcie takich kontroli sprawdzane jest, jakie paliwo użytkowane jest w celach opałowych, ponadto użytkownicy pieców pouczani są o zakazie spalania odpadów w piecach oraz informowani o szkodliwości takiego działania. W przypadku jednoznacznego stwierdzenia, że „paliwem” tym są odpady, Straż Miejska nakłada mandat na sprawcę spalania odpadów.

Natomiast w sytuacji, gdy zachodzi podejrzenie spalania odpadów, pobierane są próbki popiołu celem przekazania ich do analizy chemicznej. Badania próbek popiołu prowadzone są przez specjalistyczne laboratorium chemiczne, z którym gmina od 2018 r. współpracuje. Odnotować należy także kampanię ekologiczną „Listy dla Ziemi”, organizowaną przez

Fundację Ekologiczną ARKA, której celem jest szeroko rozumiana edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży – w szczególności przeciwdziałanie niskiej emisji poprzez informowanie uczestników o szkodliwości palenia śmieci w piecach domowych. Z zadań o charakterze infrastrukturalnym należy wymienić dofinansowane ze środków Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 przedsięwzięcie pn. „Głęboka termomodernizacja budynków użyteczności publicznej”, które objęło Zespół Szkół im. Emilii Sczanieckiej w Pniewach, Szkołę Podstawową i Gimnazjum w Pniewach, Szkołę Podstawową w Chełmnie oraz Szkołę Podstawową w Nojewie. W ramach realizacji tego przedsięwzięcia uwzględniono m.in. takie aspekty jak ocieplenie ścian zewnętrznych oraz wymiana drewnianej stolarki okiennej czy wymiana instalacji ogrzewania oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej.

Gmina Pniewy ze środków własnych dokonuje także wymiany źródeł ciepła oraz stolarki okiennej w lokalach mieszkalnych gminnego zasobu mieszkaniowego oraz obiektach użyteczności publicznej (np. wymiana kotła w świetlicy wiejskiej w Podpniewkach). Z danych udostępnionych przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu odnotować należy z kolei wsparcie modernizacji źródeł ciepła oraz zastosowania OZE w produkcji energii użytkowej wśród mieszkańców gminy Pniewy.

6.2 KLIMAT AKUSTYCZNY

Rozwój gospodarczy charakteryzuje się m.in. budową nowych zakładów przemysłowych, modernizacją już istniejących oraz rozbudową infrastruktury komunikacyjnej. Sytuacja ta wpływa na wzrost zagrożenia hałasem. Hałas w środowisku to wszelkiego rodzaju niepożądane, nieprzyjemne i uciążliwe dźwięki w danym miejscu i czasie o częstotliwościach w zakresie 16-16000 Hz. Hałas jest zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego charakteryzującym się różnorodnością źródeł i powszechnością występowania. Dopuszczalne poziomy hałasu dla wskaźników długookresowych i krótkookresowych określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2014 r. poz. 112). Hałas pochodzenia antropogenicznego, dzieli się w zależności od sposobu powstawania, na hałas komunikacyjny i przemysłowy:

- hałas przemysłowy jest to hałas stworzony przez źródła zlokalizowane wewnątrz i na zewnątrz obiektów budowlanych różnego typu. Bywa on najczęstszą przyczyną skarg ludności. Wynika to między innymi z faktu, że hałasy tego typu mają najczęściej

charakter ciągły, często o bardzo dokuczliwym brzmieniu. Największymi źródłami są zakłady przemysłowe, wytwórcze i rzemieślnicze,

- hałas komunikacyjny pochodzi od środków transportu lotniczego, kolejowego i drogowego. Szczególnie narażone są tereny znajdujące się w pobliżu większych tras komunikacyjnych. Wynika to z dużej dynamiki wzrostu ilości środków transportu, zwłaszcza pojazdów samochodowych notowanego w ostatnich latach oraz wzmożonego ruchu tranzytowego (towarowego i osobowego) w komunikacji międzynarodowej.

Wysokie częstotliwości i natężenia dźwięków są zjawiskiem niepożądanym, dokuczliwym i szkodliwie działającym na zdrowie i komfort życia. Skutkami przebywania w otoczeniu narażonym na hałas mogą być uszkodzenie słuchu, niepokój, zmęczenie układu nerwowego, obniżenie czułości wzroku, utrudnienie porozumiewania się, niekorzystne wpływanie na sen i odpoczynek człowieka, a także zmniejszenie wydajności w środowisku pracy.

HAŁAS PRZEMYSŁOWY

Dominującymi źródłami hałasu przemysłowego są: instalacje wentylacji ogólnej, odpylania i odwiórowania, sprężarki, chłodnie, maszyny tartaczne, maszyny stolarskie, maszyny do plastycznej obróbki metalu, maszyny budowlane, wężły betoniarskie, sieczkarnie, specjalistyczne linie technologiczne, transport wewnątrzzakładowy oraz urządzenia nagłaśniające.

Na terenie gminy hałas mogą generować liczne zakłady usługowe, które na terenie gminy działają przede wszystkim w budownictwie oraz handlu hurtowym i detalicznym. Stanowią one jednak niewielkie źródło hałasu i nie są mocno uciążliwe dla mieszkańców.

HAŁAS KOMUNIKACYJNY

Największa uciążliwość hałasu obserwowana jest na obszarach położonych wzdłuż szlaków komunikacyjnych. Należy się spodziewać, że w najbliższych latach natężenie ruchu kołowego (w tym maszyn rolniczych) będzie wzrastać, co przyczyni się do zwiększenia natężenia hałasu w sąsiedztwie tych szlaków.

Hałas dokuczliwy jest też dla wszelkich zabudowań usytuowanych przy szlakach komunikacyjnych i osób w nich mieszkających. Uciążliwość hałasu może być pośrednio

zmniejszana poprzez realizację inwestycji z zakresu przebudowy czy modernizacji dróg, a także poprzez tworzenie wzdłuż tras o wysokim natężeniu ruchu pasów zieleni izolacyjnej. Zieleni izolacyjna stanowi skuteczny środek ograniczający niekorzystny wpływ szlaków komunikacyjnych w zakresie emisji substancji do powietrza, to jej skuteczność w zakresie ochrony przed hałasem jest ograniczona i zależy od szerokości pasa zieleni, jej wysokości, gęstości i doboru gatunków.

Główną oś komunikacyjną gminy stanowią odcinki dwóch dróg krajowych (nr 24 i 92) oraz dwa odcinki dróg wojewódzkich (nr 116 i 187). Sieć uzupełniają drogi powiatowe oraz gminne, które w odniesieniu do poziomu hałasu w gminie mają mniejsze znaczenie. Stan dróg w gminie jest zróżnicowany. Odcinki dróg krajowych charakteryzują się raczej dobrym stanem: 10,285 km (tj. 89,2%) jest w stanie pożądanym, 2,00 km (tj. 10,2%) w stanie ostrzegawczym, brak jest odcinków dróg w stanie krytycznym¹.

BADANIA NATĘŻENIA HAŁASU

W ramach generalnego pomiaru hałasu przy drogach wojewódzkich w roku 2021, Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Poznaniu (WZDW) wykonał całodobowe pomiary hałasu w 56 punktach pomiarowych (dla czasu odniesienia 16 h w porze dnia i 8 h w porze nocy) w tym w jednym w Pniewach.

Tabela 5 Wyniki pomiarów poziomu hałasu i natężenia ruchu pojazdów wykonanych w otoczeniu dróg wojewódzkich przez WDW w Poznaniu w 2021 r.

Nr drogi	Lokalizacja punktu pomiarowego	Równoważny poziom hałasu L_{Aeq} [dB]	Odległość od zabudowy [m]	Natężenie ruchu [pojazdy/h]	
				Ogółem	Pojazdy ciężkie
187	Pniewy ul. Wroniecka 49A, w odległości 10 m od drogi, zabudowa jednorodzinna	67,2	15	535	108
	Pniewy ul. Wroniecka 49A, w odległości 10 m od drogi, zabudowa jednorodzinna	59,0	15	69,5	21

Źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa wielkopolskiego

W badanym punkcie poziom hałasu został przekroczony zarówno w dzień jak i w nocy.

Droga krajowa 24 została objęta strategiczną mapą hałasu 2022 opracowaną przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad.

¹ Dane z GDDKiA, oddział w Poznaniu, 2021 r.

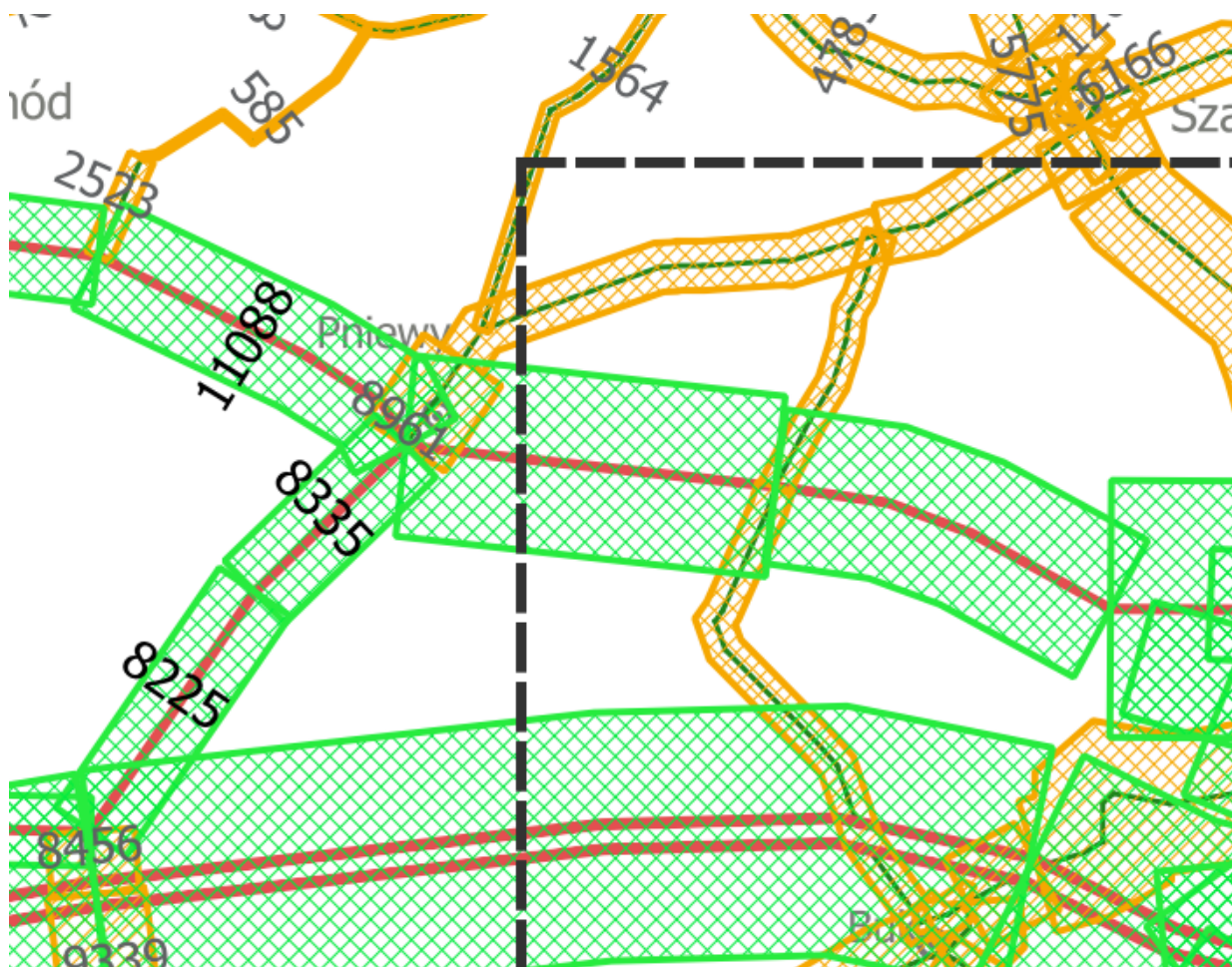
Zgodnie z danymi Generalnego Pomiaru Ruchu, przeprowadzonego przez GDDKiA, na przestrzeni lat 2010-2021, średni dobowy ruch roczny pojazdów na obszarze gminy, który utożsamiać można z natężeniem hałasu komunikacyjnego, zwiększył się w ciągu drogi wojewódzkiej nr 116 I 187. Średni dobowy ruch roczny pojazdów silnikowych na drogach wojewódzkich na terenie kraju w roku 2021 wyniósł 4 231 poj./dobę, co również obrazuje wpływ powyżej średniej drogi wojewódzkiej nr 187 na stan klimatu akustycznego na terenie gminy.

Tabela 6 Średni dobowy ruch roczny (SDRR) w punktach pomiarowych

Nr drogi	Nr punktu pomiarowego	Nazwa odcinka	Średni Dobowy Ruch Roczny pojazdów silnikowych [poj./dobę]			Zmiana 2010/2020
			2010	2015	2021	
24	30105	PNIEWY-KWILCZ	11 501	10 121	11 088	-3,5%
92	30106	PNIEWY-SĘKOWO	14 914	14 711	17 452	+14,0%
92	30107	LWÓWEK PNIEWY	8 477	8 774	8 335	-1,3%
116	30109	BININO-NOJEWO PODPNIEWKI (2021)	1 263	1 380	1 564	+23,8%
187	30110	PNIEWY-LIPNICA	2 588	5 779	4 728	+82,7%

Źródło: <https://www.gov.pl/web/gddkia/generalny-pomiar-ruchu-20202021>

Biorąc powyższe pod uwagę, głównymi obszarami zagrożonymi nadmierną emisją hałasu komunikacyjnego są tereny w pobliżu drogi wojewódzkiej nr 187, po której porusza się większa liczba pojazdów w stosunku do średniej wartości dla dróg wojewódzkich w kraju.



Rysunek 1 średni dobowy ruch roczny na drogach krajowych i wojewódzkich w gminie Pniewy (2021 rok)
Źródło: Generalny Pomiar Ruchu 2020/2021 - Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad - Portal Gov.pl (www.gov.pl)

Droga krajowa 24 i 92 została objęta strategiczną mapą hałasu 2022 opracowaną przez Generalną Dyrekcję Dróg Krajowych i Autostrad. Szczegóły dostępne są stronie internetowej geoportal.gov.pl.

Drogi krajowe i droga wojewódzka są źródłem ponadnormatywnego hałasu w Gminie Pniewy, w szczególności na terenach położonych najbliżej tych dróg.

6.3 POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

W aktualnym stanie prawnym można wyróżnić promieniowanie:

- jonizujące, powstające w wyniku użytkowania substancji promieniotwórczych w energetyce jądrowej, ochronie zdrowia, przemyśle, badaniach naukowych, przed którym ochrona unormowana jest w ustawie z 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe (Dz.U. 2023 r., poz. 595),
- niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne, związane ze zmianami pola elektromagnetycznego wytwarzanego przez źródła energetyczne

i radiokomunikacyjne, przed którym ochronę reguluje ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2024 r., poz. 54) w dziale VI pod nazwą „Ochrona przed polami elektromagnetycznymi”.

Niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne w postaci pól elektromagnetycznych (PEM) zawsze występowało w środowisku naturalnym. Pochodzi ono od naturalnych źródeł, jakimi są np.: Słońce, Ziemia, zjawiska atmosferyczne. Natomiast sztuczne pola elektromagnetyczne zaczęły pojawiać się w środowisku ponad sto lat temu i były związane z techniczną działalnością człowieka. Promieniowanie elektromagnetyczne występuje wszędzie. Do najważniejszych źródeł promieniowania należą:

- stacje i linie energetyczne,
- nadajniki radiowe i telewizyjne oraz CB-radio i radiostacje amatorskie,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji,
- urządzenia powszechnego użytku: kuchenki mikrofalowe, monitory, aparaty komórkowe itp.

Zgodnie z art. 3 pkt 18 u.p.o.ś przez pola elektromagnetyczne rozumie się pole elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz. Pole elektromagnetyczne wytwarzane przez silne źródło niekorzystnie zmienia warunki bytowania człowieka, wpływa na przebieg procesów życiowych. Może powodować wystąpienie zaburzeń funkcji ośrodkowego układu nerwowego, układów: rozrodczego, hormonalnego, krwionośnego oraz narządów słuchu i wzroku. Obecnie prowadzone są także badania nad wpływem promieniowania elektromagnetycznego na powstawanie nowotworów u człowieka.

SIECI I URZĄDZENIA WYSOKIEGO, ŚREDNIEGO I NISKIEGO NAPIĘCIA

Na terenie obszarze gminy występują następujące źródła promieniowania niejonizującego:

- elektroenergetyczne linie napowietrzne wysokiego napięcia,
- stacje przekątnikowe telefonii komórkowej i inne tego typu,
- sprzęt elektryczny i elektroniczny stosowany w gospodarstwach domowych.

Operatorem sieci elektroenergetycznej jest Enea Operator sp. z o.o. Przez obszar przebiega linia wysokiego napięcia (110 kV, napowietrzna) o długości 28,47 km⁷, linie średniego napięcia (SN, 15 kV) o łącznej długości 163,50 km:

- napowietrzne: 135,38 km,
- kablowe: 28,11 km,
- a także linie napowietrzne niskiego napięcia (nn) o łącznej długości 212,69 km.

Stan techniczny sieci elektroenergetycznej jest zadowalający. Istniejąca sieć WN, SN i nn na terenie gminy Pniewy jest na bieżąco monitorowana i remontowana na podstawie wykonywanych jej oględzin zgodnie z Instrukcją Ruchu i Eksploatacji Sieci Dystrybucyjnej obowiązującej na obszarze działania ENEA Operator Sp. Z o.o. Na obszarze zlokalizowanych jest 109 stacji transformatorowych, a Główny Punkt Zasilania dla obszaru gminy znajduje się w Pniewach.

INSTALACJE RADIOKOMUNIKACYJNE

Jeśli chodzi o stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej, to Urząd Komunikacji Elektronicznej (UKE) prowadzi wykaz zawierający listę pozwoleń radiowych GSM/UMTS/CDMA/LTE wydanych operatorom sieci komórkowych w Polsce. Należy jednak zwrócić uwagę, że wykaz ten zawiera listę urzędowych pozwoleń na wykorzystanie częstotliwości radiowej w danej lokalizacji i nie stanowi jednoznacznego spisu wszystkich fizycznie istniejących stacji bazowych w Polsce. Innymi słowy, wydanie urzędowego pozwolenia nie przekłada się jednoznacznie na istniejącą fizycznie stację bazową danego operatora w danej lokalizacji. Wynika to w głównej mierze z faktu, iż czas upływający od momentu wydania pozwolenia do faktycznego działania stacji opierającej się o to pozwolenie jest zwyczajowo dość długi. Obecnie, na terenie gminy działa sześć stacji przekaźnikowych telefonii komórkowej:

- Pniewy, ul. Strzelecka (teren oczyszczalni ścieków),
- Pniewy, ul. Wolności 2 (kościół pw. Św. Jana Chrzciciela),
- Pniewy, ul. Konińska 9,
- Pniewy, ul. Konińska 26,
- Pniewy, ul. Wroniecka 56,
- Nojewo, działka nr ewid. 525.

BADANIA PEM

Pomiary monitoringowe pól elektromagnetycznych na obszarze miast prowadzone są w cyklu dwuletnim, a na obszarze wszystkich gmin wiejskich w cyklu czteroletnim, zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r.

w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2020 r. poz. 2311). W 2023 roku przeprowadzono badania w punkcie pomiarowym w Pniewach.

Tabela 7 Wyniki okresowych pomiarów pól elektromagnetycznych wykonanych w 2022 r. w ramach stałej sieci monitoringu

Nazwa punktu pomiarowego	Lokalizacja punktu pomiarowego	Data pomiaru	Wynik 0,5 godz. Pomiaru [V/m]	Niepewność pomiaru [V/m]	Stwierdzenie zgodności	
					Wart. Max [V/m]	Wartość wskaźnika poziomu emisji pól elektromagnetycznych WME (z obliczeń)
P_2021_E_39	ul. Strzelecka 10, Pniewy	6 czerwca 2023 r.	2,4	1,4	2,8	0,16

Źródło: <https://www.gov.pl/web/gios/opracowania-wyniki-pomiarow>

Nie stwierdzono przekroczeń poziomów pól elektromagnetycznych.

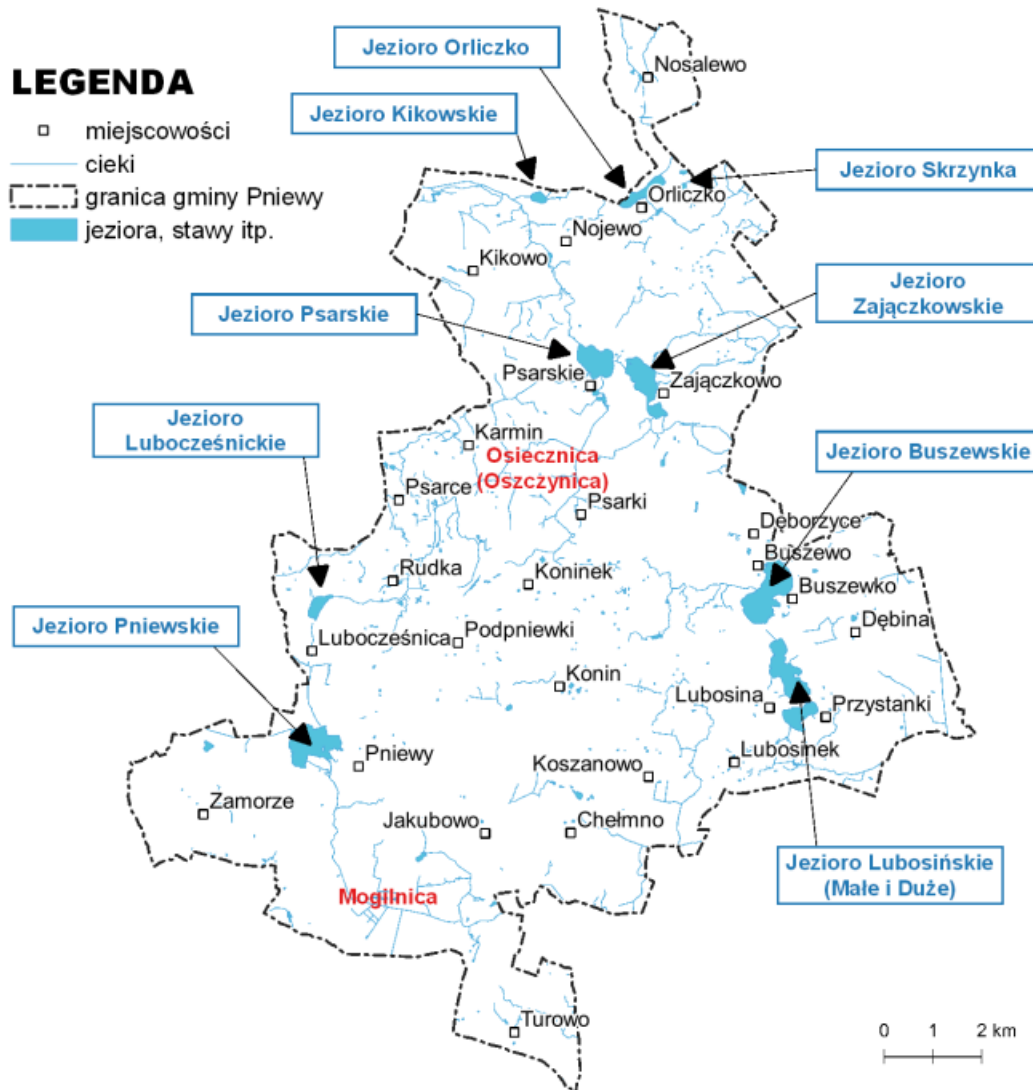
6.4 WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Pod względem hydrograficznym, obszar gminy Pniewy położony jest w zlewni rzeki Warty, ale odwadnianie odbywa się w dwóch kierunkach: ku północy – bezpośrednio do rzeki Warty i na południe – do kanałów Obry. Sieć wód płynących jest wyjątkowo uboga i w dużej mierze reprezentowana przez cieki okresowe. Należą one do zlewni Oszczynicy, zbierającej wody z północnej części terenu (od linii Pniewy-Koszanowo) oraz Mogilnicy, odwadniającej część południową. Jedynie z północno-wschodniego i północnego fragmentu gminy część wód odpływa do Warty za pośrednictwem dopływów Ostrorogi lub Szczawnicy, a z rejonu Zamorza – Czarnej Wody (dopływu Obry). Sieć rozmieszczona dosyć równomiernie, a jedynymi większymi obszarami bezwodnymi są: wysoczyzna pagórkowata pomiędzy Koninem i Koninkiem a rynną jezior Lubosińskiego i Buszewskiego oraz równina sandrowa położona na północ od jeziora Buszewskiego. Tylko niewielką część zlewni odwadniają cieki naturalne. Duże połacie terenu uzyskały odpływ powierzchniowy wskutek przeprowadzonych prac melioracyjnych. Koryta wielu rzek i cieków wyprostowano i sztucznie pogłębiono. Odwodnienie, o którym świadczy gęsta sieć rowów melioracyjnych na dawnych obszarach bagiennych oraz sieć drenarska odprowadzająca okresowo stagnujące (na terenach wysoczyznowych) wody zawieszone, zmieniły reżim wód rzecznych. W jego następstwie nastąpiło nadmierne (miejscami) przesuszenie podłoża oraz zanik wielu drobnych cieków i zbiorników wodnych. Zapoczątkowany został nieodwracalny proces murszenia torfów i stopniowa zagłada zróżnicowanych zbiorowisk roślinnych. Zmianie uległa również jakość wód

powierzchniowych oraz gruntowych. Na podstawie danych zebranych od Gminnej Spółki Wodnej stwierdza się, że powierzchnia zmeliorowanych użytków rolnych to około 2,5 tys. ha, a długość rowów melioracyjnych ma około 188 km.

Omawiana jednostka należy do obszarów o relatywnie dużym wskaźniku jeziorności. Największe zbiorniki wodne usytuowane są w czterech rynnach subglacialnych:

- rynna jezior: Pniewskiego i Lubocześnickiego, o orientacji północ-południe (NS), położona około 94-96.5 m n.p.m., płytka (wysokości względne rzędu 10-12 m), poprzez dolinę cieku i jezioro Zamorze połączona z granicznym jeziorem Lubosz Wielki,
- rynna jezior: Lubosińskiego Małego, Lubosińskiego Dużego i Buszewskiego – wyniesiona około 93 m n.p.m., również zorientowana południkowo i swym charakterem oraz głębokością zbliżona do wyżej wymienionej,
- rynna jezior: Zajączkowskiego i Psarskiego (poprzez dolinę Oszczenicy połączona z Jeziorem Kikowskim; wyniesiona około 50-73 m n.p.m., o orientacji SE-NW, głęboka (deniwelacje rzędu 30 m), o stromych zboczach,
- rynna jeziora Orliczko; krótka, wyniesiona około 82-83 m n.p.m., o orientacji SW-NE i deniwelacjach dochodzących do 20 m. Obok znajduje się niewielkie Jezioro Skrzynka.



Rysunek 2 Układ hydrograficzny gminy Pniewy

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pniewy na lata 2021-2024, z perspektywą na lata 2025-2028

Dla potrzeb gospodarowania wodami wody dzieli się na: jednolite części wód powierzchniowych, jednolite części wód podziemnych oraz wody podziemne w obszarach bilansowych. Jednolite części wód (JCW) są to podstawowe jednostki gospodarki wodnej (łącznie z ochroną środowiska) w myśl polskiego prawa wodnego, zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną. Na obszarze znajdują się następujące jednolite części wód rzeczne:

- Sama do Kan. Lubosińskiego (RW600025187249),
- Osiecznica (Oszczynica) (RW600025187499),
- Kanał Otorowski (RW60001618726),
- Ostroroga (RW600016187389),
- Czarna Woda do dopł. spod Chudobczyc (RW6000171878722),
- Mogilnica do Mogilnicy Wschodniej (RW6000161856849),

- Mogilnica Zachodnia (RW6000161856869) – tylko zlewnia, sam ciek nie przepływa przez obszar gminy.

Należy dodać, że jednolita część wód jest pojęciem obejmującym nie tylko cieki, ale także zbiorniki wód stojących i przybrzeżne fragmenty wód morskich i wody podziemne, dlatego wykaz JCWP należy poszerzyć o jednolite części wód jeziornych:

- Jezioro Pniewskie (LW10132),
- Jezioro Buszewskie (LW10256),
- Jezioro Lubosińskie Północne (LW10257).

Z uwagi na położenie nie występują jednolite części wód: przejściowe i przybrzeżne.

W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę Jednolitych Części Wód Powierzchniowych, których zlewnie znajdują się na terenie gminy. Dane pochodzą z lat 2016-2021.

Tabela 8 Wykaz JCWP na terenie Gminy Pniewy

Lp.	Nr JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCWP ²	Status JCWP	Aktualny stan JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy	
							Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny
1.	RW6000101856869	Mogilnica Zachodnia	PNp	SZCW	zły	zagrożona	słaby	poniżej dobrego
2.	RW6000101856839	Mogilnica do Mogilnicy Wschodniej	PNp	SZCW	zły	zagrożona	zły	poniżej dobrego
3.	RW60001018787219	Czarna Woda do Dopływu spod Chudobczyc	PNp	NAT	zły	zagrożona	umiarkowany	poniżej dobrego
4.	RW600018187499	Osiecznica (Oszczynica)	R_poj	SZCW	zły	zagrożona	umiarkowany	poniżej dobrego
5.	RW600016187239	Sama do Kan. Lubosińskiego	Rz_org	SZCW	zły	zagrożona	słaby	poniżej dobrego
6.	RW600009187389	Ostroroga	PN	NAT	zły	zagrożona	zły	poniżej dobrego
7.	RW6000091872712	Kanał Otorowski	PN	SZCW	zły	zagrożona	umiarkowany	dobry
8.	LW10279	Kuchenne	WSm_a	NAT	brak danych	niezagrożona	brak danych	dobry
9.	LW1030	Luboszek	WSd_b	NAT	zły	zagrożona	umiarkowany	dobry
10.	LW10131	Dobrzyczno	WSm_a	NAT	zły	zagrożona	zły	poniżej dobrego
11.	LW10132	Pniewy	WSd_b	NAT	zły	zagrożona	umiarkowany	poniżej dobrego
12.	LW10273	Chrzypskie	WSd_a	NAT	zły	niezagrożona	zły	poniżej dobrego
13.	LW10274	Białokoskie	WSd_a	NAT	zły	zagrożona	zły	poniżej dobrego
14.	LW10256	Buszewskie	WSd_a	NAT	brak danych	niezagrożona	brak danych	dobry
15.	LW10257	Lubosińskie Duże	WSd_b	NAT	zły	zagrożona	zły	dobry

źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>

5 z wydzielonych JCWP wykazały umiarkowany stan ekologiczny, w 13 JCWP stan wód uznano jako zły. Stwierdzono również, że 12 JCWP jest zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych. Zgodnie z definicją, dobry stan ekologiczny występuje wtedy, gdy wszystkie

² PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty, SZCW – silnie zmieniona część wód, WSd_b - jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, polimiktyczne, NAT – naturalna część wód, PN - potok lub strumień nizinny, WSd_a - Jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane, WSm_a - Jezioro na podłożu wapiennym, o małej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane, Rz_org - rzeka w dolinie o dużym udziale torfowisk, R_poj - rzeka w systemie rzeczno-jeziorowym Pojezierzy, PNp - potok lub strumień nizinny piaszczysty, PI_poj - potok w systemie rzeczno-jeziorowym Pojezierzy Łososiowy, P_org - potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk

wskaźniki jakości wód należące do elementów biologicznych osiągają stan dobry, natomiast elementy fizykochemiczne i hydromorfologiczne muszą umożliwiać osiągnięcie dobrego stanu przez elementy biologiczne. Dobry potencjał ekologiczny oznacza stan silnie zmienionej lub sztucznej części wód, sklasyfikowanej zgodnie z odpowiednimi przepisami załącznika V RDW. Przy ocenie potencjału ekologicznego wód uwzględnia się biologiczne, hydromorfologiczne oraz fizykochemiczne elementy jakości wód. W odniesieniu do elementów biologicznych, zostaje określony dobry potencjał, gdy obecne są niewielkie zmiany w wartościach biologicznych elementów jakości w porównaniu do wartości przyjętych dla maksymalnego potencjału ekologicznego. Natomiast elementy fizykochemiczne i hydromorfologiczne muszą umożliwiać osiągnięcie dobrego potencjału przez elementy biologiczne. Dobry stan chemiczny natomiast oznacza stan jednolitej części wód, w której żadna z wartości stężeń zanieczyszczeń chemicznych, w tym tzw. substancji priorytetowych, nie przekracza dopuszczalnych stężeń maksymalnych i średniorocznych. Określenie „stan chemiczny” odnosi się do naturalnych, silnie zmienionych i sztucznych części wód. Cele środowiskowe dla JCWP zostały zdefiniowane poprzez przypisanie parametrów charakteryzujących dobry stan ekologiczny i dobry stan chemiczny, czyli wartości poszczególnych wskaźników biologicznych, fizykochemicznych, hydromorfologicznych oraz chemicznych.

Dla wszystkich zagrożonych JCWP wskazano derogacje (uchylenie od wyznaczonych celów) ze względu na brak możliwości technicznych i zbyt wysokie koszty ekonomiczne. Wśród przyczyn nieosiągnięcia celu środowiskowego w postaci dobrego stanu wód rzecznych największe zagrożenie stanowi: gospodarka komunalna, głównie ścieki komunalne oraz rolnictwo. Niezbędne jest zatem podjęcie działań ograniczających wprowadzanie ścieków do środowiska

ZAGROŻENIE POWODZIOWE

Według map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego, dostępnych na stronie internetowej Informatycznego Systemu Osłony Kraju, na terenie gminy Pniewy nie występuje obszar ryzyka powodziowego.

WODY PODZIEMNE

Zgodnie z definicją zawartą w Ramowej Dyrektywie Wodnej (2000/60/WE (RDW) z dnia 23 października 2000 r., jednolite części wód podziemnych (dalej JCWPd) obejmują wody podziemne, które występują w warstwach wodonośnych o porowatości i przepuszczalności, umożliwiających pobór znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę lub przepływ o natężeniu

znaczącym dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych.

Gmina położona jest w zasięgu jednolitych części wód podziemnych:

- PLGW600060 – Rozpoznanie hydrogeologiczne jednostki wykazało, że stanowi ona wielopoziomowy, niezwykle złożony system wodonośny, którego tworzą struktury hydrogeologiczne różnej genezy i fragment basenu (niecki) neogeńsko-paleogeńskiej o różnej rozciągłości przestrzennej oraz związkach hydraulicznych między sobą i wodami powierzchniowymi,
- PLGW600041 – cechą charakterystyczną modelu hydrogeologicznego jest 3 poziomowy czwartorzędowo - mioceni, złożony system wodonośny, którego tworzą struktury hydrogeologiczne różnej genezy, o zróżnicowanej ciągłości.
- PLGW600059 – cechą charakterystyczną modelu hydrogeologicznego jest 2 poziomowy czwartorzędowo - mioceni, złożony system wodonośny, którego tworzą struktury hydrogeologiczne różnej genezy, o zróżnicowanej ciągłości.

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód podziemnych, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń w skali kraju, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych. Monitoring wód podziemnych w Polsce prowadzony jest w sieciach: krajowej, regionalnych i lokalnych.

W 2022 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska przeprowadził monitoring operacyjny wybranych jednolitych części wód podziemnych, w tym JCWPd nr 60, na obszarze której położona jest gmina. Żadnej z próbek nie pobrano jednak z obszaru gminy, dlatego przedstawiono dane dotyczące punktów pomiarowych z powiatu szamotulskiego. Wyniki zaprezentowano w tabeli 9. Badane punkty pomiarowe charakteryzowały się wodami zadowalającej jakości (III klasa).

Tabela 9 Ocena jakości wód podziemnych na terenie powiatu szamotulskiego w roku 2022

Gmina	Miejscowość	Zwierciadło wody	Typ ośrodka wodonośnego	Klasa jakości wód	Użytkowanie terenu
Obrzycko	Obrzycko	swobodne	porowy	III	zabudowa miejska zwarta
Duszniki	Duszniki	napięte	porowy	III	zabudowa miejska luźna
Kaźmierz	Gaj Wielki	napięte	porowy	III	grunty orne

źródło: <https://mjwp.gios.gov.pl/wyniki-badan/wyniki-badan-2022.html>

Na podstawie danych Inspekcji Ochrony Środowiska uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, badania i ocena stanu chemicznego wód podziemnych, wykonywane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, prowadzone są w jednolitych częściach wód podziemnych (JCWPd). Badania wykonywane są na poziomie krajowym w ramach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego. Wykonawcą badań oraz oceny stanu wód zakresie elementów fizykochemicznych oraz ilościowych jest Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB). Kompleksowa ocena stanu (chemicznego i ilościowego) JCWPd badanych w ramach monitoringu diagnostycznego w roku 2019, wykonana przez PIG-PIB, wykazała stan ogólny dobry JCWPd nr 41,59 i 60.

Tabela 10 Ocena stanu JCWPd.

JCWPd nr 60	
Chemiczny	dobry
Ilościowy	dobry
Ogólny	dobry
Cel środowiskowy ³	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy
JCWPd nr 41	
Chemiczny	dobry
Ilościowy	dobry
Ogólny	dobry
Cel środowiskowy	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy
JCWPd nr 59	
Chemiczny	dobry
Ilościowy	dobry
Ogólny	dobry
Cel środowiskowy	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy

Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-podziemne>

Ujęcia wód podziemnych, które są objęte strefami ochronnymi, podlegają szczególnym regulacjom prawnym, mającym na celu ochronę zasobów wód przed zanieczyszczeniem i degradacją. W ramach ochrony ujęć wód podziemnych wyróżnia się dwa rodzaje stref ochronnych: ochronę bezpośrednią i pośrednią.

Ochrona bezpośrednia dotyczy terenów bezpośrednio przylegających do ujęcia wód. W tej strefie obowiązują następujące zakazy i nakazy:

- Zakaz prowadzenia działalności mogącej zanieczyścić wodę – dotyczy to m.in. działalności przemysłowej, rolniczej i budowlanej, która może prowadzić do zanieczyszczenia wód.
- Zakaz stosowania nawozów sztucznych i pestycydów – w celu ochrony przed chemikaliami, które mogą przenikać do wód gruntowych.

³ Źródło: <https://wody.isok.gov.pl/pdf/JCW/PLGW600034.pdf>

- Zakaz składowania odpadów – dotyczy wszelkich form składowania odpadów, które mogą zanieczyścić wodę.
- Zabronione są jakiegolwiek prace, które mogą zagrażać ujęciom wód, np. wykopy, które mogą odkrywać warstwy wodonośne.
- Monitorowanie jakości wód – regularne badania jakości wód w celu wczesnego wykrywania potencjalnych zagrożeń.

Ochrona pośrednia obejmuje szerszy obszar, w którym mogą występować działalności ograniczone lub regulowane, aby zminimalizować ryzyko zanieczyszczeń:

- Ograniczenia w gospodarce rolnej – w tym obszarze mogą być stosowane nawozy, ale zgodnie z określonymi normami i zasadami, aby zminimalizować ryzyko ich przenikania do wód gruntowych.
- Regulacje dotyczące budowy i infrastruktury – wymagane są szczególne pozwolenia na prowadzenie prac budowlanych, które mogą wpłynąć na m.in. odpływ wód deszczowych czy ruch wód gruntowych.
- Edukacja i informacja dla mieszkańców – promowanie praktyk, które są przyjazne dla wód gruntowych, np. zrównoważonego rozwoju i gospodarowania wodą.

Oprócz zakazów i nakazów, istotne są także działania mające na celu zwiększenie ochrony wód gruntowych, takie jak:

- Promowanie zrównoważonych praktyk gospodarczych.
- Wspieranie inicjatyw edukacyjnych.
- Realizacja projektów ochrony i rekultywacji terenów.

Wszystkie te regulacje mają na celu dbałość o jakość wód podziemnych oraz bezpieczeństwo ich użytkowania. Realizacja zadań określonych w Strategii Rozwoju Gminy Pniewy wpisuje się w te założenia.

6.5 GLEBY I ZASOBY GEOLOGICZNE

GLEBY

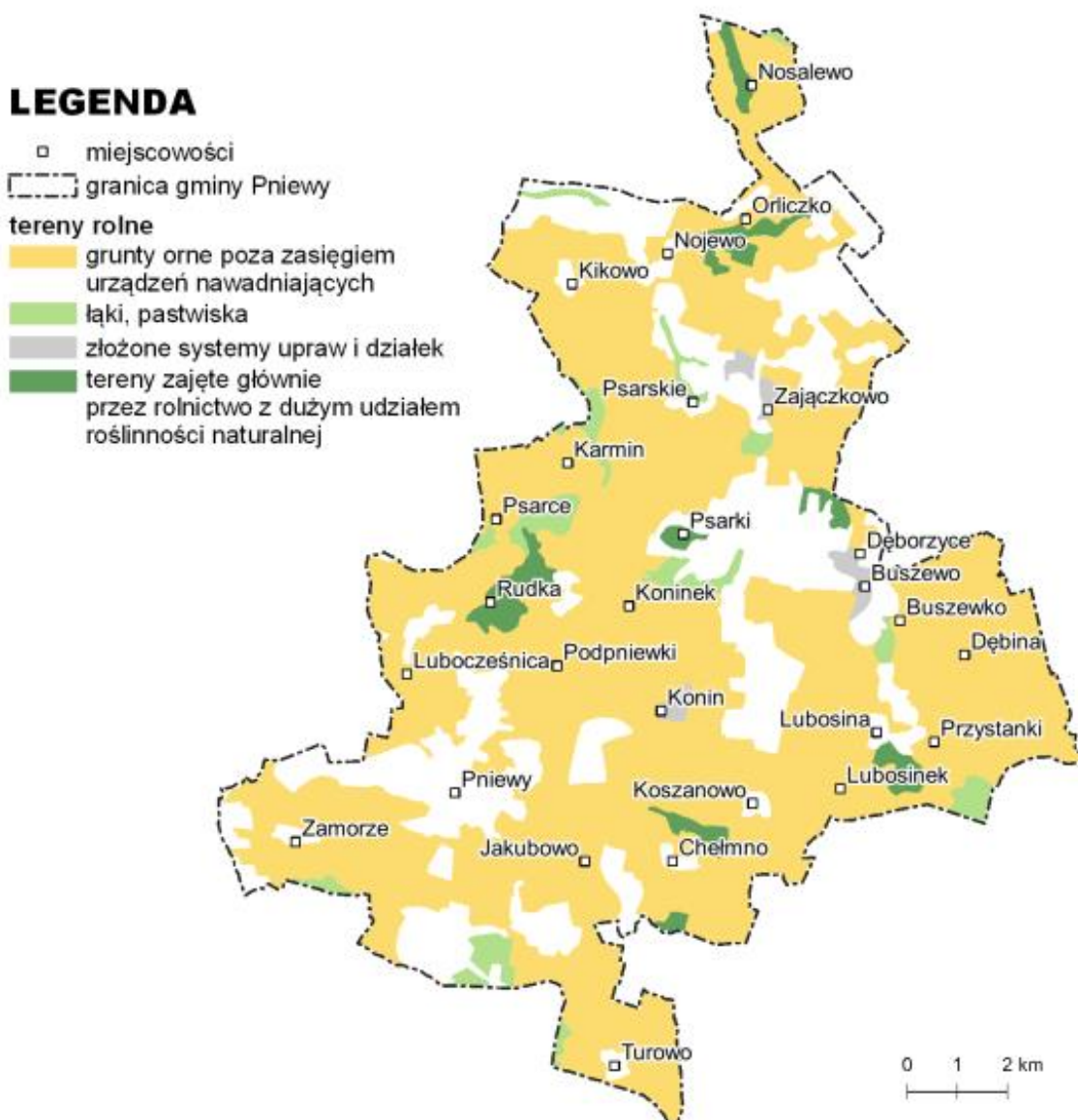
Konsekwencją genezy form morfologicznych występujących na terenie gminy Pniewy jest ich litologia, a tym samym charakter pokrywy glebowej. Warunki glebowe gminy są przeciętne. Ponad połowę areалу gruntów ornych zajmują gleby kl. IIIa-IVa, przy czym większość stanowią gleby wysokich klas bonitacyjnych (kl. IIIa-IIIb). Przeważają gleby brunatne właściwe lub

wyługowane oraz lokalnie czarne ziemie, wytworzone z glin i piasków gliniastych mocnych lub lekkich na glinie i zaliczane do kompleksów: pszennego dobrego (2) oraz pszenno-żytniego (4). Tworzą one duże, zwarte kompleksy m.in. w rejonie Konina i Koninka, pomiędzy Koszanowem i Lubosiną oraz wokół Dębiny. Tutaj też oraz w wielu innych miejscach zespoły te uzupełnione są przez gleby brunatne kompleksu pszennego wadliwego (3), bardzo podatnego na erozję lub bielicowe, kompleksu żytniego dobrego (5). Słabe gleby napiaskowe (najczęściej brunatne wyługowane), kl. IVb-VI zajmują ponad 25% ogółu gruntów ornych, głównie na obrzeżach dużych kompleksów leśnych koło Zajączkowa, Dęborzyc, Lubocześnicy i Zamorza. Na terenach nisko położonych, charakteryzujących się nadmiernym uwilgotnieniem przeważają gleby (czarne ziemie właściwe i zdegradowane, gleby glejowe) kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego (8) lub słabego (9). Zajmują one łącznie blisko około 8.4% areálu gruntów ornych, głównie w południowej części gminy. Zróżnicowane są gleby użytków zielonych, średnich i słabych, występujących w dnach: rynien jeziornych, dolin cieków oraz licznych zagłębień (czarne ziemie właściwe lub zdegradowane, gleby murszowo-mineralne i murszowate, torfowe i mułowo-torfowe). Z uwagi na ich niezbyt duży udział a jednocześnie pełnione funkcje przyrodniczo-ekologiczne i retencyjne (duża część to gleby wytworzone na podłożu organicznym), tereny te zasługują na szczególną ochronę.

Tereny położone w dolinie cieków zagrożone są erozją wodną gleb. Część gleb na obszarze gminy narażona jest również na erozję wietrzną warunkowaną małą lesistością obszaru (16% wg danych GUS na koniec 2019 roku). Na stan gleb wpływają także czynniki pochodzenia antropogenicznego:

- intensywne rolnictwo – stosowanie wysoko wydajnych maszyn, technik uprawy i hodowli, nadmierne wykorzystywanie nawozów mineralnych i środków ochrony roślin - co może prowadzić do degradacji chemicznej gleb (przeciążenie nadmierną ilością substancji chemicznych, w tym metalami ciężkimi, co prowadzi do zakwaszenia, zasolenia, alkalizacji, zmian jakościowych i ilościowych w próchnicy) oraz degradacji fizycznej gleb (utrata określonej masy gleby, zmiany struktury gleby, nadmierne zagęszczenie i niekorzystne zmiany stosunków wodnych, erozja spowodowana niewłaściwym użytkowaniem gruntów),
- komunikacja i transport samochodowy - przyczyniający się do zanieczyszczenia gleb położonych w bezpośrednim sąsiedztwie intensywnie użytkowanych szlaków komunikacyjnych (degradacja chemiczna).

Ponadto, negatywny wpływ na jakość gleb wywierają: składowanie odpadów w miejscach do tego nieprzeznaczonych, wypalanie traw, palenie odpadów na powierzchni ziemi, odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków do środowiska, nieszczelne szamba. Pomimo wyżej wymienionych uwarunkowań, które teoretycznie nie sprzyjają produkcji rolniczej, gmina Pniewy jest gminą rolniczą, gdzie użytki rolne stanowią blisko 3/4 ogólnej powierzchni jednostki.



Rysunek 3 Tereny rolne na obszarze gminy Pniewy

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pniewy na lata 2021-2024, z perspektywą na lata 2025-2028

BADANIA MONITORINGOWE GLEB

Monitorowanie chemizmu gleb ornych prowadzone jest w systemie monitoringu krajowego przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) w Puławach. Badania wykonywane są cyklicznie, w okresach pięcioletnich w 216 stałych punktach pomiarowo-kontrolnych,

zlokalizowanych na gruntach ornym charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju. Na obszarze gminy Pniewy w miejscowości Lubocześnica zlokalizowany jest punkt pomiarowy nr 107. Na zlecenie klientów, Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza (OSChR) w Poznaniu prowadzi także bezpośrednie badania gleb rolniczych m.in. na zawartość makroelementów, odczynu pH czy potrzeb wapnowania. Poniżej, w tabeli 25, dokonano zestawienia wyników badań prowadzonych w latach 2019-2020 na podstawie przebadanych próbek. Dokonano analizy łącznie 578 próbek. Badania objęły blisko 1,8 tys. ha gleb, co stanowiło około 15% areалу uprawnego gminy.

Tabela 11 zestawienie wyników badań gleb z terenu gminy Pniewy

Oceniana kategoria		Liczba próbek w poszczególnych latach		
		2019	2020	Udział [%]
Odczyn [pH]	bardzo kwaśny	20	12	5,61
	kwaśny	38	55	16,32
	lekko kwaśny	26	89	20,18
	obojętny	20	114	23,51
	zasadowy	23	173	34,39
Wapnowanie	konieczne	22	21	7,54
	potrzebne	20	33	9,30
	wskazane	17	40	10,00
	ograniczone	18	40	10,18
	zbędne	50	309	62,98
Fosfor	bardzo niska	11	10	3,70
	niska	33	55	15,52
	średnia	22	91	19,93
	wysoka	27	99	22,22
	bardzo wysoka	31	188	38,62
Potas	bardzo niska	25	10	6,17
	niska	35	67	17,99
	średnia	35	159	34,22
	wysoka	19	108	22,40
	bardzo wysoka	10	99	19,22
Magnez	bardzo niska	26	15	7,23
	niska	19	55	13,05
	średnia	33	152	32,63
	wysoka	28	151	31,57
	bardzo wysoka	18	70	15,52
Liczba przebadanych gospodarstw		18	21	
Powierzchnia przebadania [ha]		330,61	1 432,57	

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pniewy na lata 2021-2024, z perspektywą na lata 2025-2028

Zdecydowana większość zbadanych użytków rolnych na terenie gminy Pniewy charakteryzowała się lekką i średnią kategorią agronomiczną gleby. Gleby takie są w umiarkowanym stopniu podatne na suszę. Znajomość kategorii agronomicznej pozwala ustalić potrzeby wapnowania oraz ocenić na podstawie liczb granicznych klasę zawartości przyswajalnego potasu i magnezu w glebie. Podsumowując wcześniej przytoczone dane wskazuje się, że na zdecydowanie większej części pól uprawnych wapnowanie jest zbędne,

a zawartość takich makroelementów jak fosfor jest wystarczająca. W przypadku potasu i magnezu nawożenie może być jednak wskazane.

Biorąc pod uwagę ochronę środowiska należy wciąż pamiętać o racjonalnym nawożeniu gleb, gdyż zarówno ich zubożenie jak i nadmierne nawożenie nie sprzyjają ochronie gleb i jakości wód gruntowych.

Istotnym problemem jest tendencja pomniejszania powierzchni zielonych z podłożem glebowym w wyniku zabudowy komunalnej i gospodarczej, degradacja gleb spowodowana przez roboty ziemne budowlane, prace remontowe.

RZEŻBA TERENU I GEOLOGIA

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski Jerzego Kondrackiego omawiany teren leży na niżu Polskim i wchodzi w skład podprowincji Pojezierza Południowobałtyckiego. Cechą specyficzną tej podprowincji jest położenie w granicach zasięgu ostatniego zlodowacenia północnopolskiego fazy poznańsko-dobrzyńskiej, z czego wynikają konsekwencje geomorfologiczne, glebowe i hydrograficzne, znajdujące swoje odbicie w typach krajobrazu. Cały obszar gminy leży na terenie makroregionu Pojezierze Wielkopolskie, w mezoregionach „Pojezierze Poznańskie” oraz „Wysoczyzna Grodziska”.

Obszar gminy Pniewy wyniesiony jest średnio około 90-110 m n.p.m. i charakteryzuje się dość dużym urozmaicheniem terenu na co zasadniczy wpływ miało zlodowacenie bałtyckie. Różnice wysokości pomiędzy kulminacją Góry Chełm (około 130,1 m n.p.m.) a dnem doliny Oszczynicy w północnozachodniej części gminy (nieco ponad 50 m n.p.m.) wynoszą około 80 m. Krajobraz gminy tworzą:

- wysoczyzna morenowa płaska i falista o spadkach rzędu 1-5%, obecna niemal w każdej części gminy, wyniesiona od około 80 m n.p.m. na jej północnym skraju do około 95 m na południe od Pniew i Chełmna,
- wysoczyzna morenowa falista i pagórkowata o spadkach 3-10%, wyniesiona około 97-108 m n.p.m., zajmująca rozległy fragment terenu pomiędzy Pniewami (a ściślej Koninem) a rynną jezior: Buszewskiego i Lubosińskiego, pagórkowata strefa marginalna, a właściwie niewielkie, zorientowane równoleżnikowo zespoły wzgórz i pagórków morenowych (o spadkach dochodzących miejscami do około 25% i deniwelacjach rzędu 10-35m), z charakterystycznymi dla niej zagłębieniami bezodpływowymi, widoczne zwłaszcza w rejonie Chełmna i na południe od Lubosiny,

- kemy - kopulaste pagórki różnych rozmiarów, o wysokości względnej rzędu 10-20 m i spadkach dochodzących do 25%, charakterystyczne dla południowej części gminy (na północ i północny-wschód od Pniew), równina sandrowa, o spadkach rzędu 0-2%, towarzysząca rynnie jezior: Kikowskiego, Psarskiego i Zajączkowskiego, położona głównie na południe oraz północny-wschód od Zajączkowa (charakterystyczny, trójkątny stożek sandrowy) oraz występująca w postaci szeregu odosobnionych płatów, w sąsiedztwie rynny jezior: Lubocześnica, Pniewy i Lubosz Wielki – w większości zalesiona,
- rynny subglacjalne, o specyficznym, podłużnym kształcie i różnej orientacji, głównie południkowej (jeziora: Lubosińskie - Buszewskie, Zajączkowskie - Psarskie oraz Lubocześnica - Pniewy), określającej kierunek odpływu wód roztopowych lub równoleżnikowej (jeziora Kikowskie - Orlickie), położone na różnych wysokościach, w większości wąskie o szerokości kilkuset metrów, ale wyraźnie widoczne w terenie (zbocza o wysokości od kilku do ponad 20 m spadki rzędu 10-25%),
- większe zagłębienia bezodpływowe, z reguły zatorfione, skupione głównie w zachodniej i południowo-zachodniej części gminy (Karmin, Pniewy oraz Zamorze).

ZASOBY GEOLOGICZNE

Urozmaicona budowa geologiczna omawianej jednostki wiąże się z występowaniem różnorodnych kopalin. W granicach gminy Pniewy znajdują się złoża gazu ziemnego, kruszyw naturalnych oraz surowców ilastych ceramiki budowlanej.

Tabela 12 Charakterystyka złóż położonych na terenie Gminy Pniewy

Nazwa złoża	Kopalina	Zasoby	
		geologiczne bilansowe [tys. ton]	przemysłowe [tys. ton]
Dęborzyce MD	Kruszywa naturalne	759	73
Zajączkowo III	Kruszywa naturalne	-	-
Dęborzyce PS	Kruszywa naturalne	319	-
Zajączkowo	Kruszywa naturalne	6 164	2 140
Zajączkowo (zarej.)	Kruszywa naturalne	1 962	-
Turowo Mł.	Kruszywa naturalne	969	367
Pniewy	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	47	-
Zajączkowo II	Kruszywa naturalne	155	-
Zajączkowo I	Kruszywa naturalne	49	-
Zajączkowo WS	Kruszywa naturalne	375	375
Zajączkowo KR I	Kruszywa naturalne	171	-

Pniewy	Gazy ziemne	5 429,60 mln m ³	5 408,00 mln m ³
--------	-------------	-----------------------------	-----------------------------

źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pniewy na lata 2021-2024, z perspektywą na lata 2025-2028

OSUWISKA

Jednym z możliwych zagrożeń powierzchni ziemi są osuwiska, które należą do najniebezpieczniejszych i najczęściej występujących geozagrożeń na terenie Polski. Powodują zniszczenia w infrastrukturze, uprawach, drzewostanie oraz ogólną degradację terenów objętych ruchami masowymi ziemi. Osuwiska co roku przynoszą ogromne straty, ale przede wszystkim zagrażają bytowi, a nawet życiu mieszkańców.

Analiza danych Państwowego Instytutu Geologicznego wskazuje, że na obszarze gminy występują tereny o możliwej predyspozycji do rozwoju ruchów masowych ziemi. Były to jedynie ogólne i wstępne dane sporządzone na podstawie analizy map geologicznych i materiałów archiwalnych informujące o możliwej predyspozycji terenów do rozwoju ruchów masowych. Zweryfikowane przez PIG dane wskazują, że na omawianym obszarze są następujące osuwiska:

- 100872 KRO - zsuw (0.08 ha) Pniewy - Pniewy miasto,
- 100892 KRO - zsuw (0.18 ha) Psarskie - Pniewy obszar wiejski,
- 100911 KRO - zsuw (0.32 ha) Nosalewo - Pniewy obszar wiejski,
- 100913 KRO - zsuw (0.09 ha) Zajączkowo - Pniewy obszar wiejski,
- 100915 KRO - zsuw (0.47 ha) Zajączkowo-Huby - Pniewy obszar wiejski,
- 100931 KRO - zsuw (0.33 ha) Nojewo - Pniewy obszar wiejski,
- 100934 KRO - zsuw (0.15 ha) Nosalewo - Pniewy obszar wiejski,
- 100935 KRO - zsuw (0.2 ha) Nosalewo - Pniewy obszar wiejski,
- 100936 KRO - zsuw (0.15 ha) Nojewo - Pniewy obszar wiejski,
- 100937 KRO - zsuw (0.05 ha) Nojewo - Pniewy obszar wiejski

6.6 ZASOBY PRZYRODNICZE

Na terenie Gminy występuje wiele różnych form ochrony przyrody. Są to następujące formy ochrony przyrody:

- 2 Rezerwaty przyrody:
 - Rezerwat przyrody „Las grądowy nad Mogilnicą” (PL.ZIPOP.1393.RP.132),

- Rezerwat przyrody „Jakubowo” (PL.ZIPOP.1393.RP.122),
- 3 Obszary Natura 2000:
 - Natura 2000 Obszar Specjalnej Ochrony „Puszcza Notecka” (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB300015.B),
 - Natura 2000 Specjalny Obszar Ochrony „Zamorze Pniewskie” (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB300036.H),
 - Natura 2000 Specjalny Obszar Ochrony „Ostoja Międzychodzko-Sierakowska” (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB300032.H),
- 1 Park Krajobrazowy:
 - Sierakowski Park Krajobrazowy (PL.ZIPOP.1393.PK.97),
- 16 pomników przyrody.

Obszar specjalnej ochrony ptaków „Puszcza Notecka” PLB300015 – o łącznej powierzchni ponad 178 255 ha, obejmuje zwarty, jednolity kompleks leśny w międzyrzeczu Noteci i Warty, stanowiący część pradoliny Eberswaldzko-Toruńskiej, równiny akumulacyjnej przekształconej przez wiatr; jest to największy w Polsce obszar wydm śródlądowych (głównie o wysokości 20-30 m; w jego środkowej części uformowały się wały o przebiegu południowym, leżące 500-600 m od siebie, natomiast we wschodniej części mają kształt paraboliczny; wydmy pokryte są monotonnym, jednowiekowym lasem (głównie sosnowym) posadzonym w okresie międzywojennym, po wielkiej klęsce spowodowanej pojawieniem się szkodników owadzych; na przedmiotowym obszarze występuje 30 gatunków ptaków lęgowych z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej i 11 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi, w jego granicach znajduje się niewielka północno-zachodnia część gminy Pniewy.

Zagrożenia dla przedmiotowego obszaru stanowi: wypalanie roślinności, zaniechanie dotychczasowego użytkowania rolnego, wylewanie ścieków, czyszczenie stawów i usuwanie mułu dennego, składowanie odpadów organicznych, gradacje szkodników i pożary, wyręb drzew, usuwanie martwego drewna z lasu, lokalizacja i eksploatacja składowisk odpadów komunalnych, płoszenie ptaków, niszczenie gniazd, penetrowanie siedlisk oraz polowanie w terminach niedozwolonych.

Cele działań ochronnych to między innymi:

- Przywrócenie właściwego stanu ochrony poszczególnych gatunków ptaków (np. rybołów, puchacz, nurogęś, bąk, bocian, trzmiełojad i in.) poprzez zapewnienie dostępności odpowiednich miejsc lęgowych i poprawę jakości siedlisk, zwiększenie

dostępności pożywienia, pozostawienie grup drzew, ograniczenie turystyki motorowej, ograniczenie polowań, wyłączenie fragmentów lasów z cięć rębnych, utrzymywanie powierzchni otwartych.

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty „Zamorze Pniewskie” PLH 300036 o powierzchni 305,3 ha obejmuje pojezierne torfowisko mszarne położony pomiędzy dwoma jeziorami – Jeziorem Lubosz Wielki (gmina Kwilcz) a Jeziorem Pniewskim. Jest to jedno z większych i dobrze zachowanych torfowisk mszarnych w Wielkopolsce; teren torfowiska porośnięty jest wierzbami (głównie *Salix cinerea*). Otoczenie torfowiska stanowią lasy liściaste o charakterze olsów i łęgów, w południowej części omawianego obszaru znajduje się zarastające jeziorko – Jezioro Zamorze o powierzchni 2 ha i głębokości maksymalnej 1,5 m; jest to jezioro ramienicowe w umiarkowanym stanie troficznym. Odznacza się absolutną dominacją łąk ramieniocowych *Nitelopsidetum obtusae* i *Charetum hispidae*, ponadto w obrębie lustra stwierdzono występowanie płatów *Nymphaea alba* – *Nuphar lutea*; jezioro reprezentuje rzadki typ humusowy (alojotroficzny), na torfowisku zaobserwowano 16 zbiorowiska wodnych i bagiennych, z których 12 uznawane są za rzadkie i zagrożone wyginięciem w Wielkopolsce. Na położonym w omawianym obszarze Jeziorze Lubosz Wielkim stwierdzono występowanie największej populacji w Wielkopolsce, bardzo rzadkiej i wymierającej w skali Europy ramienicy *Lychnothamnus barbatus* (gatunek chroniony i zagrożony wyginięciem). Najpoważniejszym zagrożeniem przedmiotowego obszaru jest zarastanie torfowiska przejściowego przez wierzby, szkodliwy wpływ ma również obniżanie poziomu wody i spływ miogenów z otaczających torfowisko terenów rolniczych, za potencjalne zagrożenie uznać można wzrost rozwoju turystyki. Cele zadań ochronnych obejmują:

- Utrzymanie siedliska na powierzchni jeziora Dobrzyczno,
- Poprawa złego stanu ochrony siedliska przyrodniczego poprzez:
 - Utrzymanie powierzchni łąk ramienicowych w obrębie jeziora Dobrzyczno na poziomie min. 5% powierzchni dna, w szczególności wokół półwyspu w południowej części jeziora,
 - Utrzymanie wskaźnika kardynalnego Gatunki charakterystyczne na poziomie właściwym tj. występowanie co najmniej 4 gatunków charakterystycznych,
 - Utrzymanie wskaźnika kardynalnego Gatunki wskazujące na degradację siedliska w tym obce gatunki inwazyjne na poziomie tj.: gatunki ekspansywne

zajmują do 10% powierzchni, gatunki lub gatunek obcy inwazyjne jako pojedyncze osobniki,

- Utrzymanie wskaźnika kardynalnego Maksymalna głębokość występowania łąk ramienicowych na poziomie 3,2m,
- Ograniczenie fragmentacji strefy szuwarowej jeziora Dobrzychno,
- Poprawa wskaźnika kardynalnego Zasię strefy świetlnej w jeziorze ze stanu złego na niezadowalający tj. 15-10 m.

Cele i zadania określone w Strategii nie wpływają negatywnie na plany zadań ochronnych ustanowionych dla obszarów Natura 2000 Puszcza Notecka i Zamorze Pniewskie.

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty „Ostoja Międzychodzko-Sierakowska” LH300032 o powierzchni 7 591,1 ha położony na północnych obrzeżach Wielkopolski na pograniczu dwóch dużych jednostek fizjograficznych - Kotliny Gorzowskiej i Pojezierza Poznańskiego. Występują tu niemal wszystkie typy form terenu charakterystyczne dla obszarów młodoglacjalnych Wielkopolski; charakterystyczna jest na obszarze ostoi sieć różnej wielkości jezior, a także zbiorników antropogenicznych – stawów rybnych – zlokalizowanych na dnie rynien. U stóp stromych krawędzi występują obszary źródliskowe z towarzyszącą im roślinnością; dominującą grupę lasów liściastych stanowią grądy i buczyny; na terenie ostoi przeważają obszary leśne, znaczy jest też udział obszarów zagospodarowanych rolniczo; stosunkowo nieduży udział użytków zielonych; występuje duża różnorodność siedliskowa, stanowiska trzech gatunków zwierząt z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej oraz bogata flora roślin naczyniowych; obszar jest żerowiskiem nocka dużego *Myotis myotis*.

Do najważniejszych zagrożeń należy ewentualne zaniechanie koszenia bądź wypasu, połączone z silnym nawożeniem i podsiewaniem łąk . Dalsze to: rozwój bazy turystyczno-rekreacyjnej w bezpośrednim sąsiedztwie jezior, przecinająca proponowany obszar ruchliwa trasa Poznań-Gorzów oraz nieodpowiednie prace melioracyjne i hydrotechniczne, głównie zwiększanie powierzchni stawów rybnych. Istotnym problemem jest obniżający się poziom wody.

W Strategii Rozwoju Gminy Pniewy nie planuje się żadnych zadań na terenach Natura 2000. W związku z powyższym, na obecnym etapie, nie przewiduje się by w związku z realizacją działań opisanych w projekcie Strategii mogło wystąpić negatywne oddziaływanie na obszar NATURA

2000. Ponadto w Strategii planowane są przedsięwzięcia proekologiczne, które mogą wpłynąć pozytywnie na obszar NATURA 2000.

Sierakowski Park Krajobrazowy został utworzony w 1991 roku i obejmuje teren jednego z najciekawszych przykładów krajobrazu młodogłacjalnego w Wielkopolsce, z systemem jezior rynnowych i malowniczą doliną Warty oraz rozległymi i atrakcyjnymi kompleksami leśnymi. Na terenie gminy Pniewy granicę Parku wyznacza linia kolejowa biegnąca przez Nojewo i Kikowo i obejmuje ona te tereny które odznaczają się dużą wartością przyrodniczą. Szczególnie bardzo dobrze zachowane są grądy *Galio silvatici* – *Carpinetum* ze starodrzewem dębowym i grabem w dolnej warstwie drzewostanu. W kompleksach grądów rozwijają się zbiorowiska okrajkowe przytulii i niecierpka pospolitego *Galio* – *impatientetum moli* – *tangere*, a także zarośla tarniny głógów *Pruno* – *Crataegum*. W kompleksach leśnych występują olsy porzeczkowe *Ribo nigri* – *Alnetum* i łęgi: olszowe *Circae* – *Alnetum* oraz jesionowo – wiązowe *Filario* – *Ulmetum* występujące w dolinie strumienia Bukownica. W granicach gminy znajduje się 718,5 ha Parku. Do szczególnych celów ochrony na terenie Sierakowskiego Parku Krajobrazowego należy:

- ochrona i zachowanie wyraźnie wykształconego krajobrazu polodowcowego;
- zachowanie naturalnych ekosystemów wodnych;
- zachowanie populacji rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk;
- zachowanie trwałości oraz różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych wraz ze spontanicznymi
- procesami ich dynamiki;
- zachowanie torfowisk i innych środowisk wilgotnych oraz bagiennych;
- zachowanie terenów muraw łąkowych i zaroślowych;
- utrzymanie walorów kulturowych.

Nie przewiduje się, by w związku z realizacją działań, opisanych w projekcie Strategii, mogło wystąpić negatywne oddziaływanie na obszar Parku. Żadne z planowanych działań nie będzie realizowane bezpośrednio na tym terenie.

„Las Grądowy nad Mogielnicą” to rezerwat leśny o powierzchni 7,35 ha (z otuliną 13,59 ha) utworzony w 1959 r. dla ochrony zespołu naturalnego, wielogatunkowego i kilkupiętrowego lasu liściastego obejmującego wiekowe dęby, lipy, jawory, buki i wiązy, ze stanowiskami m.in. lilii złotogłów i wydmuchrzycy zwyczajnej.

„Jakubowo” to również rezerwat leśny o pow. 4,02 ha utworzony w tym samym roku dla ochrony jednego z najpiękniejszych w Wielkopolsce fragmentów zespołu grądu niskiego, który tworzy tu stary las dębowo-grabowy z dużą domieszką buków i pojedynczymi brekiniami. Wokół rezerwatu „Jakubowo” na mocy Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 9 marca 2015 roku utworzono otulinę o powierzchni 12,23 ha.

LASY I ICH STAN

Obszar gminy Pniewy znajduje się w zasięgu Nadleśnictwa Pniewy oraz we fragmencie również w zasięgu Nadleśnictwa Sieraków (miejscowości Kikowo, Nojewo za linią kolejową). W obrębie gminy Pniewy w latach 2018-2019 powierzchnia gruntów leśnych ogółem dla tego terenu wynosiła odpowiednio: 2 591,43 ha i 2 593,38 ha. Lasy są skupione w kilku dużych kompleksach, usytuowanych w północno-zachodniej, wschodniej i południowej części gminy. Lesistość obszaru nie jest wysoka i wynosi około 16%. W Nadleśnictwie Pniewy dominującym gatunkiem lasotwórczym jest sosna. Drzewostany z panującą sosną i modrzewiem zajmują 69,27% powierzchni leśnej zalesionej. Udział sosny w porównaniu z poprzednim Planem Urządzenia Lasu zmniejszył się o 0,31%. W obrębie gminy Pniewy drzewostany z panującą sosną zajmują 64,57% powierzchni leśnej zalesionej. Na terenie Nadleśnictwa Pniewy w ostatnim dziesięcioleciu w odniesieniu do gatunków lasotwórczych wzrósł udział cennych gatunków takich jak: buk, grab, lipa i olsza. Uszkodzenia drzewostanów Nadleśnictwa Pniewy mają charakter przejściowy, a ich skutki, w miarę możliwości i dzięki ciągłym monitoringowi powierzchni leśnych, usuwane są na bieżąco. Głównymi czynnikami determinującymi poziom zagrożeń są kolejno: grzyby, zwierzyna oraz zakłócenia stosunków wodnych. W skali całego kraju, w tym również na terenie Nadleśnictwa Pniewy, w związku z zagrożeniami ze strony patogenów grzybowych odnotowuje się zamieranie drzewostanów jesionowych, jednak z uwagi na ich niewielki udział w skali Nadleśnictwa nie stanowi on zagrożenia dla trwałości lasu na zarządzanym terenie. Szkody od zwierzyny, głównie gatunków jeleniowatych, są znośne, a uprawy leśne, zgodnie z potrzebami lasu są zabezpieczane mechanicznie grodzieniami z siatki leśnej. Przyjmuje się, że szkody abiotyczne ze względu na położenie geograficzne Nadleśnictwa Pniewy nie stanowią dużego problemu gospodarczego i mają charakter incydentalny. Drzewostany na opisywanym terenie atakowane są przez owady zaliczane do szkodników pierwotnych (liściożernych). Stosunkowo wysokie, potencjalne zagrożenie stwarza brudnica mniszka. W minionych dekadach odnotowywano duże gradacje tego owada podczas których Nadleśnictwo Pniewy prowadziło zabiegi ochronne. W ostatnich

latach obserwuje się masowe pojawy chrabąszcza majowego. Przyczyniają się one do osłabienia i zamierania młodych drzewostanów liściastych. Stadium larwalne chrabąszcza, żerujące trzy lata w glebie, ogryza korzenie młodych drzew. Prowadzi to do usychania drzewek i ostatecznie ich śmierci. Zabiegi ratownicze, w formie oprysków, na postać doskonałą owadów przeprowadzone w maju 2021 roku w porozumieniu z Zespołem Ochrony Lasu w Łopuchówku oraz Regionalną Dyрекcją Lasów Państwowych w Poznaniu, analogicznie do 2018 r., pozwolą ograniczyć ilość złożonych do gleby jaj, z których wylęgają się pędraki, a w efekcie końcowym, podjęte działania zmniejszą zagrożenie ze strony owadów. Istotnymi działaniami podejmowanymi wg potrzeb lasu jest bieżące usuwanie wydzielającego się posuszu w wyniku zasiedleń osłabionych i chorych drzew przez szkodniki wtórne, co przyczynia się do utrzymywania dobrego stanu sanitarnego na zarządzanym terenie. Ponadto na terenie Nadleśnictwa Pniewy znajdują się stałe powierzchnie kontrolne jesiennych poszukiwań owadów, pozwalające na coroczny monitoring zagrożenia ze strony owadów. Świat zwierzęcy lasów jest równie bogaty jak roślinny. Gromada ssaków reprezentowana jest przez podstawowe gatunki łowne: jelenia, sarnę, dziką, daniela, zającą i lisa.

Uzupełnieniem opisanych zasobów przyrodniczych są korytarze ekologiczne. W 2005 roku na zlecenie Ministerstwa Środowiska został wykonany „Projekt korytarzy ekologicznych łączących europejską sieć Natura 2000 w Polsce”. Celem projektu było wytypowanie sieci obszarów, która zapewniłaby łączność ekologiczną w skali Polski, a także w skali międzynarodowej. Głównym zadaniem takiej sieci miało być umożliwienie przemieszczania się zwierząt i innych organizmów oraz przepływ genów przez terytorium całego kraju oraz pomiędzy poszczególnymi obszarami przyrodniczo-cennymi (w tym obszarami Natura 2000). W ramach projektu wyznaczono ciągłą sieć, obejmującą zarówno wszystkie ważne obszary przyrodnicze (obszary węzłowe), jak i korytarze łączące te obszary w jedną całość ekologiczną. Wyznaczoną w ten sposób sieć nazwano siecią korytarzy ekologicznych. Korytarze ekologiczne odgrywają dużą rolę z punktu widzenia poprawy funkcjonowania środowiska przyrodniczego w każdej skali przestrzennej, od lokalnej do ponadregionalnej. Ich podstawowym celem jest zapewnienie warunków sprzyjających migracji organizmów, która może odbywać się na dwa sposoby. Pierwszy z nich polega na powolnym zasiedlaniu obszarów położonych w korytarzu ekologicznym i stopniowym, z pokolenia na pokolenie, przechodzeniu danej populacji do innych regionów. Tym sposobem migrują przeważnie rośliny lub niewielkie zwierzęta. Drugim sposobem jest traktowanie korytarza jako szlaku, przez który pojedyncze osobniki lub ich

grupy przechodzą w celu szukania innych korzystnych siedlisk. Poza funkcją migracyjną i wzbogacania różnorodności biologicznej obszarów, korytarze ekologiczne pełnią również wiele innych zadań. Tworzą na przykład ostoje dla wielu gatunków zwierząt, które nie są przystosowane do środowiska otaczającego korytarze. Ponadto wytwarzają one barierę dla części szkodników oraz hamują oddziaływanie wiatru, zwiększają wilgotność i zatrzymują zanieczyszczenia powietrza.

Wschodnim skrajem gminy przebiega korytarz ekologiczny „Jeziora Pszczewskie i Dolina Obry”.

Gmina Pniewy, położona w województwie wielkopolskim, charakteryzuje się zróżnicowanym stanem zagospodarowania, który w dużej mierze wynika z jej lokalizacji i rodzajów użytkowanej ziemi. Region ten, jak wiele innych w Polsce, może poszczycić się bogatą szatą roślinną i fauną, stanowiącą ważny element lokalnej bioróżnorodności. Szatę roślinną Gminy Pniewy tworzą różnorodne ekosystemy, w tym tereny leśne, łąki, pola uprawne oraz obszary wodne. Lasy, które zajmują część obszaru gminy, są w dużej mierze zdominowane przez gatunki iglaste, takie jak sosna, a także różnorodne gatunki liściaste, jak dąb, buk czy brzoza. W okolicach zbiorników wodnych i mokradeł można spotkać roślinność wodną, taką jak pałka wodna, trzcina czy lilie wodne. W rejonach łąkowych i pastwiskowych występują różnorodne gatunki ziół i traw, co tworzy atrakcyjne warunki dla różnych owadów polnych oraz drobnych zwierząt. Fauna gminy Pniewy jest zróżnicowana, obejmując zarówno gatunki pospolite, jak i te bardziej rzadkie. Można tu zaobserwować wiele gatunków ptaków, zarówno osiadłych, jak i migrujących, takich jak bocian czarny, orzeł przedni czy różne gatunki sów. W okolicy zbiorników wodnych żyją ryby, płazy i gady, w tym żaby, traszki i jaszczurki. Obszary leśne stanowią habitat dla ssaków takich jak dzik, sarna czy lis, a także dla wielu gatunków gryzoni i nietoperzy. Gmina Pniewy ma bez wątpienia duże walory przyrodnicze. Zróżnicowanie biotopów sprzyja bioróżnorodności, co jest ważne zarówno z ekologicznego, jak i estetycznego punktu widzenia. Region ten jest atrakcyjny dla miłośników przyrody, turystyki oraz obserwacji ptaków. W obrębie gminy Pniewy można znaleźć kilka gatunków roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową. Przykłady roślin chronionych to między innymi: storczyki (np. storczyk purpurowy) oraz różne gatunki mchu i porostów. W przypadku fauny należy zwrócić uwagę na ptaki drapieżne oraz wiele gatunków nietoperzy, które znajdują się pod ochroną. W gminie można spotkać również gatunki, które są zagrożone wyginięciem, często związane z przekształceniem środowiska naturalnego przez działalność

człowieka. Zmiany w użytkowaniu gruntów oraz zanieczyszczenia mają wpływ na populację niektórych roślin i zwierząt. Warto zwrócić uwagę na potrzebę ochrony tych gatunków i ich siedlisk. Podsumowując, gmina Pniewy ma do zaoferowania wiele dodatkowych wartości przyrodniczych, które są cenne zarówno na poziomie lokalnym, jak i krajowym. Ochrona bioróżnorodności i odpowiednie zagospodarowanie przestrzenne są kluczowe dla zachowania unikalnego charakteru tego regionu. Ochrona bioróżnorodności i odpowiednie zagospodarowanie przestrzenne są kluczowe dla zachowania unikalnego charakteru tego regionu. Realizacja zadań określonych w Strategii Rozwoju Gminy Pniewy i przede wszystkim w Programie Ochrony Środowiska Gminy Pniewy sprzyja zachowaniu i ochronie bioróżnorodności na tym obszarze.

6.7 ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI

Na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska dostępny jest wykaz zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, w tym zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Na omawianym terenie nie ma takich zakładów, dlatego ryzyko wystąpienia poważnej awarii należy ocenić jako mało prawdopodobne. Nie oznacza to jednak, że obszar ten wolny jest od jakichkolwiek zagrożeń. Pewne zagrożenie stanowią stacje paliw jak również ruchliwe drogi (w szczególności odcinki dróg krajowych). W razie poważnego wypadku może bowiem dojść do wycieku niebezpiecznych substancji i w konsekwencji do skażenia środowiska. Na podstawie danych uzyskanych od Komendy Powiatowej Straży Pożarnej w Szamotułach stwierdza się, że w ostatnich latach nie odnotowano takich poważnych zdarzeń.

W kontekście tego obszaru interwencji największą rolę odgrywa prewencja. Jednym z podstawowych filarów zapewniających bezpieczeństwo na terenie Gminy Pniewy są ochotnicze straże pożarne. Aktywnie funkcjonuje 12 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej: OSP w Kikowie, OSP w Koninie, OSP w Koszanowie, OSP w Lubocześnicy, OSP w Lubosinie, OSP w Nojewie, OSP w Psarskiem, OSP w Rudce, OSP w Turowie, OSP w Zajączkowie, OSP w Zamorzu i jedyna jednostka wpisana do KSRG – OSP w Pniewach.

Na opisywanym terenie działalność prowadzi także Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Szamotułach, która dysponując niezbędnym specjalistycznym sprzętem jest pewnym elementem systemu mającym na celu zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom całego powiatu.

6.8 ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI STRATEGII, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 ROKU O OCHRONIE PRZYRODY

Poniżej przedstawiono najistotniejsze problemy w zakresie ochrony środowiska występujące na terenie gminy Pniewy w poszczególnych obszarach interwencji.

OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

Istotnym problem w zakresie zanieczyszczeń powietrza jest: przekroczenie dopuszczalnego poziomu zanieczyszczenia benzo(a)pirenem w strefie wielkopolskiej, występowanie systemów ogrzewania indywidualnego opartych na spalaniu paliw stałych w kotłach o niskiej efektywności, emisja liniowa pochodząca ze środków transportu, niedostateczna gazyfikacja gminy.

HAŁAS

Do istniejących problemów środowiska w zakresie hałasu na terenie gminy należy przede wszystkim wzrost natężenia ruchu komunikacyjnego oraz niedostateczny stan techniczny części dróg publicznych przebiegających przez gminę.

PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE

Problemy środowiska w zakresie pól elektromagnetycznych występujące na terenie gminy to: stan techniczny części linii napowietrznych, wrastające zapotrzebowanie społeczeństwa na media oraz dynamiczny wzrost liczby abonentów telefonii komórkowej skutkujący zagęszczeniem lokalizacyjnym stacji bazowych telefonii komórkowej.

WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Do istniejących problemów w zakresie wód powierzchniowych i podziemnych na tym terenie należy: zły stan wód powierzchniowych, wrażliwe na zanieczyszczenie związkami azotu,

niewystarczający stan infrastruktury kanalizacyjnej, brak pełnej kontroli nad szczelnością zbiorników bezodpływowych i nad gospodarowaniem nieczystości płynnymi.

GLEBY I ZASOBY GEOLOGICZNE

Do najistotniejszych problemów w zakresie gleb i zasobów przyrodniczych należą: występowanie gleb podatnych na degradację oraz zanieczyszczenia gleb spowodowane korzystaniem ze zbiorników bezodpływowych.

GOSPODARKA ODPADAMI

Do najistotniejszych problemów w zakresie gospodarki odpadami należą: nieosiągnięcie przez gminę wymaganych poziomów recyklingu i ograniczania masy odpadów komunalnych niewystarczający stopień usuniętych wyrobów azbestowych występujących na terenie gminy oraz wysokie i rosnące koszty systemu gospodarowania odpadami.

ZASOBY PRZYRODNICZE

Do najistotniejszych problemów w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych należą: podatność zasobów przyrody na zanieczyszczenia środowiska, presja urbanizacyjna i turystyczna na obszary chronione, niepełna inwentaryzacja i waloryzacja stanu przyrody.

ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI

Do najistotniejszych problemów w zakresie zagrożeń poważnymi awariami należą: transport drogowy.

7. POTENCJALNE ZMIANY ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI STRATEGII

W Prognozie oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 należy przewidzieć skutki zmian środowiska także w przypadku zaniechania realizacji Strategii. Można przewidzieć więc dwa scenariusze rozwoju, z których jeden faktycznie można odnieść do przypadku braku realizacji Strategii. Brak realizacji Strategii nie oznacza zasadniczo braku realizacji ujętych w niej wszystkich przedsięwzięć. Oznacza przede wszystkim zmniejszenie zdolności instytucji gminnych do realizacji działań w sposób uporządkowany i logiczny, w tym wpisujący się w potrzeby rozwojowe. Brak Strategii ograniczać będzie możliwości finansowania wielu projektów i inwestycji. Wystąpi brak wykorzystania synergii współpracy dla kreowania pozytywnych zmian, w tym również w wymiarze środowiskowym. Warto jednocześnie zwrócić uwagę, że szczególne kompetencje struktur gminy Pniewy dotyczą kwestii edukacji poziomu podstawowego, pomocy społecznej, administracji, jak też komunikacji (drogi gminne). Zagadnienia dot. ochrony środowiska ograniczają się głównie do roli nadzorczej i moderującej. Brak realizacji Strategii w odniesieniu do wyżej wymienionych wymiarów może wpływać przede wszystkim na poziom współpracy i synergii różnych obszarów funkcjonowania przestrzeni gminy Pniewy. Przewiduje się, że brak realizacji postanowień „Strategii...” spowodowałby następujące skutki:

- pozytywne dla środowiska i mieszkańców:
 - brak działań na rzecz aktywizacji gospodarczej miałoby pozytywne konsekwencje w postaci nie zajmowania nowych terenów pod działalność gospodarczą i niezwiększania emisji zanieczyszczeń powietrza oraz zanieczyszczeń wód.
 - brak działań przyczyniających się do rozwoju infrastruktury przyczyni się do zmniejszenia zagrożenia dla wód i powietrza wynikającego z rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, drogowej oraz turystycznej,
- negatywne dla środowiska i mieszkańców:
 - brak modernizacji i dalszej rozbudowy bazy edukacyjnej na terenie gminy,
 - brak promocji bazy edukacyjnej,
 - małe możliwości korzystania z technik informatycznych, w tym Internetu szerokopasmowego,

- brak rozbudowy bazy sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców co przyczyni się do ograniczenia rozwoju kultury fizycznej i nowych sposobów aktywnego spędzania czasu,
- mała ilość markowych produktów turystycznych gminy Pniewy,
- niewystarczająca ilość działań promocyjnych gminy Pniewy,
- brak zapisów w studiach uwarunkowań gmin o racjonalnym zagospodarowaniu terenu zgodnym z zasadami ochrony przyrody,
- brak rozbudowy sieci wodno-kanalizacyjnej, sieci drogowej i infrastruktury technicznej,
- brak współdziałania samorządów w celu osiągnięcia standardów jakości środowiska,
- brak rozwoju odnawialnych źródeł energii w obiektach publicznych oraz prywatnych,
- brak rozwoju usług medycznych,
- mała ilość działań w zakresie rozwoju usług, przedsiębiorczości i samozatrudnienia,
- słaba jakość dróg na terenie gminy z powodu niskich nakładów inwestycyjnych – braku remontów i modernizacji istniejącej infrastruktury,
- pogorszenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych, poprzez m.in. zwiększenie ładunku zanieczyszczeń wprowadzanych do wód,
- pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego poprzez pogłębienie problemu niskiej emisji
- pogorszenie zdrowia i jakości życia mieszkańców,
- wzrost zagrożenia poważnymi awariami,
- zwiększone negatywne oddziaływanie zanieczyszczenia powietrza na dobra kultury.

Analiza powyższych skutków braku realizacji celów i działań „Strategii...” prowadzi do wniosku, iż niezrealizowanie dokumentu wywołać może zarówno skutki pozytywne jak i negatywne.

Brak realizacji celów zapisanych z projekcie analizowanego dokumentu z jednej strony pozytywnie wpłynie na walory środowiskowe, jednak głównie w trakcie realizacji inwestycji (brak ingerencji w środowisko – brak hałasu, odpadów, emisji spalin – wariant bezinwestycyjny). Niemniej jednak należy rozpatrywać temat w szerszym spektrum. Jeśli

gmina Pniewy oraz inne zaangażowane instytucje zaniechają realizacji inwestycji takich jak: termomodernizacja budynków, modernizacja dróg, modernizacja infrastruktury przeciwpowodziowej czy rozbudowa kanalizacji sanitarnej, wodociągowej, czy bazy turystycznej nie będzie w trakcie realizacji tych zadań niekorzystnych oddziaływań, ale w dłuższej perspektywie okaże się, że ilość spalanych paliw do ogrzania budynków corocznie się zwiększa zanieczyszczając przy tym powietrze, ścieki, które poprzez brak sieci kanalizacji sanitarnej przedostają się do wód powierzchniowych i gleb powodując wiele większe szkody niż w trakcie realizacji inwestycji. Ponadto brak sprawnej ochrony przeciwpowodziowej przyczynia się do zagrożenia dla mieszkańców, a zła jakość nawierzchni drogowych powoduje zwiększenie pylenia, ciągłe potrzeby hamowania i rozpędzania pojazdów, a co za tym idzie zwiększenie emisji spalin, hałasu i zanieczyszczeń powietrza. Brak infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej, w tym ścieżek rowerowych, tras biegowych, a także brak ochrony i znakowania zabytków przyczyni się do spadku atrakcyjności turystycznej Gminy, co spowodujeubożenie turystyczne regionu, a w konsekwencji spadek dochodów mieszkańców.

Niemniej jednak najważniejsze i najgłębsze skutki mogą wystąpić w sferze społecznej. Brak realizacji zaproponowanych działań odnoszących się bezpośrednio do społeczności Gminy Pniewy (tworzenie nowych miejsc pracy, ułatwienie dostępu do podnoszenia kwalifikacji, rozwój sfery kulturalnej, prozdrowotnej, edukacyjnej i sportowej) może doprowadzić do ogólnego pogorszenia się stanu środowiska przyrodniczego. Wynika to z faktu, iż wśród społeczeństw uboższych, gorzej wykształconych powszechnie akceptowane są postawy antyekologiczne (dewastacja zasobów przyrody, grabieże), a brak perspektyw na polepszenie lub zmianę sytuacji będzie tylko pogłębiać patologiczne zachowania.

Należy podkreślić, że realizacja działań związanych z zagospodarowaniem m.in. atrakcyjnych turystycznie obszarów Gminy może doprowadzić do negatywnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze w przypadkach, kiedy działanie to będzie realizowane niezgodnie z planami zagospodarowania przestrzennego. W związku z tym, w czasie realizacji tego rodzaju inwestycji, należy ściśle trzymać się postanowień miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wytycznych instytucji nadzorujących procedury środowiskowe. Takie postępowanie wyeliminuje możliwość negatywnych oddziaływań na obszary przyrodnicze, w tym należące do sieci NATURA 2000. Zauważyć jednak należy, że żadne działania określone w projekcie „Strategii...” **nie dotyczą obszaru NATURA 2000.**

Z punktu widzenia środowiska przyrodniczego i zdrowia ludzi korzystny jest wariant doprowadzenia do realizacji celów strategicznych zapisanych w projekcie „Strategii...”. Niemniej jednak należy wcześniej opracować takie plany działań, które umożliwią rozwój Gminy Pniewy przy jednoczesnym zachowaniu równowagi ekologicznej. Kluczowym elementem jest wyznaczenie dogodnych lokalizacji planowanych inwestycji, zarówno pod względem środowiskowym, przyrodniczym, jak i społecznym, co ma znaczenie przede wszystkim dla inwestycji w zakresie rozwoju na obszarach o cennych walorach środowiskowych. Zakłada się, iż wszelkie plany dotyczące tworzenia nowej i modernizacji istniejącej infrastruktury rekreacyjno-sportowej, drogowej itp. już od etapu planowania, poprzez projektowanie, uzgodnienia, a także realizację inwestycji, będą zgodne z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego a także z wytycznymi organów decyzyjnych i opiniujących. Działania te mają na celu eliminację możliwych negatywnych skutków realizacji w/w przedsięwzięć. Na etapie opracowywania niniejszej prognozy nie ma możliwości oceny oddziaływania tych inwestycji ze względu na brak konkretnych planów realizacyjnych i lokalizacyjnych. Będzie to możliwe po ustaleniu zakresów inwestycji i ich szczegółowych lokalizacji.

Przewidywane negatywne i pozytywne skutki braku realizacji postanowień projektu „Strategii...” przedstawia tabela.

Tabela 13 Przewidywane negatywne i pozytywne skutki braku realizacji postanowień projektu Strategii...”

Pozytywne	Negatywne
Różnorodność biologiczna	
Zmniejszenie zagrożenia spowodowanego intensyfikacją ruchu turystycznego na obszarze gminy Ograniczenia zagrożenia wód, gleby i powietrza wynikającego z większego ruchu samochodowego	Brak informowania społeczeństwa o walorach gminy, wynikiem czego będzie następował wzrost zachowań patologicznych społeczeństwa polegających na grabieżach, dewastacjach, zaśmiecanie terenów przyrodniczo – leśnych. Negatywnym skutkiem będzie także brak sprawnie działającej pomocy społecznej i brak pracy.
Ludzie	
Zwiększenie liczby mieszkańców	Słaba jakość dróg, słaby dostęp do sieci kanalizacji sanitarnej, oraz sieci internetowej. Mała atrakcyjność rekreacyjna gminy. Niewystarczająca informacja turystyczna o regionie. Słaby dostęp do sieci teleinformatycznej mogącej służyć edukacji ekologicznej i kształtowaniu pozytywnych postaw wobec środowiska przyrodniczego. Brak informacji o gminie i jego walorach

	przyrodniczych, inwestycyjnych, a także edukacyjnych. Niedostateczna informacja o warunkach rozwoju przedsiębiorczości. Degradacje lasów objawiające się m.in. dzikimi wysypiskami.
Zwierzęta i rośliny	
Zmniejszenie zagrożenia spowodowanego intensyfikacją ruchu turystycznego na obszarze gminy Ograniczenia zagrożenia wód, gleby i powietrza wynikającego z większego ruchu samochodowego.	Mała ilość działań edukacyjnych, w tym „szkół zielonych” dla dzieci i młodzieży nt. walorów florystycznych i faunistycznych gminy. Brak promocji walorów turystycznych gminy w regionie Brak wymiany informacji kulturalnych. Brak nowych terenów zieleni, w tym zieleni izolacyjnej podnoszącej atrakcyjność terenów oraz jakość życia mieszkańców
Wody, zasoby naturalne	
Brak dodatkowych zanieczyszczeń powietrza i wody powstających w wyniku zlokalizowania nowych przedsiębiorstw Zmniejszenie zagrożenia spowodowanego intensyfikacją ruchu turystycznego na obszarze gminy	Słaba jakość dróg i połączeń komunikacyjnych w gminie oraz brak komunikacji pasażerskiej pomiędzy sąsiednimi gminami i terenami Wzrost ilości ścieków nieczyszczonych odprowadzanych bezpośrednio do rzek i gleby będący wynikiem zmniejszającego się tempa rozwoju infrastruktury ochrony środowiska, w tym szczególnie kanalizacji sanitarnej.
Powietrze	
Brak dodatkowych zanieczyszczeń powietrza i wody powstających w wyniku zwiększonej ilości turystów. Niezmniejszające się zanieczyszczenie powietrza w wyniku powstających nowych przedsiębiorstw.	Niskie tempo montażu OZE, w tym także nowych wysokosprawnych kotłów, instalacji solarnych i fotowoltaicznych. Zwiększające się zanieczyszczenia powietrza, w tym także niska emisja - z powodu braku inwestycji termomodernizacyjnych Wzrost emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych spowodowanych niską jakością dróg i długim czasem podróży
Powierzchnia ziemi, krajobraz	
Brak zmiany krajobrazu w wyniku inwestycji polegających na budowie nowych odcinków dróg.	Mała ilość działań edukacyjnych będących przyczyną degradacji terenów atrakcyjnych przyrodniczo objawiająca się m.in. powstawaniem dzikich wysypisk. Wzrost ilości ścieków nieczyszczonych odprowadzanych bezpośrednio do rzek i gleby będący wynikiem zmniejszającego się tempa rozwoju infrastruktury ochrony środowiska, w tym szczególnie kanalizacji sanitarnej.
Klimat	
Zwiększenie świadomości społeczeństwa z zakresu ochrony klimatu Zmniejszona antropopresja przy braku rozwoju turystyki na terenach atrakcyjnych turystycznie	Częściowa poprawa mikroklimatu Gminy Pniewy poprzez zaprzestanie rozwoju przedsiębiorczości. Pogorszenie warunków życia na terenie Gminy, w tym negatywne oddziaływanie na ogólne warunki

	mikroklimatyczne Pogarszanie się warunków, zarówno w okresie letnim, jak i zimowym, spowodowane zwiększonym ruchem komunikacyjnym, co w konsekwencji przyczyni się do pogorszenia stanu zdrowia mieszkańców.
Zabytki	
Zrewitalizowane zabytki	Niska jakość i mała ilość akcji promocyjnych dotyczących walorów zabytkowych Gminy Mało lub brak działań rewitalizacyjnych na terenie Gminy. Brak wymiany kulturalnej. Brak promocji turystycznej Gminy.
Dobra materialne	
	Ubożenie dóbr w wyniku braku ich promocji i informacji, a także edukacji w tym zakresie.

Źródło: opracowanie własne

Realizacja zapisów w projekcie „Strategii...” w dłuższej perspektywie czasowej doprowadzi do ogólnej poprawy stanu środowiska przyrodniczego i zdrowia mieszkańców Gminy.

Należy natomiast podkreślić spodziewane realne bardzo wysokie korzyści pozaprzrodnicze – społeczne i gospodarcze.

8. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA STRATEGII NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA

8.1 WPROWADZENIE

Ocenie możliwych oddziaływań na środowisko poddano zadania ujęte w Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033. W stosunku do każdego przedsięwzięcia zaplanowanego w ramach Strategii (pominięto przedsięwzięcia nieinwestycyjne niezwiązane ze środowiskiem) przeanalizowano potencjalne oddziaływanie na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego (obszary Natura 2000, różnorodność biologiczna, ludzie, zwierzęta, rośliny, wody, powietrze, powierzchnia ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne). Próbę oceny i identyfikacji znaczących oddziaływań na środowisko poszczególnych zadań dokonano w tabelach (w tzw. macierzach skutków środowiskowych), które są syntetycznym zestawieniem możliwych skutków środowiskowych (pozytywnych i negatywnych) oraz bezpośrednich, pośrednich, krótkoterminowych i długoterminowych oddziaływań. Stopień i zakres oddziaływania każdego z zaplanowanych zadań zależą przede wszystkim od lokalizacji danego przedsięwzięcia, tzn. od tego, czy będzie ono

realizowane na terenach zurbanizowanych, przekształconych antropogenicznie czy obszarach użytkowanych rolniczo lub też na obszarach cennych przyrodniczo i chronionych. Biorąc pod uwagę fakt, że większość z zaplanowanych działań jest na etapie określania wstępnych koncepcji ich realizacji, wystarczające będzie omówienie typowych oddziaływań i ich potencjalnych skutków środowiskowych. Głównym założeniem środowiskowym Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 jest ograniczenie zanieczyszczenia środowiska na terenie gminy Pniewy oraz sukcesywne dążenie do poprawy jego stanu. Nie przewiduje się, aby realizacja założeń Strategii przyczyniła się do powstania nowych zagrożeń lub uciążliwości dla środowiska przyrodniczego. Rokuje się, że prawidłowa realizacja Strategii przyniesie wymierny efekt ekologiczny w postaci minimalizacji antropopresji na środowisko. Ponadto należy zauważyć, że analizę i ocenę oddziaływania działań na poszczególne komponenty środowiska dokonano przede wszystkim pod kątem ich oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji powstałej infrastruktury bądź na etapie wdrożenia pozostałych działań, (w ramach których nie powstanie nowa infrastruktura). Uciążliwości występujące w fazie budowy wiązą się zazwyczaj z przejściową podwyższoną emisją hałasu, emisją spalin z maszyn budowlanych czy też zwiększoną emisją pyłów. Negatywne oddziaływania na środowisko przyrodnicze związane z etapem realizacji inwestycji są oddziaływaniami krótkotrwałymi, odwracalnymi, o lokalnym charakterze.

W trakcie realizacji projektu Strategii nie przewiduje się negatywnego oddziaływania realizowanych zadań na obszary Natura 2000. Realizowane inwestycje nie wpłyną na naturalny zasięg i obszary mieszczące się w obrębie siedlisk przyrodniczych. Ich powierzchnia oraz liczba gatunków chronionych będą stałe lub zwiększy się. Ponadto oddziaływanie inwestycji nie będzie miało wpływu na integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami. Planowane inwestycje spójne są z planami zadań ochronnych dla Obszaru Natura 2000. Podczas realizacji zadania wzięte będą założenia Planu Zadań Ochronnych ustanowionych dla obszaru Natura 2000. Podczas realizacji przedsięwzięcia wzięte zostaną zapisy Planów Zadań Ochronnych uchwalone dla obszarów chronionych. Z uwagi na charakter i skalę planowanych do realizacji zadań nie przewiduje się możliwości oddziaływania na cele ochrony obszarów chronionych. Nie przewiduje się również możliwości oddziaływania inwestycji na funkcjonalność ekosystemów. Na etapie realizacji zadań w pobliżu form prawnie chronionych należy jednak zachować szczególną ostrożność. W trakcie realizacji projektu zostaną także uwzględnione zapisy z ustawy o ochronie przyrody. Ewentualna realizacja zadań

na obszarach chronionego krajobrazu zostanie prowadzona w oparciu o miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

8.2 ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ PRZEWIDZIANYCH DO REALIZACJI W RAMACH STRATEGII

Przy ocenie wpływu poszczególnych działań na środowisko wzięto pod uwagę przede wszystkim końcowy efekt realizacji przedsięwzięcia i jego potencjalne oddziaływania na etapie eksploatacji powstałej infrastruktury lub wdrażania danego działania. Szczegółowa analiza oddziaływań na etapie budowy została przedstawiona w podrozdziale 8.6. „Oddziaływania na etapie realizacji inwestycji – etap budowy” niniejszej Prognozy.

W kolejnych tabelach zastosowano następujące oznaczenia:

- (+) – realizacja działania spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
- (-) – realizacja działania spowoduje negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
- (0) – realizacja działania nie wpływa w sposób zauważalny na analizowane zagadnienie,
- (N) – brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków, są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań lub innych niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w symulacji, uwarunkowań.

Za pomocą ww. oznaczeń przeanalizowano skutki środowiskowe wdrożenia działań na następujące elementy:

- obszary Natura 2000,
- różnorodność biologiczna,
- ludzie,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wody,
- powietrze,
- powierzchnia ziemi,
- krajobraz,
- klimat,

- zasoby naturalne,
- zabytki i dobra materialne.

8.2.1 OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

Występujące w ostatnich kilku dekadach skutki zmieniającego się klimatu, zwłaszcza wzrostu temperatury, częstotliwości i nasilania zjawisk ekstremalnych, systematycznie się pogłębiają. Stanowią tym samym zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju wielu krajów na świecie, w tym także dla Polski. Konieczne jest zatem, podjęcie działań na rzecz dostosowania się (adaptacji) do prognozowanych skutków zmian klimatu, które powinny być realizowane jednocześnie z działaniami ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych (mitygacja). Dokument pn. „Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA2020) stanowi odpowiedź na walkę ze zmianami klimatu, a jego głównym celem jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu. Ponadto uruchomiona została strona internetowa klimada.mos.gov.pl, na której znajdują się informacje dotyczące zmian klimatu oraz adaptacji do nich. Według SPA2020, do najważniejszych negatywnych skutków zmian klimatu w skali regionalnej zaliczyć należy niekorzystne zmiany warunków hydrologicznych, zwiększenie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof (silne wiatry, incydentalne trąby powietrzne, wyładowania atmosferyczne, ulewne deszcze, wzrost okresów upalnych). W związku z postępującymi zmianami klimatu nie można wykluczyć pojawienia się w przyszłości niekorzystnych jej skutków w postaci: wichur, ulewnych deszczy, mrozów, susz itp. Obszary zurbanizowane ze względu na zagęszczenie zabudowy zagrożone są ponadto powstawaniem tzw. wyspy ciepła, która jest efektem nadmiernej emisji energii z różnych źródeł. Dodatkowo wzmacnia ją wzrastająca temperatura, co sprzyja stagnacji powietrza nad obszarami zabudowanymi i wzrostowi koncentracji zanieczyszczeń powietrza. Również obszary wiejskie, na których brak centralnych systemów ciepłowniczych, gdzie dominuje ogrzewanie indywidualne z kotłowni przydomowych, powinny podejmować działania zmierzające do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, zwłaszcza poprzez rozwijanie odnawialnych źródeł energii oraz właściwe planowanie przestrzenne. Ponadto poważnym zagrożeniem jest susza. Polska leży w strefie klimatu przejściowego umiarkowanego, ale pomimo to na jej obszarze występują susze o ujemnych skutkach, stanowiące poważny problem ekonomiczny, społeczny i środowiskowy dla jednostek, gdzie powierzchnia użytków rolnych przekłada się na charakter

gospodarczy obszaru, tak jak jest to w przypadku gminy Pniewy. Wobec powyższego istnieje konieczność redukcji emisji gazów cieplarnianych, poprzez dążenie m.in. do ograniczenia energochłonności produkcji oraz zwiększanie efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację. Istotny jest również aspekt rozwoju odnawialnych źródeł energii. Wytwarzanie energii z OZE cechuje się także niewielką lub zerową emisją zanieczyszczeń, co zapewnia pozytywne efekty ekologiczne. Zadania zaplanowane do realizacji w Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 nie spowodują przyspieszenia/pogłębienia zmian klimatycznych. Wręcz przeciwnie, realizacja powyższych zadań w obszarze ochrony klimatu i jakości powietrza, wpłynie na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery i minimalizację problemu niskiej emisji na przedmiotowym terenie. W konsekwencji przyczyni się to do ograniczenia efektu cieplarnianego i wpłynie na zahamowanie zmian klimatycznych. Efektem tego będzie wzrost komfortu zamieszkania na terenie gminy oraz poprawa stanu zdrowia mieszkańców. Podczas realizacji zaplanowanych prac termomodernizacyjnych w poszczególnych budynkach przestrzegane będą zakazy obowiązujące w odniesieniu do zwierząt chronionych, wymienionych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (tj. m.in. zakaz: umyślnego zabijania zwierząt, umyślnego okaleczania lub chwytania, umyślnego niszczenia ich jaj lub form rozwojowych, transportu, chowu, zbierania, pozyskiwania, przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków, niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania, niszczenia, usuwania lub uszkodzania gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień, umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień, zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany lub darowizny okazów gatunków, wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków, umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca, umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

W poniższej tabeli wskazano możliwe oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć na środowisko naturalne.

Tabela 14 Wpływ zadań z zakresu ochrony klimatu i jakości powietrza na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra materialne

Lp.	Zadanie	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie,
-----	---------	--

		pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:											
		Obszary NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
1	Zachowanie czystości i estetyki Pniew	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0	0
2	Podjęmowanie działań służących adaptacji do zmian klimatycznych oraz odpowiednie przygotowanie w zakresie zagrożenia kryzysowego	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0
3	Optymalizacja funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi, w tym likwidacja istniejących i przeciwdziałanie powstawaniu nowych „dzikich wysypisk” odpadów komunalnych	0/+	0/+	+	+	+	+	+	0/+	+	0/+	0	0
4	Zwiększenie samowystarczalności energetycznej Gminy poprzez pozyskiwanie energii z odnawialnych źródeł oraz zmniejszenie nakładów energii dzięki termomodernizacji budynków, w tym użyteczności publicznej	0/+	0/+	+	0/+	0/+	0/+	+	0/+	0	+	0/+	0
5	Zabezpieczenie ekologiczne Jeziora Pniewy poprzez ograniczenie zrzutów nieczystości	+	+	+	+	+	+	+	0	0	0/+	0	0
6	Wspieranie mieszkańców w wymianie źródeł ciepła na ekologiczne	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	0	0

Źródło: opracowanie własne

Zaproponowane do realizacji zadania będą miały pozytywny lub neutralny wpływ na komponenty środowiska. Wszystkie mają pozytywny wpływ na jakość powietrza i klimat. Termomodernizacja budynków, ograniczenie zrzutów nieczystości do jeziora Pniewy,

nowoczesne technologie, rozwój zielonej i niebieskiej architektury wpłyną na eliminację niskiej emisji, zmniejszenie zużycia energii, w tym energii cieplnej, co spowoduje spadek zanieczyszczeń emisji szkodliwych substancji do atmosfery. Zaplanowane działania wpłyną na poprawę jakości powietrza na terenie gminy oraz zahamowanie postępującego zjawiska zmiany klimatu. Stan powietrza oddziałuje z kolei na inne komponenty środowiska, tj. zdrowie ludzi, rośliny, zwierzęta. Spalanie nadmiernej ilości paliw oraz paliw nieekologicznych, przyczynia się do niszczenia lasów oraz zakwaszania gleby i wód. Wobec tego zadania ograniczają również emisję szkodliwych substancji, hamując postępującą degradację środowiska. Wszystkie zadania wpływają pozytywnie na ludzi. Nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na gatunki roślin i zwierząt znajdujących się w cennych przyrodniczo obszarach gminy oraz na Obszary Natura 2000 oraz na różnorodność biologiczną na obszarach chronionych. Podczas realizacji zadania wzięte będą założenia Planu Zadań Ochronnych ustanowionych dla obszaru Natura 2000 oraz uwzględnione zostaną zapisy z ustawy o ochronie środowiska dla pozostałych obszarów chronionych. Realizacja Strategii nie będzie miała negatywnego wpływu na zabytki i krajobraz, gdyż wszystkie inwestycje zostaną docelowo dostosowane do lokalnych warunków środowiskowych, uwzględniając ich odporność i chłonność. Prace związane z prowadzeniem inwestycji, w szczególności inwestycje wielkopowierzchniowe, wymagające użycia ciężkich maszyn i sprzętu, przeobrażenia powierzchni ziemi, zorganizowania terenu budowy oraz dojazdu do niego należy zaliczyć do przedsięwzięć, które w szczególny sposób wpływać mogą na powierzchnię ziemi oraz degradację gleb.

Ze względu na ogólny charakter opisanych w Strategii działań trudno wskazać jakie ich będzie ostatecznie oddziaływanie na środowisko. Każde z przedstawionych działań i ujętych w ich ramach zadań może wymagać osobnej ekspertyzy oddziaływania na środowisko, prowadzonej już w ramach procesu inwestycyjnego. Poszczególne zadania powinny uwzględniać aspekty środowiskowe, w szczególności uwzględniać zasady kompensacji przyrodniczej, czyli uwzględniać podjęcie działań prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej. Inwestycje powinny kierować się zasadami wyboru najlepszych dostępnych technik, czyli wyboru najbardziej efektywnych i zaawansowanych poziomów rozwoju technologii i metod prowadzenia danej działalności. Aspekt środowiskowy poszczególnych działań powinien uwzględniać zasady ochrony środowiska polegające na racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,

przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom oraz przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego. Mając na uwadze, że wpływ na środowisko wynikać może z realizacji procesów inwestycyjnych związanych z budową nowej infrastruktury drogowej lub mostowej lub modernizacją istniejącej, jak również późniejsze funkcjonowanie tej infrastruktury, wśród rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko wskazać można na:

- Właściwą lokalizację działań np. na obszarach pozbawione szczególnych walorów przyrodniczych, unikanie lokalizacji wymagających znacznych zmian ukształtowania terenu oraz wywołujących konflikty przestrzenne, w tym degradację krajobrazu lub utratę produktywności gleb wyższych klas bonitacyjnych, zachowanie śródpolnych ekosystemów jako lokalnych centrów różnorodności biologicznej.
- Właściwą lokalizacją i konstrukcją infrastruktury komunikacyjnej/dojazdowej (przy uwzględnieniu aspektów środowiskowych).
- Stosowanie innych metod ograniczania negatywnych wpływów powstałej infrastruktury na różnorodność biologiczną (tworzenie stanowisk i siedlisk zastępczych, ogrodzenia ochronne, nasadzenia zieleni, ograniczenia prędkości, odstraszenie zwierząt).
- W przypadku prac modernizacyjnych i remontowych przeprowadzenie inwentaryzacji pod kątem występowania chronionych gatunków zwierząt, roślin i grzybów.
- Dostosowanie terminów prowadzenia prac budowlanych do terminów migracji, rozrodu i wychowu młodych poszczególnych grup zwierząt.
- Stosowanie wysokiej jakości rozwiązań architektonicznych.
- Odpowiednią organizację zaplecza budowy na etapie realizacji inwestycji, w celu zapobiegania przedostawaniu się zanieczyszczeń do środowiska gruntowo-wodnego.
- Rozpoznanie archeologiczne obszaru inwestycji.
- Dostosowanie intensywności i sposobów wykorzystania obiektów do charakteru obiektu i jego przepustowości.

Potencjalne oddziaływania w/w działań (nr 1, 4):

- najważniejsze oddziaływania wystąpią na etapie budowy – remontu elewacji i rozbudowy/modernizacji infrastruktury, oddziaływania będą miały charakter oddziaływań stałych, długo terminowych i mogą wiązać się z koniecznością usunięcia zieleni, lokalnym przekształceniem krajobrazu.

- prognozuje się, że remont w/w modernizacje, konserwacje, rozbudowy będą miały krótkookresowy, pośredni negatywny wpływ na poszczególne komponenty środowiska, występujący tylko na etapie budowy.
- remonty elewacji często związane są z termomodernizacją, co wpływa najczęściej bezpośrednio, długookresowo, stale pozytywnie na percepcję krajobrazu, dodatkowo zmniejsza energochłonność tych obiektów, co wpływa na jakość powietrza, klimat i ludzi (zmniejsza się ilość zanieczyszczeń) .
- w związku z planowanymi działaniami polegającymi na termomodernizacji budynków, każdorazowo przed podjęciem takich prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków (szczególnie jerzyka i wróbla) i nietoperzy. W razie stwierdzenia występowania chronionych gatunków ptaków i nietoperzy, termin i sposób wykonywania prac należy dostosować do ich okresów lęgowych, rozrodczych i hibernacji.

Potencjalne oddziaływanie w/w działań (nr 1,2,3):

- najważniejsze pozytywne, bezpośrednie i pośrednie, długookresowe, stałe oddziaływanie to oddziaływanie na krajobraz; stwierdzenie nowych i poprawa jakości oraz dostępności i funkcjonowania przestrzeni publicznych wpłynie pozytywnie na jej odbiorców;
- oddziaływanie na ludzi będzie miało charakter bezpośredni, długookresowy i stały pozytywny, stwierdzenie nowych i poprawa jakości oraz dostępności i funkcjonowania przestrzeni publicznych wiązać się będzie m.in. ze zwiększeniem satysfakcji z życia w gminie.
- w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Pniewy nie sprecyzowano na czym dokładnie jaki charakter będą mieć działania ani ich konkretnej lokalizacji, niemniej jednak zakłada się, że działania te nie będą negatywnie oddziaływać na poszczególne elementy środowiska oraz na środowiska jako całość. Jedyne negatywne oddziaływanie może zachodzić w chwili realizacji zadania o charakterze inwestycyjnym (w szczególności budowy) – oddziaływanie bezpośrednie, krótkookresowe, chwilowe.

Potencjalne oddziaływanie w/w działań (nr 1, 5):

- najważniejsze pozytywne, bezpośrednie i pośrednie, długookresowe, stałe oddziaływanie to oddziaływanie na krajobraz; zagospodarowanie terenów wpłynie na zwiększenie atrakcyjności tych terenów,

- rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury wpłynie na zwiększenie atrakcyjności percepcji przestrzeni publicznej i możliwość szerszego jej wykorzystania (udostępnienia), pośrednio wyższy standard istniejących obiektów i budowa nowych wpłynie na zdrowie i kondycję ludzi korzystających z przedmiotowych obiektów co należy uznać za oddziaływanie pozytywne, wtórne, długookresowe i stałe,
- oddziaływanie na ludzi będzie miało charakter bezpośredni, długookresowy i stały pozytywny, wykorzystywanie terenów wokół jeziora będzie wiązało się m.in. ze zwiększeniem satysfakcji z życia w gminie, a w szczególności w mieście Pniewy.

Potencjalne oddziaływania w/w działań (nr 4):

- najważniejsze pozytywne oddziaływanie tego projektu to bezpośrednie i pośrednie oddziaływanie na jakość powietrza, klimat i ludzi poprzez zmniejszenie ilości zanieczyszczeń emitowanych do powietrza głównie w wyniku zmniejszenia spalania węgla na rzecz paliw niskoemisyjnych, zmniejszenie energochłonności budynków a pośrednio zmniejszenie ilości paliw wykorzystywanych do ogrzewania budynków,
- istotnym wtórnym oddziaływaniem pozytywne na powietrze, klimat, ludzi będzie efektem zmiany nawyków, myślenia stereotypowego na temat m.in. wykorzystywania wysokoemisyjnych paliw do ogrzewania budynków, ekologicznej jazdy, strat ciepła w wyniku niewłaściwego budownictwa (termowizja) itp.
- pozostałe oddziaływania mają charakter wtórny, długookresowy, stały i są mniej istotne, oddziaływania projektu z poszczególnymi elementami środowiska zostały wymienione w tabeli powyżej.

8.2.2 ZAGROŻENIE HAŁASEM

W Strategii dla ograniczenia zjawiska zagrożenia hałasem zaplanowano przebudowę, rozbudowę i budowę dróg oraz poprawę ich nawierzchni, co ma przyczynić się do poprawy stanu nawierzchni dróg i pośrednio do zmniejszenia hałasu komunikacyjnego.

Należy nadmienić, iż przedsięwzięcia zwiększające płynność ruchu, zwłaszcza na obszarach zwartej zabudowy, przyczyniają się bezpośrednio do istotnego zmniejszenia ryzyka zdrowotnego powodowanego przez hałas. Ograniczenie emisji hałasu komunikacyjnego można uzyskać m.in. poprzez poprawę stanu nawierzchni dróg, przebudowę dróg itp. Jednak należy pamiętać, że korzystne efekty w tym zakresie mogą być jednocześnie niwelowane przez wzrost płynności ruchu, któremu towarzyszy jednoczesny wzrost jego natężenia. Zaplanowane

działania obejmują tereny już przekształcone w wyniku działalności człowieka, w związku z czym, nie będą powodowały zmian w powierzchni ziemi czy krajobrazie. Infrastruktura drogowa stanowi jednak pewną barierę dla przemieszczających się zwierząt, wpływając na zagrożenie dla ich życia lub powodując zmianę ich tras migracyjnych. Planowane działania nie będą powodować przekształceń siedlisk, mają one charakter lokalny stąd oddziaływanie, także będzie miejscowe. Ewentualne niedogodności podczas tych prac dla ludności mogą wystąpić w chwili realizacji prac, co spowodowane będzie ograniczeniami dla ruchu samochodowego bądź pieszego. To zakończy się jednak w momencie zrealizowania zadania. Prace budowlane muszą być odpowiednio przygotowane i oznakowane. Realizacja zadań z zakresu infrastruktury liniowej powinna zostać poprzedzona odpowiednią organizacją. Wykorzystywanie sprzętu spełniającego odpowiednie normy i prowadzenie prac zgodnie z przepisami, przyczyni się do zmniejszenia emisji szkodliwych substancji.

Kompensacja przyrodnicza w przypadku realizacji inwestycji drogowych związana jest z prowadzeniem nasadzeń zieleni wzdłuż ciągów komunikacyjnych. W celu minimalizacji ewentualnego negatywnego oddziaływania wycinki drzew na ptaki, ich przeprowadzenie powinna być zaplanowane poza sezonem lęgowym. Dodatkowo w ramach rekompensaty za wycięte drzewa, powinny zostać wykonane nasadzenia rekompensacyjne, uzupełniające. Ponadto podczas realizacji inwestycji liniowych przestrzegane powinny być zapisy art. 87a ust. 1 ustawy o ochronie przyrody. Prace ziemne i inne prace wykonywane ręcznie z wykorzystaniem mechanicznego lub urządzeń technicznych, wykonywane w obrębie korzeni, pnia lub korony drzewa lub w obrębie korzeni lub pędów krzewu przeprowadzane powinny być w sposób najmniej szkodzący drzewom lub krzewom. Uwzględnione przy tym zostaną zakazy dotyczące wprowadzanie do środowiska przyrodniczego i przemieszczanie w nim gatunków obcych, zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 11 sierpnia 2021 r. o gatunkach obcych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1589), w związku z tym nie wprowadzane będą nasadzenia drzew, które uzyskały status inwazyjnych w ostatnich dziesięcioleciach, tj. np. jesion pensylwański, dąb czerwony, a regionalnie i lokalnie także bożodrzew gruczołowaty, wiązowiec zachodni czy orzech włoski. Podczas wykonywanych prac może wystąpić wzmożona emisja hałasu, jednak niedogodność ta będzie tymczasowa i ustąpi po zakończeniu realizacji zadań. Finalnie poprawa stanu technicznego dróg wpłynie na polepszenie bezpieczeństwa, komfortu przejazdu oraz zwiększenia komfortu życia mieszkańców. Zaplanowane do realizacji zadania mają pozytywny wpływ na klimat akustyczny, oraz również ze względu na ograniczenie niskiej

emisji, gdyż w jej skład wchodzi zanieczyszczenia pochodzące z transportu drogowego, pozytywny wpływ na zdrowie ludzi, rośliny i zwierzęta. Odpowiednia nawierzchnia dróg będzie miała pozytywny wpływ na jakość powietrza ze względu na zmniejszenie emisji szkodliwych substancji. W poniższej tabeli wskazano możliwe oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko naturalne.

Tabela 15 Wpływ zadań z zakresu zagrożenia hałasem na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra materialne

Lp.	Zadanie	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:											
		Obszary NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
1	Rozbudowa sieci ścieżek pieszo-rowerowych łączących gminne miejscowości	0/+	0/+	+	0/+	0/+	0/+	+	0/+	0	+	0/+	0
2	Poprawa stanu technicznego sieci dróg gminnych wraz z rozbudową infrastruktury towarzyszącej, w tym chodników, ścieżek rowerowych, oświetlenia (energooszczędne), oznakowania, sygnalizacji świetlnej, itp.	0/+	0/+	+	+	+	+	+	0/+	+	+	0	0
3	Współpraca z zarządami dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych oraz PKP w zakresie rozbudowy i modernizacji dróg niebędących własnością Gminy Pniewy, a przebiegających przez jej teren	0/+	0/+	+	+	+	+	+	0/+	+	+	0	0
4	Rozwój transportu publicznego wewnątrz Gminy oraz zwiększenie liczby	0/+	0/+	+	0/+	0/+	0/+	+	0/+	0	+	0/+	0

	połączeń z innymi gminami i miastami												
5	Dążenie do utworzenia obwodnicy Pniew	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	Dążenie do rozwoju sieci światłowodowej w celu zwiększenie dostępności do Internetu na obszarze Gminy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7	Rewitalizacja wyznaczonych obszarów	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0	0
8	Zagospodarowanie rynku w Pniewach jako miejsca integracji społecznej	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9	Rozwój i modernizacja bazy kulturalnej i sportowej	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	+
10	Rozwój mieszkalnictwa, w tym tworzenie nowych mieszkań komunalnych, socjalnych i wspieranych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne

Zaplanowane do realizacji zadania nie będą wywierały wpływu na Obszar Natura 2000 oraz na różnorodność biologiczną znajdującą się na obszarach chronionych. Przestrzegane w tym zakresie będą wszystkie zakazy na ww. obszarach. Jeśli wystąpi konieczność realizacji zadań na tych obszarach, będą one realizowane z uwzględnieniem zakazów dla tychże obszarów oraz zgodnie z ustawą o ochronie przyrody. Obszar Natura jest bardzo ważną ostoją ptaków wodno-błotnych, przede wszystkim w okresie lęgowym. Działania z zakresu infrastruktury drogowej nie wpłyną na pogorszenie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków roślin i zwierząt oraz integralność tego obszaru z innymi. Działania z zakresu poprawy infrastruktury drogowej przede wszystkim mają pozytywny wpływ na zdrowie i jakość życia ludzi. W przypadku realizacji inwestycji dotyczących budowy dróg istnieje ryzyko wystąpienia negatywnego oddziaływania na środowisko, gdyż działanie to wiąże się ze znaczącym oddziaływaniem o charakterze lokalnym, powodującym zaburzenia stosunków wodnych, przekształcenia powierzchni ziemi. Podczas prowadzonych prac mogą wystąpić niewielkie uciążliwości dla roślin, zwierząt, wód jednak zostaną one zrekompensowane. Inwestycje z zakresu budowy dróg wpływają na przekształcenie danego terenu oraz wiąże się z wycinką drzew i krzewów. Aby zminimalizować wpływ planowanej inwestycji na środowiska wycinka drzew i krzewów zostanie ograniczona do minimum. Jednakże przedsięwzięcie to przebiegać będzie głównie przez tereny w znacznym stopniu przekształcone antropogenicznie,

o stosunkowo niewielkim zróżnicowaniu rzeźby terenu. W związku z powyższym oddziaływania na krajobraz nie będzie tak znaczące i przede wszystkim związane z czasowym zajęciem terenów pod zaplecze budowy oraz wzmożonym ruchem pojazdów i ciężkiego sprzętu budowlanego w fazie realizacji. Budowa dróg wpływa pozytywnie na ludzi. Zły stan dróg i niewystarczający układ drogowy, powoduje spadek jakości życia i obniżenie przepustowości dróg (spadek prędkości i płynności ruchu). Nowoczesna infrastruktura drogowa przyczynia się do poprawy klimatu akustycznego oraz na poprawę jakości powietrza. Oddziaływania wynikające z tego działania związane jest również z zajęciem powierzchni ziemi, wyłączeniem gruntów z dotychczasowego użytkowania, oraz tymczasową degradacją gleb podczas realizacji inwestycji poprzez usunięcie wierzchnich poziomów próchnicznych i przykryciu sztuczną nawierzchnią. Działanie związane jest również z przekształceniem powierzchni ziemi z wyniku prowadzonych deniwelacji terenu, formowania nasypów itp. Największą wagę przy projektowaniu inwestycji należy przyłożyć do minimalizacji ryzyka wystąpienia oddziaływania na obszary Natura 2000 i obszary chronione. Należy dążyć do utrzymania szlaków migracyjnych zwierząt. W miejscach, gdzie są one przecinane drogi, należy budować odpowiednie przejścia, mosty, tunele i przepusty. Zadania nr 5 i 6 wymienione w powyższej tabeli to działania czysto lobbingowe, nie mające wpływu na środowisko.

Budowa dróg i obwodnic, ma za zadanie przejęcie ruchu tranzytowego z centrum i przeniesienie go na obrzeża. Z punktu widzenia oddziaływania na ludzi (ich zdrowie i warunki życia społeczności lokalnych) będzie to oddziaływanie pozytywne. Planowane działania z zakresu poprawy infrastruktury drogowej powinny być prowadzone w sposób eliminujący negatywne oddziaływania na środowisko przyrodnicze lub w uzasadnionych przypadkach w sposób minimalizujący tego rodzaju oddziaływania. Ze względu na ogólne założenia Strategii Rozwoju Gminy trudno określić stopień oddziaływań dla tego przedsięwzięcia. Opracowania projektowe będą realizowane na bieżąco, a następnie zostanie złożony wniosek o wydanie decyzji środowiskowej w celu zatwierdzenia realizacji konkretnej inwestycji. Tereny cenne pod względem przyrodniczym, co do zasady powinny zostać całkowicie wyłączone z jakichkolwiek prac inwestycyjnych (jak organizowanie zaplecza budowlanego, składów materiałów). Drzewa, krzewy oraz trawniki powinny być zabezpieczone przed uszkodzeniami mechanicznymi i chemicznymi zanieczyszczeniami. W przypadku, gdy konieczna okaże się wycinka drzew i krzewów, powinna ona zostać przeprowadzona poza okresem lęgowym ptaków, trwającym od marca do sierpnia. Poprawa stanu technicznego dróg spowoduje upłynnienie ruchu samochodowego, a w efekcie

ograniczenie emisji spalin i pozytywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego oraz na stan klimatu akustycznego i w sposób pośredni pozytywnie wpłynie na organizmy żywe.

Podstawowe działania minimalizujące negatywny wpływ inwestycji na obszary siedlisk, to:

- minimalizacja zajętości terenu, aby w jak najmniejszym stopniu ingerować w siedliska przyrodnicze,
- nieniszczenie płatów siedlisk,
- unikanie fragmentacji siedlisk,
- odpowiednia organizacja prac budowlanych
- oznaczenie w terenie w sposób widoczny, przylegających do obszaru przeznaczonego pod plac budowy, granic siedlisk przyrodniczych,
- ograniczenie do minimum usuwania krzewów i drzew oraz zabezpieczenie przed uszkodzeniami pozostałej roślinności drzewiastej i krzewiastej, znajdującej się w bezpośrednim sąsiedztwie pasa robót,
- zabezpieczanie siedlisk przed pogorszeniem ich jakości (np. minimalizacja zmian stosunków gruntowo – wodnych, które mają olbrzymie znaczenie dla hydrogenicznych siedlisk przyrodniczych, tj. łągi, wilgotne łąki, torfowiska),
- zapewnienie nadzoru przyrodniczego.

Negatywne oddziaływanie danej inwestycji zależy w największym stopniu od jej projektu oraz zastosowanych środków łagodzących. W związku z tym, przed realizacją budowy dróg dokonana zostanie analiza wpływu na środowisko wyboru danego wariantu przedsięwzięcia na podstawie odpowiednich dokumentacji technicznych oraz pozwoleń. Zidentyfikowane oddziaływania negatywne są możliwe do zminimalizowania na etapie przygotowania i realizacji inwestycji. Przy budowie dróg istnieje konieczność przestrzegania właściwej organizacji robót i placu budowy oraz prawidłowej obsługi maszyn.

Potencjalne oddziaływania w/w działań (nr 1, 2, 3):

- działania mają charakter inwestycyjny i są związane z budową i przebudową układu drogowego,
- najważniejsze oddziaływania wystąpią na etapie budowy, oddziaływania będą miały charakter oddziaływań stałych, długoterminowych i mogą wiązać się z koniecznością usunięcia drzew kolidujących z planowanym przebiegiem (nie tylko jezdni ale i infrastruktury towarzyszącej), usunięcie zieleni wiąże się z lokalnym przekształceniem krajobrazu, przekształcona zostanie powierzchnia ziemi ze względu na konieczność

- uksztaltowania niwelety itp., oddziaływanie będzie również związane z koniecznością odwodnienia planowanych jezdni i zagospodarowania wód opadowych i roztopowych,
- wszystkie planowane w ramach Strategii Rozwoju zadania mają służyć optymalizacji rozwiązań transportowych w gminie, dlatego należy uznać, że upłynnienie ruchu wpłynie na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, zmniejszenie emisji hałasu oraz wtórnie wpłynie na zmniejszenie zużycia paliw (zasobów naturalnych), oddziaływanie to będzie pozytywnie, stale i długookresowe w stosunku do ludzi, dóbr materialnych.
 - jeżeli jakieś zadanie (budowa, przebudowa drogi) będzie dłuższe niż 1 km wówczas wymagane będzie uzyskanie dla zadania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, ostatecznie o charakterze i skali oddziaływania przesądzą rozwiązania techniczne i organizacyjne wynikające z szczegółowych projektów i koncepcji.

Potencjalne oddziaływania w/w działań (nr 1, 4):

- najważniejsze oddziaływania to pośrednie, pozytywne oddziaływanie na powietrze i klimat poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z ruchu samochodów na rzecz ruchu rowerowego, budowa dróg rowerowych pozytywnie pośrednio, długookresowo i stale będzie wpływać pozytywnie na zdrowie korzystających z infrastruktury rowerowej, budowa ciągów pieszo rowerowych wpływa również na poprawę bezpieczeństwa ruchu pieszych i rowerzystów,
- pośrednio wzrost korzystających z dróg rowerowych wpłynie na zmniejszenie ilości spalanej paliwa (zasoby naturalne), oddziaływanie takie należy ocenić jako pozytywne, stałe i długookresowe,
- drogi rowerowe nie są zaliczane do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, niemniej przed ich budową należy szczegółowo rozpoznać teren, przez który drogi rowerowe mają przebiegać, drogi rowerowe często realizowane są w pasach drogowych istniejących lub modernizowanych, przebudowywanych dróg, w graniach, których znajdują się drzewa i krzewy będące lokalnymi siedliskami zwierząt głównie ptaków. W związku z powyższym drogi rowerowe należy projektować w sposób minimalizujący m.in. konieczność wycinki drzew czy krzewów, a jeśli nie będzie to możliwe wycinkę prowadzić poza okresem lęgowym,
- większa liczba połączeń autobusowych i większa dostępność komunikacji publicznej przyczynić się może do zmniejszenia ruchu samochodowego wewnątrz gminy a to

może spowodować pozytywne skutki (np. zmniejszenie hałasu komunikacyjnego, zmniejszenie zanieczyszczeń).

Budowa oraz modernizacja dróg i infrastruktury pieszo-rowerowej mogą mieć znaczący wpływ na zwierzęta i ich szlaki migracyjne, zwłaszcza jeśli chodzi o większe zwierzęta. Oto kilka kluczowych aspektów, które należy wziąć pod uwagę przy projektowaniu i budowie obiektów liniowych:

- Fragmentacja siedlisk: Budowa dróg i infrastruktury często prowadzi do fragmentacji siedlisk, co utrudnia migrację zwierząt oraz dostęp do pożywienia i wody. Szczególnie duże zwierzęta, takie jak jelenie mogą mieć problemy z przekraczaniem nowych barier komunikacyjnych.
- Kolizje drogowe: Większe zwierzęta, takie jak jelenie czy dziki, są bardziej narażone na kolizje drogowe ze względu na swoją wielkość i prędkość poruszania się. Dlatego ważne jest, aby projektować drogi tak, aby minimalizować ryzyko kolizji oraz zapewnić bezpieczne przejścia dla zwierząt.
- Przepusty ekologiczne: Jednym z rozwiązań mających na celu ochronę zwierząt i ich szlaków migracyjnych jest budowa przepustów ekologicznych, które umożliwiają zwierzętom bezpieczne przekraczanie dróg. Przepusty te powinny być odpowiedniej wielkości oraz zapewniać odpowiednie warunki dla różnych gatunków zwierząt.
- Monitoring i ocena wpływu: Ważne jest przeprowadzenie monitoringu oraz oceny wpływu budowy i modernizacji dróg na zwierzęta i ich siedliska, aby móc dostosować projekty do potrzeb ochrony przyrody. Niezbędne jest również uwzględnienie różnych interesów oraz współpraca z organizacjami zajmującymi się ochroną dzikiej przyrody.

Pomimo potencjalnych negatywnych skutków dla zwierząt, budowa dróg i infrastruktury pieszo-rowerowej może być również szansą na poprawę stanu środowiska naturalnego oraz zwiększenie świadomości społecznej na temat konieczności ochrony dzikiej przyrody. Dlatego ważne jest, aby projektanci i inwestorzy starali się znaleźć równowagę pomiędzy rozwojem infrastruktury a ochroną przyrody.

Budowa i modernizacja dróg mogą wpływać na obszary Natura 2000 (o ile takie prace będą się odbywać a nie zakłada się działań na obszarach Natura 2000 poprzez zanieczyszczenie powietrza i wód, fragmentację siedlisk oraz zakłócanie spokoju oraz migracji zwierząt. W wyniku tych działań może dochodzić do utraty bioróżnorodności oraz degradacji siedlisk chronionych gatunków roślin i zwierząt. Dlatego ważne jest, aby podczas planowania

i realizacji działań drogowych uwzględniać ochronę obszarów Natura 2000 oraz podejmować odpowiednie środki zaradcze, takie jak np. budowa korytarzy ekologicznych czy limitowanie natężenia ruchu pojazdów. Inne działania minimalizujące negatywne skutki tych działań to m. in.:

- Opracowanie planu minimalizującego negatywne skutki oraz zapewnienie właściwego zarządzania ryzykiem,
- Wybór trasy budowy tak, aby unikać obszarów szczególnie chronionych lub minimalizować intruzję,
- Stosowanie technik budowlanych ograniczających erozję gleby oraz zanieczyszczenie wód,
- Prowadzenie monitoringów podczas budowy w celu śledzenia wpływu działań na środowisko,
- Wykorzystanie materiałów budowlanych o jak najmniejszym wpływie na środowisko,
- Szkolenie pracowników i podwykonawców w zakresie ochrony przyrody oraz przestrzegania procedur minimalizujących wpływ na obszary Natura 2000.

Budowa i modernizacja dróg mogą mieć także pozytywny wpływ na obszary Natura 2000 poprzez:

- Zmniejszenie presji na istniejące drogi: nowe drogi mogą zmniejszyć ruch na istniejących trasach, co może przynieść korzyść dla terenów przyrodniczych znajdujących się w ich pobliżu.
- Poprawa dostępności obszarów chronionych: lepsza infrastruktura drogowa może ułatwić dotarcie do obszarów Natura 2000, co może zwiększyć świadomość społeczeństwa na temat ich wartości przyrodniczej.
- Poprawa warunków dla zwierząt: modernizacja dróg może prowadzić do zwiększenia bezpieczeństwa dla zwierząt, poprzez budowę tuneli dla dzikich zwierząt, mostów ekologicznych lub ograniczenie prędkości na trasach przechodzących przez obszary chronione.
- Poprawa zarządzania ruchem turystycznym: modernizowane drogi mogą pomóc w zorganizowaniu ruchu turystycznego w sposób zrównoważony i kontrolowany, co może zapobiec negatywnym skutkom nadmiernego rozwoju turystyki na obszarach Natura 2000.

- Stymulowanie lokalnego rozwoju: budowa dróg może przyczynić się do rozwoju lokalnej infrastruktury turystycznej i gospodarczej, co może korzystnie wpłynąć na lokalną społeczność oraz zachowanie obszarów chronionych.

Rewitalizacja terenów, czyli proces przywracania ich do życia poprzez różnorodne działania, może mieć zarówno pozytywny, jak i negatywny wpływ na środowisko. Oto niektóre z nich:

- Pozytywne wpływy:
 - Poprawa jakości powietrza: Rewitalizacja często wiąże się z nasadzeniami drzew i roślin, co może przyczynić się do poprawy jakości powietrza poprzez absorpcję zanieczyszczeń.
 - Zwiększenie różnorodności biologicznej: Tworzenie nowych siedlisk dla roślin i zwierząt może prowadzić do zwiększenia różnorodności biologicznej na danym terenie.
 - Zagospodarowanie terenów zniszczonych: Rewitalizacja może przekształcić opuszczone i zdewastowane tereny w przestrzeń przyjazną dla ludzi i przyrody, co sprzyja ich ochronie.
 - Ochrona wód gruntowych: Odpowiednie zarządzanie terenami zielonymi może poprawić infiltrację wód opadowych i ochronę zasobów wodnych.
 - Zwiększenie przestrzeni rekreacyjnej: Stworzenie parków czy terenów rekreacyjnych sprzyja aktywności fizycznej mieszkańców i poprawia jakość życia.
- Negatywne wpływy:
 - Przemiany ekosystemów: Wprowadzenie nowych gatunków roślin czy zmian w strukturze terenu może zaburzyć istniejące ekosystemy, zaszkodzić lokalnej faunie i florze.
 - Zanieczyszczenie podczas prac budowlanych: Proces rewitalizacji często wiąże się z pracami budowlanymi, które mogą generować hałas, pył i inne zanieczyszczenia.
 - Mniejsze tereny naturalne: Rewitalizacja może prowadzić do przekształcenia naturalnych siedlisk w tereny zurbanizowane, co ogranicza przestrzeń dla dzikiej przyrody.
 - Utrata wartości historycznych: Czasami rewitalizacja może prowadzić do zniszczenia cennych elementów historycznych lub kulturowych.

- Wzrost ruchu samochodowego: Uatrakcyjnienie danego terenu może przyciągać większą liczbę odwiedzających, co może prowadzić do wzrostu ruchu samochodowego i związanych z tym zanieczyszczeń.

Rewitalizacja ma zatem potencjał przynieść wiele korzyści, ale kluczowe jest, aby proces ten był przeprowadzany w sposób przemyślany i zrównoważony, z uwzględnieniem lokalnych warunków ekologicznych i społecznych.

Rozwój i modernizacja bazy kulturalnej i sportowej mogą mieć zarówno pozytywne, jak i negatywne skutki dla środowiska. Oto kilka z nich:

- Pozytywny wpływ:
 - Zwiększenie dostępu do kultury i sportu: Nowe obiekty mogą promować aktywność fizyczną oraz uczestnictwo w kulturze, co może prowadzić do zdrowszego stylu życia mieszkańców i większej społecznej integracji.
 - Zrównoważony rozwój: Nowoczesne obiekty mogą być projektowane z myślą o zrównoważonym rozwoju, wykorzystując odnawialne źródła energii, efektywne systemy zarządzania wodą, a także materiały przyjazne dla środowiska.
 - Rewitalizacja terenów: Modernizacja starych obiektów może prowadzić do rewitalizacji zaniedbanych obszarów, co może poprawić estetykę i jakości życia w danej okolicy.
 - Edukacja ekologiczna: Nowe instytucje kulturalne mogą promować działania dotyczące ochrony środowiska, co zwiększa świadomość ekologiczną wśród społeczności.
- Negatywny wpływ:
 - Zużycie zasobów: Proces budowy i modernizacji obiektów kulturalnych i sportowych wiąże się z dużym zużyciem materiałów budowlanych, energii oraz wody, co może prowadzić do degradacji środowiska naturalnego.
 - Degradacja terenów zielonych: Budowa nowych obiektów często wiąże się z wycinką drzew czy zajmowaniem terenów zielonych, co wpływa na bioróżnorodność i jakość powietrza.
 - Zanieczyszczenie: Procesy budowlane mogą generować hałas, pył oraz inne zanieczyszczenia, które mają negatywny wpływ na zdrowie mieszkańców i lokalne ekosystemy.

- Ruch drogowy i transport: Nowe obiekty mogą przyciągać większą liczbę osób, co prowadzi do wzrostu ruchu samochodowego, a tym samym do zwiększenia emisji spalin i zanieczyszczeń.

Ostateczny wpływ rozwoju i modernizacji bazy kulturalnej i sportowej na środowisko będzie zależał od przyjętych strategii projektowania, używanych materiałów oraz sposobu zarządzania obiektami po ich wybudowaniu. Aby zminimalizować negatywne skutki, ważne jest, aby inwestycje te były realizowane z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

8.2.3 GOSPODAROWANIE WODAMI I GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Planowany zakres inwestycji przyczyni się do zmniejszenia negatywnego oddziaływania gospodarki wodno-ściekowej na środowisko naturalne oraz poprawi czystość wód i gleb. Ich realizacja przyczyni się również do podniesienia standardu życia mieszkańców gminy. Realizacja inwestycji wpłynie na zapewnienie odpowiedniej jakości oczyszczania ścieków i funkcjonowania infrastruktury oraz dostarczanie wody pitnej dobrej jakości. Na etapie prac związanych z powyższymi zadaniami nieunikniona jest ingerencja w pokrywę glebową. Działanie to jest niezbędne, ale nie spowoduje pogorszenia stanu środowiska, wręcz przeciwnie – w perspektywie długoterminowej przyczyni się do jego polepszenia. Wdrożenie zadań określonych w Strategii jest konieczne i korzystne dla środowiska naturalnego i jego poszczególnych składników, pośrednio oddziałując również na funkcjonowanie flory i fauny. W kategorii negatywnych oddziaływań pośrednich można wskazać wzrost presji urbanizacyjnej na tereny dotychczas nieuzbrojone w sieć kanalizacyjną i wodociągową. Poza tym na etapie budowy mogą być odczuwalne negatywne efekty związane z prowadzonymi pracami budowlanymi. Funkcjonowanie sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i ciepłowniczej natomiast nie powoduje żadnych negatywnych oddziaływań na środowisko podczas jej eksploatacji. Pomimo przewidywanych krótkotrwałych, przemijających zagrożeń środowiska przyrodniczego podczas realizacji przedmiotowych inwestycji, tj. nadmierny hałas, wzmożony ruch środków transportu, okresowa ingerencja w faunę i florę, wywrą one długotrwale korzyści w trakcie ich eksploatacji, m.in. poprzez zapewnienie odpowiedniej jakości i sprawności funkcjonowania systemu gospodarki wodno-ściekowej, podniesienie jakości dostarczanej wody oraz zapewnienie odpowiedniego, bezawaryjnego oczyszczania przekazywanych do oczyszczalni ścieków. Elementy te niewątpliwie wywrą pozytywny wpływ na środowisko przyrodnicze, zdrowie mieszkańców oraz poprawę jakości ich życia. Działania z zakresu wsparcia infrastruktury wodociągowej, rozbudowy sieci wodociągowej

i ciepłowniczej mają na celu podniesienie jakości życia mieszkańców. Infrastruktura wodociągowa w dobrym stanie technicznym wpłynie na zapewnienie odpowiedniej jakości wody przeznaczonej do spożycia oraz na ograniczenie ewentualnych strat wody w wyniku jej dostarczania do gospodarstw domowych. Rozwinięta sieć ciepłownicza wpłynie korzystnie na środowisko poprzez zwiększoną kontrolę nad spalaniem materiałów.

Celami Planów Gospodarowania Wodami są:

- Określenie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych;
- Zapobieganie dopływowi lub ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych;
- Zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych (z zastrzeżeniami wymienionymi w RDW);
- Zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych;
- Wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego wskutek działalności człowieka.

Realizacja założeń Strategii pozwoli na przybliżenie i osiągnięcie celów środowiskowych zawartych w planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry i jednolitych części wód powierzchniowych znajdujących się na terenie gminy Pniewy. Wpływ na to będą miały działania z zakresu rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Jednym z zagrożeń dla wód powierzchniowych i podziemnych jest niski stopień skanalizowania oraz występowanie nieszczelnych zbiorników na nieczystości ciekłe. W związku z tym, zapewnienie odpowiedniego stanu technicznego tych systemów oraz ich rozbudowa wpływa na poprawę czystości wód powierzchniowych i zapobieganie pogarszaniu się stanu wód podziemnych. Realizacja zadań wpłynie na wyeliminowanie niekontrolowanego wprowadzania do środowiska ścieków ze zbiorników bezodpływowych oraz poprawi stan sanitarny gminy Pniewy.

Wpływ odprowadzanych ścieków z oczyszczalni na jakość wody w odbiorniku uzależniony jest nie tylko od ilości oraz stężenia zanieczyszczeń w nich zawartych, lecz także od wielkości przepływu w tymże cieku i aktualnej jakości wód tego odbiornika. Istnieje możliwość, iż odprowadzane ścieki zawierające zanieczyszczenia w dopuszczalnych stężeniach mimo wszystko mogą negatywnie oddziaływać na wody odbiornika, z uwagi na jego szczególną wrażliwość. Wprowadzenie do wód rzeki przy niskim przepływie znacznego ładunku

zanieczyszczeń może w konsekwencji wpłynąć negatywnie na jej naturalną zdolność samooczyszczania i stopniowe pogarszanie się jakości prowadzonych przez nią wód. Powtarzające się regularne zrzuty ścieków zawierających substancje zanieczyszczające w ilościach podprogowych przyczyniają się do przekroczenia chłonności rzek. Zadania wskazane do realizacji w ramach Strategii, pozwolą na przybliżenie do realizacji celów środowiskowych dla jednolitych części wód. Zgodnie z „Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” dla jednolitych części wód będących w bardzo dobrym stanie/potencjale ekologicznym celem środowiskowym jest utrzymanie tego stanu/potencjału. Dla naturalnych części wód powierzchniowych celem środowiskowym jest osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego i utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego, a dla sztucznych i silnie zmienionych części wód powierzchniowych celem środowiskowym jest osiągnięcie co najmniej dobrego potencjału ekologicznego i utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego. Dla jednolitych części wód podziemnych celem środowiskowym jest dobry stan, zarówno ilościowy, jak i chemiczny. Dla JCWPd celem środowiskowym jest dobry stan, zarówno ilościowy, jak i chemiczny. Realizacja przedsięwzięć, które mogłyby pogorszyć stan wód oraz ograniczyć ich funkcje ekologiczne jest zabroniona. JCWP i JCWPd, które zostały określone w Planie gospodarowania wodami, jako mające zły stan lub wskazano je, jako zagrożone osiągnięciem celów środowiskowych są szczególnie wrażliwe na ewentualne zanieczyszczenia. Szczegółowa ocena wpływu konkretnego przedsięwzięcia na wody jest dokonywana na etapie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Realizowane działania nie pogorszą stanu wód powierzchniowych i podziemnych pod względem jakościowym i ilościowym oraz nie ograniczą ich funkcji ekologicznych. Ocena wpływu konkretnego przedsięwzięcia na jednolite części wód jest dokonywana na etapie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Prawidłowo przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko skutecznie wskazuje możliwości eliminacji potencjalnych negatywnych oddziaływań na cele ochrony jednolitych części wód podziemnych. Na tym etapie planowania wskazane w Strategii działania nie wpływają negatywnie na osiągnięcie dobrego stanu wód oraz nie pogarszają stanu wód, w związku z czym nie spowodują nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”. Działania przewidziane do realizacji w ramach Strategii są w większości ukierunkowane pośrednio lub bezpośrednio na ochronę lub poprawę stanu wód powierzchniowych oraz podziemnych. Ogólnym założeniem inwestycji w infrastrukturę oczyszczania ścieków jest ograniczenie do minimum ryzyka odprowadzania ścieków

z zanieczyszczeniami, wpłynie zarazem na niepogarszanie się stanu JCWP, a co za tym idzie na osiągnięcie wyznaczonych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry celów, tzn. osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego i co najmniej dobrego stanu chemicznego JCWP znajdujących się na terenie gminy. Realizacja zaplanowanych zadań będzie miała bezpośredni, długoterminowy i pozytywny wpływ na wody podziemne, co przełoży się także pośrednio pozytywnie na stan wód powierzchniowych. Podczas realizacji inwestycji liniowych przestrzegane powinny być zapisy art. 87a ust. 1 ustawy o ochronie przyrody. Prace ziemne i inne prace wykonywane ręcznie z wykorzystaniem mechanicznego lub urządzeń technicznych, wykonywane w obrębie korzeni, pnia lub korony drzewa lub w obrębie korzeni lub pędów krzewu przeprowadzane powinny być w sposób najmniej szkodzący drzewom lub krzewom. Stosowany będzie sprzęt, który w jak najmniejszym stopniu powoduje ewentualne zanieczyszczenia środowiska. Materiały wykorzystywane do przeprowadzenia inwestycji spełniać będą odpowiednie normy jakościowe i środowiskowe. W uzasadnionych przypadkach, tam gdzie takie działania będą wskazane, prowadzenie prac budowlanych odbywać się będzie poza okresem lęgowym ptaków, rozrodu płazów.

Obszar gminy Pniewy częściowo znajduje się w strefach ochronnych ujęć wód podziemnych. W związku z tym obowiązują tam określone ograniczenia i wymagania dotyczące działań prowadzonych na tym terenie, tak aby chronić zasoby wód podziemnych przed zanieczyszczeniem. Na terenie ochrony bezpośredniej zakazuje się użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody. Na terenie ochrony pośredniej w strefie ochronnej ujęcia wód podziemnych, może być zakazane lub ograniczone wykonywanie robót lub czynności powodujących zmniejszenie przydatności ujmowanej wody lub wydajności ujęcia, obejmujących:

- wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi;
- rolnicze wykorzystanie ścieków;
- przechowywanie lub składowanie odpadów promieniotwórczych;
- stosowanie nawozów oraz środków ochrony roślin;
- budowę nowych dróg, linii kolejowych, lotnisk lub lądowisk;
- wykonywanie urządzeń melioracji wodnych oraz wykopów ziemnych;
- lokalizowanie zakładów przemysłowych oraz ferm chowu lub hodowli zwierząt;
- lokalizowanie magazynów produktów ropopochodnych oraz innych substancji, a także rurociągów do ich transportu;

- lokalizowanie składowisk odpadów niebezpiecznych, innych niż niebezpieczne i obojętne oraz obojętnych;
- mycie pojazdów mechanicznych;
- urządzenie parkingów, obozowisk oraz kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli;
- lokalizowanie nowych ujęć wody;
- lokalizowanie cmentarzy oraz grzebanie martwych zwierząt;
- wydobywanie kopalin;
- wykonywanie odwodnień budowlanych lub górniczych;
- lokalizowanie budynków mieszkalnych oraz obiektów budowlanych związanych z turystyką;
- używanie statków powietrznych do przeprowadzania zabiegów rolniczych;
- urządzenie pryzm kiszonkowych;
- chów lub hodowlę ryb, ich dokarmianie lub zanęcanie;
- pojenie oraz wypasanie zwierząt;
- wydobywanie kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów, a także wycinanie roślin z wód lub brzegu;
- uprawianie sportów wodnych;
- użytkowanie statków o napędzie spalinowym;
- lokalizowanie nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- składowanie opakowań po nawozach i środkach ochrony roślin;
- stosowanie i składowanie chemicznych środków zimowego utrzymania dróg.

Ponadto na gruntach rolnych lub leśnych położonych na terenach ochrony pośredniej może być wprowadzony obowiązek stosowania odpowiednich upraw rolnych lub leśnych. Ustalenia Strategii nie kolidują z powyższymi przepisami. Działania określone w Strategii Rozwoju Gminy Pniewy nie naruszają zakazów i ograniczeń obejmujących te strefy.

W poniższej tabeli wskazano możliwe oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć na środowisko naturalne. Inwestycje w tym zakresie będą miały neutralny bądź pozytywny wpływ na wskazane komponenty środowiska. Pozytywne oddziaływanie zadań z zakresu rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej dotyczy przede wszystkim jakości wody. Działanie te wpływają na mniejszy udział zanieczyszczeń kierowanych bezpośrednio do gleb, zapewniając lepszą jej żyzność oraz większą urodzajność. Planowane inwestycje odbywać się będą już na

obszarach przekształconych w wyniku działalności człowieka, w związku z tym nie będą miały negatywnego oddziaływania na obszary chronione. Eksploatacja sieci wodno-kanalizacyjnej, podnosi standard życia mieszkańców, natomiast rozbudowa sieci kanalizacyjnej pozwoli ograniczyć ilość zbiorników bezodpływowych i zmniejszy ilość zanieczyszczeń wód, co pośrednio wpłynie na polepszenie stanu zdrowia mieszkańców. Poniższe działania przyczynią do polepszenia jakości części wód i osiągnięcia ich dobrego stanu chemicznego i potencjału ekologicznego.

Tabela 16 Wpływ zadań z zakresu gospodarowania wodami i gospodarki ściekowej na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra materialne

Lp.	Zadanie	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:											
		Obszary NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
1	Rozbudowa i modernizacja wodociągowo-kanalizacyjnej sieci	0/+	0/+	+	0/+	0/+	+	0	0/+	0	+	0/+	0
2	Inwentaryzacja zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	0/+	0/+	+	0/+	0/+	+	0	0/+	0	+	0/+	0
3	Modernizacja oczyszczalni ścieków oraz stacji uzdatniania wody	0/+	0/+	+	+	+	+	0	0/+	+	+	0	0
4	Dążenie do rozbudowy sieci gazowej z uwzględnieniem obszarów wiejskich	0/+	0/+	+	0/+	0/+	+	0	0/+	0	+	0/+	0
5	Zagospodarowanie przestrzeni wokół jeziora Pniewy, w tym utworzenie edukacyjnej ścieżki pieszo-rowerowej	0/+	0/+	+	0/+	+	+	0	0/+	0/+	0	0	0

Źródło: opracowanie własne

Pozytywne oddziaływanie planowanych zadań dotyczy przede wszystkim ludzi i wód. Na pozostałe komponenty środowiska zadania nie będą oddziaływać lub będą oddziaływać pośrednio, a pozytywny wpływ będzie możliwy do określenia dopiero za kilka lat. Inwestycje w

zakresie gospodarki wodno-ściekowej polepszą stan wód, co w przyszłości może oddziaływać również pozytywnie rośliny i zwierzęta. Pozytywny wpływ na ludzi przejawia się dostępem do infrastruktury technicznej i podniesieniem jakości życia. Zadania nie mają wpływu na jakość powietrza. Jednie działanie dotyczące montażu OZE na oczyszczalni ścieków jest pozytywnym zjawiskiem dla powietrza i klimatu, ponieważ wpływa na efektywność energetyczną oraz ograniczenie emisji szkodliwych substancji do atmosfery. Ewentualna emisja zanieczyszczeń może wystąpić podczas realizacji inwestycji infrastrukturalnych. Będzie ona jednak krótkotrwała i nie przewiduje się przekroczeń dopuszczalnych poziomów stężeń do atmosfery w jej wyniku. Oddziaływanie na środowisko związane z realizacją inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej wystąpi na etapie budowy i wykonania. Zaplanowane działania ma na celu przede wszystkim poprawę jakości życia mieszkańców poprzez zapobieganie deficytowi wody i zapewnienie sprawnej dostawy wody uzasadnionej o właściwych parametrach. W przypadku oddziaływania na powierzchnię ziemi przypuszczalne skutki oddziaływania na podłoże wystąpią ewentualnie na etapie budowy, jednak ze względu na to, iż działania te będą miały charakter lokalny i odwracalny, a po zakończeniu prac powierzchnia, która narażona byłaby na działanie szkodliwych czynników, zostanie przywrócona do stanu sprzed budowy. Na pozostałe komponenty środowiska zaplanowane zadania w obszarze interwencji gospodarowanie wodami i gospodarka wodno-ściekowa nie będą wywierały znaczącego oddziaływania oraz nie będą stanowiły dla nich zagrożenia. Inwestycje nie wpłyną na naturalny zasięg i obszary mieszczące się w obrębie siedlisk przyrodniczych. Realizacja wskazanych zadań będzie odbywać się poza obszarami chronionymi lub podczas realizacji zadań wzięte będą założenia Planu Zadań Ochronnych ustanowionych dla obszaru Natura 2000 oraz uwzględnione zostaną zapisy z ustawy o ochronie środowiska dla obszarów chronionego krajobraz. Stąd nie będą miały bezpośredniego wpływu na Obszary Natura 2000, pozostałe obszary chronione znajdujące się na terenie gminy oraz różnorodność biologiczną, faunę i florę. Działania realizowane są w ziemi, stąd nie mają wpływu na krajobraz. Realizacja Strategii nie będzie miała wpływu na zasoby naturalne oraz zabytki, gdyż wszystkie inwestycje zostaną docelowo dostosowane do lokalnych warunków środowiskowych, uwzględniając ich odporność i chłonność.

Jednym z kierunków działań wyznaczonych w projekcie dokumentu jest „Modernizacja oczyszczalni ścieków oraz stacji uzdatniania wody”. Zbiorniki i cieki wodne z dużym prawdopodobieństwem stanowią potencjalne siedlisko płazów i innych organizmów

związanych z siedliskiem wodno-błotnym. Realizacja zadania może mieć zarówno pozytywny, jak i negatywny wpływ na w/w organizmy:

- Pozytywny wpływ:
 - Poprawa jakości wód – nowoczesne urządzenia wodne oraz infrastruktura towarzysząca mogą przyczynić się do poprawy jakości wód, co ma korzystny wpływ na życie płazów.
 - Ochrona przed suszami i powodzią – odpowiednio zaprojektowane urządzenia wodne mogą pomóc w zabezpieczeniu obszarów przed skutkami susz oraz powodzi, co może zmniejszyć ryzyko utraty siedlisk i populacji płazów.
- Negatywny wpływ:
 - Zmiana struktury środowiska – budowa nowych urządzeń wodnych może spowodować zmiany w strukturze środowiska naturalnego, co może negatywnie wpłynąć na populacje płazów oraz ich siedliska.
 - Bariera dla migracji – infrastruktura towarzysząca, takie jak zapory czy tamy, może stanowić barierę dla migracji płazów, co może utrudnić im dostęp do odpowiednich siedlisk i prowadzić do izolacji populacji.

Dlatego ważne jest, aby przy projektowaniu, budowie, przebudowie lub remontach brać pod uwagę potrzeby i wymagania płazów, aby minimalizować negatywne skutki dla tych zwierząt ich środowiska życia.

Ważne jest, aby planując takie inwestycje, brać pod uwagę ochronę obszarów Natura 2000 i działać zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Konieczne jest przeprowadzenie odpowiednich analiz wpływu na środowisko oraz podjęcie działań mających na celu minimalizację negatywnych skutków dla przyrody. Warto również sięgnąć po bardziej ekologiczne rozwiązania, które będą sprzyjać ochronie siedlisk i zasobów wodnych oraz zachować wartości przyrodnicze obszarów Natura 2000. Włączenie ekologów i specjalistów od ochrony przyrody do procesu planowania inwestycji może również zapewnić, że przedsięwzięcia te będą prowadzone z poszanowaniem środowiska naturalnego. Zalecane działania minimalizujące negatywne skutki to:

- Wybór lokalizacji budowy, która minimalizuje negatywne skutki dla istniejących ekosystemów i siedlisk przyrodniczych.
- Ochrona obszarów chronionych i cennych przyrodniczo terenów przed działaniami budowlanymi poprzez odpowiednie planowanie i projektowanie.

- Zastosowanie nowoczesnych technologii i rozwiązań, które zmniejszą zużycie energii i wody, oraz minimalizują emisję zanieczyszczeń do wód.
- Wykorzystanie źródlanej energii w procesie budowy i eksploatacji urządzeń wodnych, aby zmniejszyć negatywny wpływ na środowisko.
- Regularne monitorowanie jakości wód w jeziorach i zbiornikach wodnych, aby szybko reagować na ewentualne zanieczyszczenia.
- Wdrożenie programów edukacyjnych dla pracowników i społeczności lokalnej, dotyczących ochrony przyrody i zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi.
- Rekultywacja terenów poprzez przywrócenie naturalnych siedlisk i roślinności po zakończeniu prac budowlanych, aby przywrócić równowagę ekosystemom wodnym.
- Współpraca z lokalnymi organizacjami i instytucjami zajmującymi się ochroną przyrody, aby zapewnić pełną ochronę środowiska podczas działań budowlanych i eksploatacyjnych.

Realizacja przydomowych oczyszczalni ścieków może mieć zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływanie na stan wód podziemnych i powierzchniowych.

- Pozytywne oddziaływanie:
 - Oczyszczalnie ścieków mogą przyczynić się do redukcji zanieczyszczeń, które trafiają do wód, poprawiając jakość wód powierzchniowych i podziemnych.
 - Mogą również obniżyć zużycie wody pitnej, co przyczynia się do społecznej świadomości oszczędności zasobów wodnych.
- Negatywne oddziaływanie:
 - Nieprawidłowe funkcjonowanie oczyszczalni ścieków może prowadzić do wycieku nieoczyszczonych wód przedostających się do wód powierzchniowych i podziemnych, powodując zanieczyszczenie wód.
 - Nagłe awarie oczyszczalni ścieków mogą spowodować przecieki i zanieczyszczenia wód oraz powierzchnię ziemi.

Aby zapobiec negatywnym oddziaływaniom realizacji przydomowych oczyszczalni ścieków, konieczne jest przestrzeganie norm i standardów dotyczących budowy, eksploatacji i konserwacji oczyszczalni. Istotne jest również regularne monitorowanie jakości ścieków oraz skuteczność oczyszczania, aby szybko wykryć ewentualne problemy. Dodatkowo, ważne jest prowadzenie działań edukacyjnych wśród użytkowników oczyszczalni, aby zwiększyć

świadomość na temat prawidłowego korzystania z systemu oraz konieczności regularnej konserwacji. W przypadku wystąpienia awarii, konieczne jest szybkie reagowanie i naprawa usterek, aby ograniczyć potencjalne szkody dla wód podziemnych i powierzchniowych. Podsumowując, realizacja przydomowych oczyszczalni ścieków może mieć zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływanie na wody podziemne i powierzchniowe. Ważne jest dbanie o prawidłowe funkcjonowanie oczyszczalni oraz stosowanie środków zaradczych w przypadku awarii, aby minimalizować negatywne skutki dla środowiska.

Zagospodarowanie przestrzeni wokół jeziora Pniewy, w tym budowa ścieżki pieszo-rowerowej, może mieć zarówno pozytywne, jak i negatywne skutki dla środowiska. Oto niektóre z nich:

- Pozytywne wpływy:
 - Promocja aktywności fizycznej: Budowa ścieżki pieszo-rowerowej może zachęcić mieszkańców i turystów do aktywności na świeżym powietrzu, co może prowadzić do poprawy zdrowia publicznego.
 - Edukacja ekologiczna: Ścieżki i tereny rekreacyjne mogą być miejscem edukacji na temat ochrony środowiska, co może zwiększyć świadomość ekologiczną wśród odwiedzających.
 - Wzrost atrakcyjności turystycznej: Umożliwienie dostępu do jeziora może przyciągnąć turystów, co może służyć lokalnej gospodarce i sprzyjać dalszym inwestycjom w ochrona środowiska.
 - Ochrona terenu: Odpowiednio zaprojektowane tereny rekreacyjne mogą przynosić korzyści ekologiczne, takie jak ochrona brzegów jeziora przed erozją.
- Negatywne wpływy:
 - Fragmentacja siedlisk: Budowa ścieżek może prowadzić do fragmentacji siedlisk zwierząt i roślin, co może zakłócić ich naturalne zachowanie i cykle życiowe.
 - Zanieczyszczenie: Wzrost liczby odwiedzających teren może prowadzić do większego zanieczyszczenia, takiego jak odpady, hałas czy zanieczyszczenie wód.
 - Inwazja gatunków obcych: Działania związane z budową mogą sprzyjać wprowadzaniu gatunków roślin i zwierząt, które mogą być inwazyjne i zagrażać lokalnym ekosystemom.
 - Zniszczenie naturalnych siedlisk: Proces budowy i wyrębu naturalnej roślinności może prowadzić do utraty cennych siedlisk dla lokalnej fauny i flory.

Podsumowując, kluczowe jest odpowiednie planowanie, które minimalizuje negatywne skutki i maksymalizuje korzyści z zagospodarowania przestrzeni wokół jeziora Pniewy. Wszelkie działania powinny być podejmowane z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju oraz ochrony bioróżnorodności.

8.2.4 ZASOBY GEOLOGICZNE, GLEBY ORAZ GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW

Zapewnienie sprawnego systemu gospodarowania odpadami przez Gminę wraz z edukacją ekologiczną mieszkańców w tym zakresie ma na celu zapewnienie prawidłowego funkcjonowania systemu gospodarki odpadami oraz zapewnienie selektywnej zbiórki odpadów. Działania przyczyniają się również do uświadamiania mieszkańców na temat istoty i wagi odpowiedniego postępowania z odpadami, co wpływa na hamowanie rozprzestrzeniania się zanieczyszczenia na większy obszar. Odpowiedni system gospodarowania odpadami eliminuje wystąpienie potencjalnego zagrożenia dla ludzi, zwierząt i roślin. Gospodarka odpadami wywiera ogromny wpływ na stan środowiska przyrodniczego, bezpośrednio wpływając na jego wszystkie elementy (m.in. powietrze atmosferyczne, wody, powierzchnię ziemi, faunę i florę). W związku z tym, należy nie tylko zapobiegać powstawaniu odpadów, ale również wprowadzać odpowiednie metody ich segregacji, w celu możliwości ich późniejszego odzysku lub unieszkodliwienia. Działania z zakresu usuwania azbestu, będą miały niewątpliwie korzystny wpływ na poprawę środowiska na tym obszarze. Usuwanie wyrobów zawierających azbest będzie miało wpływ na poprawę zdrowia ludzi. W poniższej tabeli wskazano możliwe oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć na środowisko naturalne.

Tabela 17 Wpływ zadań z zakresu zasobów geologiczne, gleb oraz gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra materialne

Lp.	Zadanie	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:											
		Obszary NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
1	Wspieranie wysoko efektywnego nowoczesnego (ekologicznego) rolnictwa i	0/+	0/+	+	0/+	0/+	+	+	0/+	0/+	0	0/+	0
2	Optimalizacja funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi, w tym likwidacja istniejących i przeciwdziałanie powstawaniu nowych „dzikich wysypisk” odpadów komunalnych	+	+	+	+	+	+	0/+	+	0/+	0/+	0	0

Źródło: opracowanie własne

Sprawny systemu gospodarowania odpadami ograniczy ilość odpadów i szkodliwych substancji, trafiających do środowiska, co z kolei również może przyczynić się do stworzenia warunków sprzyjających zachowaniu cennych gatunków oraz osiedlaniu się nowych niewystępujących dotychczas na analizowanym terenie. W związku z powyższym zadania z tego zakresu wywierają na ogół pozytywny wpływ na obszary chronione położone na terenie gminy, w tym Obszary Natura 2000 i różnorodność biologiczną. Realizacja zadań wskazanych w tabeli umożliwi mieszkańcom selektywną zbiórkę odpadów oraz ograniczy ilość odpadów trafiających do środowiska, co z kolei będzie miało wpływ na polepszenie standardów życia mieszkańców oraz ich zdrowia, m.in. poprzez ograniczenie potencjalnych źródeł chorobotwórczych. Poprawa gospodarki odpadami poprzez odpowiednio dostosowaną infrastrukturę do obowiązujących wymogów będzie miała pozytywny wpływ na wody i powierzchnię ziemi. Ograniczy to bowiem ilość zanieczyszczeń przedostających się do wód

powierzchniowych i podziemnych, m.in. poprzez ograniczenie ilości odcieków dostających się do wód, gleb powstających, chociażby na skutek nieprawidłowego składowania odpadów. Wobec tego również mają pozytywny wpływ na krajobraz oraz florę i faunę. Jeśli chodzi o wpływ na powietrze, również powyższe działania będą miały pozytywny wpływ. Odpowiednie składowanie odpadów wpłynie na eliminację ewentualnych odorów. Sprawny system gospodarki odpadami, w tym działania propagujące utylizację azbestu będą miały korzystne oddziaływanie na aspekt wizualny istniejącego krajobrazu. Na pozostałe komponenty środowiska, tj. klimat i zabytki, zaplanowane zadania nie będą wywierały znaczącego oddziaływania, stąd wskazano w tabeli przy nich „brak oddziaływania”. Wspieranie rolnictwa ekologicznego również powoduje negatywne i pozytywne skutki dla środowiska:

- Pozytywne skutki wspierania ekologicznego rolnictwa:
 - Ochrona środowiska - metody uprawy ekologicznej ograniczają wykorzystanie szkodliwych pestycydów i nawozów syntetycznych, co korzystnie wpływa na jakość wód, gleby i powietrza.
 - Zachowanie różnorodności biologicznej - ekologiczne uprawy wspierają różnorodność gatunkową roślin i zwierząt, co przyczynia się do zachowania ekosystemów.
 - Zdrowie publiczne - spożywanie produktów ekologicznych jest zdrowsze dla ludzi, ponieważ są one wolne od szkodliwych substancji chemicznych.
 - Dobrostan zwierząt - ekologiczne gospodarstwa rolne zazwyczaj zapewniają lepsze warunki życia dla zwierząt hodowlanych, co przyczynia się do zwiększenia ich dobrostanu.
- Negatywne skutki wspierania ekologicznego rolnictwa:
 - Wyższe ceny - produkty ekologiczne zazwyczaj są droższe niż konwencjonalnie uprawiane, co może ograniczyć dostęp do nich dla osób o niższych dochodach.
 - Wyższe koszty produkcji - prowadzenie ekologicznej uprawy wymaga zazwyczaj większych nakładów finansowych na inwestycje i zachowanie odpowiednich standardów, co może być obciążeniem dla producentów.
 - Wydajność produkcji - ekologiczne metody uprawy często mają niższą wydajność w porównaniu do konwencjonalnych, co może być problematyczne w kontekście zapewnienia dostatecznej ilości żywności dla rosnącej populacji światowej.

- Ryzyko szkodników i chorób - brak stosowania sztucznych pestycydów w uprawach ekologicznych może zwiększyć ryzyko wystąpienia szkodników i chorób roślin, co może obniżyć plony i jakość produkcji.

Z perspektywy ochrony środowiska wspieranie rolnictwa ekologicznego jest bardzo korzystne.

8.2.5 ZASOBY PRZYRODNICZE

Realizacja zaplanowanych zadań nie naruszy w sposób niewłaściwy stanu środowiska. Zadania wpłyną pozytywnie na środowisko, gdyż podjęte prace mają na celu ochronę i zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych oraz wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców. W poniższej tabeli wskazano możliwe oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć na środowisko naturalne.

Tabela 18 Wpływ zadań z zakresu zasobów przyrodniczych na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra materialne

Lp.	Zadanie	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:											
		Obszary NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
1	Prowadzenie edukacji ekologicznej i zachęcanie mieszkańców do proekologicznych zachowań, w tym oszczędności wody, małej retencji (gromadzenia wód opadowych), wymiany oświetlenia na energooszczędne, wymiany źródeł ciepła, termomodernizacji budynków mieszkalnych, itp	+	+	+	+	+	+	+	0	0/+	0/+	0	0
2	Zachowanie różnorodności biologicznej oraz ochrona i	+	+	+	+	+	+	+	0/+	0/+	0/+	0	0

	wzmacnianie zasobów przyrodniczych												
3	Wyznaczenie terenów inwestycyjnych	+/0	+/0	+	+/0	+/0	+/0	+/0	+/0	+/0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne

Powyższe zadania mają pozytywny wpływ na Obszary Natura 2000, różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wody i powietrze. Na pozostałe komponenty środowiska nie wywierają wpływu lub niewielki. Związane są one z ochroną zasobów przyrody, wpływają na ochronę siedlisk, walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz zwiększenie bioróżnorodności. Przedsięwzięcia te pozwolą na ograniczenie niszczenia walorów przyrodniczo-krajobrazowych i utraty bioróżnorodności.

Energia ze źródeł odnawialnych, w tym farm fotowoltaicznych, może mieć zarówno pozytywne, jak i negatywne skutki dla lokalnej fauny i flory.

- Korzyści:
 - OZE zmniejszają emisję gazów cieplarnianych, co przyczynia się do ograniczenia zmian klimatycznych, które stanowią zagrożenie dla wielu gatunków roślin i zwierząt.
 - Fotowoltaika nie emituje zanieczyszczeń powietrza ani dźwięku, co może korzystnie wpłynąć na siedliska zwierząt.
 - Farmy fotowoltaiczne mogą stanowić dodatkowe siedliska dla niektórych gatunków zwierząt, takich jak ptaki czy drobne gryzonie.
- Negatywne skutki:
 - Budowa farm fotowoltaicznych może prowadzić do utraty siedlisk dla niektórych gatunków roślin i zwierząt, zwłaszcza jeśli znajdują się w obszarach chronionych.
 - Niekontrolowana rozbudowa infrastruktury OZE może prowadzić do fragmentacji siedlisk, co może mieć negatywny wpływ na migracje zwierząt.
 - Fotowoltaika może generować ciepło, które może mieć szkodliwy wpływ na lokalną faunę i florę, zwłaszcza w obszarach o wysokiej gęstości instalacji.

Aby zminimalizować negatywne skutki farm fotowoltaicznych na lokalną faunę i florę, konieczne jest odpowiednie planowanie lokalizacji i projektowania instalacji oraz monitorowanie wpływu na środowisko naturalne. Wdrażanie metod kompensacji siedlisk oraz

środków ochrony przed negatywnymi skutkami może również przyczynić się do minimalizacji szkód dla lokalnej przyrody.

Wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych może mieć zarówno pozytywny, jak i negatywny wpływ na środowisko. Oto niektóre z tych wpływów:

- Pozytywne wpływy:
 - Stworzenie miejsc pracy: Rozwój terenów inwestycyjnych może prowadzić do powstania nowych miejsc pracy, co może przyczynić się do poprawy jakości życia lokalnej społeczności.
 - Inwestycje w infrastrukturę: Nowe inwestycje często wiążą się z budową infrastruktury, takiej jak drogi, wodociągi czy kanalizacja, co może poprawić ogólną jakość życia w regionie,
 - Zwiększenie dochodów dla lokalnych władz: Nowe przedsiębiorstwa mogą przyczynić się do wzrostu dochodów podatkowych, co może być zainwestowane w poprawę warunków życia i ochronę środowiska.
 - Zielone technologie: W przypadku, gdy inwestycje dotyczą branż związanych z zielonymi technologiami (np. OZE, recykling), mogą one przyczynić się do zmniejszenia negatywnego wpływu na środowisko.
- Negatywne wpływy:
 - Degradacja środowiska: Wyznaczanie nowych terenów inwestycyjnych często wiąże się z wycinaniem lasów, niszczeniem siedlisk naturalnych i utratą bioróżnorodności.
 - Zanieczyszczenie: Wprowadzenie działalności przemysłowej może prowadzić do zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby, co może mieć negatywny wpływ na zdrowie ludzi i ekosystemy.
 - Zwiększenie ruchu drogowego: Nowe tereny inwestycyjne mogą przyciągać ruch drogowy, co prowadzi do większej emisji spalin i hałasu.
 - Zmiany w lokalnym krajobrazie: Urbanizacja i rozwój terenów inwestycyjnych mogą niszczyć tradycyjne krajobrazy, co może wpłynąć na lokalną kulturę i tożsamość.

Wyznaczanie nowych terenów inwestycyjnych wymaga starannego planowania i oceny wpływu na środowisko. Ważne jest, aby podejmowane decyzje uwzględniały zarówno

potencjalne korzyści, jak i zagrożenia dla środowiska, a także angażowały lokalne społeczności w procesy decyzyjne.

8.2.6 ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI

Wszelkie działania mające na celu ograniczanie i zwalczanie oraz przeciwdziałanie skutkom poważnych awarii przemysłowych czy też zagrożeniom naturalnym są z pewnością korzystne dla środowiska i zdrowia człowieka. W tym obszarze interwencji wskazano doposażenie jednostek Straży Pożarnych. Działania te nie spowodują przekształcenia przestrzeni, emisji hałasu oraz emisji zanieczyszczeń do atmosfery, a są niezwykle istotne, ze względu na poprawę bezpieczeństwa ludzi i miejsc, gdzie może wystąpić ewentualna awaria. W poniższej tabeli wskazano możliwe oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć na środowisko naturalne.

Tabela 19 Wpływ zadań z zakresu zagrożeń poważnymi awariami na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra materialne

Lp.	Zadanie	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:											
		Obszary NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
1	Zabezpieczenie ekologiczne Jeziora Pniewy poprzez ograniczenie zrzutów nieczystości	0/+	0/+	+	+	+	+	0/+	0	+	0	0	0

Źródło: opracowanie własne

Pozytywne skutki zabezpieczenia ekologicznego jeziora Pniewy mogą obejmować:

- Poprawa jakości wody i ekosystemu jeziora, co może przynieść korzyści dla dzikiej fauny i flory;
- Ochrona naturalnych siedlisk dla zwierząt wodno-lądowych;
- Poprawa jakości życia lokalnej społeczności poprzez zapewnienie dostępu do czystej wody pitnej oraz możliwości spędzania czasu na łonie natury;

- Zwiększenie atrakcyjności turystycznej okolicy, co może przyczynić się do rozwoju lokalnej gospodarki.

Negatywne skutki zabezpieczenia ekologicznego jeziora Pniewy mogą obejmować:

- Konieczność poniesienia kosztów związanych z rewitalizacją jeziora i utrzymaniem ekologicznego stanu środowiska;
- Potencjalne konflikty zainteresowań pomiędzy lokalną społecznością a organizacjami odpowiedzialnymi za ochronę środowiska;
- Możliwość wystąpienia nieprzewidzianych skutków ekologicznych związanych z ingerencją w naturalne procesy ekologiczne jeziora;
- Konieczność podejmowania działań edukacyjnych, aby zwiększyć świadomość społeczeństwa na temat znaczenia ochrony środowiska naturalnego.

8.3 ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE SUROWCÓW, MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII

RACJONALIZACJA UŻYTKOWANIA WODY DO CELÓW PRODUKCYJNYCH I KONSUMPCYJNYCH

Osiągnięcie założonego celu, będzie możliwe w przypadku podjęcia działań przez Gminę oraz podmioty gospodarcze funkcjonujące na jej terenie, zużywające na cele produkcyjne znaczne zasoby wody, a także przez podmioty, gospodarujące infrastrukturą techniczną. Ograniczenie zużycia wody będzie wymagało wzrostu świadomości mieszkańców, co do konieczności racjonalnego gospodarowania wodą i przyjęcie przez nich odpowiednich nawyków w korzystaniu z tego zasobu. W celu dalszego zmniejszenia wodochłonności w strefie gospodarki, zakłady korzystające ze środowiska – pobierające wodę, surowce i energię powinny stosować najlepsze dostępne techniki (BAT). Istotne jest wdrażanie systemów zarządzania środowiskowego w zakładach (normy ISO 14000), wprowadzanie zasad Czystej Produkcji oraz przystępowanie do programów sektorowych z dziedziny ochrony środowiska. Oszczędne gospodarowanie wodą ma istotne znaczenie dla środowiska naturalnego, a skala oszczędności zależy w głównej mierze od świadomości ekologicznej i determinacji mieszkańców gminy. Proekologiczne rozwiązania powinny być także stosowane w budynkach użyteczności publicznej usytuowanych na terenie jednostki. Dotychczasowe doświadczenia (zebrane przez Witolda M. Lewandowskiego w opracowaniu pt. „Proekologiczne odnawialne

źródła energii”), wskazują że „najważniejsze oszczędności wody uzyskuje się dzięki: – zainstalowaniu indywidualnych liczników wody w gospodarstwach domowych,

- zastąpieniu tradycyjnych spłuczek o dużej pojemności rozwiązaniami o innej konstrukcji, umożliwiającymi 2-3 krotne zmniejszenie zużycia wody,
- zastąpieniu zaworów dławicowych zaworami np. kulowymi, które mają mniejsze opory przepływu i nie wymagają wymiany uszczelek,
- stosowaniu w bateriach umywalkowych, prysznicowych i kuchennych mieszaczy, które napowietrzają wodę, zwiększają jej efektywną objętość i tym samym zmniejszają jej pobór,
- zastąpieniu wanien kabinami prysznicowymi, w których pobór wody jest 3-4 razy mniejszy,
- zmianie systemu mycia w umywalkach i zlewozmywakach – nie pod bieżącą wodą,
- instalowaniu pralek i zmywarek o małym poborze wody”.

ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE ENERGII

Do realizacji założonego celu, ze względu na wzrastające ceny energii, będą dążyć zarówno przedsiębiorcy, jak i władze oraz mieszkańcy gminy. Zmniejszenie zużycia energii jest bowiem, jedynym sposobem ograniczenia wydatków związanych z pozyskaniem energii elektrycznej, jak i ciepłej. Jednym z warunków rozwoju współczesnego świata jest dążenie do zmniejszenia zużycia energii w różnych procesach. Dotyczy to także procesów, które służą do utrzymania komfortu klimatycznego i komfortu użytkowania w budynkach: ogrzewania, wentylacji, klimatyzacji, podgrzewania wody wodociągowej. Niżej wymienione fakty, mówiące, że:

- zasoby paliw są ograniczone,
- dostępność do paliw jest coraz trudniejsza,
- ceny paliw będą miały tendencję wzrostową,
- należy ograniczać zanieczyszczenie środowiska produktami procesów spalania,

świadczą o znacznej roli działań zmierzających do oszczędzania energii i jej efektywnego wykorzystania. Ochrona środowiska poprzez zmniejszenie zużycia energii nie musi wcale odbywać się kosztem obniżenia poziomu życia ani wiązać się z pogorszeniem warunków pracy, rezygnacją z ogrzewania mieszkań, oświetlania ich i korzystania z coraz nowocześniejszych urządzeń gospodarstwa domowego oraz zaprzestaniem korzystania ze środków transportu. Energię można bowiem zaoszczędzić następującymi metodami:

- modyfikując istniejące systemy energetyczne zarówno w samym procesie jej wytwarzania, jak i transportu,
- wprowadzając nowe energooszczędne technologie w przemyśle, budownictwie, rolnictwie i gospodarstwach domowych,
- promując oszczędzanie energii za pomocą akcji propagandowych oraz wprowadzaniem zachęcających do oszczędzania bodźców ekonomicznych.

Działania mające na celu racjonalizację zużycia energii będą w głównej mierze prowadzone przez podmioty gospodarcze, m.in. poprzez stosowanie energooszczędnych technologii produkcji, władze samorządowe pragnące minimalizować rachunki związane z dostawami paliw i energii elektrycznej na potrzeby infrastruktury publicznej. Zadaniem władz samorządowych będzie ponadto organizacja działań edukacyjnych i informacyjnych z zakresu upowszechniania metod racjonalizacji zużycia energii. Zrównoważone wykorzystanie energii dotyczy nie tylko przemysłu, energetyki i budownictwa, ponieważ także indywidualne gospodarstwa domowe mają ogromne możliwości ochrony środowiska poprzez energooszczędne budownictwo oraz energooszczędne systemy ogrzewania.

WYKORZYSTANIE ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH OZE

Realizacja działań z wykorzystaniem OZE ma na celu zwiększenie udziału energii pochodzącej z odnawialnych źródeł. Do działań tych należą np. dotacje dla mieszkańców na kolektory słoneczne, panele fotowoltaiczne, pompy ciepła itp. Na terenie gminy Pniewy możliwa jest budowa instalacji fotowoltaicznych, kolektorów słonecznych oraz pomp ciepła. Budowa lub montaż pojedynczych instalacji w budynkach oraz na dachach budynków nie stanowi zagrożenia dla środowiska. Ewentualne zagrożenie może wystąpić dla ptaków gniazdujących w budynkach (np. nietoperze, jerzyki, jaskółki, wróble). Negatywne oddziaływanie paneli fotowoltaicznych na dziko żyjące gatunki zwierząt, szczególnie na ptaki i owady ma miejsce, gdy montowana jest ona na terenach rolniczych lub innych wolnych przestrzeniach, wcześniej niezagospodarowanych. Mogą one być nawet przyczyną utraty lub fragmentacji siedlisk, która może prowadzić do opuszczenia miejsc gniazdowania ptaków, w wyniku kolizji przy lądowaniu. Ma to miejsce na wskutek odbicia lustrzanego imitującego taflę wody, tj. odbijanie na zasadzie lustra elementów otoczenia, np.: chmur (podobnie jak w przypadku okien). Problem odbicia dotyczy również owadów składających jaja w wodzie (np. jętki, widelnice), które mogą traktować panele jako obiekty wodne i składać na nich jaja, co w efekcie może

oznaczają znaczny spadek sukcesu rozrodczego owadów oraz ograniczenie zasobów pokarmowych dla ptaków. Problem ten można wyeliminować poprzez stosowanie paneli posiadających białe granice i białe paski podziału, które zmniejszają znacznie przyciąganie bezkręgowców wodnych. W związku z tym przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków, na podstawie której sporządzana jest następnie ekspertyza przyrodnicza. Prace montażowe powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków. Proponuje się zastosowanie matowych powłok na powierzchni paneli celem zlikwidowania efektu odbłyску, który może powodować oślepienie migrującego ptactwa oraz zastosowanie właściwej konfiguracji rozstawienia rzędów paneli fotowoltaicznych względem siebie oraz pod odpowiednim kątem od powierzchni ziemi celem ograniczenia możliwości tworzenia się przy równowadze chwiejnej atmosfery konwekcyjnych prądów, a także zastosowanie pasywnych elementów chłodzących panele (radiatorów), dzięki czemu nie wystąpi efekt oddziaływania akustycznego na otoczenie. Ponadto negatywne oddziaływanie paneli fotowoltaicznych na faunę można zminimalizować poprzez nie lokalizowanie ich na terenie obszarów chronionych (Natura 2000, parków narodowych, rezerwatów przyrody).

ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE MATERIAŁÓW

Priorytetowym celem w zakresie zrównoważonego wykorzystania zasobów jest „zredukowanie negatywnego oddziaływania na środowisko spowodowanego wykorzystywaniem zasobów w sytuacji wzrostu gospodarczego - koncepcja zwana rozdzieleniem (decoupling). W praktyce oznacza to zredukowanie oddziaływania na środowisko będącego skutkiem wykorzystywania zasobów, przy jednoczesnej poprawie ogólnej wydajności zasobów w obszarze gospodarki”. Realizacja założonego celu jest uwarunkowana podjęciem proekologicznych działań przez zakłady produkcyjne funkcjonujące na terenie gminy Pniewy. Motywacją do podjęcia działań w tym zakresie stanowią coraz wyższe koszty zakupu materiałów oraz utylizacji odpadów poprodukcyjnych, w związku z czym działania ograniczające materiałochłonność oraz odpadowość produkcji przełożą się na konkretne oszczędności przedsiębiorstw. Zadaniem władz samorządowych oraz organów publicznych będzie natomiast informowanie, wspieranie i monitorowanie działań podejmowanych przez zakłady produkcyjne w zakresie ograniczania materiałochłonności i odpadowości produkcji oraz kontrola zgodności tych działań z obowiązującymi przepisami prawa.

8.4 EDUKACJA EKOLOGICZNA

Zgodnie z przepisem art. 77 z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2021 r., poz. 1973 ze zm.) problematykę ochrony środowiska uwzględnia się w podstawach programowych kształcenia ogólnego dla wszystkich typów szkół. Obowiązkiem tym ustawodawca objął również organizatorów kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych i środki masowego przekazu, które są obowiązane kształtować pozytywny stosunek społeczeństwa do ochrony środowiska oraz popularyzować zasady tej ochrony w publikacjach i audycjach. Konstytucyjnych podstaw dla realizacji edukacji ekologicznej należy upatrywać w zasadzie zrównoważonego rozwoju (art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polski z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. z 1997 r. nr 78 poz. 483) oraz w generalnym obowiązku każdego obywatela do dbałości o stan środowiska oraz odpowiedzialności za spowodowane przez siebie jego pogorszenie określonym w art. 86 Konstytucji RP. Obecnie edukacja ekologiczna na terenie gminy prowadzona jest przede wszystkim w formalnym systemie kształcenia. W szkołach przeprowadzane są m.in.: konkursy ekologiczne, przekazywane są informacje z zakresu ochrony środowiska, zbiórki i utylizacji odpadów czy zajęcia plenerowe. Ponadto zamieszczane są informacje na stronach internetowych w celu podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców. Proponowane zadania w zakresie edukacji ekologicznej to:

- edukacja lokalnej społeczności z zakresu efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii,
- prowadzenie kampanii informacyjno – promocyjnej w zakresie gospodarki niskoemisyjnej oraz wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej budynków,
- promowanie atrakcyjności transportu publicznego, pieszego i rowerowego,
- promowanie ochrony środowiska przyrodniczego na terenie gminy,
- edukacja mieszkańców w zakresie racjonalnego korzystania z zasobów wodnych,
- prowadzenie akcji edukacyjno – informacyjnych w zakresie właściwego postępowania z odpadami oraz ograniczenia ich powstawania,
- edukacja mieszkańców w zakresie właściwego zachowania się w sytuacji wystąpienia nadzwyczajnego zagrożenia.

Działania edukacyjne powinny być realizowane zarówno dla mieszkańców, jak i podmiotów gospodarczych. Zwiększanie świadomości w zakresie wpływu prowadzonych działań na

środowisko, zmian klimatu i sposobów minimalizowania skutków tych zmian, a także metod zapobiegania niekorzystnym zmianom klimatu są niezwykle ważne i prowadzą do poprawy stanu środowiska, adaptacji do zmian klimatów i łagodzenia jego skutków

8.5 ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE PRZEDSIĘWZIĘĆ OKREŚLONYCH W STRATEGII

W niniejszej Prognozie przeprowadzono analizę planowanych przedsięwzięć wpływu na środowisko przy założeniu, że przedsięwzięcia te będą spełniały wszystkie obowiązujące wymagania przepisów prawa. Zakres i forma przedstawionych niżej przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko jest zgodna z ustaleniami art. 51 ust. 2 pkt. 2e ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Przedstawiona ocena ma charakter poglądowy, gdyż dla przedsięwzięć, które na dalszym etapie zostaną zakwalifikowane do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, powinny zostać opracowane szczegółowe raporty o oddziaływaniu na środowisko. Poniżej przedstawiono przewidywane oddziaływania na środowisko ustaleń Strategii Rozwoju Gminy:

OBSZARY NATURA 2000 – prowadzone prace budowlano-modernizacyjne nie będą oddziaływać na obszary Natura 2000 oraz obiekty chronione. Realizowane inwestycje nie wpłyną na ich integralność, naturalny zasięg i obszary mieszczące się w obrębie siedlisk przyrodniczych, wobec czego nie przewiduje się negatywnego oddziaływania realizowanych zadań na obszary Natura 2000. Podczas realizacji zadań uwzględnione zostaną założenia Planów Zadań Ochronnych ustanowionych dla Obszaru Natura 2000 oraz pozostałych form ochrony przyrody znajdujących się na terenie gminy Pniewy.

RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA – największe oddziaływania bezpośrednie i pozytywne będą wykazywały działania mające na celu ochronę różnorodności biologicznej z zakresu zasobów przyrodniczych.

LUDZIE – wszystkie zaproponowane działania mają bezpośredni i pośredni, długoterminowy i stały pozytywny wpływ lub wpływają obojętnie na zdrowie i życie ludzi. Szczególnie inwestycje wpływające na poprawę warunków życia mieszkańców gminy, zapobiegające pogarszaniu się otaczającego ich środowiska i uwrażliwiające na problem stanu przyrody, wywierają pozytywny skutek. Przejściowe uciążliwości mogą wystąpić na etapie budowy (realizacji) niektórych inwestycji.

ZWIERZĘTA – największe oddziaływania bezpośrednie i pozytywne będą wykazywały działania mające na celu ochronę różnorodności biologicznej.

ROŚLINY – największe oddziaływania bezpośrednie i pozytywne będą wykazywały działania mające na celu ochronę różnorodności biologicznej.

WODY – długotrwałe oddziaływanie pozytywne poprzez ograniczenie przenikania nieczystości i szkodliwych substancji do wód, m.in. uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej.

POWIETRZE – oddziaływanie bezpośrednie, negatywne (na etapie budowy – emisja pyłu przy pracach ziemnych), pośrednie, długotrwałe, pozytywne (ograniczenie emisji spalin z pojazdów mechanicznych). W założeniach Strategii działania z zakresu termomodernizacji obiektów, wymiany starych piecy, budowy oświetlenia energooszczędnego, mają na celu poprawę jakości powietrza na terenie gminy.

POWIERZCHNIA ZIEMI – przekształcenia powierzchni ziemi związane będą m.in. z rozbudową sieci kanalizacyjnej i wodociągowej oraz modernizacji, naprawy, budowy i przebudowy dróg, w trakcie prowadzonych robót budowlanych, modernizacji budynków następuje oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie, krótkotrwałe, negatywne (na etapie budowy i prac ziemnych, zdjęta warstwa ziemi).

KRAJOBRAZ – potrzeba ochrony krajobrazu wymaga prowadzenia działań na rzecz zachowania i utrzymywania ważnych lub charakterystycznych cech krajobrazu tak, aby ukierunkować i harmonizować zmiany, które wynikają z procesów społecznych, gospodarczych i środowiskowych. Planując zadania ekologiczne Gmina Pniewy, weźmie pod uwagę konieczność ochrony i zachowania krajobrazu. W trakcie prowadzonych robót budowlanych wystąpi ponadto oddziaływanie negatywne na środowisko przyrodnicze o charakterze bezpośrednim i pośrednim oraz krótkotrwałym (tymczasowym). Zadania zrealizowane zostaną

jednak w sposób bezpieczny dla krajobrazu i umożliwiający zachowanie jego najcenniejszych elementów.

KLIMAT – oddziaływanie bezpośrednie, negatywne (na etapie budowy – emisja pyłu przy pracach ziemnych), pośrednie, długotrwałe, pozytywne (ograniczenie emisji spalin z pojazdów mechanicznych). W założeniach Strategii działania z zakresu termomodernizacji obiektów, wymiany starych piecy, budowy oświetlenia energooszczędnego mają na celu poprawę jakości powietrza na terenie gminy. Działania te związane są z adaptacją do zmian klimatycznych oraz wpływają na zahamowanie zjawiska postępującego procesu zmian klimatycznych.

ZASOBY NATURALNE – wszystkie zaproponowane działania posiadają wpływ bezpośredni i pośredni, długoterminowy i pozytywny lub brak wpływu. Zaplanowane w Strategii zadania mają na celu poprawę stanu elementów środowiska na terenie gminy Pniewy.

ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE – przy właściwym przygotowaniu inwestycji brak oddziaływań. Niewielkie oddziaływania mogą wystąpić jedynie na etapie budowy inwestycji znajdujących się w bezpośredniej bliskości przedmiotów cennych kulturowo.

8.6 ODDZIAŁYWANIA NA ETAPIE REALIZACJI INWESTYCJI – ETAP BUDOWY

Etap realizacji, tj. etap prac budowlanych w ramach zadań ujętych w Strategii, może wiązać się z ich negatywnym oddziaływaniem na środowisko. Ze względu na charakter prac, uciążliwości występujące w fazie budowy z reguły mają charakter krótkotrwały i przejściowy. Poniżej scharakteryzowano oddziaływania zaplanowanych w Strategii zadań na etapie budowy w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska:

OBSZARY NATURA 2000

Wszelkie prace budowlano-modernizacyjne nie będą oddziaływać na obszary Natura 2000 oraz obiekty chronione. Podczas realizacji zadań uwzględniane będą Plany Zadań Ochronnych ustanowionych dla pozostałych form ochrony przyrody zlokalizowanych na terenie gminy.

RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA, ROŚLINY, ZWIERZĘTA

Oddziaływanie zadań na różnorodność biologiczną i rośliny wystąpi jedynie podczas ich realizacji i będzie krótkotrwałe oraz odwracalne. Powierzchnie, które uległy zniszczeniu na

skutek prac ziemnych zostaną poddane kompensacji przyrodniczej. Zaplanowane prace odbywać się będą na przekształconych już terenach, wobec czego nie wpłyną znacząco na różnorodność biologiczną i stan gatunkowy flory. W celu ograniczenia powierzchni oddziaływania ciężkiego sprzętu na rośliny, dojazd na teren prac budowlanych przebiegać będzie po istniejących szlakach komunikacyjnych. Istniejące na terenie gminy zadrzewienia wymagają szczególnej uwagi podczas wszystkich etapów procesu inwestycyjnego. Najgroźniejszymi dla życia drzew są wszystkie te czynniki, które negatywnie wpływają na rozwój ich korzeni. Nie wolno dopuścić, aby wokół drzew sąsiadujących z planowaną inwestycją doszło do zmiany poziomu gruntu ani zagęszczenia gleby, wskutek składowania materiałów budowlanych pod drzewami. Należy również pamiętać, aby zabezpieczyć drzewa przed zmianą właściwości chemicznych gleby przez zanieczyszczenie wodą używaną na budowie np. z wapnem i cementem. Podczas prac inwestycyjnych sąsiadujących z drzewami należy pamiętać o zastosowaniu rozwiązań zapewniających ochronę drzew i gleby, tj. zastosowanie ogrodzenia tymczasowego strefy ochrony drzew (SOD) - wyznaczonej przez inspektora nadzoru dendrologicznego, zastosowanie murków oporowych na granicy SOD w celu zachowania oryginalnego poziomu gruntu, zabezpieczenie konarów i pni (nie należy wycinać całych konarów, ogławiać ani podkrzesywać koron drzew). W przypadku konieczności pozostawienia otwartej ściany wykopu w SOD, na czas robót budowlanych, konieczne jest zamontowanie ekranu korzeniowego w celu ochrony przed przesuszeniem i przemarznięciem korzeni żywicielskich. Należy pamiętać, że ochrona systemu korzeniowego jest konieczna dla przyszłego stanu zdrowia, wzrostu i bezpieczeństwa drzew. Inwestor zobowiązany jest do przestrzegania art. 75 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2024 r. poz. 54) tj. uwzględnienia ochrony środowiska w trakcie prac budowlanych. Zapisy ustawy Prawo ochrony środowiska zobowiązują inwestora do oszczędnego korzystania z terenu w trakcie przygotowywania i realizacji inwestycji oraz ochrony gleby, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych. Zgodnie z art. 75 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska wykorzystywanie i przekształcanie elementów przyrodniczych przy prowadzeniu prac budowlanych dopuszcza się wyłącznie w takim zakresie, w jakim jest to konieczne w związku z realizacją inwestycji. Chwilowe, okresowe, niekorzystne oddziaływanie na zwierzęta związane będzie głównie z pogorszeniem warunków akustycznych, wzrostem zapylenia powietrza, zajęciem terenu przebywania niektórych zwierząt oraz zwiększoną emisją spalin w trakcie prac specjalistycznego sprzętu w ramach realizacji inwestycji. Praca urządzeń budowlanych w trakcie wykonywania robót przyczynić się może do uciążliwości akustycznych,

wpływając okresowo ujemnie na zdrowie zwierząt przebywających w pobliżu prac. Okresowe utrudnienia związane z pracami budowlanymi i remontowymi mogą spowodować nieznaczne pogorszenie warunków bytowania zwierząt w rejonach prowadzonych prac. Roboty powodujące powstanie zagrożenia ze względu na swój charakter: roboty rozładunkowe i załadunkowe, roboty wykonywane przy użyciu dźwigów i koparek, roboty wykonywane przy użyciu drobnego sprzętu mechanicznego, tj. piły, zagęszczarki czy młoty. Zagrożenia mogą powstać także w trakcie wykonywania robót ziemnych przy użyciu koparki (wykopy dla budowy kanalizacji). W celu ograniczenia niekorzystnych zjawisk związanych ze śmiertelnością zwierząt w wyniku wzmożonego ruchu pojazdów (potrącenia) należy zaplanować infrastrukturę drogową „przyjaźnie” dla zwierząt. W przypadku drogi przebiegającej przez las należy ustawić znaki ostrzegawcze dla kierowców. Gdy zachodzi taka potrzeba – budowanie przejść dla zwierząt. Zagrożeniem dla zwierząt nie będą jedynie potrącenia, ale również hałas, który powoduje ich płoszenie oraz zdezorientowanie. Należy przestrzegać norm dopuszczalnych poziomów hałasu w zasięgu oddziaływania dróg. Ponadto należy unikać prowadzenia prac w okresie lęgowym ptaków i dostosować terminy robót do terminów rozrodu gatunków wrażliwych.

LUDZIE

Chwilowe, okresowe, niekorzystne oddziaływanie na zdrowie ludzi związane będzie głównie z pogorszeniem warunków akustycznych, wzrostem zapylenia powietrza oraz zwiększoną emisją spalin w trakcie prac specjalistycznego sprzętu w ramach realizacji inwestycji. Praca urządzeń budowlanych w trakcie wykonywania robót przyczynić się może do uciążliwości akustycznych, wpływając okresowo ujemnie na zdrowie i samopoczucie mieszkańców gminy przebywających w pobliżu prac. Okresowe utrudnienia związane z pracami budowlanymi i remontowymi mogą spowodować nieznaczne pogorszenie bezpieczeństwa ruchu w rejonach prowadzonych prac. Roboty powodujące powstanie zagrożenia ze względu na swój charakter: roboty rozładunkowe i załadunkowe, roboty wykonywane przy użyciu dźwigów i koparek, roboty wykonywane przy użyciu drobnego sprzętu mechanicznego, tj. piły, zagęszczarki, młoty. W czasie realizacji robót mogą wystąpić zagrożenia bezpieczeństwa i zdrowia ludzi związane z wykonywaniem robót pod lub w pobliżu linii elektroenergetycznych. Zagrożenia mogą powstać także w trakcie wykonywania robót ziemnych przy użyciu koparki (wykopy dla budowy kanalizacji i wodociągów).

WODY

Charakter zaplanowanych do realizacji działań nie przewiduje, aby mogły one mieć negatywny wpływ i oddziaływanie na wody podziemne. Jedynie w przypadku wystąpienia awarii takich, jak niekontrolowany wyciek paliwa z pracującego sprzętu budowlanego, czy też innych substancji chemicznych (masy uszczelniające, farby) możliwe jest zanieczyszczenie środowiska wodnego. W trakcie trwania prac budowlanych potencjalne zagrożenie dla wód podziemnych stanowi proces wypłukiwania zanieczyszczeń z materiałów odpadowych oraz materiałów stosowanych podczas przebudowy. Potencjalne zagrożenie stanowi również przenikanie do wód substancji chemicznych z pracujących maszyn, urządzeń budowlanych i pojazdów czy odprowadzania do wód bez oczyszczenia ścieków bytowych i przemysłowych z baz budowlanych. Oddziaływanie to ustąpi z chwilą zakończenia robót budowlanych. W celu uniknięcia wyżej wymienionych sytuacji należy dopilnowywać, aby plac budowy (ew. miejsce stacjonowania pojazdów mechanicznych, maszyn, urządzeń) posiadał utwardzoną, nieprzepuszczalną powierzchnię oraz był odwadniany. Urządzenia odwadniające będą skuteczne w zmniejszeniu wilgotności gruntów i będą zapewniać dostatecznie szybki spływ wody ze wszystkich punktów placu budowy. Preferowane są urządzenia, w których wykorzystywane są procesy naturalnego samooczyszczania, które wpływają korzystnie na bilans wodny danego terenu. Natomiast podczas budowy instalacji kanalizacyjnych nowoczesne technologie budowy rurociągów wykorzystujące przeciski metodą sterowaną i odwierty minimalizują zakłócenia w stosunkach wodnych. Podczas realizacji inwestycji uwzględniona będzie obowiązująca na danym terenie odpowiednia polityka planowania przestrzennego z dominującą funkcją ochronną. Ponadto inwestycje będą prowadzone zgodnie z przepisami, wobec czego w wymaganych przypadkach pozyskiwane będą odpowiednie pozwolenia i zezwolenia uzgodnione z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie. Podobnie jak w przypadku środowiska gruntowego i wód podziemnych, podczas wykonywania prac budowlanych mogą mieć miejsce jedynie potencjalne, krótkookresowe negatywne oddziaływania na wody powierzchniowe. Działania te związane są z potencjalnymi zagrożeniami dla jakości wód powierzchniowych na skutek przenikania do nich substancji chemicznych z pracujących maszyn, urządzeń budowlanych i pojazdów, w szczególności w przypadku ich awarii. W przypadku prac ziemnych szczególnie duże jest niebezpieczeństwo czasowego zmętnienia wody w niewielkich ciekach w pobliżu terenu budowy. Podczas realizacji inwestycji przestrzegane będą zakazy i nakazy nałożone na obszary

ochronne oraz strefy ochronne ujęć wód podziemnych, a także uwzględniona będzie obowiązująca na danym terenie odpowiednia polityka planowania przestrzennego z dominującą funkcją ochronną. Ponadto inwestycje będą prowadzone zgodnie z przepisami, wobec czego w wymaganych przypadkach pozyskiwane będą odpowiednie pozwolenia i zezwolenia uzgodnione z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie.

POWIETRZE I KLIMAT

Emisja pyłów związana będzie głównie z transportem i przemieszczeniem materiałów sypkich, pylastych czy urobku ziemnego. Praca środków transportu i maszyn roboczych wiązać się będzie z okresowo zwiększoną emisją szkodliwych substancji gazowych (spalin). Niewykluczone jest generowanie pyłów na skutek ścierania opon i nawierzchni drogowej, jak również okładzin hamulcowych i spalin pojazdów starszej generacji, co może powodować lokalne podwyższenie stężeń niektórych substancji w powietrzu. Dotyczy to substancji emitowanych z silników spalinowych z transportu i ciężkich maszyn oraz prac spawalniczych. Szkodliwa emisja pyłów, gazów i związków organicznych będzie krótkotrwała, w trakcie realizacji poszczególnych zamierzonych prac oraz w ilościach niezagrożających zdrowiu mieszkańców. W tym wypadku istotną rolę odgrywać będzie aspekt organizacyjny, ponieważ sposób prowadzenia prac oraz wykorzystywanie sprzętu spełniającego odpowiednie normy przyczyni się do zmniejszenia emisji szkodliwych substancji do powietrza. Oddziaływanie to ustąpi z chwilą zakończenia robót budowlanych.

POWIERZCHNIA ZIEMI, KRAJOBRAZ I GOSPODARKA ODPADAMI

Oddziaływanie na gleby związane będzie głównie z etapem realizacji planowanych inwestycji – przemieszczaniem mas ziemnych w czasie prac budowlanych i ubiciem gleb wokół placów budowy. Ewentualne oddziaływanie na etapie prowadzenia prac budowlanych będzie się wiązać ze zniszczeniem wierzchniej warstwy gleby przez pojazdy i maszyny używane przy prowadzonej budowie i modernizacji zaplanowanych inwestycji. Działania te będą miały charakter lokalny, jako że ograniczają się do obszarów, na których są przeprowadzane prace. Przemieszczanie mas ziemnych oraz wykopy związane będą głównie z realizacją przedsięwzięć z zakresu inwestycji drogowych i około drogowych, modernizacji budynków, rozbudowy sieci wodno-kanalizacyjnej. Przy pracach związanych z korzystaniem ze sprzętu budowlanego zawsze istnieje niewielkie ryzyko zanieczyszczenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi w przypadku awarii takiego sprzętu. Jednakże stosowanie odpowiednich

środków zapobiegawczych może wykluczyć ryzyko wystąpienia takiej awarii. Oprócz tego, należy unikać wkraczania ciężkiego sprzętu na tereny naturalne i nieprzekształcone, a po zakończonych pracach budowlanych teren budowy powinien zostać uporządkowany i przywrócony do stanu pierwotnego lub zbliżonego do naturalnego. Zwiększone ilości odpadów będą powstawały głównie podczas prac budowlanych. Odpady te należy gromadzić w sposób selektywny, uniemożliwiający niekontrolowane rozprzestrzenianie się odpadów w środowisku. Okres magazynowania oraz objętość magazynowanych odpadów należy ograniczyć do niezbędnego minimum. Należy prowadzić ewidencję wytwarzanych odpadów na obowiązujących drukach. Odpady należy przekazywać na podstawie kart przekazania odpadu odbiorcom posiadającym stosowne zezwolenia. Odpady powstające podczas realizacji inwestycji przewidzianych w Strategii to przede wszystkim odpady zielone, materiały konstrukcyjne (metale, drewno, szkło, tworzywa sztuczne) oraz masy ziemne przy ewentualnych wykopach. Podczas prowadzonej budowy odpady te będą magazynowane w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonej inwestycji, na wyznaczonych do tego celu terenach, do czasu ich ponownego wykorzystania. Odpady, które nie będą mogły być ponownie zagospodarowane dla potrzeb prowadzonej budowy, będą przekazywane wyspecjalizowanym firmom zajmującym się odzyskiem lub w przypadku odpadów, które nie nadają się do odzysku firmom zajmującym się unieszkodliwianiem poprzez składowanie na przeznaczonych do tego składowiskach odpadów. Podczas realizacji inwestycji powstawać będą również odpady komunalne oraz odpady związane z eksploatacją maszyn używanych podczas budowy. W związku z tym, zostaną wyznaczone miejsca czasowego deponowania tych odpadów. Odpady komunalne będą przekazywane na składowiska odpadów komunalnych, a ewentualne odpady niebezpieczne związane z eksploatacją maszyn będą przekazywane do utylizacji.

Główne rodzaje odpadów powstające podczas realizacji inwestycji:

- 17 01 Odpady materiałów i elementów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (np. beton, cegły, płyty),
- 17 02 Odpady drewna, szkła i tworzyw sztucznych,
- 17 05 Gleba i ziemia (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych oraz urobek z pogłębiania),
- 17 08 Materiały konstrukcyjne zawierające gips,
- 17 09 Inne odpady z budowy, remontów i demontażu,
- 20 03 Inne odpady komunalne.

Odpowiedzialność za postępowanie z wszystkimi rodzajami odpadów leży w gestii głównego wykonawcy. Wszystkie powstające odrzuty podczas budowy będą czasowo składowane i zabezpieczone w taki sposób, aby zminimalizować ich możliwy negatywny wpływ na środowisko gruntowo-wodne. Ponadto wszelkie naprawy urządzeń wykorzystywanych do prowadzonych prac wykonywane będą w wyspecjalizowanych warsztatach, poza terenem budowy.

ZASOBY NATURALNE

Charakter zaplanowanych do realizacji działań nie przewiduje, aby mogły one mieć długotrwały negatywny wpływ i oddziaływanie na zasoby naturalne. Ewentualne oddziaływanie na etapie prowadzenia prac budowlanych będzie się wiązać z niewielkim ryzykiem zanieczyszczenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi w przypadku awarii niektórych sprzętów budowlanych. Jednakże stosowanie odpowiednich środków zapobiegawczych może wykluczyć ryzyko wystąpienia takiej awarii. Należy unikać wkraczania ciężkiego sprzętu na tereny naturalne i nieprzekształcone, a po zakończonych pracach budowlanych teren budowy powinien zostać uporządkowany i przywrócony do stanu pierwotnego lub zbliżonego do naturalnego.

ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE

Na etapie prowadzenia robót budowlanych w sąsiedztwie zabytków i dóbr materialnych, negatywnie może na nie wpływać podwyższony poziom zanieczyszczeń powietrza związany z pracą maszyn budowlanych (zwiększone zapylenie, wzrost emisji komunikacyjnej, zwiększony poziom hałasu oraz drgań). Etap ten będzie również negatywnie odbierany przez zwiedzających, w związku z utrudnionym dostępem do dóbr kultury. Realizacja inwestycji związana będzie z koniecznością przeprowadzenia prac ziemnych. Może spowodować to odsłonięcie istniejących w ziemi stanowisk archeologicznych, śladów osadnictwa i kultury materialnej. W przypadku wystąpienia znalezisk archeologicznych, odkrycia przedmiotu, co do którego będzie istniało przypuszczenie, że jest on zabytkiem, prace budowlane zostaną wstrzymane, znalezisko zostanie zabezpieczone przy użyciu dostępnych środków oraz niezwłocznie zgłoszone do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W przypadku stanowisk archeologicznych jedynym możliwym rozwiązaniem jest prowadzenie nadzorów archeologicznych w trakcie budowy.

8.7 ODDZIAŁYWANIA NA OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE ORAZ RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNĄ

W przedmiotowym rozdziale dokonano analizy i oceny wrażliwości terenów chronionych oraz różnorodności biologicznej wskutek zaplanowanych zadań. Wskazano celowość wprowadzanych działań oraz rodzaje ingerencji w środowisko, jakie mogą wystąpić podczas ich wdrażania. Zaplanowane przedsięwzięcia realizowane będą na terenach zagospodarowanych przez człowieka oraz w istniejących obiektach. Nie planuje się realizacji prac budowlanych na obszarach, które podlegają rygorom ochronnym, gdyż będą one ograniczane wyłącznie do obszarów już zagospodarowanych. Ponadto zadania ograniczają się do niewielkich przestrzeni oraz poszczególnych obiektów i nie wpływają na ograniczenie różnorodności biologicznej. Na obszarze gminy Pniewy znajdują się:

- 2 rezerваты przyrody,
- Park Krajobrazowy,
- 3 obszary Natura 2000,
- 16 pomników przyrody.

Zaplanowane w Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 inwestycje są na etapie ogólnych założeń wstępnych. Nie przewiduje się na tym etapie możliwości wystąpienia zagrożeń dla gatunków chronionych, w tym ich korytarzy migracji i cennych siedlisk. Planowane do realizacji działania będą realizowane już na terenach zagospodarowanych.

8.7.1 ODDZIAŁYWANIE NA RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNĄ ORAZ STAN FAUNY I FLORY

Realizacja większości zadań przewidzianych w Strategii będzie miała zatem pośredni, długoterminowy i pozytywny wpływ na różnorodność występujących na tym terenie organizmów żywych. W celu uniknięcia nieumyślnego niszczenia siedlisk gatunków należy przed przystąpieniem do prac dokonać obserwacji lokalizacji inwestycji pod kątem występowania gatunków chronionych. Dla złagodzenia negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze należy unikać prowadzenia prac w okresie lęgowym oraz rozrodczym. W miarę posiadanych możliwości powinno się umożliwić ptakom gniazdowanie np. poprzez powieszenie budek lęgowych lub pozostawienie/stworzenie miejsc korzystnych do zakładania gniazd. W przypadku, gdy planowane czynności wiążą się z naruszeniem

zakazów określonych w art. 52 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2023 r., poz. 1890), przed ich wykonaniem należy uzyskać stosowne zezwolenie wydawane przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska lub Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu. Planowana rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej spowoduje poprawę jakości wód powierzchniowych, co z kolei przyczyni się do stworzenia korzystnych warunków bytowania w rzekach i bezodpływowych ciekach wodnych wszelkim organizmom wodnym. W trakcie trwania realizacji inwestycji (na etapie budowy) potencjalne zagrożenie dla różnorodności biologicznej regionu może być związane z zajęciem terenu pod inwestycję, przemieszczaniem dużej ilości mas ziemi, składowaniem materiałów budowlanych, budową dróg dojazdowych, jak również rozjeżdżaniem terenu przez pracujący ciężki sprzęt. Prace budowlane, w połączeniu z regulacją stosunków wodnych, zwłaszcza odwodnienie terenu, mogą mieć znaczenie dla stopnia odwodnienia siedlisk przyrodniczych znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie inwestycji. Ewentualne zanieczyszczenie terenu substancjami chemicznymi może prowadzić do pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych lub w skrajnych przypadkach ich zniszczenia. Zagrożenie to może mieć miejsce w przypadku awarii sprzętu technicznego używanego w trakcie prac budowlanych i wydostania się do środowiska substancji chemicznych (w tym ropopochodnych). Przewidywane drgania podłoża oraz hałas na etapie realizacji poszczególnych inwestycji, przypadkowe niszczenie środowiska bytowania zwierząt oraz roślin mogą zaburzyć migracje gatunków zamieszkujących dany obszar albo doprowadzić do wycofania się osobników danego gatunku z dotychczas zajmowanego terenu.

Należy również dołożyć wszelkiej staranności, aby w trakcie prac budowlanych nie wystąpiły przypadkowe incydenty zabijania zwierząt żyjących na danym terenie, co zapobiegnie niekontrolowanemu zmniejszaniu ich populacji. W przypadku realizacji inwestycji w sąsiedztwie drzew najgroźniejszymi dla ich życia są wszystkie te czynniki, które negatywnie wpływają na rozwój ich korzeni. Prowadzone prace będą realizowane w taki sposób, aby wokół drzew sąsiadujących z planowaną inwestycją zmianie nie uległ poziom gruntu ani zagęszczenie gleby, wskutek składowania materiałów budowlanych pod drzewami. Drzewa zabezpieczone zostaną przed zmianą właściwości chemicznych gleby przez zanieczyszczenie wodą używaną na budowie np. z wapnem i cementem. Podczas prac inwestycyjnych sąsiadujących z drzewami zastosowane zostaną rozwiązania zapewniających ochronę drzew i gleby. Przestrzegane będą zapisy z art. 75 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. 54), tj. mówiące o uwzględnieniu ochrony środowiska w trakcie

prac budowlanych. Zapisy ustawy Prawo ochrony środowiska zobowiązują inwestora do oszczędnego korzystania z terenu w trakcie przygotowywania i realizacji inwestycji oraz ochrony gleby, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych. Zgodnie z art. 75 ust. 2 ww. ustawy wykorzystywanie i przekształcanie elementów przyrodniczych przy prowadzeniu prac budowlanych dopuszcza się wyłącznie w takim zakresie, w jakim jest to konieczne w związku z realizacją inwestycji.

8.7.2 ODDZIAŁYWANIE NA OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE

W celu oceny potencjalnego oddziaływania zadań przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 na obszarowe formy ochrony przyrody przeanalizowano potencjalne zagrożenia i zakazy wynikające z ustawy o ochronie przyrody.

PARK KRAJOBRAZOWY

Na obszarze Sierakowskiego Parku Krajobrazowego obowiązują następujące zakazy:

- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych
- pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym, przeciwoświsiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od: a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie

piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybkiej;

- likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- organizowania rajdów motorowych i samochodowych;
- używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.

Realizacja założeń Strategii Rozwoju Gminy Pniewy odbywać się będzie zgodnie z ww. przepisami. Przestrzegane będą obowiązujące na tym obszarze zakazy oraz cele ochrony. Do celów ochrony tego obszaru należy: 1) ochrona i zachowanie wyraźnie wykształconego krajobrazu polodowcowego; 2) zachowanie naturalnych ekosystemów wodnych; 3) zachowanie populacji rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk; 4) zachowanie trwałości oraz różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych wraz ze spontanicznymi procesami ich dynamiki; 5) zachowanie torfowisk i innych środowisk wilgotnych oraz bagiennych; 6) zachowanie terenów muraw łąkowych i zaroślowych; 7) utrzymanie walorów kulturowych.

REZERWATY PRZYRODY

W rezerwatach przyrody zabrania się:

- Budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom rezerwatu przyrody,
- Chwywania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu;
- Polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody;
- Pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzania roślin oraz grzybów;
- Użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzania, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody;

- Zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody;
- Pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu;
- Niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów;
- Palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- Prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony;
- Stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów;
- Zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- Połowu ryb i innych organizmów wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych;
- Ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- Wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony, psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas oraz psów asystujących w rozumieniu art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- Wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- Ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach stanowiących własność parków narodowych lub będących w użytkowaniu wieczystym przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska
- Umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego;

- Zakłócania ciszy;
- Używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- Wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
- Biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- Prowadzenia badań naukowych bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- Wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska;
- Wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych;
- Organizacji imprez rekreacyjno-sportowych bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Zadania przewidziane w Strategii Rozwoju Gminy Pniewy nie będą naruszać zakazów dla Rezerwatów oraz nie będą naruszać celów ich ochrony. Zadania nie wpłyną negatywnie na Rezerwat Przyrody Jakubowo, którego celem ochrony jest zachowanie wielogatunkowego lasu liściastego w stanie zbliżonym do naturalnego ze stanowiskiem jarzębu brekinii *Sorbus torminalis* oraz Rezerwat Przyrody Las Grądowy nad Mogilnicą, którego celem ochrony jest zachowanie ze względów biocenotycznych, naukowych i dydaktycznych lasów liściastych o charakterze naturalnym ze stanowiskiem lilii złotogłów.

OBSZAR NATURA 2000

Zgodnie z przepisami art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2023 r. poz. 1890) na Obszarach Natura 2000 zakazuje się: podejmowania działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami. Na terenie Obszaru Natura 2000 Puszcza Notecka obowiązuje zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim; Regionalnego Dyrektora Ochrony

Środowiska w Poznaniu z dnia 3 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Notecka PLB300015. Realizacja założeń Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 odbywać się będzie zgodnie z ww. przepisami. Przestrzegane będą obowiązujące na tym obszarze zakazy oraz uwzględniane istniejące i potencjalne zagrożenia oraz cele ochrony. Wobec powyższego nie stwierdza się aby przewidziane do realizacji przedsięwzięcia znacząco oddziaływały na Obszar Natura 2000 Zamorze Pniewskie, Obszar Natura 2000 Ostoja Międzychodzko-Sierakowska, Obszar Natura 2000 Puszcza Notecka, których podstawowym celem jest powstrzymanie wymierania gatunków zwierząt i roślin oraz ochrona różnorodności biologicznej.

POMNIKI PRZYRODY

W stosunku do pomników przyrody obowiązują przepisy z art. 45 ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. z 2023 r. poz. 1890), które zakazują:

- niszczenia, uszkodzania lub przekształcania obiektu lub obszaru,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych,
- uszkodzania i zanieczyszczania gleby,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,
- likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodnobłotnych,
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych,
- zmiany sposobu użytkowania ziemi,
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu,
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,
- zbioru, niszczenia, uszkodzania roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych,

- umieszczania tablic reklamowych.

Realizacja założeń Strategii Rozwoju Gminy Pniewy odbywać się będzie zgodnie z ww. przepisami. Przestrzegane będą obowiązujące na tych obszarach zakazy. Wobec powyższego nie stwierdza się, aby przewidziane do realizacji przedsięwzięcia znacząco oddziaływały na pomniki przyrody zlokalizowane na obszarze gminy Pniewy. Inwestycje zostaną zaplanowane ze szczególnym uwzględnieniem i troską o występujące wartościowe obiekty i tereny. W przypadku zaistnienia takiej konieczności podjęte zostaną działania mające na celu kompensację powstałych szkód poprzez podejmowanie równoważących je działań, prowadzące do przywrócenia równowagi przyrodniczej na danym terenie, wyrównania szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia oraz do zachowania walorów krajobrazowych (np. sadzenie drzew, objęcie opieką stanowisk zagrożonych gatunków roślin i zwierząt, budowa schronień dla ptaków). Wszelkie prace budowlano-modernizacyjne nie mogą oddziaływać na obiekty chronione bez przeprowadzenia uprzednich postępowań i uzyskania odpowiedniej zgody na takie przedsięwzięcia. W przypadku planowania inwestycji na obszarze gminy, gdzie znajdują się obszary i obiekty chronione lub zabytkowe uwzględnione zostało ewentualne ryzyko ich oddziaływania. Jednakże ich realizacja poprzedzona będzie uzyskaniem stosownych pozwoleń i decyzji środowiskowych, co ma na celu zminimalizowanie wystąpienia negatywnych skutków. W związku z brakiem danych i projektów technicznych dla poszczególnych zadań obecnej trudno jednak określić szczegółowo poszczególne rodzaje oddziaływania inwestycji. Teoretycznie do głównych problemów, które mogą wystąpić, należy: emisja zanieczyszczeń i hałasu związanego z pracami budowlanymi oraz funkcjonowaniem ciągów komunikacyjnych, a także ewentualna możliwość zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych. Wobec powyższego, przy realizacji pozostałych zadań będą przestrzegane przepisy w zakresie ochrony środowiska. Ponadto działania dotyczące ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza oddziałują pozytywnie na ww. obszary, gdyż zmniejszy się ilość substancji deponowanych do środowiska. Wszystkie działania zaproponowane do realizacji zadania z założenia mają na celu poprawę stanu środowiska na terenie gminy. W związku z tym, realizacja Strategii nie będzie prowadzić do pogorszenia elementów środowiska oraz wpływać negatywnie na obszary wyznaczone w ustawie o ochronie przyrody. Reasumując, zaplanowane działania będą zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju i ich celem jest poprawa oraz utrzymanie dobrego stanu środowiska na obszarze gminy Pniewy. Działania te nie wpłyną negatywnie na występujące

tutaj formy ochrony przyrody oraz zabytki. Strategia zapewnia całkowitą ochronę cennym przyrodniczo i historycznie elementom gminy i nie zawiera propozycji działań, które byłyby sprzeczne lub zagrażające walorom znajdującym się na jej terenie.

8.8 RELACJE MIĘDZY ODDZIAŁYWANIAMI

W poniższej tabeli przedstawiono relacje pomiędzy potencjalnymi oddziaływaniami przedsięwzięć ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na poszczególne elementy środowiska oraz oddziaływaniami pośrednimi mogącymi mieć miejsce w związku z realizacją Strategii.

Tabela 20 Relacje pomiędzy zidentyfikowanymi oddziaływaniami

Elementy środowiska i oddziaływania bezpośrednie	Wzajemne powiązania oddziaływań i oddziaływania pośrednie
POWIETRZE I KLIMAT	
• Emisja spalin • Zapylenie • Immisja zanieczyszczeń • Hałas i wibracje	• Spaliny i pyły samochodowe zanieczyszczają powierzchnię ziemi, gleby i wody powierzchniowe; • Hałas i wibracje wpływają na zdrowie człowieka i świat zwierzęcy; • Zmiany pokrycia powierzchni ziemi wpływają na mikroklimat.
POWIERZCHNIA ZIEMI (W TYM GLEBY)	
• Zmiany pokrycia powierzchni terenu oraz struktury gruntu, składu biologicznego i chemicznego	• Zmiana pokrycia powierzchni terenu wpływa na zmianę mikroklimatu; • Zwiększenie powierzchni nawierzchni nieprzepuszczalnych, czyli pogorszenie się właściwości retencyjnych i filtracyjnych, wpływa na wody gruntowe i ujęcia wody oraz na mikroklimat; • Zanieczyszczenia opadające na powierzchnię dróg spływają wraz z wodami opadowymi do gleby i wód gruntowych.
WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	
• Zanieczyszczenia wód; • Obniżenie poziomu wód gruntowych; • Zmiana stosunków wodnych.	• Zanieczyszczenia użytkowych poziomów wód podziemnych mają wpływ na zdrowie ludzi; • Zmiany poziomu wód gruntowych (odwodnienia), wpływają na wilgotność gleby, a to z kolei oddziałuje na faunę i florę; • Zanieczyszczenia wód wpływają na różnorodność biologiczną; • Poziom wód gruntowych i stosunki wodne wpływają na stan zdrowotny roślinności danego obszaru, a tym samym na zmiany w krajobrazie; • Zmiany pokrycia powierzchni ziemi i jej właściwości filtracyjne wpływają na reżim wód.
FLORA I FAUNA	
• Zmiany przestrzeni życiowej i ekosystemów; • Zagrożenie dla niektórych gatunków; • Zmniejszenie różnorodności biologicznej.	• Stan flory i fauny ma wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne człowieka; • Stan flory wpływa na krajobraz

Źródło: opracowanie własne

ŚRODKI MINIMALIZUJĄCE ZIDENTYFIKOWANE ODDZIAŁYWANIA

Skala oddziaływań założeń Strategii jest niewielka. Działania ograniczają się do terenów w większości już zurbanizowanych. Zadania ujęte w Strategii wpływają na:

- poprawę jakości powietrza atmosferycznego poprzez wymianę starych piecy na nowe wykorzystujące paliwo ekologiczne, termomodernizację i modernizację budynków, budowę energooszczędnego oświetlenia ulicznego.
- ograniczenie natężenia hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych poprzez przebudowę/ budowę dróg,
- ochronę przed promieniowaniem elektromagnetycznym poprzez wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów uwzględniających ochronę przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych,
- ochronę wód i poprawę infrastruktury wodno-ściekowej poprzez prowadzenie ewidencji i kontrolę zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, działania z zakresu poprawy stanu infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i ciepłowniczej
- poprawę jakości i systemu gospodarowania odpadami poprzez działania usuwania azbestu, edukacji ekologicznej mieszkańców, angażowanie się w akcje sprzątania świata, zapewnienie odpowiedniego sprzętu do zbierania odpadów na terenie gminy,
- zachowanie walorów i zasobów naturalnych poprzez inwentaryzację i oceny stanu oraz niezbędne modernizacje w tym budowę zielonej i niebieskiej infrastruktury, zasobów przyrodniczych oraz aktualizację bazy form ochrony przyrody,
- ochronę przed poważnymi awariami i zagrożeniami naturalnymi dzięki doposażeniu ochotniczych straży pożarnych,
- podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców.

8.9 ODDZIAŁYWANIA WTÓRNE I SKUMULOWANE

Oddziaływania skumulowane mogą wystąpić w przypadku jednoczesnego wdrażania kilku zadań przewidzianych do realizacji w ramach Strategii. Jest to jednak kwestia uzależniona od harmonogramu prowadzonych robót i na obecnym etapie trudna do zidentyfikowania. Aby uniknąć uciążliwości związanych z oddziaływaniami skumulowanymi, należy dokładnie ustalić harmonogram prac oraz na bieżąco informować zainteresowane strony (tj. mieszkańców, administratorów sieci infrastrukturalnych) o zamiarze prowadzenia prac budowlanych.

Korzystne dla środowiska naturalnego oraz zdrowia i jakości życia mieszkańców jest także łączenie realizacji poszczególnych prac w obrębie tych samych obiektów przez różnych administratorów w tym samym czasie – np. podczas modernizacji nawierzchni odcinka drogi można wykonać wszystkie planowane prace na sieciach infrastruktury, zlokalizowanych w pasie drogowym. Nie zidentyfikowano oddziaływań skumulowanych wynikających z realizacji innych programów lub planów na tym terenie w tym samym czasie.

8.10 DECYZJE ŚRODOWISKOWE DLA POSZCZEGÓLNYCH INWESTYCJI

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach jest dokumentem określającym nałożone warunki na realizację przedsięwzięcia gwarantujące bezpieczeństwo szeroko rozumianemu środowisku. Zgodnie z art. 72 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2023 r., poz. 2029) musi zostać wydana przed uzyskaniem m.in. następujących decyzji administracyjnych:

- decyzji o pozwoleniu na budowę, decyzji o zatwierdzeniu projektu budowlanego oraz decyzji o pozwoleniu na wznowienie robót budowlanych,
- decyzji o pozwoleniu na rozbiórkę obiektów jądrowych,
- decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
- koncesji na poszukiwanie lub rozpoznawanie kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla, koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż, koncesji na podziemne bezzbiornikowe magazynowanie substancji, koncesji na podziemne składowanie odpadów oraz koncesji na podziemne składowanie dwutlenku węgla,
- decyzji określającej szczegółowe warunki wydobywania kopaliny,
- pozwolenia wodnoprawnego na wykonanie urządzeń wodnych,
- decyzji o zatwierdzeniu projektu scalenia lub wymiany gruntów,
- decyzji o zmianie lasu na użytek rolny,
- decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej,
- decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej.

Wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach następuje także przed dokonaniem zgłoszenia budowy lub wykonania robót budowlanych oraz zgłoszenia zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części. W dniu 10 września 2019 r. zostało wydane Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na

środowisko (Dz.U. z 2019 r., poz. 1839). Rozporządzenie to określa rodzaje przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz mogących potencjalnie oddziaływać na środowisko. Na podstawie karty informacyjnej przedsięwzięcia, organ wydający decyzję środowiskową stwierdza o konieczności lub nie, przeprowadzenia pełnej procedury środowiskowej, czyli o konieczności sporządzenia raportu o oddziaływania na środowisko. Zakres raportu określa art. 66 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2023 r., poz. 2029) Raport stanowi jeden z kluczowych elementów oceny oddziaływania na środowisko, który w przypadku przeprowadzania tej procedury, powinien zostać dołączony do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia. Zadaniem raportu jest określenie oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na poszczególne elementy środowiska oraz ludzi przy uwzględnieniu przyjętych przez inwestora rozwiązań lokalizacyjnych, projektowych, technologicznych, technicznych i organizacyjnych.

9. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI STRATEGII

DZIAŁANIA ŁAGODZĄCE

Są to środki zmierzające do zmniejszenia lub nawet eliminacji negatywnego oddziaływania na elementy środowiska. Zadania ujęte w Strategii, będą realizowane na podstawie obowiązujących przepisów, po uprzedniej analizie ich wpływu na przyrodę w tym gatunki chronione oraz zakazy dotyczące ochrony przyrody i zabytków. W celu zmniejszenia lub eliminacji negatywnego oddziaływania na środowisko założeń Strategii, proponuje się podjęcie szeregu działań łagodzących, które opisano w poniższej tabeli.

Tabela 21 Proponowane środki i zalecenia łagodzące niekorzystne oddziaływania na środowisko wynikające z realizacji Strategii

Element środowiska przyrodniczego	Środki łagodzące/zalecenia
Powietrze i klimat	Wpływ przedsięwzięć na jakość powietrza związany z etapem realizacji inwestycji (pracami budowlanymi) można ograniczyć przez zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót, a w szczególności przez: •systematyczne sprzątanie placów budowy, •zraszanie wodą placów budowy (zależnie od potrzeb),

	•ograniczenie do minimum czasu pracy silników spalinowych maszyn i samochodów budowy na biegu jałowym, •uważne ładowanie materiałów sypkich na samochody (nie sypanie na nadkola i inne części pojazdu), •przykrywanie plandekami skrzyń ładunkowych samochodów transportujących materiały sypkie (dotyczy też ziemi z wykopów), •ograniczenie prędkości jazdy pojazdów samochodowych w rejonie budowy. Ważną kwestią, mającą wpływ na poziom emisji zanieczyszczeń do powietrza, jest również dobra organizacja dojazdów do placu budowy oraz utrzymanie płynności ruchu. Właściwe rozwiązania w tym zakresie pozwolą na znaczne zmniejszenie emisji ze środków transportu. Ponadto należy monitorować właściwe wykorzystanie maszyn i urządzeń pracujących na budowie.
Klimat akustyczny	W celu zmniejszenia emisji hałasu związanego z pracami budowlanymi, powinny one być wykonywane wyłącznie w porze dziennej, a czas pracy maszyn budowlanych na biegu jałowym należy ograniczyć do minimum. Maszyny budowlane powinny być w dobrym stanie technicznym oraz posiadać sprawne tłumiki akustyczne. Wpływ na zmniejszenie hałasu komunikacyjnego ma także stosowanie odpowiednio zaprojektowanych pasów zieleni przyulicznej z rzędami wysokich drzew i krzewów (gatunków o właściwościach dźwiękochłonnych tj. zimozielone gatunki drzewiaste oraz klon topola, lipa)
Wody	Aby zapobiec przedostawaniu się nieoczyszczonych ścieków bytowych do wód, zaleca się stosowanie instalacji pozwalających na odprowadzanie ścieków bytowych oraz ich oczyszczanie. Powstające ścieki bytowe przed wprowadzeniem do środowiska należy oczyszczać do wymaganych prawem parametrów. Należy badać jakość wód przepływających przez separatory w celu sprawdzenia ich sprawności. Należy prowadzić badania jakości zrzucanych wód opadowych w oparciu o obowiązujące warunki, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. Należy kontrolować szczelność zbiorników paliw płynnych pojazdów stosowanych w czasie prac budowlanych, aby nie dopuścić do skażenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi. Należy zapewnić dostęp do przenośnych toalet pracownikom budowy oraz regularnie opróżniać toalety z wykorzystaniem samochodów serwisowo-asenizacyjnych wyposażonych w odpowiednie akcesoria. Magazynowane na placach budowy substancje, materiały oraz odpady należy zabezpieczyć przed możliwością kontaktu z wodami opadowymi tak, aby nie dopuścić do skażenia środowiska gruntowo-wodnego w wyniku wymywania z nich substancji toksycznych.
Gleby	Należy kontrolować szczelność zbiorników paliw płynnych, aby nie dopuścić do skażenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi. Magazynowane substancje, materiały oraz odpady należy zabezpieczyć przed możliwością kontaktu z wodami opadowymi tak, aby nie dopuścić do skażenia gruntu w wyniku wymywania z nich substancji toksycznych. Po zakończeniu realizacji inwestycji należy usunąć wszystkie tymczasowe instalacje i urządzenia oraz wykonać niezbędne niwelacje powierzchni terenu. W miarę możliwości technicznych parkingi dla sprzętu budowlanego powinny być utwardzone i odwadniane. Umowy z wykonawcami prac budowlanych powinny zawierać klauzule o odpowiedzialności ekologicznej – należy stosować zasadę „zanieczyszczający płaci”. Zabiegi solenia dróg i chodników zimą powinny zostać ograniczone do niezbędnego minimum. Przed rozpoczęciem prac ziemnych warstwa wierzchnia gleby (humus) powinna być zebrana, a po zakończeniu prac – deponowana na powierzchni terenu. Podczas realizacji zadań infrastrukturalnych przestrzegane będą zapisy art. 87a ust. 1 ustawy o ochronie przyrody. Prace wykonywane w obrębie korzeni, pnia lub korony drzewa, lub w obrębie korzeni, lub pędów krzewu przeprowadzane będą w sposób najmniej szkodzący drzewom lub krzewom, zabezpieczając je przed: •uszkodzeniami mechanicznymi pni poprzez zastosowanie tymczasowych osłon, np. tkaniny jutowej, desek połączonych drutem lub grubych materiałów z trzciny lub słomy do wysokości minimalnej 2 m, •fizycznym uszkodzeniem krzewów poprzez wygrodzenie terenu ich występowania, •przesuszeniem odkrytych korzeni poprzez ograniczenie do niezbędnego minimum czasu prowadzenia głębokich wykopów oraz stosowanie słomianych mat zabezpieczających bryły korzeniowe przed przesuszeniem,

	• mechanicznym uszkodzeniem korzeni szkieletowych poprzez ręczne prowadzenie wykopów w strefie brył korzeniowych w obrębie rzutu korony, bądź stosowanie metod bezwykopowych, przy czym prace odkrywkowe prowadzić należy w odległości minimum 1 m od pni drzew, a napotkane korzenie przyciąć na równi ze ścianą wykopu, • zanieczyszczeniem gruntu w obrębie brył korzeniowych poprzez lokalizację miejsc postoju maszyn i tymczasowego składowania materiałów budowlanych poza obrysem koron drzew, • mechanicznym uszkodzeniem gałęzi poprzez podwiązywanie gałęzi kolidujących z pracą pojazdów i maszyn wykorzystywanych w trakcie robót budowlanych.
Rośliny	W czasie wykonywania prac budowlanych w sąsiedztwie systemów korzeniowych należy przeprowadzać wykopy ręcznie. W przypadku konieczności odstonięcia korzeni należy je zabezpieczyć. Należy unikać usuwania korzeni strukturalnych, zabezpieczyć środkami grzybobójczymi rany po odciętych korzeniach. Pnie drzew narażonych na otarcia ze strony sprzętu budowlanego należy zabezpieczyć, np. stosując odpowiednie włókniny i obudowy drewniane. Podczas realizacji zadań infrastrukturalnych przestrzegane będą zapisy art. 87a ust. 1 ustawy o ochronie przyrody. Prace wykonywane w obrębie korzeni, pnia lub korony drzewa, lub w obrębie korzeni, lub pędów krzewu przeprowadzane będą w sposób najmniej szkodzący drzewom lub krzewom, zabezpieczając je przed: • uszkodzeniami mechanicznymi pni poprzez zastosowanie tymczasowych osłon, np. tkaniny jutowej, desek połączonych drutem lub grubych materiałów z trzciny lub słomy do wysokości minimalnej 2 m, • fizycznym uszkodzeniem krzewów poprzez wygradzenie terenu ich występowania, • przesuszeniem odkrytych korzeni poprzez ograniczenie do niezbędnego minimum czasu prowadzenia głębokich wykopów oraz stosowanie słomianych mat zabezpieczających bryły korzeniowe przed przesuszeniem, • mechanicznym uszkodzeniem korzeni szkieletowych poprzez ręczne prowadzenie wykopów w strefie brył korzeniowych w obrębie rzutu korony, bądź stosowanie metod bezwykopowych, przy czym prace odkrywkowe prowadzić należy w odległości minimum 1 m od pni drzew, a napotkane korzenie przyciąć na równi ze ścianą wykopu, • zanieczyszczeniem gruntu w obrębie brył korzeniowych poprzez lokalizację miejsc postoju maszyn i tymczasowego składowania materiałów budowlanych poza obrysem koron drzew, • mechanicznym uszkodzeniem gałęzi poprzez podwiązywanie gałęzi kolidujących z pracą pojazdów i maszyn wykorzystywanych w trakcie robót budowlanych.
Zwierzęta	W celu minimalizacji niekorzystnego oddziaływania na faunę planowane prace budowlane powinny zostać przeprowadzone w możliwie najkrótszym czasie, poza okresem lęgowym ptaków i nietoperzy. Prace należy prowadzić również poza okresem migracyjnym płazów.
Ludzie	Należy czytelnie oznakować obszary, gdzie prowadzone będą prace budowlane, aby zwiększyć poziom bezpieczeństwa ludzi podczas wykonywania tych prac. W celu zachowania bezpieczeństwa na terenie budowy zaleca się stosowanie sprawnego technicznie sprzętu, stałe prowadzenie nadzoru budowlanego oraz bezwzględne przestrzeganie przepisów BHP. W czasie trwania prac budowlanych należy zmniejszyć czas pracy maszyn budowlanych do niezbędnego minimum, aby ograniczyć emisję spalin oraz hałasu
Krajobraz, zabytki i dobra materialne	Wszystkie inwestycje powinny być zaplanowane tak, aby nie niszczyły walorów estetycznych krajobrazu. W przypadku natrafienia na przedmioty o charakterze zabytkowym należy zabezpieczyć teren znaleziska i powiadomić o tym fakcie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Źródło: opracowanie własne

DZIAŁANIA KOMPENSACYJNE

Są to działania najczęściej niezależne od przedsięwzięcia inwestycyjnego, których celem jest kompensacja znaczącego niekorzystnego oddziaływania na środowisko, jakie jest spowodowane realizacją tego przedsięwzięcia. Zgodnie z art. 75 ustawy Prawo ochrony

środowiska, kompensacja przyrodnicza może być realizowana tylko wówczas, gdy „ochrona elementów przyrodniczych nie jest możliwa”. Wpływ na środowisko zadań przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Gminy Pniewy będzie stosunkowo niewielki i w przypadku większości inwestycji będzie ograniczał się do etapu budowy. Ponadto większość z zaproponowanych w Strategii inwestycji bazuje na tzw. „istniejącym śladzie”, tzn. zakłada przebudowę lub remont już istniejących obiektów, nie ingerując w nowe, cenne przyrodniczo obszary. W związku z tym, nie przewiduje się konieczności przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej. W przypadku zaistnienia takiej konieczności należy podjąć szereg działań, prowadzących do przywrócenia równowagi w przyrodzie na danym terenie, naprawy szkód dokonanych w środowisku oraz odtworzenia walorów krajobrazowych. Działania te często przyjmują formę robót budowlanych i ziemnych tj.: rekultywacja gleb, rekultywacja wód, w tym odnowa obiegu wody, renaturyzacja terenu (odtworzenie naturalnych warunków siedliskowych, urozmaicanie siedlisk), introdukcja gatunków np. ichtiofauny, zalesianie i nasadzenia roślinności (odtworzenie terenów zielonych), tworzenie sieci zadrzewień śródpolnych, ochrona istniejących kompleksów leśnych oraz tworzenie nowych obszarów ochronnych, co umożliwi migrację fauny i flory poprzez zmniejszenie fragmentacji środowiska.

10. ANALIZA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYNYCH DO ROZWIĄZAŃ ZAPROPONOWANYCH W PROJEKCIE STRATEGII

Strategia jest dokumentem, który wskazuje optymalną ścieżkę działań mającą na celu rozwój społeczno-gospodarczy Gminy Pniewy, realizowany przez instytucje gminne. Jest dokumentem o dużym stopniu ogólności, tj. nie wskazuje szczegółowych rozwiązań, np. odnoszących się do lokalizacji inwestycji, infrastruktury, dlatego też nie jest możliwe precyzyjne wskazanie rozwiązań alternatywnych. Analizując zapisy Strategii odnoszące się do skali i lokalizacji należy zwrócić uwagę, że część z nich może być realizowana na obszarach chronionych lub w ich sąsiedztwie, co dotyczy przede wszystkim infrastruktury drogowej. W odniesieniu do tego typu działań trudno wskazać rozwiązania alternatywne. Z punktu widzenia rozwiązań ekonomicznych oraz środowiskowych są to rozwiązania optymalne, gdyż w przypadku nowych rozwiązań inwestycje poprzedza je faza planowania, w tym uwzględniająca wymiar środowiskowy. W przypadku inwestycji komunikacyjnych można przewidzieć, że ich realizacja z dużym prawdopodobieństwem będzie się odbywać na obszarach wiejskich oraz poza terenami zurbanizowanymi, w tym również być może na obszarach chronionych lub w ich

sąsiedztwie ze względu na dużą ich powierzchnię na obszarze gminy. W takim przypadku w trakcie inwestycji może dochodzić do chwilowego negatywnego oddziaływania na środowisko. Skala tego oddziaływania może być oczywiście różna, trudno ją przewidzieć ze względu na brak szczegółów realizacji inwestycji. Należy przewidzieć, że każda z tych inwestycji wymagać będzie odrębnych analiz dot. oddziaływania na środowisko. W przypadku tej grupy przedsięwzięć co do zasady nie jest możliwe wskazanie rozwiązań alternatywnych. Wybrane obszary wymagają uzupełnienia i rozwinięcia infrastruktury. W projekcie Strategii nie wskazano w jaki sposób realizowane będą te inwestycje. Podsumowując, należy stwierdzić, że propozycje działań ujęte w dokumencie wydają się być optymalnymi rozwiązaniami. Rozwiązania alternatywne można rozważyć w przypadku uszczegóławiania realizacji poszczególnych zadań, np. co do sposobu prowadzenia prac budowlanych, lokalizacji zadania, wyboru technologii.

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć znamionuje się pozytywnym wpływem na środowisko przyrodnicze oraz bazuje na tzw. „istniejącym śladzie” i nie wykracza na nowe obszary. W takim przypadku proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Ponadto brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych w Strategii inwestycji, ponieważ skutki środowiskowe podejmowanych zadań silnie zależą od lokalnej chłonności środowiska lub też od występowania w otoczeniu tzw. obszarów wrażliwych. Trafne wskazanie rozwiązań alternatywnych jest niemożliwe również w przypadku braku pełnej dokumentacji technicznej – większość zadań zaplanowanych do realizacji nie ma opracowanej jeszcze takiej dokumentacji.

11. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z zapisami ustawy Prawo ochrony środowiska oraz ustaleniami Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 r. (Dz.U. z 1999 r. Nr 96, poz. 1110), oddziaływanie transgraniczne definiowane jest jako „jakiegokolwiek oddziaływanie, nie mające wyłącznie charakteru globalnego, na terenie podlegającym jurysdykcji Strony, spowodowane planowaną działalnością, której fizyczna przyczyna jest w całości lub częściowo położona na terenie podlegającym jurysdykcji innej Strony; przy czym "oddziaływanie" oznacza jakiegokolwiek skutek planowanej działalności dla środowiska z uwzględnieniem: zdrowia i bezpieczeństwa ludzi, flory, fauny, gleby, powietrza,

wody, klimatu, krajobrazu i pomników historii lub innych budowli albo wzajemnych oddziaływań między tymi czynnikami; obejmuje ono również skutki dla dziedzictwa kultury lub dla warunków społeczno-gospodarczych spowodowane zmianami tych czynników”.

Wobec powyższego, ze względu na lokalny charakter działań oraz zasięg przestrzenny obszaru objętego Strategią (w tym wielkość oddziaływania zaplanowanych przedsięwzięć), skutki realizacji jego założeń nie będą miały znaczenia transgranicznego.

12. NAPOTKANE TRUDNOŚCI I LUKI W WIEDZY

Prognoza Oddziaływania na Środowisko dla Strategii Rozwoju Gminy Pniewy odnosi się do szerokiego spectrum zagadnień. W przeciwieństwie do ocen oddziaływania konkretnych planowanych przedsięwzięć, nie ma możliwości odniesienia się do konkretnych rozwiązań technicznych. Poziom szczegółowości prowadzonej oceny oddziaływania jest ściśle powiązany z poziomem szczegółowości przedmiotowej Strategii. W związku z tym możliwe jest zastosowanie jedynie metody opisowej (jakościowej). Nie ma zaś możliwości odniesienia się do konkretnych parametrów dotyczących poszczególnych planowanych inwestycji, co tworzy realną barierę zastosowania bardziej precyzyjnej metodyki (ilościowej), jednorodnej dla wszystkich planowanych w Strategii przedsięwzięć. Dane techniczne opisujące planowane zadania prezentują bowiem bardzo zróżnicowany poziom szczegółowości – od projektów technicznych po koncepcje. Z uwagi na skomplikowany i długotrwały proces inwestycyjny nie jest możliwe także dokładne określenie czasu rozpoczęcia i zakończenia prac budowlanych przy wdrażaniu poszczególnych przedsięwzięć, co również uniemożliwia oszacowanie oddziaływań skumulowanych i zastosowania modeli do obliczenia oddziaływań w sytuacji najbardziej niekorzystnej. Obecnie nie stwierdza się, aby zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia miały znacząco wpływać na środowisko na terenie gminy Pniewy.

13. MONITORING

Monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko będzie między innymi polegać np. na analizie i ocenie stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska, w ramach monitoringu środowiska prowadzonego w oparciu o wydane decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć zlokalizowanych na obszarze objętym projektem Strategii lub w ramach indywidualnych zamówień, na kontroli

i ocenie zgodności wyposażenia terenu w infrastrukturę techniczną z ustaleniami przyjętego dokumentu. Dokonując analizy i oceny stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska należy pamiętać, że muszą się one odnosić do terenów objętych projektem Strategii. Dodatkowo uzupełnieniem monitoringu wskazanego w niniejszej Prognozie może być monitoring prowadzony przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu. Sposób realizacji monitoringu (czy to będzie forma tabeli, czy forma opisowa itp.) pozostaje w gestii władz Gminy.

14. KONSULTACJE SPOŁECZNE

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Pniewy wraz z Prognozą Oddziaływania na Środowisko podlegają udostępnieniu społeczeństwu w celu zapewnienia jego udziału w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Wnioski i uwagi mogą wносить wszyscy obywatele, jak również organizacje pozarządowe, grupy społeczne, przedstawiciele środowisk naukowych itd. Ponadto Strategia wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko podlega opiniowaniu przez właściwego Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz właściwego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego

15. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Przedmiotem Prognozy jest Strategia Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033. Prognoza oddziaływania na środowisko została wykonana z uwzględnieniem zakresu określonego w art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2023 r., poz. 2029) oraz zgodnie z ustaleniami Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska Zakres Prognozy jest zgodny z zapisami Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001). Niniejsza Prognoza oddziaływania na środowisko podlega opiniowaniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Przedmiotowe dokumenty, tj. Strategia Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 oraz Prognoza Oddziaływania na Środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 podlegają udostępnieniu społeczeństwu

lokalnemu w celu zapewnienia jego udziału w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Prognoza składa się z kilku zasadniczych części: informacji o zawartości Prognozy, głównych celach, jej powiązaniach z innymi dokumentami, metodach sporządzenia czy miernikach. Zakres merytoryczny niniejszej Prognozy został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Poznaniu. Niniejszą Prognozę sporządzono przy zastosowaniu m.in.: analiz jakościowych opartych na danych dostępnych z państwowego monitoringu środowiska, metod opisowych, danych z fachowej literatury.

Gmina Pniewy położona jest na terenie województwa wielkopolskiego. Jest to gmina miejsko-wiejska. Znajduje się w zachodniej części powiatu szamotulskiego. Większość obszaru gminy stanowią użytki rolne. Do sieci kanalizacyjnej podłączona jest ponad połowa mieszkańców gminy. Pozostali korzystają z przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych. Stan wyposażenie gminy w sieć wodociągową jest natomiast bardzo wysoki. Niemal wszyscy mieszkańcy są podłączeni do sieci wodociągowej. Sieć dróg jest dobrze rozwinięta, dzięki czemu mieszkańcy, jak i turyści mogą korzystać z dogodnych połączeń komunikacyjnych. Podstawę sieci komunikacyjnej stanowią drogi krajowe nr 24 i 92 oraz drogi wojewódzkie nr: 116 i 187. Na terenie gminy funkcjonuje sieć gazownicza oraz sieć ciepłownicza. Cały obszar gminy jest zelektryfikowany. Na obszarze gminy istnieje uporządkowany system gospodarki odpadami. W ramach regulaminu, właściciele nieruchomości są zobowiązani do utrzymania czystości oraz porządku na terenach swoich posesji. Na obszarze analizowanej jednostki znajdują się:

- 2 rezerваты przyrody,
- Park Krajobrazowy,
- 3 obszary Natura 2000,
- 16 pomników przyrody,

Stan powietrza atmosferycznego oraz stan wód powierzchniowych i podziemnych poddawane są regularnym badaniom.

Roczna ocena jakości powietrza za 2023 r. w strefie wielkopolskiej wykazała przekroczenia następujących standardów imisyjnych: benzo(a)piren B(a)P. Ogólna ocena stanu wód wykonana w oparciu o rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 9 października 2019 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. z 2019 r., poz.

2147) wykazała, że JCWP, w obszarze zlewni których leży gmina Pniewy, dla których określono ocenę stanu JCWP, odznaczają się złym stanem wód. Według map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego, dostępnych na stronie internetowej Informatycznego Systemu Ostry Kraj, na terenie gminy Pniewy nie występuje obszar ryzyka powodziowego. Przedmiotem badań monitoringowych jakości wód podziemnych są jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Wody podziemne są klasy III.

Działania wskazane w Prognozie mają na celu ograniczenie uciążliwości, czyli zjawisk wpływających w sposób negatywny na stan otaczającego środowiska, które utrudniają lub pogarszają komfort życia ludzi, (np. hałas, drgania, zanieczyszczenie powietrza). Przekroczenie dopuszczalnych wartości parametrów, charakteryzujących stan środowiska (np. normy jakości powietrza), stwarza zagrożenie zdrowia ludzi lub degradacji środowiska. Instrumenty prawne nakładają na organy administracji państwowej, jak i samorządowej obowiązek kontroli, ograniczania lub eliminowania uciążliwości. Podmioty gospodarcze są zobowiązane do stosowania rozwiązań technologicznych, które spełniają wymagania ochrony środowiska. W Prognozie przeanalizowano potencjalny wpływ wskazanych do realizacji w Strategii zadań na takie aspekty środowiska, jak: obszary natura 2000, różnorodność biologiczna, ludzie, zwierzęta, rośliny, woda, powietrze, powierzchnia ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne. W Prognozie wskazano również czy powyższe oddziaływanie może mieć kierunek negatywny, pozytywny czy neutralny na powyższe elementy. W dokumencie dokonano oceny pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji, zakładając, że uciążliwości występujące na etapie budowy z reguły mają charakter przejściowy. Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć wywrze pozytywny wpływ na środowisko, w związku z czym proponowanie rozwiązań alternatywnych nie znajduje uzasadnienia. Należy również podkreślić przewagę pozytywnego oddziaływania realizacji Strategii na środowisko.

Prognoza oddziaływania przedstawia również rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko. Rozwiązaniem są zaproponowane w ramach Strategii przedsięwzięcia inwestycyjne i pozainwestycyjne. Większość zaproponowanych działań pozytywnie wpłynie na wszystkie komponenty środowiska. Możliwe są jednak krótkotrwałe negatywne oddziaływania na etapie realizacji konkretnego przedsięwzięcia. Natomiast dla inwestycji, które w sposób szczególny mogą wpływać na środowisko, powinien być wykonany raport oddziaływania niniejszego przedsięwzięcia na środowisko jeszcze na etapie ubiegania się o pozwolenie na budowę.

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach Strategii ma zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko. Zatem, zgodnie z metodologią ocen oddziaływania na środowisko proponowanie szczegółowych rozwiązań alternatywnych, nie ma pełnego uzasadnienia. Ponadto, dokument ten ma charakter strategiczny i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia rozwiązań alternatywnych dla wskazanych działań. Strategia Rozwoju Gminy Pniewy zawiera szereg zadań i celów zgodnych z celami i priorytetami dokumentów szczebla międzynarodowego, wspólnotowego, krajowego, regionalnego i lokalnego. Zakłada się, że wdrożenie Strategii nie przyczyni się do powstania nowych zagrożeń lub uciążliwości dla środowiska gminy, natomiast jej prawidłowa realizacja przyniesie w przyszłości wymierny efekt ekologiczny w postaci minimalizacji antropopresji na środowisko.

Realizacja Strategii nie spowoduje ingerencji i przekształceń w środowisku naturalnym o wysokich walorach przyrodniczych oraz nie wpłynie negatywnie na obszary chronione i cenne przyrodniczo. Wszystkie działania przyczyniają się do ochrony środowiska naturalnego i racjonalnego wykorzystywania jego zasobów. Po przeprowadzonej analizie zidentyfikowano negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze przedsięwzięć zawartych w Strategii ograniczające się w znacznej większości przypadków jedynie do etapu realizacji inwestycji (etapu prac budowlanych związanych z planowaną inwestycją). Wówczas przewiduje się podwyższoną emisję hałasu, emisję spalin z maszyn budowlanych, czy też zwiększoną emisję pyłów. Negatywne oddziaływania na środowisko przyrodnicze związane z etapem realizacji inwestycji są oddziaływaniami krótkotrwałymi, odwracalnymi, o lokalnym charakterze. Z uwagi na charakter przedsięwzięć przewidzianych do realizacji oraz ich lokalizację, na etapie budowy mogą wystąpić okresowo niekorzystne oddziaływania na istniejące formy ochrony przyrody. Natomiast na etapie eksploatacji inwestycji zaplanowanych w Strategii, prognozuje się ich znaczne korzystne oddziaływanie na środowisko. Ze względu na lokalny charakter działań i zasięg przestrzenny obszaru skutki realizacji założeń Strategii nie będą miały znaczenia transgranicznego.

Przeprowadzając analizę potencjalnego oddziaływania Strategii na środowisko przyrodnicze, odniesiono się do poszczególnych zadań zawartych w Strategii. W stosunku do każdego planowanego przedsięwzięcia przeanalizowano potencjalne oddziaływanie na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego. Wpływ zadań przewidzianych do realizacji w ramach Strategii na środowisko będzie stosunkowo niewielki i w przypadku większości inwestycji, tak

jak wspomniano powyżej, będzie ograniczał się do etapu realizacji przedsięwzięcia (etapu budowy). Proponowane inwestycje mają w swym założeniu poprawę standardu i jakości życia mieszkańców, przy jednoczesnych działaniach ochronnych względem elementów przyrodniczych. W związku z tym nie przewiduje się konieczności przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej. W celu zmniejszenia lub eliminacji negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze lub społeczne proponuje się podjęcie działań łagodzących. Zakłada się, że w wyniku realizacji Strategii, nastąpi poprawa stanu środowiska przyrodniczego i standardu życia mieszkańców. Ograniczona zostanie w sposób odczuwalny emisja substancji i energii do środowiska, w tym odpadów, zwłaszcza komunalnych. Poprawie ulegnie jakość powietrza, wód i gleb, co przełoży się na podwyższenie jakości życia mieszkańców. Nastąpi wzrost świadomości ekologicznej społeczności, co może mieć bezpośrednie przełożenie na wzrost aktywności w sprawach ochrony środowiska.

16. ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1 – Oświadczenie autora

**Oświadczenie
autora niniejszej Prognozy o spełnieniu wymagań,
o których mowa w art. 74a ust. 2**

Bartosz Baranowski jako autor niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 oświadczam, iż ukończyłem studia wyższe na kierunku Finanse i Rachunkowość w Wyższej Szkole Bankowej w Poznaniu, uzyskując licencjat. Jednocześnie oświadczam, że posiadam doświadczenie w opracowywaniu prognoz oddziaływania na środowisko i od 2013 roku opracowałem kilkanaście tego rodzaju opracowań jako autor i współautor.

Jestem świadom odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Bartosz Baranowski

17. SPIS TABEL I RYSUNKÓW

Tabela 1 Cele strategiczne, programy operacyjne i działania Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033.....	12
Tabela 2 Spójność celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego 2030	25
Tabela 3 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – 2023 rok.....	34
Tabela 4 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia roślin – 2023 rok	35
Tabela 5 Wyniki pomiarów poziomu hałasu i natężenia ruchu pojazdów wykonanych w otoczeniu dróg wojewódzkich przez WDW w Poznaniu w 2021 r.	39
Tabela 6 Średni dobowy ruch roczny (SDRR) w punktach pomiarowych.....	40
Tabela 7 Wyniki okresowych pomiarów pól elektromagnetycznych wykonanych w 2022 r. w ramach stałej sieci monitoringu	44
Tabela 8 Wykaz JCWP na terenie Gminy Pniewy	47
Tabela 9 Ocena jakości wód podziemnych na terenie powiatu szamotulskiego w roku 2022 ..	49
Tabela 10 Ocena stanu JCWPd.	50
Tabela 11 zestawienie wyników badań gleb z terenu gminy Pniewy	54
Tabela 12 Charakterystyka złóż położonych na terenie Gminy Pniewy	56
Tabela 13 Przewidywane negatywne i pozytywne skutki braku realizacji postanowień projektu Strategii...”	71
Tabela 14 Wpływ zadań z zakresu ochrony klimatu i jakości powietrza na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra materialne.....	77
Tabela 15 Wpływ zadań z zakresu zagrożenia hałasem na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra materialne	84
Tabela 16 Wpływ zadań z zakresu gospodarowania wodami i gospodarki ściekowej na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra materialne	98
Tabela 17 Wpływ zadań z zakresu zasobów geologiczne, gleb oraz gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra materialne	104
Tabela 18 Wpływ zadań z zakresu zasobów przyrodniczych na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra materialne	106

Tabela 19 Wpływ zadań z zakresu zagrożeń poważnymi awariami na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra materialne.....	109
Tabela 20 Relacje pomiędzy zidentyfikowanymi oddziaływaniami	132
Tabela 21 Proponowane środki i zalecenia łagodzące niekorzystne oddziaływania na środowisko wynikające z realizacji Strategii.....	135
Rysunek 1 średni dobowy ruch roczny na drogach krajowych i wojewódzkich w gminie Pniewy (2021 rok)	41
Rysunek 2 Układ hydrograficzny gminy Pniewy	46
Rysunek 3 Tereny rolne na obszarze gminy Pniewy.....	53

Uzasadnienie

Ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1378, 2022 r. poz. 1079 i z 2024 r. poz. 862), wprowadziła szereg zmian integrujących wymiar społeczno-gospodarczy i przestrzenny w dokumentach strategicznych, również na poziomie lokalnym. Horyzont czasowy poprzedniego dokumentu strategicznego, Strategii rozwoju Gminy Pniewy na lata 2016-2023, oraz zmiany wprowadzone ww. ustawą zdeterminowały konieczność rozpoczęcia prac nad opracowaniem projektu Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033.

Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Pniewy, którą pogłębiono podczas badania ankietowego przeprowadzonego w dniach od 5 lipca do 13 września 2023 roku.

Zgodnie z art. 6 ust. 6 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2024 r. poz. 324 i 862), przeprowadzone zostały konsultacje społeczne nad projektem Strategii. W ramach konsultacji społecznych interesariusze strategii za pomocą formularzy uwag oraz podczas spotkania konsultacyjnego zgłaszać mogli swoje opinie i sugestie poprawek do projektu przedłożonego dokumentu. Na tej podstawie zostało przygotowane sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji, które zostało zamieszczone na stronie internetowej Urzędu Miejskiego Pniewy.

Następnie zgodnie z art. 10f ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465) projekt Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 został przedłożony Zarządowi Województwa Wielkopolskiego w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku. Zarząd Województwa Wielkopolskiego wydał opinię w zakresie sposobu uwzględnienia w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 ustaleń i rekomendacji dotyczących kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie.

Strategia Rozwoju Gminy Pniewy na lata 2024-2033 stanowi podstawę do zrównoważonego i harmonijnego zarządzania przyszłością gminy Pniewy w perspektywie do roku 2033. Stanowi wizję rozwoju i scenariusz działań uwzględniający wszystkie aspekty życia i wyznacza kierunki dla procesów i programów realizowanych w gminie Pniewy w kolejnych latach.

W związku z powyższym zasadne jest przyjęcie przedmiotowej Strategii.

Podjęcie uchwały nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu Gminy Pniewy w 2024r.

Przedkłada: Burmistrz Gminy Pniewy Jarosław Szurka

Zatwierdził: Burmistrz Gminy Pniewy Ryszard Napierała

Sporządził: Kierownik Ref. ŚZ Aleksandra Gularek

Radca Prawny: Roman Hojan